

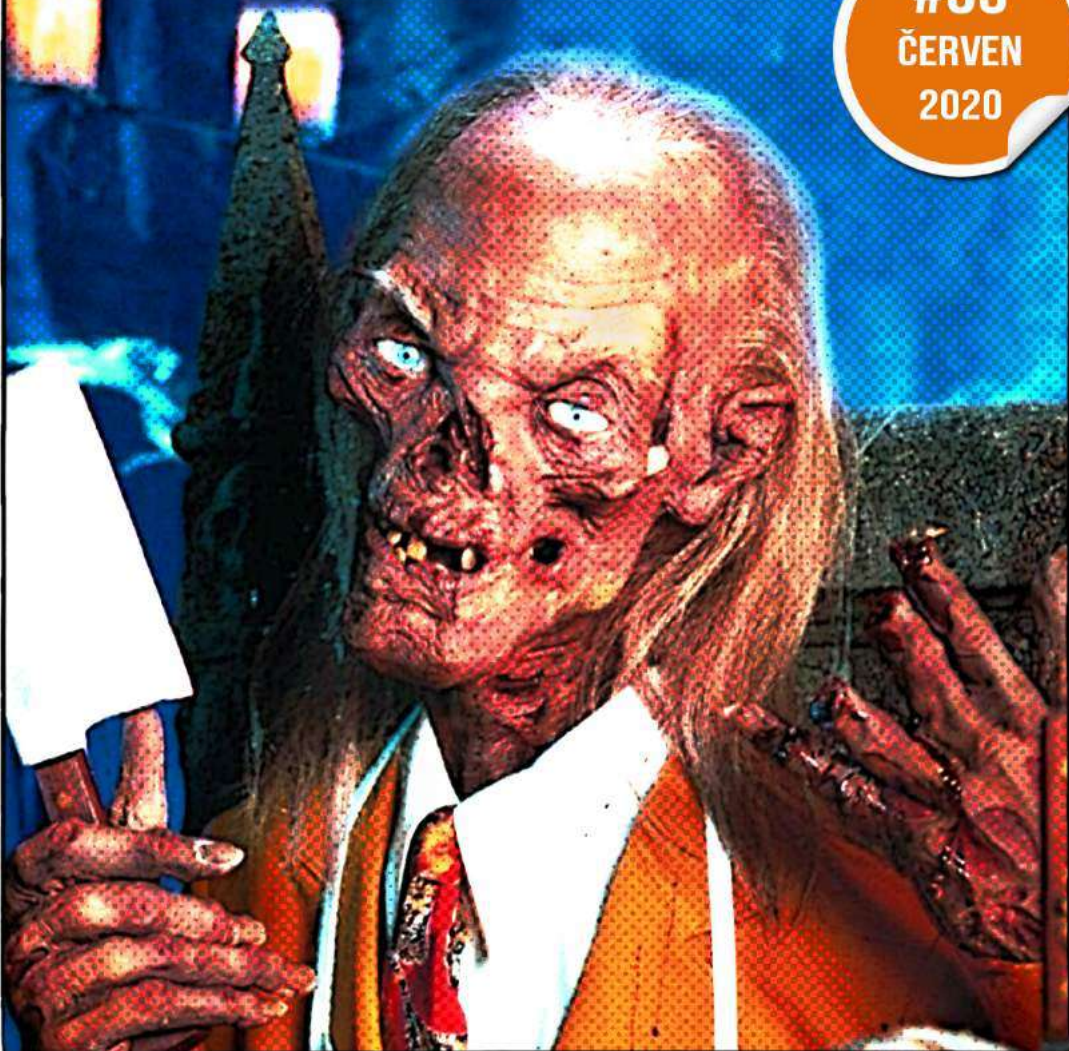
NEZÁVISLÝ HORROROVÝ MAGAZÍN

WWW.HOWARDHORROR.CZ

HOWARD

TÉMA: KOMIKSOVÝ HORROR

#35
ČERVEN
2020

TÉMA: KOMIKSOVÝ HORROR

- 4** Hrůza jako malovaná
- 14** Knoflíky lásky (Bílek/Pata)
- 15** Člup (Ingrid Rudavská)
- 18** Grave of the Vampire
- 20** O Mulo
- 22** Karolína Ryvolová
- 29** Mrtvý nebo živý (Ilona Ferková)
- 35** Kytku nezabijete, když jí prostřelíte hlavu
- 44** Stuart Gordon
- 50** Pod postelí (Štefko/Kubík)

- 51** Křest knihy Dítě tmy
- 54** Miroslav Pech: Dítě tmy
- 57** The Gravedancers
- 60** Soused (Tomáš Marton)
- 69** Arkham Horror Files
- 74** Balada o Jamesi Warrenovi
- 84** Zrádné srdce (EAPoe/Sulková)
- 107** S. T. Joshi: HPL biografie

str. 22

Rozhovor:
Karolína Ryvolová

- 111** Ready or Not
- 115** Rozhýbaná kresba hrůzy
- 122** Ta žena je zcela nahá (Marcin Piotrowski)
- 130** Sny pravdivější než skutečnost
- 145** Dlaně (Vojtíšek/Marcin)
- 146** Lenka Šimečková
- 151** Spovedné tajemstvo (Radoslav Kozák)
- 159** The Shed
- 161** Emmanuel Quaireau: Unesená
- 164** Spejbl versus Dracula aneb Přízrak z mansardy
- 170** Junji Itó
- 176** Tomie, studentka z Onoho světa
- 181** Hejkal (Lenny Ka)
- 190** Mariana Enriquez: Co nám oheň vzal
- 193** Quella villa in fondo al parco
- 196** Miláčku (Bílek/Pata)

HOWARD

35/2020

Nezávislý hororový magazín
howardhorror666@gmail.com
www.howardhorror.cz

Redakce: Honza Vojtíšek

Obálka, sazba a grafika:
Michal Březina

Prispěvatelé a přispěvatelky:

Roman Bílek
Petr Boček
Michal Březina
Lenny Ka
Marcin Knyszyński
Ondřej Kocáb
Ivan Kučera
Lucie Matoušková
Demi Mortuus
Karolína Švecená
Martin Štefko

Ilustrace: Zuzana Droppová
(16, 153, 185)
Martin Zach (31)
Odon Milich (65)
Adam Kubík (126)

Korektury:

Honza Vojtíšek, Zuzana
Kocurková, Zuzana Droppová

Správa webu: Roman Kroufek

Milí dvourozměrní, tuší vytáhnutí i kolorované,

vítám Vás u rozsahově patrně nejna-
bušenějšího čísla v historii Howarda.
Tentokrát se nám toho sešlo opravdu
hodně.

Kdo mě zná trochu více ví, že můj
vztah ke komiksům nebyval příliš
nadšený. Ano, upřímně přiznám i pár
opovržlivých a podceňujících vyjá-
dření. Marná sláva, jak jednou člo-
věk vyroste na čistě psané formě...

Nijak mi to však nebránilo věnovat
téma právě komiksům neb, nechá-
me-li stranou ony příznané poznám-
ky (většinou však s notnou dávkou
žertu), uznával jsem jejich existenci.
A popravdě, byl to z velké části právě
horror a i toto konkrétní číslo Ho-
wardu, co mě přimělo svůj pohled na
komiks jako médium a formu sdělení
trochu pozměnit. Pravda, pořád mi dá
více klasická (tištěná) kniha, ale zjistil
jsem, že komiksová forma přináší za-
jímavé způsoby uchopení, zprostřed-
kování, přenosu a sdílení příběhu.
A jak snad ukáže tohle číslo, komiks
má své nezpochybnitelné zastoupení
i v hororovém žánru. Prosvištíme si
tedy několik komiksových hororů
a jejich filmových adaptací, podíváme
se na stonek Bažináčovi, na spánek
Sandmanovi, navštívíme neobyčejné
světy Junji Ita a nahlédneme pod po-
klíčku Warren Publishing.

A jelikož jsme se tematicky zamě-
řili na komiks, nemůže v čísle chy-
bět rozhovor s Lenkou Šimečkovou.
Ostatně, poté, co jsme v Howardu
zveřejnili hned několik jejích ko-
miksů: Zámek hrůzy (č. 7), To není
moje sestra (č. 15), Pozůstatek (č. 17),
použili její kresbu na obálku přílohy
trináctého čísla, čili komiksově an-
tologie Kreslený strach a zařadili do

ní její komiksovou adaptaci Černého
kocoura E. A. Poea a v čísle desátém
představili její tvorbu v malé galerii,
jistě sami uznáte, že byl už nejvyšší
čas ji vyzpovídat. Učinil tak pro nás
její fanoušek a spolupracovník Josef
Blažek. Druhý rozhovor se naopak
věnuje hororům a strašidelným pří-
běhům romským. Vyzpovídali jsme
editorku zajímavé antologie rom-
ských strašidelných příběhů, na níž
si přečtete i recenzi, Karolínu Ryvo-
lovou

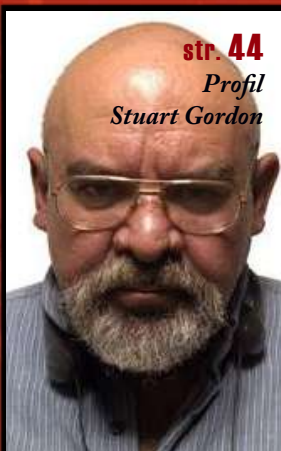
Po delší době jsme dali prostor také
komiksům. Hned čtyři z nich před-
stavují adaptace drabble hororů
českých autorů z antologie Sto hor-
rorů ve sto slovech, delší komiks je
adaptací povídky E. A. Poea mladé
českokrumlovské tvůrkyně Terezy
Sulkové.

Kromě komiksů navštívíme křest
jedné české hororové knihy a zjisti-
me, co mají s horrorem společného
Spejbl a Hurvínek. Přičichneme také
k několika deskovým hrám. Je smut-
né, že se někteří žánroví tvůrci dosta-
nou na naše stránky tím, že umřou,
ale tak, důležitý je fakt, ne důvod.
Nedávno nás opustil Stuart Gordon,
několikastránkovou vzpomínku tedy
věnujeme i jemu a jeho tvorbě.

Nechybí ani tradiční várka filmových
a knižních recenzí a povídek. Těch je
tentokrát hned sedm od autorů a au-
torek z Česka, Slovenska a Polska
a můžete si je přečíst v českém, slo-
venském a jednu dokonce i v rom-
ském jazyce.

Ale teď se již ponořte do hororov-
ých bublin, ať tohle nabušené číslo
zvládnete, než se k vám v září přihr-
neme s hororovým sacher dortem.
Přeji příjemné čtení.

Honza Dark Thing Vojtíšek

str. 44
Profil
Stuart Gordon

HRŮZA JAKO MALOVANÁ

TÉMA

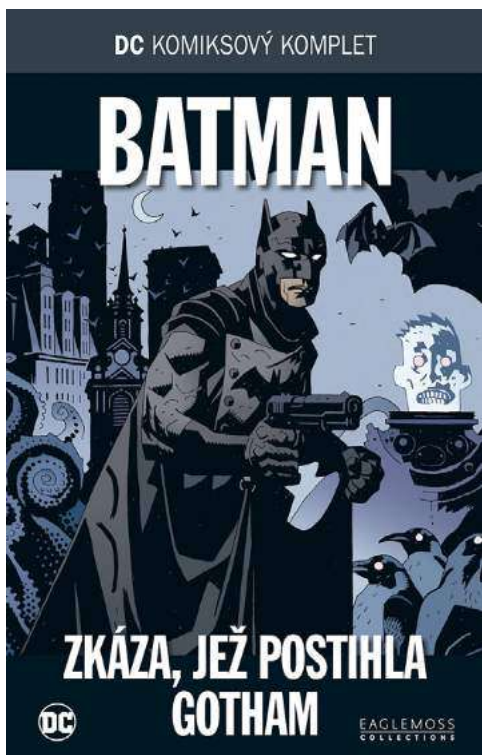
Strach, hrůza, zděšení a nervní dramatické prožitky se nevyhnuly ani uměleckému médiu zvanému komiks. Vždyť propojení (ne vždy přítomného) textu a vizuální formy zpracování či předání informace nejednou umožňuje vhodně a funkčně propojit formy sdělení. Horror se tak šíří i touto uměleckou formou a my jsme pro vás vybrali doufáme že pestrou a zajímavou ukázkou několika hororových komiksů. (hv)

Mike Mignola dávno nielenže pred Batman: Zkáza, jež postihla Gotham, ale dokonca aj pred stvorením Hellboya, proste v dobách, kedy ešte jeho meno nemalo v komiksovej branži veľký cveng, vlastne nemalo prakticky žiadny, no proste vtedy sa Mike podieľal na výtvarnej stránke Coppolovho hororu Dracula s Garym Oldmanom, Anthonym Hopkinsom a Keanu Reevesom (ktorý vtedy ešte nebol John Wick a tak to tam bohvieako nevybúchal, skôr vybúchali oni jeho). Komiks **Drákula** (Bram Stoker's Dracula, 1992) vychádza z filmovej adaptácie Stokerovho románu, z čoho som mal dosť zmiešané

pocity a čo nepokladám za úplne najšťastnejšie rozhodnutie. Napriek tomu patrí Mikeova originálna a špecifická kresba samozrejme k hlavným a azda najväčším plusom komiksu, ktorý bol dlhý čas beznádejne vypredaný a aj to sa podieľalo na tom, že v istých kruhoch skultovnel. Keď som si ho zohnal, čakalo ma nie ani tak sklamanie, ale skrátka to vyzeralo presne tak, čím to bolo: ako doslovná komiksová adaptácia filmu. Dokonca až do takej miery, že jednotlivé postavy vyzerali ako vo filme. Film mám veľmi rád, ale komiks ma už až tak neoslovil. Je to otrocká, nudná kópia filmu. Oveľa viac sa mi páčilo, keď sa s Drakulom pracovalo inovatívnejšie, či už v Skutečnom deníku Jonathana Harkera, alebo v Kronikách legie od Fabiena Nuryho. (Comics Centrum, 2019). (ik)

Jeden z najslávnejších superhrdinov sa dočkal miliardy komiksov, seriálov, rip-offov, spin-offov, remakov, prequelov, filmov a počítačových hier a mnohé z nich (väčšina?) spadajú do univerza. Občas sa ale v rámci DC objaví projekt (tzv. Elseworlds), ktorého tvorcovia dostanú

absolútne voľné ruky v tom zmysle, že si s postavou môžu robiť čo chcú. Nakoľko ich príbeh nebude patriť do kánonu, môžu si napríklad dovoliť zabiť Supermana. No a niečo také sa stalo aj v rokoch 2000/2001, kedy takúto možnosť dostal legendárny Mike Mignola, tvorca Hellboya. A pánom na experimentovanie sa nestal nikto menší, než temný ochranca mesta Gotham. Dej sa odohráva v 20. rokoch 20. storočia. Bruce Wayne sa po desaťročiach vracia do rodného mesta a tu natrafí na niečo, čo nebudem prehnane detailne spoilerovať, ale aby ste mali aspoň približnú predstavu, o čo pôjde a na čo by ste sa mali tešiť, tak dodám, že **Batman:**

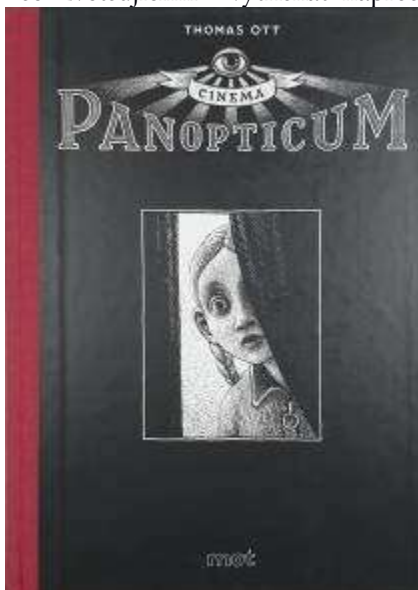

Zkáza, jež postihla Gotham (Batman: The Doom That Came to Gotham) je výrazne inšpirovaný dielom H.P. Lovecrafta. Vystupujú tu v rôznych typických, ale i menej typických polohách rôzni Batmanovi priatelia a pomocníci, ale i súperia a šialenci. Vráťane Etrigana, obľúbeného Bažináčovho partáka a démona s básnickým črevom. Za seba poviem, že je veľmi osviežujúce sledovať koncept Elseworlds aplikovaný práve na Batmana a dvojnasobne v kombinácii s hororom. (EagleMoss Collections, BBart, 2018). (ik)

Do komiksu se horror dostal i z obrazovky, nyní myslím těch, na nichž hrajete počítačové hry. Silent Hill patří k velmi temným hrám, kdy ne každý má sílu hru být jen začít hrát. Ve filmovém provedení se najdou chyby, ale i film si získal oblibu. Co na to komiks **Silent Hill: V nitru hynoucí** (Silent Hill: Dying Inside, 2004)? Komiks je rozdělen na dvě nesourodé části. První dvě kapitoly kreslil jiný kreslíř než zbylé tři, ale především se příběh, který byl v prvních dvou kapitolách předstřen, mění ve třech zbývajících v laciný a nezajímavý. Kreslíř Ben Templesmith v prvních dvou kapitolách ukazuje skvělé schopnosti, představuje nám psychologický příběh, aby to Aadi Salman následně svou kresbou zabil. Škoda, že toho Ben Templesmith nekreslil více. Jeho šílená, frenetická kresba plná skvrn, čar a koláží se k horroru skvěle hodí. Česky vydalo Comics Centrum v roce 2006. (mš)

Podobně jako níže probíraný komiks Kšaft jsou samy o sobě, již svou vlastní existencí a vznikem, zajímavé komiksy

švýcarského tvůrce Thomase Otta. Své temné, podivuhodné a znepokojivé příběhy plné cynického pesimismu totiž vytváří technikou tzv. scratchboardingu. Nejde tedy vlastně o kresbu ale o grafiku. Jednoho dne si totiž Ott uvědomil, že při své původní kresbě pokrývá bílou plochu papíru neustále se zvětšujícími plochami černí a že by tedy na práci úspornější a rychlejší byl obrácený postup. Začal tedy používat speciální dvouvrstvý papír (první vrstva černá, druhá bílá) do něhož své příběhy rydlem nebo nožem nekreslí ale vyškrabává. Ottovy komiksy jsou bezeslovné, tedy mezinárodně přijatelné, vše podstatné v nich vypráví pouze grafikou, hrou světělých a tmavých odstínů

a detaily. Jde o krátké povídky, všechny jeho knihy jsou tedy temně hororovými sbírkami. V **Cinema Panopticum** (2005) se vydáme společně s mladou dívkou na pouť, jenže dívka má málo peněz a všechny atrakce jsou drahé. Až najednou objeví malý zapadlý stan nazvaný Cinema Panoptikum a v něm několik automatů na mince. Dívka postupně některé z nich vyzkouší a (společně se čtenáři) absoluuje několik děsivých, bizarních, podivných příběhů. Např. noc v hotelu, v němž všichni umírají s groteskní pointou. Nebo

příběh wrestlera, který se utká s protivníkem, jehož nelze porazit. Podivný lékařský experiment. V jiném příběhu muž na ulici nachází zvláště tvarované kusy a když je všechny spojí, vytvoří podivuhodný obrazec jež mu odhalí blížící se konec. Ottova tvorba je jedním z důkazů, jak z minima vytrískat naprosté maximum. S hravostí

sobě vlastní nám předkládá ryzí horor v mnoha jeho podobách. Do video panoptika se můžete vydat ve vydání nakladatelství Mot z roku 2005. (hv)

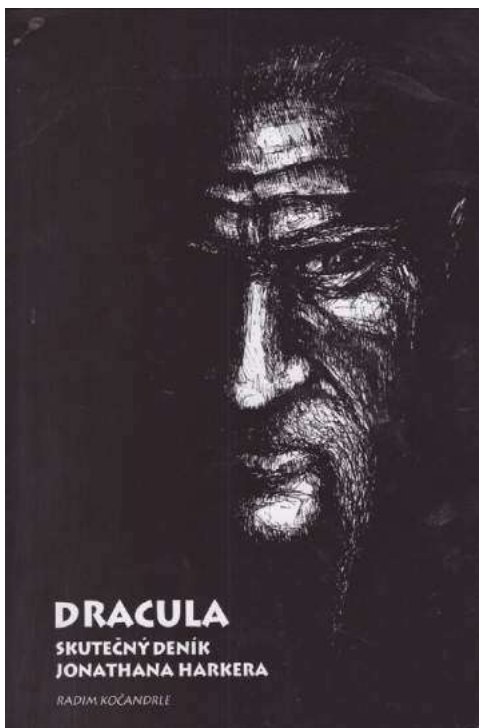
Hovorím to vždy, keď je príležitosť a to napriek tomu, že také reči odo mňa hororoví fanúšikovia odmietajú počúvať, lebo to alebo pokladajú za rúhanie alebo vravia, že tomu nerozumiem. Keďže vás mám rád, tu to

máte: Stokerov Drakula pre mňa vždy bol krajne nudný. Bavili ma v ňom jediné dve pasáže: teror na lodi Demeter a návšteva transylvánskeho hradu mladým, idealistickým právnikom Harkerom. Hlavne druhá menovaná stať sa môže pochváliť pozoruhodne mrazivou, fakt neprijemnou a zlovestnou atmosférou, ktorú si treba vychutnať. Zrazu si naplno uvedomíte, že ten chlap je tam sám. Uprostred temného kraja. V neznámej krajine. Kde nikoho nepozná. Len „pána domu“ – a o tom sa každú ďalšiu noc, ktorú v tom-

to pekle strávi, dozvedá čoraz obľudnejšie čriepky, na základe ktorých si o ňom môže poskladať celkový obraz. A z toho mu od strachu zlezie koža z tváre. Presne tieto hnusné pocity sa podarilo zachytiť Radimovi Kočandrlemu, ktorého **Dracula – skutočný deník Jonathana Harkera** vyšiel v Čechách v roku 2005 a ktorý je IBA o tomto. Hoci by sa mohlo zdať, že je šialenstvo komiksovo adaptovať len malú časť rozsiahleho románu, v skutočnosti je to vlastne pozoruhodný nápad. Výsledkom je chuťovka pre fajňšmekrov. Kresba je intenzívne čierno-biela, ponúka neskutočné scenérie, či už divokej prírody alebo ešte divokejšieho polorozpadnutého, kedysi obrovského a honosného

hradu s hnusnou minulosťou uprostred nebezpečných hôr, kde ak vás zožerie svorka vlkov, tak môžete vraviť o šťastí. Z komiksu na čitateľa padá neskutočná tieseň a beznádej. Bacha. Slnko práve zapadá. (Netopejz, 2005). (ik)

Špeciálne hororové ladené halloween-ské príbehy seriálu Simpsonovi (kterým jsme se věnovali v osmém čísle Howarda) si své místo našli i v několika komiksových vydáních příběhů této žluté rodinky ze Springfieldu. Jeden z těchto svazků nese název **Simpsonovi. Čarodějnický speciál: Příběhy ze záhrobie** (Simpsons treehouse of horror. From beyond the grave, 2006, 2007, 2011, 2014) a je složen z celkem tří čísel původní série. Příběhů z prvního čísla se zhostili undergroundoví tvůrci, kteří se nijak nebrzdili ve svých nápadech ani provedeních. Další příběhy vytvořili stand-up komici a poslední příběhy pak hvězdy nezávislého komiksu. Na celém svazku, tedy třinácti různých dlouhých příbězích, se tak podílelo celkem 22 hostujících kreslířů a 11 hostujících scénáristů. Narazíte v něm opravdu na kdeco. Např. nahou Ednu přehající po pláži před obľudným lidským monstrem přímo do chřtánu vodního tříokého přerostlého monstra, souboj Marge s jejím oživlým drdolem či malé Maggie s jejím stínem. Bart je nucen Maggie přečíst pohádkovou knížku o vílách, v jeho podání však víly naštvě Homer, aby v nich vyvolal Krvavou kletbu krutých víl. V jiném příběhu se Homer díky filmovým a televizním artefaktům stane Darth Vaderem, Líza zabijčkou Buffy a Bart Ashem.

Zavítáme i na halloweenskou školní zábavu s tuhými pravidly, stodruhý abiturientský sjezd Montgomeryho Burnse či halloweenskou koledu. Školník Willie si objedná ruskou nevěstu na dobírku a Bart je vyslán ke kanibalským pigmejům, aby od nich získal omlazující lektvar. Nechybí ani tradiční ufouni v akváriích. Faktem je, že člověk by možná čekal více horru, některé příběhy jsou spíše jen bizarně komediálním mixem sci-fi a thrilleru, jiné plácají páte přes deváté. Kolísavá je i vizuální kvalita (vizuální zpracování příběhu Krvavá kletba krutých víl bych považoval dokonce přímo za urážku seriálových postav a jejich vizuálního charakteru). Jako oddechovka fajn, ale člověk by očekával trochu více. Do parodicky děsivých příběhů těchto animovaných žlutáků se můžete začíst ve vydání Crew z roku 2014. (hv)

Hlavní hrdina **Tokijského ghúla 1** (東京喰種, Tokyo Guru aka Tokyo Ghoul, 2011) Ken Kaneki je osmnáctiletý vysokoškolský student, který si jednoho dne vyjde na noční rande s dívkou svých snů. Jenže dívka jeho snů je lidožravý ghúl a Kaneki měl být dalším chodem jeho jídelníčku. Kaneki má štěstí v neštěstí. Během útoku ghúla dojde k nehodě, kdy jsou oba zraněni, v nemocnici pak Kanekimu pro záchranu jeho života transplantují vnitřní orgány dívky/ghúla. Což jej ovšem změní. Kaneki se tak musí vyrovnat se svou novou identitou, není ani celý člověk, ani celý ghúl. Je něco mezi. A to vyrovnávání mu nejde zrovna dobře. Komu by taky něco šlo dobře, když má hlad, ale vnitřně se mu přičí jíst to jediné,

co ho nasytí. Příběh je trochu ghúlovská alegorie na „Býval jsem mladistvým...“. Nejednou se mi při čtení vizualizoval Cageův Vampire’s Kiss. Nijak originální zápletku dokázal Sui Ishida vyšperkovat svižným a místy strhujícím zpracováním, úsměvnými detaily, chlípným pomrkáváním a zcela funkční změnou podkladu u vypjatých scén. Příběh původně vycházel na pokračování v jednom týdeníku, později vyšel knižně ve čtrnácti svazcích. Jako uzavřený příběh je první svazek fajn, jen se při něm vědomí nevyhnulo obavám, kam to zavedou a co s příběhem udělají další díly rozsáhlé série. Ishidovi totiž 14 svazků původního Ghúla nestačilo a tak po jeho ukončení v roce 2014 přišel se šestnáctisvazkovým pokračováním nazvaným Tokijský ghúl:re (2014–2018). Český obě série vydalo nakladatelství Crew. (hv)

Južné moria sú raj na zemi. Tak? Tak. Masasumi Kakizaki sa však rozhodol pozrieť sa na ne z opačného uhla. Ako na hororovú kulisu. A to poriadne temnú. Cítite, ako vám na tvár a celé telo bubnuje silný lejak. Obloha je zamračená, noc, hviezdy nevidno. Všade okolo vás len džungľa a divné zvuky spôsobené búrkou. Alebo vari aj niečím iným? A vtedy uvidíte tú dieru. Otvor. Vstup do jaskyne. Do neznámej jaskyne. Otvor vedúci do hlbín zeme. A v hlbínach môže číhať čokoľvek. Čokoľvek. **Skrýš** (Hideout, 2011) je manga a to taká, že skvelá. Príbeh je spočiatku veľmi priamočiary a jednoduchý, postupne sa ale vďaka flashbackom jemne komplikuje, čo je asi dobre. Kresba je úchvatná, naplno zužitkováva ukážko-

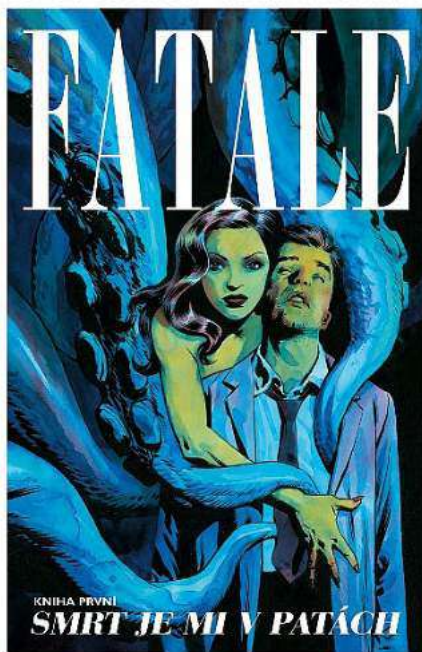
vo temné prostredie rozsiahlych podzemných priestorov, kde môže hrozba číhať za každým rohom. Na vašom mieste by som do toho nešiel. Ale vy pôjdete, nemám pravdu? Lebo tá jaskyňa tam stále niekde je. A čaká na vás. (Crew, 2018). (ik)

Horrorového komiksu u nás zase tolik není, a pokud, tak má často přesah do jiných žánrů, především fantasy. Podobně je tomu i v případě komiksu **Plášť** (The Cape, 2012). I když se u komiksu skví jméno Joea Hilla, je pouze autorem původní povídky, na komiksu přímo nespolupracoval. Velmi příjemná je skutečnost, že původní povídka je i součástí českého vydání komiksu, ač pravda, přečíst jste si ji mohli už v knize Bobby Conroy vstává z mrtvých a jiné strašidelné příběhy.

Na celém příběhu se skvěle ukazují, jak i něco dobrého může vést k tomu, že to dopadne špatně. Jak speciální schopnosti, které může jedinec získat, vedou spíš k destrukci než k tvoření. A to všechno ještě v zajímavé, psychologické rovině. Česky vydalo Comics Centrum v roce 2016. (mš)

Do světa temné noir atmosféry, úplatných policajtů, neústupných novinářů, šlapajících jim na paty, krásných a osudových žen s tajemstvím ale také do světa za okrajem, kde se svíjejí chapadla, vyznávají kultu, obcuje s nesmrtelností, překračují fyzikální a pozemské zákony, krev stříká proudem a vylupují se oči, nás zavedou Ed Brubaker & Sean Phillips v prvním příběhu **Fatale: Smrt je mi v patách** (Fa-

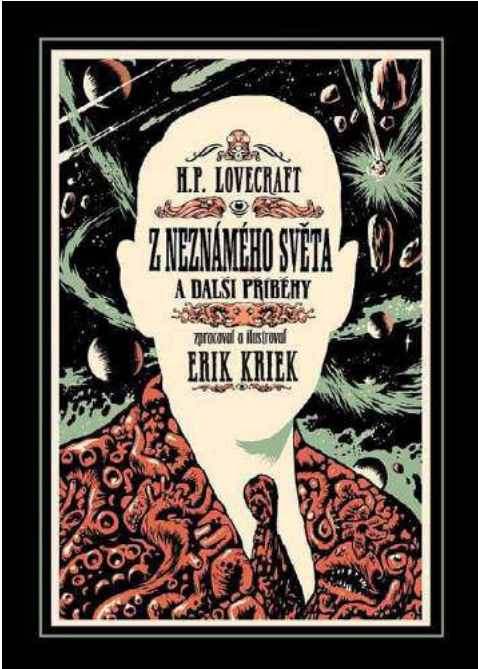
ED BRUBAKER SEAN PHILLIPS

tale, Vol. 1: Death Chases me, 2012). Do příběhu nás v současnosti uvede Nicolas Lash, který se stane správcem pozůstalosti po známém jeho otce. Během pohřbu se Nicolas dá do řeči s mladou ženou, která mu trochu povypráví o zemřelém a jeho spojení s její babičkou. Později Nicolas v domě zemřelého objeví rukopis pravděpodobně prvního románu mrtvého. Chvilí poté je ale napaden a během útěku těžce zraněn. V nemocnici pak má čas začít se do rukopisu. Jeho příběh ho zavede do padesátých let, v nichž se novinář Hank Raines (autorovo zjevné alter ego) pokouší odhalit korupci policistů. Pomáhá mu v tom tajemná žena Jo, která je milenkou jednoho z policistů, Bookera. A má své tajemství. To má však i Booker, umírá na rakovinu, obcuje s okultismem a pokouší se od vůdce tajemného kultu získat lék. Do toho všeho, aniž by věděl jak, se zaplete Raines i se svou rodinou. Formou přímočaře, obsahem tajemně a atmosférou postupně houstnoucí Brubakerův scénář je vyveden ostrou, jasnou a rozhodnou kresbou. Ta se projevuje pravidelností a neústupnou uzavřeností v jasně vyvedených polích ohraničených ostrými okraji. Kresba je nikdy neopouští ani nepřekračuje. Dodává to příběhu ducha doby a konzervativní nádech. Slyším-li slovo komiks, představím si přesně takový vizuál. Příběh je krásně temný, v podstatě notně temná noir detektivka s občasnými, ale důraznými průniky čehosi za okrajem, z úkrytu, čehosi, co by možná mělo zůstat navždy skryto nebo alespoň neobjeveno. Příjemně laděná

horrorová stránka vystrkuje svá chapadla jen pomalu a postupně, což jí jen dodává na důraznosti. Příběh se odvíjí přímočaře, neodpustí si však několik náznaků a narážek, odhalujících, že vše nebude řečeno v tomto svazku, jeho svět, tajemství i odhalení narostou do většího celku. Přesto se Smrt je mi v patách dá považovat za uzavřený, svým způsobem ukončený příběh, byť jeho koncem jiný začíná. Seznámit se s tajemnou Jo a začít se do starého spisovatelova rukopisu můžete v českém vydání z roku 2017 (BB/art). Další dva svazky (Ďáblská záležitost a povídkový Na západ od pekla) vydalo stejné nakladatelství v letech 2018 a 2019. Na letošní rok se chystá vydání čtvrtého svazku Modlitba za dešť. (hv)

Když se mluví o horroru, není možné vynechat mistra nad mistry. Ano, i v komiksu se objevuje jméno Lovecraft, i když nikoli proto, že by se legendární tvůrce na komiksech podílel, ale proto, že inspiroval další tvůrce. V případě komiksu **Z neznámého světa a další příběhy** (Het onzienbare en andere verhalen, 2012) se jedná o adaptaci jeho vybraných děl. Adaptovat Lovecrafta není jednoduchý úkol. Každý má na jeho tvorbu vlastní pohled, každý má vlastní představu. Lovecraftovy povídky navíc nejsou zrovna bohaté na přímou řeč, která přece jen dovede komiks rozpochybovat. Erik Kriek si tak ukousl poměrně velké sousto, ale podařilo se mu převést mistra způsobem, který je čitelný, přitom si však zachovává onu hrůzu, jež se na nás Lovecraft snažil přenášet. Kniha Z neznámého světa a další příběhy obsa-

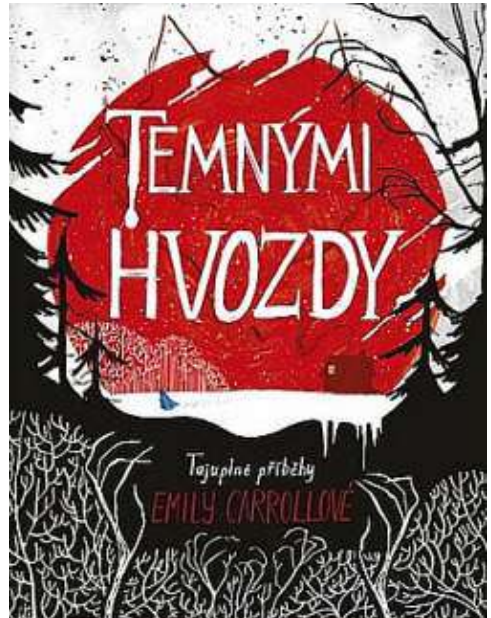

huje celkem pět Lovecraftových povídek: Vyděděnec, Barva z kosmu, Dagon, Z neznámého světa a Stín nad Innsmouthem. Česky vyšlo v roce 2018 u Arga. (mš)

Pro komiksově horory je na našem trhu celkem normální, že jsou adaptacemi. **Duchové mrtvých** (Spirits of the Dead, 2014) jsou komiksem Richarda Corbena, kde si psal scénář a sám samozřejmě všechno kreslil, ale všechny příběhy jsou napsány a nakresleny podle díla Edgara Allana Poea. Richard Corben vzal pět básní a devět povídek a vytvořil podle nich komiksy, které jsou všechny temně atmosférické a které ve vás dovedou vzbudit nepříjemné pocity, kdy spojení slov a kresby je zde symbiotické. Většinou příběhů prostupuje postava čarodějnice Mag, která dění komentuje, sem tam

něco zahlásí, některý uzavře, jindy je vdejší postavou. Duchové mrtvých jsou mix známých i méně známých Poeových děl v podání specifické kresby Richarda Corbena, kterou můžete milovat, ale i nesašet. Česky v roce 2016 vydal Martin Trojan – 3-JAN. (mš)

Niekedy sa zvykne hovoriť „neboj sa, hrá v tom dieťa, nič zlé sa tam nestane, to je pravidlo“. A treba dodať, že občas, vlastne dosť často, je to pravda. Tvorcovia, či už spisovatelia alebo filmári, sa boja ubližovať deťom. Podľa mňa sa však deťom v realite zvyknú diať tie najpríšernejšie veci. Veci, ktoré by mal problém zvládnuť nejeeden dospelý. A nič moje tvrdenie nedokazuje lepšie, ako veľmi ponurá prechádzka naprieč **Temnými hvozdy** (Through the Woods, 2014). Komiks od Emily Carroll kresbou i mladistvými hrdinami čita-

těla může tak nejak automaticky zvádzať k presvedčeniu, že ide o neškodnú detskú blbosť. Nie, nejde. Je to pekne hororové, napínavé, zlovestné a nepríjemné. Komiks obsahuje päť príbehov, niektoré sú geniálne, iné skôr do počtu, ale ako celok je to i vďaka špecifickej kresbe vizuálne podmanivé a príbehovo intenzívne dielo útočiacie na vaše strachy ukryté v podvedomí. (Comics Centrum, 2017). (ik)

Komiks sa nevenuje Lovecraftovi len jako zdroji inspirácie, ale také jako osobnosti. To prezentuje **Howard P. Lovecraft – Ten, kdo psal v temnotách** (Howard P. Lovecraft, Celui qui écrivait dans les ténèbres, 2018), což je komiksový životopis tohoto dlouhána z Providence. I když se

jedná v podstatě o faktografický komiks, autoři cílí i na to, aby odhalili, kde mistr bral svou inspiraci, jak se mohly zrodit některé jeho příběhy a jak úžasnou imaginaci měl. Ztvárnění některých jeho vizí, které

dokreslují jinak realistický příběh, skvěle doplňuje jeho život, o němž se rozhodně nedá říct, že by byl šťastný. Je ale škoda, že komiks nejde více do hloubky a nesnaží se nám nějaká kritická témata prezentovat trochu rozvinutěji, nikoli jen

v několika málo náznacích. Pro začátek je komiks Howard P. Lovecraft – Ten, kdo psal v temnotách dobrým seznámením s autorovým životem. Pro lepší poznání je vhodné vyhledat další zdroje. V roce 2019 vydal Volvox Globator. (mš)

Kšaft je zajímavý už jen tím, že je to v současnosti prakticky jediný dostupný způsob, jak se můžete v tištěné formě seznámit s dílem českého básníka, lingvisty a překladatele Josefa Jaroslava Kaliny. Tedy nechcete-li se prohrabávat zaprášenými policemi zapadlých antikvariátů a utrácet opravdu stovky za více než sto let staré (mně známé) poslední vydání jeho díla. Není to však jediná věc, kterou je tato rozsahem malá, ale dojmem velká

knih, zajímavá. Zajímavá je i zpracováním a kresbou. V této knize se spojilo historické dílo již 170 let nežijícího spisovatele se současným kreslířem a ilustrátorem Lubomírem Lichým. Jde o spojení velmi

funkční a propojené. Nádhernou a mrazivou Kalinovu malbu slovy doplňují Lichého opravdu děsivé kresby. Obzvláště repetitivní opakování jak veršů tak kresby v Hadrnici má neskutečnou atmosféru. Z některých kreseb jde opravdu strach.

Kalina si do svých básní nejednou vymýšlel vlastní slova, používal zvláštní slovní tvary a dokázal v prostém verši obsáhnout opravdu hodně. „*Tu hlava se z brobu vyvalí, k ženě se přímo kutálí, plete se jí mezi nohy, a na hlavě rohy, rohy!*“ A tu samou vlastnost umně zvládl vtělit Lichý do svých kreseb. Opravdu brrrrrr... Formátem nezvyklá kniha (naposledy jsem takhle snad před 30. lety četl Barbánka) obsahuje dva příběhy. První Hadrnice pojednává o staré ženě, hledající obživu pro sebe a své děti. A když živí nedají,

vezme mrtvým. Jenže těm se to znelíbí a ženu stihne krutá kletba. V titulním Kšaftu se marnotratný syn po smrti otce zlobí na své vydědění. Ve vzteku vyzve mrtvého, aby vstal a svou závěť upravil v jeho prospěch. Příběhy doplňují profily obou tvůrců a skici k oběma příběhům. V roce 2018 knihu vydalo nakladatelství Jonathan Livingston. (hv)

- Ivan Kučera (ik)
- Martin Štefko (mš)
- Honza Vojtíšek (hv)

Nakladatelství Carcosa

Carcosa

Pojďte s námi do neznámých... končin.

 Carcosa

KNOFLÍKY LÁSKY

SCENAŘ BEESEE

KRESBA PATA

DOBLOU NOC, KLÁSKY MOJE. JSTE TAK HEBOUŠKÉ...

TO JE VIKTOLKA, MOJE MALÁ SESTLIŠKA.

PANENKY MOJE...

BUDEME SI HLAT...

MA'M VÁS LÁDA...

TY JSI TAK ŠIKOVNÁ, AMÁLKO! HOTOVÁ ŠVADLENKA!

ZZZZZZ...

CRRR **RRR**

TO BUDE POŠTA. POHLÍDEJ NA CHVÍLI VIKTORKU, AMÁLKO.

HNEDLE JSEM ZPÁTKY.

PODÍVEJ MAMINKO

JAK JE VIKTOLKA KLÁŠNÁ.

PATA

Čl'up!

Ingrid Rudavská

Ešte teplú ju odtiahol k brehu a hodil do vody. Telo urobilo hlasné *čl'up*. Tento zvuk miloval, v podstate vraždil iba kvôli nemu. Krv, znásilnenie, vyvrcholenie boli len bočné úmysly. Naposledy sa nechal zaplaviť pocitom z dokonale vykonanej práce, zapálil si cigaretu s vanilkovou príchuťou a pôžitkársky si potiahol.

Keď dofajčil tretiu, nasadol do auta a pobral sa domov. Každý vrah má predsa skvelý domov, milujúcu manželku a deti, premýšľal.

Škodovku s nápisom „gentleman on board“ zaparkoval pred jedným z panelákov petržalskej betónovej džungle, odomkol bránu, privolal výťah a vyviezol sa na jedenáste poschodie. Kdesi počul, že jedenáste poschodie je poschodím pre schizofrenikov a vrahov, ku ktorým sa hrdo hlásil.

Len čo vstúpil do pracovne, zapol komp. Za ten krátky čas, čo bol vonku, počet priateľov na sociálnej sieti výrazne narástol. Monika K. a Marián M. práve prijali jeho žiadosť o priateľstvo. Nadšene zatlieskal a odbehol do kuchyne po kávu, ktorú mu poobede tak starostlivo a s toľkou láskou urobila manželka. Tri hodiny ráno je najlepší čas na kofeín. Do hrnčeka s nápisom I am innocent hodil štyri kocky cukru, štyrikrát sa ozvalo čl'up, čo

mu pripomenulo dnešnú extatickú udalosť. Srdce mu zajasalo radosťou, na telo mu vystúpili zimomriavky. Pridal práškovú smotanu, ktorá tiež urobila čl'up, zvuk ho dostal do vytrženia; Nalial kávu do šálky a vložil ju do mikrovlnky. Pospevujúc si vtieravú melódiu, ktorú ráno zachytil v rádiu, ponáhlal sa nazad.

Monika bola pripojená, rýchlo využil situáciu. Po výmene niekoľkých zdvorilých slov si v kalendári zakrúžkoval zajtrajšie čl'up. Pieseň mu neschádzala z mysle, musel dôjsť na to čo to je, ale to má ešte čas. Aby sa jej aspoň na chvíľu zbavil, rozohral partičku šachu s kamarátom z Moskvy. Vyhodil mu figúrku, ale ten mu to nedaroval a vzápätí ho pripravil o ďalšie dve. Martin zúrivo tresol pästou po klávesnici, vypol počítač, na jeden dúšok dopil studenú kávu a ľahol si k manželke. Melódia nie a nie odplávať.

Polícia našla ďalšie mŕtve telo v bývalej cementárni, hlásil moderátor. Martin si vychutnával anglické raňajky bohaté na tuk a bielkoviny. Telá sa našli na kuriózných miestach, na ružinovskom cintoríne, vo výťahovej šachte v Devínskej Novej Vsi či na streche budovy slovenského rozhlasu. Martin sa schuti zasmial.

Do advokátskej kancelárie to mal päť minút pešo. Vraha Mareka Bieleho odsúdil na doživotie, neplnoletú Valiku poslal do polepšovne, matku zavraždeného syna zas do blázinca. Bol to náročný deň.

Večer zaklamal manželke, že sa musí zdržať v práci. Rovnakú výhovorku používal ostatné tri týždne. Ivetka si ťažko vzdychla, ale neprotestovala.

Monika sedela na lavičke v strede vstupnej haly nákupného centra. Vyzerala rovnako ako ostatné: krásna, naivná, dôverčivá, inteligentná a skromná, takáto kombinácia zabíja. Len, čo ho zbadala, rozožala sa ako vianočný stromček.

„Martin?“ nesmelo ho oslovila, nervozitu nešíkovne zakrývala za úsmev.

Vedel o nej všetko. S priateľom sa rozišla pred polrokom, mala rada fialovú farbu a bavlnené ponožky. Sociálna sieť prezradí všetko. Dal jej ružu a pozval ju na kávu. Bola v siedmom nebi. Prehltla by aj jeho semeno, usmial sa. Všetko išlo ako po masle, ako ďalší ťah v hre. Kde je vzrušenie a adrenalín? Potreboval zmenu, toto ho už viac nebavilo.

Nasledujúcu hodinu musel doslova pretrpieť a predstierať rolu pozorného poslucháča, čo ho stálo veľa námahy. Navrhol jej prechádzku neďaleko prístavu. Bola nadšená.

„Nie je ti zima?“ opýtal sa vonku.

Prikývla. Cez plecía jej prehodil sako.

„A čo ty?“ zapriadla.

„O mňa sa neboj! Ja sa o chvíľu zahrejem.“

„Ty si taký pozorný.“

Vylízala by mu ritný otvor a ešte by mu za to aj zaplatila.

„To si piš! Mám rád prechádzky po prístave. Nikto tu o takomto čase nie je. Keď nemôžem spať, prechádzam sa tam celé hodiny, premýšľajúc o zmysle života, sveta a internetu.“

Obe strany cesty sa prepadávali do bezodnej diery, vozovku len kde-tu osvetlilo nejaké auto. Ruka v ruke prešli na druhú stranu a podchvíľou ich skryl hustý porast. Monika kvákala a kvákala... V jednej sekunde z vrecika vytiahol nôž a pritisol jej ho k hrdlu. Kričala rovnako ako každý predtým ani čoby ich z kože drali. Zapchal jej ústa handrou napustenou Fixinelou a Savom, ľahko, až galantne ju posotil do trávy a vyhrnul sukňu. Druhou rukou si rozopol rázporok, niekoľkokrát stiahol predkožku a stoporený úd napchal vylakanej Monike do vagíny.

„Prečo sa nebrániš, ty suka? Čo si odpadla?“ Odpovedala mu chrapotom.

Žeriavy v nápore vetra vŕzgali a ako jediní svedkovia scény k nim točili hlavy. V momente vyvrcholenia jej podrezal hrdlo. Vtom na to prišiel. Tá pesnička, ktorá mu celý deň neschádzala z mysle, bola Ty si má, levandulová. Matka, tá suka, ktorá ho šupla do detského domova, nech ju prekláje sám Satan,

milovala levandule. Mŕtvu Moniku K. hodil do Dunaja. Urobila hlasné čľup. Odbavil sa druhýkrát. Počet vyhodенých figúrok sa zvýšil na štyridsaťsedem. Len, aby ho ten sukinný syn z Moskvy nepredbehol. Rýchlo sa ponáhľal domov.

Ingrid Rudavská

(*1978)

Spisovateľka, muzikantka, malička. Narodila sa v Myjavě, od šesti let však žije v Bratislavě. Vystudovala angličtinu a literatúru – hudobnú výchovu na PFUK v Bratislavě. Pracuje jako vychovateľka na špeciálnej Základnej škole internátni pro slabozraké. Hraje na housle, akustickú, elektrickú a basovú kytaru, syntetizér, klavír, príčnou a zobcovú flétnu a harfu. Zpívá. Hudobní stránku své duše projevuje v electro-punk-indie-synth projektu Love my science, s nímž vydala desku Perfect Disorder. Maluje klasickou prírodu, abstrakce či pochmurné obrazy s fantastickou tematikou. Vystavovala na mestském úřadě Rača, v knihovně Bratislava 1 a na základní škole Pankúchova 4, kde pracovala. Píše od útlého dětství, coby náctiletá inklinovala k poezii a románu o nešťastné lásce, k fantastice (horroru a sci-fi) se dopracovala až v dospělosti. Své fantastické příběhy občas kořením sarkasmem a absurditou. Povědky publikovala v několika časopisech (SNN – příloha Orol Tatranský, Jupiter, Lemurie) a antologii Fantastická 55 (2013). S povídkami a divadelními scénáři (sci-fi 3x7) bodovala v několika soutěžích. Její romantický román **Tretie okno** je v elektronickej podobe dostupný na 1000knih.sk. V súčasnosti pripravuje k vydání sbírku hororových a sci-fi povídek **Afterparty**. Objeví se v ní i povídka **Čľup**. Bez umění by prý nemohla žít. Umění je smyslem jejího života, bez něj by uvadla jako růže bez vody. (hv)

GRAVE OF THE VAMPIRE

RECENZE

Staré horrory by se rozhodně neměly odepisovat, protože můžete narazit na zajímavé kousky.

Režie: John Hayes

Scénář: John Hayes a David Chase

Délka: 95 min

Původ: USA

Rok: 1974

Hrají: William Smith, Michael Patak, Lyn Peters, Diane Holden

Při sledování snímku **Grave of the Vampire** si budete říkat, chvílemi, nikoli celou dobu, jestli jste opravdu na horroru, anebo se jedná o komedii, i když si postupem času uvědomíte, že to podle všeho měla být komedie nechtěná. Díky tomu ale promítání filmu pobaví a můžete si ho naplno užít, i když je to strašné béčko. A to se všim všudy – od špatných hereckých výkonů, drhnoucího scénáře až po místy příšerné masky.

Začátek filmu **Grave of the Vampire** není špatný a právě zde se ukazuje,

že tvůrci měli na to, aby natočili dobrý horror, jen se to někde během natáčení zvtlo a nacpali tam naprosto zbytečné scény. Úvod je ale povedený. Jsme na hřbitově, kde si to dvojice chce rozdat v autě, protože se prostě sešli na hřbitov-

vě. Jenže si vybrali trochu špatnou noc – zrovna tuhle noc totiž z hrobu vstává upír Caleb Croft (Michael Pataki).

Caleb má docela zajímavé namaskování, není to vyložene ten šlechtický, honosný upír, jak jsme zvyklí, ale i díky tomu, že se

úvodní scéna odehrává na hřbitově, máte pocit, že na dvojici v automobilu vystaroval zombík. Ovšem podle všeho zombík

myslí. Pěkně si podá chlápka, kterého zabije, docela efektně ho zlomí o náhrobek, a pak si podá i ženu. Tu tedy trochu jinak, jak se na správného upíra, a hlavně zamindrákovaného chlapa sluší. A právě tady začíná zápletká snímku.

Anne Arthur (Lyn Peters) je po znásilnění upírem těhotná, ale rozhodně to není standardní těhotenství. Doktoři jí dokonce tvrdí, že její plod je mrtvý. Jenže Anne na potrat nejde, respektive dítě samo se potratit nechce a zůstává v jejím

břiše. A pak se narodí. Tohle není miminko, které by bylo spokojené s tím, že se mu dá klasické mlíčko z prsu. Ne, ono by chtělo z prsu něco jiného. Vlastně by asi nejradši chtělo prostě prs. Celý, pěkně krvavý.

Americký snímek **Grave of the Vampire** je velmi povedené retro, které jsem si užíval, a to i přesto, že je tam

poměrně dost hluchých míst. Ale má to správnou sedmdesátkovou, trochu bizarní atmosféru. Během duchařské seance má

divák pocít, že se tvůrci naprosto vědomě rozhodli nudit. A jo, budou nudit, chvílemi je to fakt nudné,

ale pořád je jasné, že se film nebere tak vážně. A jako film s upíry je to tak krásně jiné než současné filmy tohoto subžánru, že se prostě musí za každou cenu alespoň trochu vyzdvihnout.

• Martin Štefko

O MULO! POUVÍDKY O DUCHÁCH ZEMŘELÝCH

RECENZE

Sbírka strašidelných a mysteriózních duchařských příběhů romských autorů, respektive autorek a jednoho autora. Až se vás někdo zeptá, kolik takových sbírek znáte, konečně můžete hrdě říct, že minimálně jednu.

Editorka: Karolína Ryvolová

Vydavatel: KHER

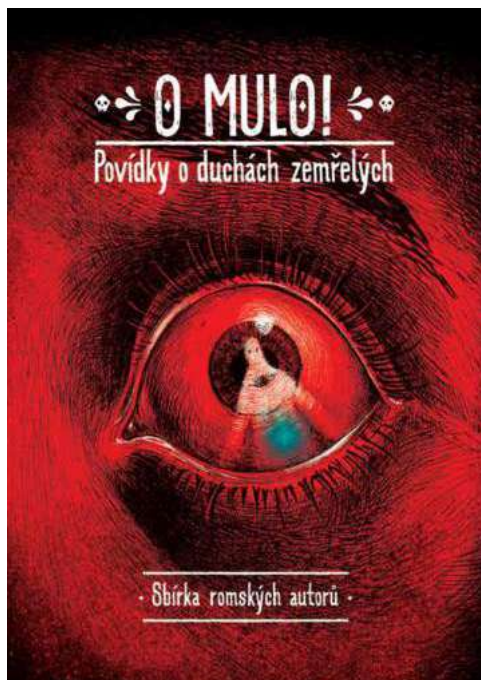
Rok vydání: 2019

Počet stran: 184

A při běžném přístupu na tom o moc lépe nebudete. Neboť, jak v předmluvě píše Eva Danišová, ačkoliv je romská orální tradice na příběhy, i temněji zaměřené, bohatá, v tištěné podobě od roku 1989 vyšly knihy příběhů s duchovní, nadpřirozenou a duchařskou tematikou jen asi dvě: Mrtví mezi námi Gejzy Demetera a Nechci se vrátit mezi mrtvé Eriky Oláhové. **O mulo!** je tak vhodnou příležitostí, jak se s tajemnými duchařskými příběhy Romů seznámit. Jak nahlédnout do jejich víry v posmrtný život v povídkách inspirovaných tradovanými

příběhy, osobními prožitky i vlastní představitostí. Příležitost veskrze sympatická.

Mulo je duch. Revenant, mrtvý, navštěvující náš svět, neposedný poltergeist, jenž dokáže nadělat modřiny, vzbuzovat strach

ale i vychovávat a chránit. Duch zemřelých, který se přišel rozloučit, uzavřít nedokončenou záležitost, nalézt klid nebo varovat.

Příběhy v knize mají různou formu. Jsou klasickými povídkami, zpracovanými mýty, pověrami nebo osobními sděleními, svěřením vlastního prožitku. Některé mají zajímavou strukturu, jiné se svým stylem a nejednou i obsahem podobají klasickým příběhům známým napříč kulturami, národy i světadíly. To je vlastně na nich to hezké, neboť ukazují propojenost lidského ducha, imaginace, představivosti a myšlení. Příběhy jsou to delší i hodně krátké (dvou- třístránkové).

Jsou to dojemně a romanticky laděné povídky o posledních rozloučeních, neobyčejných setkáních, prozřeních, posednutích a nedodržení slibech, smíření či loučení s blízkými, nenasytosti a dokonce i negativní stránce lásky. Příběhy zpracovávají rodinná dramata, dramata lásky i života. Mají podobu neobyčejných mysteriózních povídaček, tajuplných povídek k nočnímu ohni, výchovných morytátů, dojemných příběhů o posledních okamžicích lidského života i syrových horrorů. Čeká nás mrazivý souboj o dětskou duši, tajuplná výprava na půdu, peripetie s prokletým tetováním, strašidelné domy, zuřiví poltergeisti, předtuchy, varování, naplněné kletby, mystické sny. Ze všeho nejvíce však náhled do jedné z oblastí romské kultury, jejích zvyků a vlastně i lidové slovesnosti. Příběhy v knize jsou totiž nejen v češtině, ale některé i ve slovenštině a romštině. Klasickou součástí většiny romských příběhů je,

zdá se, tajemná postava muže v kabátě, bez tváře, jen s výraznými očima (nebo světly místo nich), s nímž se většina hrdinů či hrdinek tak či onak setká.

Kniha však nezaujme jen svým pestrým obsahem. Je velmi krásně graficky zpracovaná i s několika milými a potěšujícími detaily (maličké ilustrace ve spodních rozích knihy, s nimiž se nějakou dobu zabavíte dětskou hrou jejich rozpohybováním). Povídky doprovází velmi povedené a nádherné ilustrace Martina Zacha kombinující černobílou kresbu s červeným laděním. Obzvláště ilustrace k povídce **Já si vybral tebe** má až pohlcující atmosféru.

Kniha je rozdělena do tří částí: Věřte nevěřte, U Romů se vypráví a Na vlastní kůži. Jak předmluva, tak i skvělý doslov Saši Uhlové posunují celou knihu do širšího kontextu. Obzvláště doslov hodně vypovídá o obsažených příbězích, dodává jim náležitě a zajímavě pozadí.

Neposlední zajímavostí na knize je fakt, že je zcela zdarma, respektive pouze za dobírku. Stačí napsat nakladatelství a kniha je během pár dní vaše. A věřte, že tahle kniha za to rozhodně stojí. Ve všech směrech.

Neboť jak tvrdí poslední věta doslovu Saši Uhlové: „(...) *jestli jsou mulové „jen“ projevem svědomí, nebo jestli romské pozůstalé opravdu navštěvují, nakonec není důležité.*“ Protože ať už v ně věříte nebo ne, pořád tato kniha zůstává výbornou a hezky zpracovanou sbírkou zajímavých, tajemných a mrazivých příběhů, která potěší vaši touhu po čtení. A bude se hezky vyjímat ve vaší knihovně.

• Honza Vojtíšek

KAROLÍNA RYVOLOVÁ

ROZHOVOR

V loňském roce vyšla velmi zajímavá kniha romských strašidelných příběhů a vyprávění **O mulo!**. Zajímavá a velmi hezky zpracovaná natolik, že jsme si řekli, že by si zasloužila mnohem více prostoru než jen klasickou recenzi. A tak jsme oslovili editorku této sbírky Karolínu Ryvolovou z nakladatelství Kher a položili jí pár otázek. Nejen o knize, ale romských strašidelných příbězích obecně. (hv)

Co bylo počátečním popudem k vytvoření knihy? Co znamená její název?

Knihla se jmenuje **O mulo!**, což lze volně přeložit jako Pozor, duch! *Mulo* znamená v romštině mrtvý nebo mrtvola, ale přeneseně se jedná o přízrak mrtvého, který se vrací na zem a navštěvuje, obvykle ve snu, své blízké. Mulové živé straší, škrtí nebo zalehávají, shazují předměty, boučají dveřmi nebo vyluzují nejrůznější zvuky. Mohou mít fyzickou podobu (většinou bez tváře), ale často jsou to jen stíny, oblaka páry nebo prostě jen vědomí jejich přítomnosti. Jejich návštěva ob-

vykle znamená, že nemají klid a přišli si vyřídit účty. Mohou se ale vracet i jako ochránci, aby své milované varovali před nebezpečím, anebo aby se zkrátka ještě jednou rozloučili. Vše ostatní o jejich různých podobách a jak se před nimi chránit se čtenáři dozví v knížce.

Hledali jsme látku, která by romské autory dostatečně inspirovala a motivovala. Žánr vyprávění o mulech je mezi Romy stále živý a my jsme doufali, že i ti váhavější a nejistější budou na takovou výzvu reagovat pozitivně. Náš zájem ale nebyl primárně folkloristický, nechtěli jsme konzervovat staré tradované příběhy, naopak jsme doufali, že tato látka poslouží jako východisko moderních povídek a že

s ní autoři budou nakládat volně a kreativně. To se do značné míry naplnilo.

Jak kniha vznikala? Oslovovaly se konkrétní autorky a autor anebo se vyhlášoval nějaký konkurz, z něhož se příběhy vybíraly?

V červnu 2019 vyhlásil Kher otevřenou výzvu romským autorům k zapojení se do připravované sbírky strašidelných příběhů. Přednostně jsme ovšem oslovili členy romského literárního klubu Paramisara, který se v té době pod patronátem Slova 21 právě rozjížděl a s nímž jsme měli úzké styky. Informace o výzvě se mezi Romy lavinovitě šířila, jak je v komunitě zvykem, a nám se díky tomu ozvali úplně noví přispěvatelé, často velmi talentovaní, někteří až ze Slovenska. Reakce autorů, respektive většinou především autorek, byla početná a texty až na výjimky velmi zdařilé. Do sbírky se dostala většina z nich.

Kher má s podobnými výzvami dobré zkušenosti. Už takto vydal pohádkovou sbírku *Otcův duch* a jiné pohádky (2012) a sbírku narativní vzpomínkové prózy *Moji milí* (2014). Romští psavci, amatéři, kteří píší po nocích a chvilkách ukradených ze svých občanských povolání, jsou z pochopitelných důvodů produktivnější, když mají vidinu brzkého uveřejnění. Právě teď probíhá další naše výzva s tématy *Romské podnikání v 90. letech*, *Jak jsme se z toho vysekali* a *Síla lásky*. Zájem je už v tuto chvíli velký a my jsme strašně zvědaví, co z toho vyleze.

Kniha je rozdělena do tří částí. Rozdělení vyplynulo ze zaslaných příspěvků anebo se tematicky hledaly příběhy, které jim odpovídají? Tedy byl to prvotní záměr nebo ex post rozhodnutí?

Dělení na tři oddíly – Věřte, nevěřte / Paťan, ma paťan, U Romů se vypráví / Šundom le Romendar a Na vlastní kůži / Čáčipen, te merav – vyplynulo z charakteru textů. Chtěli jsme, aby řazení napomáhalo lepšímu pochopení historie a současné pozice fenoménu vyprávění o mulech v romských komunitách, a bylo jasné, že uveřejnění příspěvků v jednom nestrukturovaném bloku bude nepřehledné.

První oddíl tedy shromažďuje příspěvky, které jsou vyprávěními o revenantech inspirované, ale v zásadě se jedná o nezávislé autorské texty, o fikční světy. Ve druhém oddílu jsou řazeny povídky, které autoři rámuji jako historiky, které jim někdo vyprávěl, předávají se v rodině či komunitě nebo je někdo jiný zažil. Některé z nich s jistou nadsázkou připomínají žánr *urban legends*, strašidelné nebo komické příběhy, o nichž vypravěči svatosvatě tvrdí, že je sami zažili nebo slyšeli ze spolehlivého zdroje. *Urban legends* to ale v klasickém smyslu slova nejsou, protože jejich společným prvkem je hluboká víra v Boha a věci, které nás přesahují. V romském duchovním světě se přítomnost entit z „druhé strany“ mezi námi smrtelníky považuje za věc běžnou a zcela přirozenou – přicházejí srovnat účty, udělit rozhršení nebo varovat před nebezpečím. Zaslouží si respekt a snad

až posvátnou úctu a žádný z vypravěčů by neriskoval hněv duchů mrtvých tím, že by lacině žvanil pro efekt. Třetí, určitě nejděsivější celek představují povídky zpracovávající autentické zážitky vypravěčů. Můžeme si o víře Romů v návraty jejich zemřelých myslet, co chceme, ale tváří v tvář skutečně prožívané hrůze vypravěče musí i skeptický pragmatik připustit, že něco mezi nebem a zemí skutečně existuje. Když jsem povídky redigovala a překládala, neustále mi běhal mráz po zádech, jako kdyby mi nějaký *mulo* nahlížel přes rameno.

Mohla byste v krátkosti říci něco o autorkách a autorech z knihy, krátce je představit? Na koho v knize natrefíme?

V knize se sešel velmi zajímavý mix zkušených autorů se značnou publikační historií, jako jsou Ilona Ferková, Eva Danišová (mj. autorka předmluvy), Iveta Kokyová, Irena Eliášová, Jana Hejkrliková nebo Janko Horváth, a autorek, které v určitém ohledu prožívaly nějakou premiéru. Třeba velmi plodná jihlavská autorka Judita Horváthová na popud výzvy napsala svůj první text v romštině. Daniela Obšasníková ze Slovenska nám po-

slala dojemný příběh **Parádna košielka**, který znala od svých romských přátel, aniž by sama byla Romka. Rena Horvátová nebo Mária Hušová publikovaly prózu poprvé. A Saša Uhlová, novinářka, která se v posledních letech zaměřuje na svět práce a zaobírá se právy těch nejslabších ve společnosti, kteří se nemohou nebo neumějí bránit, napsala doslov vycházející z její seminární práce na téma revenantů z dob studia romistiky.

Bez ohledu na autorskou zkušenost či nezkušenost je ze všech textů cítit velká vážnost náležící tématu, o kterém řada Romů ve strachu z následků mluví jen nerada nebo vůbec. Ať už volili pojetí vzpomínkové, nostalgické, humorné anebo hororové, všichni do určité míry překračovali nějaké tabu a brali na sebe zodpovědnost, kdyby se něco nepovedlo. Za tuto důvěru v nás a v knihu vloženou jim patří dík.

Byla kniha jednorázovým dílem nebo se uvažuje o nějakém pokračování či podobném projektu?

Snažíme se, aby knihy lákaly nejen svým hávem, ale i obsahem. Povídkový cyklus o Kaštánkovi i povídky o duchách mrtvých jsou určeny širokému čtenářstvu, jsou vtipné, strašidelné i jímavé, a to záměrně, aby svou přístupností přilákaly co nejvíce nových fanoušků romského psaní. Není proto pravděpodobné, že bychom se v blízké budoucnosti opět věnovali žánru hororu, budeme hledat jinou, další přitažlivou formu, jak „prodat“ romskou literaturu. Nabízí se třeba roman-

tické love story, anebo aktuálně reflexe doby koronavirové. Netvrdím, že se v budoucnosti neobjeví romský autor, který se bude výhradně věnovat tomuto tématu, a my jeho knihu uveřejníme. V této podobě, jako výbor textů na společné téma, se však jednalo o jednorázový projekt.

O mulo! je svým zpracováním i obsahem zajímavá a ojedinelá kniha. Existují i další knihy, v nichž se dají podobně laděné romské strašidelné a temné příběhy objevit nebo je vaše sbírka první žánrovou vlastovkou?

Téma návratu mrtvých a jejich komunikace se živými se už v moderní romské literatuře objevila. Nepřehlédnutelnou zastupkyní tohoto žánru je Erika Olahová, jejíž dvě sbírky – **Nechci se vrátit mezi mrtvé** (2004) a **Matné zrcadlo** (2007) – vydalo nakladatelství Triáda. Olahová tento tradiční žánr používá ke zkoumání současných společenských jevů; její psaní lze označit za feministické. Hned zkraje 90. let vyšel také útlý svazeček strašidelných povídek Gejzy Demetera **O mule maškar amende** (**Mrtví mezi námi**), ta však vyšla pouze romsky. Dvě z nich se posléze objevily v antologii romské prózy **Čalo vođi / Sytá duše** (Muzeum romské kultury 2007) v českém překladu.

Kher vznikl v roce 2012 jako elektronické nakladatelství s myšlenkou vytvořit virtuální prostor, kde se budou moci uplatnit romští autoři, kteří se v konkurenčním prostředí většinových nakladatelství obtížně prosazují, a kde bude jejich tvorba snadno a bezplatně přístupná

především romským čtenářům. Zhruba poslední tři roky jsme však obrátili kormidlo a rozhodli se vrátit k tradičnímu vydávání papírových knih. Rozhodli jsme se tak proto, že kromě romských čtenářů cílíme také na většinovou populaci, která dokáže krásnou knihu, vyjímající se na jejích poličkách, ocenit. Bibliofilské vydání s bohatými ilustracemi má přitáhnout pozornost nejen k naší produkci, ale samozřejmě hlavně k romské literatuře jako fenoménu, o kterém stále řada lidí vůbec neví. Jsme především romisté, a teprve sekundárně vydavatelé knih.

První takovou knihou byla sbírka deseti povídek Ilony Ferkové **Ještě jedno, Lído! Kaštánkovy příběhy z herny** (Kher 2018) a k jejímu zpracování jsme přizvali výtvarníka Martina Zacha. Ukázalo se, že Zach a Kher se výborně doplňují, protože Zach pouze neplnil zadání, ale přicházel s řadou skvělých neotřelých nápadů a stal se vlastně kreativní součástí týmu. Pro naše literární čtení, která jsou velmi oblíbená a hojně navštěvovaná, vymyslel originální formát živého ilustrování: autor/ka čte ze svého díla a Martin Zach v reálném čase kreslí ilustrace, které se čtenářům promítají na plátno,

takže zážitek je sluchový i vizuální. Navíc nejde o reprodukce už použitých kreseb, ale o ad hoc vytvořená dílka, která se už příště nebudou opakovat. To podtrhuje neopakovatelnost zážitku.

Kde se dá kniha O mulo! sehnat?

Knihu nenajdete v běžných knihkupectvích. Lze si ji zdarma objednat poštou z našich webových stránek www.kher.cz nebo přímo na emailu nakladatelstvi@kher.cz. Její elektronická verze je rovněž bezplatně k dispozici na našich stránkách. V běžném provozu je pak možné si ji osobně vyzvednout na oficiální adrese našeho nakladatelství u paní šéfredaktorky v holešovickém bytě. Tento krkolomný způsob distribuce možná přispívá k její exkluzivitě, ale dlouhodobě je neudržitelný. Jediný způsob, jak nás naši fanoušci mohou podpořit, je skrze finanční dar na provoz nakladatelství; nikoliv koupí knihy.

Jsme nezisková organizace, která je vesměs

živa z grantů, a náš prvotní zájem také byl bez nároku na odměnu podporovat romské autory a šířit romskou literární tvorbu. Časem se ovšem ukázalo, že pokud chceme vydávat kvalitní tituly, které „chyť“, jenom dotace od státních insti-

tucí, jejichž výše výrazně fluktuuje, nás neuživí. Momentálně jsme tedy ve fázi, kdy se učíme od zkušenějších malých nakladatelství, jak své knihy distribuovat a prodávat, aby se výtěžek mohl opět vložit do další knihy.

Některé z příběhů ve sbírce odhalují trochu z romských tradic ohledně pohřbívání a mrtvých (např. ne/nazouvání bot mrtvým). Jak pestré jsou tyto tradice, na co všechno lze mezi nimi natrefit? Jaký je obecně vztah Romů k mrtvým?

Tato odpověď by vydala na samostatnou monografii, proto ji jen naznačím. Hranice mezi tímto a oním světem je v romském chápání prostupná a zástupci obou říší se mohou potkávat. Taková setkání

jsou ale samozřejmě spíš nežádoucí, proto existuje celý systém, jak mrtvým zabránit v návratu a škození. Patří k němu třeba i to, že nebožtíci se pochovávají do země, do rakve se jim dávají oblíbené předměty, aby se pro ně nevraceli, poskytuje se jim

četba, kuřivo, karty na ukrácení dlouhé chvíle a podobně. Někde se nedávají boty, aby pak nechodili. Během vartování, tedy období loučení se s mrtvým předcházející samotnému pohřbu, se například zakrývájí zrcadla, aby jimi nebožtík nemohl projít zpět. Zvyky jsou různorodé a regionálně se liší, vesměs ale reflektují pevnou víru Romů v pokračující existenci zemřelého v jiné podobě.

V knize se často objevuje postava v kabátě s nevýrazným/beztvarym obličejem. Existují v romské kultuře i jiná strašidla?

Postava v klobouku zahalená v kabátě se nazývá *o poslancos*, což nesouvisí s parlamentem, nýbrž s rolí posla ze záhrobí. V romské tradici se různých nebezpečných přízraků objevuje víc. Napadá mě třeba *gul'i daj*, sladká máma, což je duch ženy, která zemřela při porodu. Může uhranout, nebo dokonce vyměnit nekřtěné novorozeně. Místo něj do postýlky uloží své ošklivé, zubaté, ukřičené dítě, kterému se říká *prečerancos*. Na ochranu před ní se pod polštář miminka kladou různé kovové předměty, nůž nebo nůžky, a také hřeben – prý aby se ošklivá, ale marnivá *gul'i daj* začala česat a zapoměla, proč přišla. Na zápěstí miminka se váže červená nitka zvaná *indralori*.

Jak jsou na tom Romové obecně s hororovým žánrem a strašidelnými příběhy? Mají mezi nimi tradici?

Vakeribena pal o mule, vyprávění o duchách mrtvých, je velice oblíbenou kratochvílí

nejrůznějších rodinných a společenských sešlostí. Lidé se společně (příjemně) bojí, vyměňují si historky, vzájemně se doplňují a vyzývají k vyprávění těch známějších, které se třeba váží k určité rodině nebo komunitě. Když se pak v pozdních hodinách rozcházejí, často se jim pod vlivem strašidelného vypravování třeba ještě něco nového přihodí. Historky o setkáních s nadpřirozenem se často odehrávají na typických místech, třeba cestou kolem hřbitova nebo na křižovatce cest pod božími mukami.

V obecném (žánrovém) pojetí jsou Romové nejednou zmiňováni v transylvánských upírských příbězích a příbězích o Draculovi. Pracují s tímto tématem nějak romské strašidelné příběhy, pověry a mytologie?

Myslím, že toto motivické využití „Cikánů“ bude spíš jednostranné. Pravděpodobně půjde o stereotypní představy o Romech spojené s magií nebo třeba lstivostí, nespoutanou sexualitou apod. Ostatně „Cikán/Cikánka“ patří k tradičním kulisám romantismu. Nikdy jsem se mezi Romy nesetkala s jakoukoli zmínkou o upírech – což samozřejmě může znamenat jen to, že se se mnou o toto téma nikdo nepodělil.

Jaký je váš nejstrašidelnější romský příběh nebo vyprávění?

Každého děsí něco trochu jiného a každý by asi za nejstrašidelnější označil jiný text. Většina matek ale velmi těžce nese jakoukoli zmínku o ztrátě dítěte, a povídka

Reny Horvátové **Já si vybral tebe** zpracovává přesně tuto látku. Manželská dvojice se nastěhuje do rodinného domku, který koupili překvapivě levně. Jsou to moderní Romové, a proto se neobtěžují s jinak běžným vysvěcením nového bydliště. Jejich malý synek si brzy začne s někým povídat, nejprve se zdá, že je to imaginární přítel, ale posléze získá i fyzickou podobu. Nikdo neví, odkud se ten chlapec vždycky zjeví. Od poštačky se matka dozví, že v rohu zahrady bývala studna. A dál už vám to nepovím, ať fantazie čtenářů pracuje naplno, a ostatní se dozví v knížce **O mulo!**.

Závěrem máte prostor pro ještě několik slov o vaší sbírce nebo romských strašidelných příbězích obecně na která jsme se nezeptali.

Možná by někoho zajímal původ našeho názvu. Kher v romštině znamená dům, domov, byt i pokoj a ve vztahu k našemu nakladatelství jej vnímáme jako *domov romské literatury*.

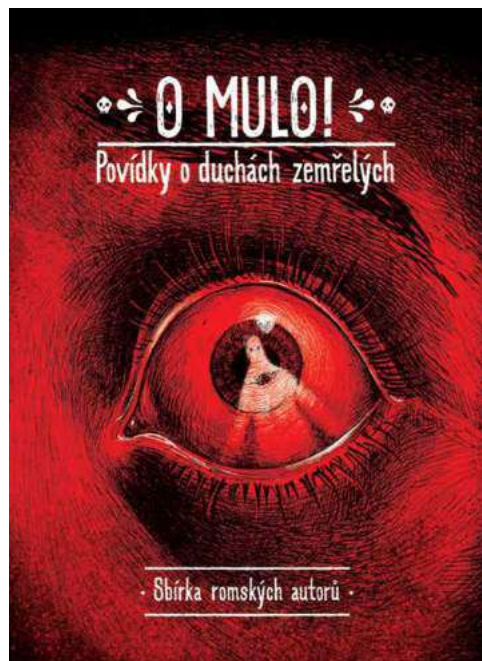
Povídky obsažené ve sbírce patří k neformalizovanému žánru ústní slovesnosti, kterému se romsky volně říká *vakeribena pal o mule*, vyprávění o vracejících se duchách mrtvých. My jsme je ale pracovně nazývali hororuky nebo mulenky (odvozeno od slova *mulo* – mrtvý), což se poměrně dobře ujalo, byť se nejedná o terminus technicus.

Když už byla sbírka strašidelných příběhů **O mulo!** na spadnutí, ukázalo se, že v daném roce dostaneme na svůj provoz mnohem méně peněz, než o kolik jsme

žádali. Sebrali jsme odvahu a spustili jsme crowdfundingovou sbírku na její vydání, přičemž jsme neměli tušení, zda se nám vůbec vrátí vstupní investice do profesionálního videa. Zbytek probíhal svépomočí, především prostřednictvím kampaňně na sociálních sítích. Odezva čtenářů, romských i neromských, byla fantastická a ukázala nám, že jsme podcenili náš potenciál, že o romské psaní je zájem a že máme spoustu fanoušků, kteří nás rádi podpoří nad rámec našich představ. Sbírkou byla úspěšná, knihu jsme za značného zájmu médií vydali a získali jsme sebevědomí, posunout naše nakladatelství zase o krok dál.

Děkujeme za rozhovor

Otázky: Honza Vojtíšek

Mrtvý nebo živý

Ilona Ferková

Všichni Romové ze vsi věděli, že bratři Lajoš a Ďula se nebojí nikoho a ničeho. Ďula bydlel pod kopcem, a tak se mu říkávalo Dolejší, jeho bratrovi Lajošovi zase lidi neřekli jinak než Hořejší. K Hořejšímu se lidé zrovna nehrnuli, protože s ním nebyla taková legrace jako s jeho bratrem, mluvil pořád jenom o rvačkách. A kromě toho taky bydlel dál než Ďula. Společně občas vymlátili hospodu. Uměli to být pěkní prevíti.

Děda nám dětem jednou vyprávěl, že vždycky v červnu, když byla ve vedlejší vesnici pouť a večer zábava, tak se něco semlelo. Aby se tam člověk dostal, musel přes potok. Nebyl široký ani hluboký, ale když si člověk nechtěl namočit boty, musel ho s rozběhem přeskočit. A pak se ještě musel přejít

takový malý lesíček a už byla ta ves vidět. Toho roku šel Lajoš na pouť a tančovačku jen se svou ženou Marjou.

Zeptal se Ďuly, jestli půjde taky, ale ten mu řekl, že nemůže. „Dyť víš, že žena čeká děcko a nemůžu ji nechat doma samotnou! Poslouchej, brácho, dobře se tam se ženou pobav a pěkně se zase vrať domů. Ne že se tam popereš! Posloucháš

mě dobře? Já ti nemůžu utíkat na pomoc, dyť vidíš, že žena může dneska porodit, když to na ni přijde.“

„Neboj se nic, bráško, večer si se ženou jen trošku popiju, zatančím si s ní a sporádaně se vrátím domů,“ ujistil ho Lajoš a poplácal ho po ramenou.

Na zábavě se Lajoš choval jako honorece. Všichni s obavami čekali, jestli se něco semele. Nestalo se ale vůbec nic. Romové i Slováci tančili jak o život. Nepoprali se, dokonce se ani nepohádali. Byla už skoro půlnoc, když tancovačka skončila a všichni se začali rozcházet domů. Lajoš si cestou prozpěvoval a pískal, měl dobrou náladu. Když došli k hájíčku, Marje začalo být divné, že nezvykle silně svítí měsíc.

„Hele, Lajoši, nějak mi buší srdce. Proč je v lese tak vidět, když už je po půlnoci?“

„Nemel prosímtě! Je jasná měsíčná noc, co se bojíš! Počkej, zapálím si cigárko.“ Hledal po kapsách sirky, ale nenašel. „Marjo! Kam tak ženeš? Koukni, támhle u toho křoví stojí chlap!“ Byl k nim zády, na sobě měl dlouhý kabát a na hlavě klobouk. Možná čurá, pomyslel si Lajoš, a zdálo se mu, že mu z pusy vychází dým.

„Hej, člověku! Daj mi zapalíc, bo ňemam švabliki!“ zavolal Lajoš. Jak to Marja uviděla, dala se na úprk, div se nepřerazila, a volala na Lajoše: „Utíkej, ty trdlo, dyť je to mulo!“

Jenže kdepak Lajoš, vůbec ji nevnímal. „Ta co, daš mi zapalíc?“ houkl na něj rozzlobeně.

Ten chlap se otočil a neměl žádný obličej, jen dvě díry místo očí a z nich šlehaly plameny.

Marja vidí, že za ní muž neběží, tak se otočila a běžela zpátky za ním. A z dálky volala: „Duchu, vrať se, odkud jsi přišel, ať si tě vodnesou čerti! A ty, Lajoši, nestůj tam jak tvrdý y a nekoukej se mu do těch vohnivejch očí, slyšíš, co ti povídám?“

Ale Lajoš nic! Nemohl se pohnout z místa, stál tam jako přikovaný. Žena ho čapla za rukáv a tahala ho, ale kdepak, nepohnul se ani o kousíček.

„Boha ci, Mariju, že by ce Boh skaral, ti prečerancu, ta co ši še zošalel, mojeho muža sceš, že bi ši tak bul, jak tota cigaretľa skrucena a na kuski ši še rozsípal!“ zuřivě rozdrtila cigaretu mezi dlaněmi a tabák hodila směrem, kde stál mulo.

Vší silou šklubla mužem k sobě, až se svalili na zem. Až v tu chvíli se Lajoš probral, rázem vystřízlivěl a roztrásl se po celém těle. Kouknul tím směrem, kde stál chlap, ale už tam nikdo nebyl. Od starých Romů Marja věděla, že když vidíš ducha mrtvého, stačí ho jenom hodně nahlas proklít, a on se ztratí. Lajoš se postavil na nohy. Popadl ženu, přehodil si ji přes rameno a utíkal s ní k domovu. Když chtěl přeskočit potok, klopýtł a upadł obličej-

jem do vody a žena na něj.

„Honem, vstávej, musíme se rychle dostat na druhou stranu potoka! Jak uvidíme Ďulův dům, už bude dobře!“ Postavila se, voda z ní crčela. Muž ležel tváří ve vodě. Zvedala ho, tahala ho za vlasy... Ale marně, nedokázala ho ani obrátit. Rychle se rozeběhla k Ďulovu domu.

„Ďulo, Ďulo!“ ječela na celé kolo. „Vstávej a pojď pomoct bratrovi, spadnul do vody a nemůže ven!“ Marjin jakot probudil i ostatní Romy, a všichni hned spěchali k potoku. Našli Lajoše ležet ve vodě, oči v sloup, bílého jak stěna.

Ďula ho zvednul, trásl s ním, ale bratr nic. V náručí ho odnesl ke své chatrči, uložil ho na trávu a přikryl ho peřinou. Všichni kroutili hlavou, jak se mohl utopit v tak mělké vodě. Vtom k nim z domku dolehl dětský pláč. Ďulova žena v tu chvíli porodila, ještě štěstí, že Marja byla při tom. Ďula byl šťastný a nešťastný zároveň, nevěděl, jestli má plakat smutkem nad bratrem, anebo štěstím nad synáčkem. Romové si venku posedali na zem a mlčeli. Jen jeden stařec se rozhovořil.

„Před mnoha lety se v tom lese po pouti oběsil jeden statkář kvůli svojí milý. Na tancovačce mu řekla, že ho nemá ráda a nevezme si ho, a do rána tancovala s jinějma mužskejma a na něj se ani nepodívala. Kvůli tomu se zabil. A každěj rok o pouti, když jde ňáká dvojice lesem, on tam čeká na svoji milou a jejího chlapa vyděsí tak, že vroste do země a nemůže se pohnout. Některý to přežili, a některý ne. Tak jako náš Lajošek. Nikoho se nebál,

a takhle hloupě umřel,“ ukázal na něj a šel ho políbit, ale zamotal se do peřiny, a jak byl velký a taky tlustý, sednul si z výšky na Lajoše, a tomu z pusy vytryskla voda.

Ďula hned přiskočil a obrátil ho na bok, aby z něj zbytek vody vyšel ven. Lajoš už nebyl tak bledý, do tváří se mu vracela barva. Ďula ho vši silou praštil dlaní do srdce. Hned slyšeli, jak Lajoš heknul.

Otevřel oči a nechápavě se podíval po Romech kolem sebe, co že se to stalo, ale stařec rychle řekl, „bratrovi se narodilo děcko a všichni mu přišli blahopřát a připít synáčkovi, aby byl celej život zdravěj a šťastnej. A ty ses vrátil ze zábavy v náladě, a než mu žena porodila, tak sis tady na louce trochu zdřímnul.“

Všichni se rozesmáli, ale nikdo mu neřekl, co se doopravdy stalo. Ďula bratra objal, nalil mu pořádnou sklenici pálenky, připil si s ním a povídá, „a teď si konečně můžu poplakat z radosti.“

Mulo, či na

Ilona Ferková

Savore Roma andal o gav džanenas, kaj ala duj phrala, o Lajošis the o Ďulas, na daranas nisostar u nikastar. O Ďulas bešel las tele tel o hedos u o Roma les vičinenas o Teluno. Leskre phraleske le Lajošiske na phendehas nisar avreder ča o Upruno. O Roma narado phirnas ke leste, bo na sas ajso pherasuno sar leskro phral, ča pal o mariben vakerlas. U the dureder bešel las sar o Ďulas. Varekana so duj phrala vimarnas avri calo kačma. Sas oda duj živaňa.

O papus jekhvar amenge le čhavenge vakerlas, kaj sakovar andro Junis andre aver gavoro sas odpustos u raťi kheliben, ta sakovar pes vareso achiľa. Te džalas andre oda gav, kampelas tumenge te prechuťel e jarkica. Na sas but buchľi aňi choruňi, ale te na kamelas te cindarel o kamašľi andro paňi, ta kampelas mišto te prechuťel e jarka. Palis kampelas mek te denašel prekal o cikno vešoro u imar sas te dikhel aver gav. Ada berš džalas ča o Lajošis peskra romňaha la Marjaha pro odpustos the pro kheliben.

Phučľa le Ďulastar, či džal tiž, ale ov leske phenda, kaj našťi džal. „Džanes, hoj e romňi užarel le čhavores u našťi la mukhav korkora khere! Šun, phrala, dža šukares la romňaha odej the šukares pale khere. Ma ker odej nisavo mariben! Šunes, so tuke phenav!?! Me pal tute sigo našťi džava, kaj tuke te šegitnav, dikhes, hoj e romňi šaj ločhol the adaďives, te pre late avela.“

„Ma dara, phrala, adaďives mange čino popijava mira romňoraha, khelava mange laha u šukares avava khere,“ phenda o Lajošis u poklapkinda le phrales pal o phike.

Pre zabava pes likerlas o Lajošis sar baro raj. Savore manuša ča merkinenas, či ela vareso. Na achiľa pes nič. Khelenas o Roma the o Slovaka sar šel diline. Na rakinde jekh avreske, aňi pen na marde. Pal e zabava imar polokes kijo dešuduj ori džalas sako khere. O Lajošis peske pal o drom giľavelas, maj šolarelas, sas les lačhi kedva. Avle kijo vešoro u imar la Marjake sas čudno, kaj avka but labol o čhon.

„Šun, Lajoš, varesar mange o jilo sig marel, soske hin ajso vidno andro veš, te imar hin pal jepaš rat?“

„Ale ma labdin! Hin šukar čhonutni rat, so daras! Užar, labarav mange e cigarekla.“ Rodel pal o žebi o švabliki, no nane. „Marjo! Ta so avka sidares! Dikh, kodej paš kole kraki terdol murš!“ Visardo le dumeha ke lende, d'indardo gerekos pre leste the pro šero les sas stadi. Nadzem

muterlas, duminda peske o Lajošis, the dičholas leske, hoj le muršeske mukhlas andal o muj thuv.

„Hej, človeku! Daj mi zapalčic, bo nemam švabliki!“ vičinda o Lajošis. E Marja sar dikhla, chudla avke te prastal, maj o pindre na sphagerda, u vičinelas pro Lajošis: „Denáš, more, sem oda mulo!“

Ale kaj o Lajošis, ani la na šunda. „Ta co, daš mi zapalčic?“ cholaha pre leste zvičinda.

Oda murš visalila, o muj leske na dičholas, jakha les na sas, ča duj cheva the andral jagale plameňa demenas avri.

E Marja dikhla, kaj o rom pal late na prastal, visalila u pale denašelas kijo rom. U dural vičinelas: „Mulo, dža pale khatar avlal, kaj tut o bengas te len! U tu, Lajoš, ma terduv u ma dikh leske andro jagale jakha, šunes man, so phenav?!“

Ale o Lajošis nič! Našti mek pes ani čalada pal o than, terdolas sar primardo ke phuv. E romni les chudla bajatar u cirdelas les, ta kaj, mek ani koteroro dureder.

„Boha ci, Mariju, že by ce Boh skaral, ti prečerancu, ta co ši še zošaleh, mojebo muža sceš, že bi ši tak bul, jak tota cigaretla skrucena a na kuski ši še rozsipal!“ la bara cholaha andro vasta rozkrucinda e cigarekla u čida pre odi sera, kaj terdolas o mulo.

Zorales le romes cirdla ke peste, dži pele pre phuv. Mekča akana o rom predikhla pro

jakha, takoj nernila avri u chudla pes leske te izdral calo teštos. Dikhla pre odi sera, kaj o murš terdolas, ale imar niko odej na sas. E Marja džanelas le phure Romendar, hoj te dikhes le mules, ta ča kempel zorales pre leste te košel u ov našlola. O Lajošis uštila pal e phuv. Jekhe vasteha chudla la romňa, čida peske la romňa pro phiko u denašelas laha kije jarkica. Sar la kamla te prechuťel, demada le pindreha u pele le mujeha andro paňi u e romni upral leste.

„Sigo, ušti upre, kempel amenge, kaj te avas imar pre aver sera! Sar dikhaha Đulaskro kher, imar ela mištes!“ Oj uštila u dikhla pre peste, kaj sas calo cindi. Ale o rom pašlolas tele le mujeha andro paňi. Vazdelas les, cirdelas les le balendar... Ta kaj, ani te previsarel leš našti. E Marja takoj sigo prastandila kijo Đulaskro kher.

„Đula, Đula!“ gravičinas pre calo kirlo, „Ušti u av te šegitinel le phraleske, pela andro paňi u našti avel avri!“ Oda imar uštile the aver Roma, sar šunde la Marja te gravičinel, u sa denašenas kije jarka. Andro paňi pašlolas o Lajošis, o jakha palal u parno sar jiv.

Hazdel les o Đulas, izdral leha, o rom nič. Anda les angalate paš o peskro kher, thođa les te pašlol pre luka u priučharda les la duchnaha. O Roma savore bondarnas le šerenca, sar šaj tašlila andre ajso cikno paňi. Ale oda imar šunde andal o kher te rovel le cikne čhavores. Leskri romni la bara daratar ločila. Mek mištes, kaj paš late ačila e Marja u sigo gela vaš e babica, kaj te šegitinel paš o ločhiben. O Đulas sas the bachtalo ale the brigošno, na džanelas, či te rovel pal o phral či la lošatar anglo čavoro.

O Roma avri bešenas pre phuv u na vaker-nas nič. Ča o phuro papus pes rozvakerďa.

„Anglo but berš pes odej andro oda veš umblaďa pal o odpustos jekh gadžo angle piraňi. Pre zabava leske phenda, kaj les na kamel u na lela les romeske, u dži tosa-ra khelelas avre muršenca u pre leste aňi jekhvar na dikhľa. Vašoda ov peske kerďa meriben. U sako berš pro odpus-tos, sar džan duj džene predal o veš, ta ov odej užarel pre peskri piraňi u le muršes daravel avke avri, kaj terďol pro than u našti pes čalavel. Varesave murša predžiděle, u varesave na. Avka sar the amaro Lajoškus. Le muršendar na daralas u avke dilines muľa,“ sikhada pre leste u džalas les te čumidel, ale ušarda pre duchna, u sar sas baro the ajso thulo, peľa la bulaha pro Lajošis u leske andal o muj chuťila avri o paňi.

Maj prichuťila o Ďulas, visarda les la seraha, kaj lestar mek te džal avri o paňi. Imar na sas o Lajošis ajso parno, polokes loľolas andro čama. Ďulas mek vazďľa e burňik u savora zoraha les čhinda kodoj, kaj hino o jilo. Maj šunde, sar o Lajošis dichinda avri.

Phundraďa o jakha u dikhelas pro Roma, hoj so pes ačhěla, ale o phuro sigo phenda: „Uľiľa tre phraleske muršoro the savore Roma avle le Ďulaske te vinšinel the te popijel le čhavoreske, kaj sasto the bachtalo te avel calo dživipen. U tu avľal matoro, ta niž ločhěla leske e romňori, ta tu peske kadej pre čar čino posuťal.“

Savore Roma, so odej sas, ča asanas, ale ňiko na phenda, so pes čačes ačhěla. O Ďulas obchudľa le phrales u čhěda leske pherdo kuči paľenka, čerkinda leha u phenda: „Akana šaj rovav, kaj som bachtalo manuš.

Ilona Ferková
(*1956)

Naroděla se v Rokycanech, kam po 2. světové válce přicházely romské rodiny převážně z prešovského kraje za prací. Ferková ráda vzpomíná na pravidelná

nedělní setkání Romů v kolonii vagonka, kde se vyprávělo, zpěvalo a hrálo. Jejím otcem byl nadaný vypravěč Karol Daňo. Ve škole inklinovala k literatuře a ráda poslouchala příběhy, které jim paní učitelka pouštěla na deskách. Navštěvovala také místní knihovnu. Kvůli tatínkově invaliditě a faktu, že její matka nedokázala svou práci uživit devítičlennou rodinu, okamžitě po absolvování základní školy nastoupila do práce. Vystřídala několik manuálních profesí, v 90. letech působila jako koordinátorka speciální mateřské školy v Rokycanech. Autorsky projevovala se začala v 80. letech prostřednictvím textů ke starým romským nářevům, jež psala pro soubor *Amare neni* (Naše tety), který spoluzaložila a umělecky vedla. Po úspěchu souboru na folklorním festivalu podnítila Ferkovou k další tvorbě v mateřském jazyce Milena Hübschmannová. Prózu psanou v romštině a inspirovanou tradicí romské slovesnosti a života samotných Romů v době normalizace, publikovala od 90. let minulého století. Tvrdý střet hrdinů s realitou 70. a 80. let odhaluje sbírka *Čorde čhave* (Ukradené děti), kterou věnovala svému otci. V roce 1992 jí vyšla kniha *Mosarda peske o dživipen anglo love* (Zkazila si život kvůli penězům), před dvěma lety u nakladatelství KHER povídková sbírka *De Mek Jekh, Lido!* (Ještě jedno, Lido!). Povídky publikovala také v časopise *Romano džaniben* nebo v antologii *Otcův duch a jiné pohádky romských autorů*.

KYTKU NEZABIJETE, KDYŽ JÍ PROSTŘELÍTE HLAVU

TÉMA

Losna nebo Mažňák? My říkáme Ba-hňák! Týpek, který nemusí nosit kytku, protože když přijde on, kytku už je na místě. Asi teda moc nevoní, ale snaha se počítá.

Prapůvod Bažináče sahá až do července 1971, kdy do 92. čísla komiksového se-

šitu House of Secrets Len Wein a Berni Wrightson vytvořili příběh z počátku 20. století o vědci Alexu Olsenovi. Ten se během výbuchu vědecké laboratoře, který způsobil Olsenův spolupracovník usilující o jeho manželku, vlivem chemikálií a bujných procesů blízké bažiny změnil v podivného netvora jménem Swamp

Thing. Bažináč svého spolupracovníka později zabije a protože je němý, a tudíž nemůže své manželce odhalit pravdu, v tichosti odkráčí do své bažiny. Setřete slzu, vrátí se...

Na základě úspěšnosti a vřelého přijetí příběhu netvora z bažin byla oběma tvůrcům vydavatelstvím DC Comics nabídnuta možnost rozvést námět do samostatné série. A tak se zrodil **Bažináč** aka **Swamp Thing**. První sešit vyšel v říjnu 1972. Nové pojetí námětu a zápletku autoři přenesli do své současnosti, tedy 70. let 20. století a Alexe Olsena nahradili vědcem Alecem Hollandem, který v Louisianských bažinách vedl výzkum – snažil se vyrobit bio-regenerační látku urychlující a podporující růst plodin. Zbytek už je relativně stejný – výbuch laboratoře, Hollandova proměna v Bažináče, jeho touha po pomstě a ochraně své domovské bažiny, životního prostředí a lidí před padouchy. Oproti Olsenovu Bažináci se však ten Hollandův v několika věcech lišil – jeho rostlinně-humanoidní entita byla muskulaturně květnatější (tedy nabušenější) a mohla mluvit. Ono, co by to bylo za superhrdinu bez svalů, obzvláště, když už ho nemohou navléknout do upnutého trikotu. Tak alespoň tu bujnou hrud'

Wein a Berni dali vzniknout třinácti číslicům Bažináčových dobrodružství. Další šest čísel vytvořili David Michelinie, Gerry Conway a Nestor Redondo. Série pak na čas utichla.

V roce 1982 se Bažináč vrátil v restartu pod názvem **Saga of the Swamp Thing**.

Tu měl pod palcem původně Martin Pasko, ale po neshodách byl odejit a na jeho místo povolán Alan Moore. Pod jeho čtyřletým tvůrčím a scénáristickým dohledem vyšlo celkem 43 sešitů. Moore oproti svým předchůdcům poměrně výrazně změnil genezi a samotnou podstatu povahy a existence Bažináče. V jeho podání již nebyl člověkem a nikdy se jim už nemohl stát. Do povahy entity Bažináče také zapojil hned několik dalších lidí. S Mooreovým pojetím Bažináče se můžeme seznámit i v českých překladech, o nichž utrousím pár okvětních lístků o něco později. V roce 1987 Moore předal štafetu Rickovi Veitchemu, ten bahnitý kolík brzy přehodil Dougu Wheelerovi, který s ním doběhl do roku 1991. Tehdy si Bažináče pod svá křídla na 28 sešitů vzala Nancy A. Collins. Druhou sérii Bažináče do závěrečného 171 čísla pak dotáhli Grant Morrison a Mark Millar.

Třetí série Bažináče se objevila v roce 2001 pod taktovkou Briana K. Vaughana. Čtvrtou sérii o tři roky později postupně rozhybali Andy Diggler (#1-6), Will Pfeifer (#7-8) a Joshua Dysart (#9-29). Pak se značka Swamp Thing na čas přesunula pod vydavatelství Vertigo. Po návratu do DC vyšla třídílná minisérie **Search for the Swamp Thing**. Pátá série pak vycházela v letech 2011-2015. Do června 2013 ji ve spolupráci s různými kreslíři vedl Scott Snyder, ke konci v květnu 2015 ji dovedl Charles Soule. Soule také opět lehce pozměnil povahu a podstatu Bažináče. Udělal z něj jakýsi

avatar zelené moci, který vybírá stromový parlament (*sic!*). V parlamentu, jak už to tak bývá, existuje hned několik frakcí, které proti sobě staví své kandidáty. Bažináč se tak musí utkat o pozici avatara se Seederem. Tolik chronologická skrumáž jmen, po níž si na okamžik odlehčeně odskočíme k jinému médiu.

Komiksoví hrdinové se na plátna kin a televizní obrazovky začali dostávat poměrně brzy, největšího rozsahu a dosahu však zřejmě dosáhli v osmdesátých letech. Hned v jejích počátcích se z bažin na plátna kin vyhrabal i Alec Holland v plném květu. Postarala se o to vycházející hvězda hororového žánru jménem Wes Craven. **Swamp Thing** (1982) se

dějově drží první komiksově série. Samozřejmě s náležitými filmovými úpravami. Do bažin přijede připojit se k Hollandovu týmu vědkyně Alice Cable v sympatickém podání Adrienne Barbeau. Holland pracuje se svou sestrou Lindou a právě dosáhli zajímavého objevu ve svém výzkumu ohledně spojení rostlinné a živočišné DNA. V tu samou dobu výzkumnou stanicí přepadne armáda žoldáků placená šíleným a mocichtivým vědcem Arkanem. Během útoku Alec Holland začne hořet a zmizí v bažině. Útok žoldáků přežije jen vědkyně Cable a zrodivši se věc z bažin. Arkane se svou armádou se pídí po posledním sešitu Hollandových poznámek a přežívší vědkyňa. V patách jim však je monstrem z bažin, které se hodlá pomstít. Cravenův scénaristický a režisérský kus zaujme hlavně prostředím a obsazením. Kromě již zmíněné výborné Barbeau se v roli „lidského“ Aleca Hollanda objeví mladičká Ray Wise (v roli Bažináče Dick Durock) a v roli padoucha Arkana charismatický Louis Jourdan který se do podvědomí diváků zapsal hlavně jako bondovský záporák z Octopussy. Nechybí ani klasická jasně zelená fosforeskující tekutina. Bažináč prakticky nemluví a má oživovací schopnosti. Jen by mohl být Cravenův Bažináč o něco více akčnější. Až moc se v něm pronášejí teatrální filosofující proslavy. Craven jako by se nemohl rozhodnout, rozkoukat a rozjet a tak raději celých cca 90 minut nervózně přešlapoval na místě a jen tu a tam ojediněle nechal naznat, kým vlastně je. Z dnešního

pohledu je jeho zpracování lehce unylé a prostinké.

Kde se Craven snažil tvářit zcela vážně, o sedm let později Jim Wynorsky notně odlehčil. Což **The Return of Swamp Thing** (1989) pomohlo. Bažináč má propracovanější masku a je mnohem ukecanější. Vlastně masky jsou obecně propracovanější (skvěle pijavičí monstrum). Vrací se (lehce a jednoduše vysvětlen) i doktor Arkane, který během své honby za omlazujícím elixírem vytváří děsivé mutanty lidí a zvířat. Za ním se vydává jeho nevlastní dcera Abigail. Zatímco ona se chce dozvědět o smrti své matky, Arkane má s dcerou vlastní nekalé plány. Bažináč mezitím v bažinách bojuje s pijavičím mutantem. Netrvá dlouho a Abi-

gail se setká s Bažináčem. Romantické scény se pak střídají s akčními. Wynorského pojetí je živější, akčnější a obecně zábavnější. Projeví se i jeho vytríbený vkus ohledně ženského obsazení (charismaticky okouzující Sarah Douglas, drsnácká Monique Gabrielle a pozlátkově plakátová Heather Locklear). Je to prostě taková zábavná blbost, u níž se dost nasmějete, občas s filmem, jindy filmu samotnému. Ono to sice moc hororové není, ale jako úvod do tematiky to pro čerstvě náctiletého diváka určitě obstojí.

Dick Durock si Bažináče zahrál i v seriálu **Swamp Thing**, který se ve třech sériích (celkem 72 půlhodinových epizod) objevil v letech 1990-1993. Aleca Hollanda si zahrál Patrick Neil Quinn, Antona Arcana Mark Lindsay Chapman a Abigail se objeví v pouhých deseti dílech s tváří Kari Wuhrer.

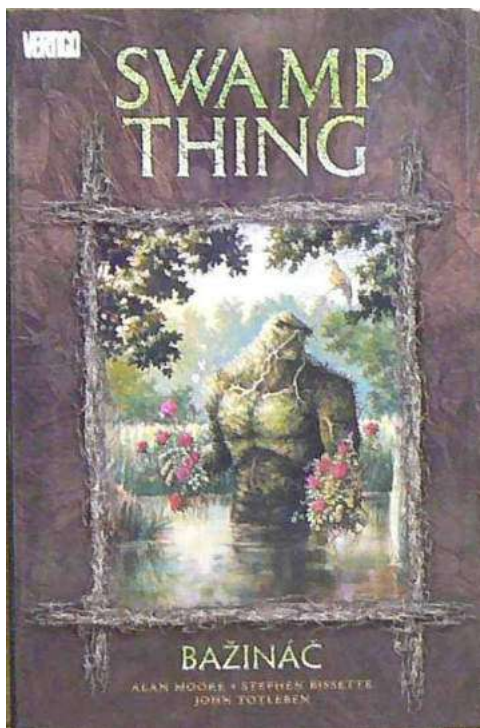
V říjnu 1990 byl odvysílán také první díl animovaného seriálu **Swamp Thing**. Až po půl roce, tedy během dubna a května 1991 následovali další čtyři díly, kterými byl seriál ukončen. Seriál vychází z klasické předlohy a jeho obsah asi nejlépe odhalí průběh prvního a posledního dílu. Vědec Alec Holland se během nehody změnil v monstrum z bažin. Anton Arcane věří, že mu Bažináč může poskytnout nesmrtelnost, promění tři zloděje v mutantní monstra a vyšle je, aby Bažináče zajali. Ti však místo něj unesou dva chlapce, které se Bažináč rozhodne zachránit. V posledním díle se Bažináč dostane do rukou vědkyně a její asistentky,

kteří chtějí vyzkoumat, jak funguje jeho DNA. A Anton Arcane tradičně promění své podřízené v mutanty a vyše je, aby Bažináče získali pro něj a on na něm mohl provádět výzkumy sám.

Podle výše zmíněného animovaného seriálu vyšla v prosinci 1992 u NES (Nintendo Entertainment System) games stejnojmenná videohra.

To, že jsem v perexu nekecal a nedělal si randu o týpkovi s kytkou, dokazuje prudce romantická obálka prvního český vydaného svazku **Bažináč** (Saga of the Swamp Thing, 1987), který v roce 2003 společnými silami vydali BB/art a Crew. Svazek obsahuje celkem osm sešitů. Prvních sedm ilustrovala dvojice Stephen

Bissette & John Totleben, poslední pak hostující výtvarník Shawn McManus. Faktem je, že to, co Bissette s Totlebenem vyšperkovali k naprosté dokonalosti (perfektní na detaily bohatá kresba a vymazlený vzhled Bažináče), McManus zahodil do bahna. Jeho Bažináč vypadá jako lehce sebeaparodická opice, což je trochu smutné, s ohledem na příběhovou linii povídky, která se v podstatě nadobro loučí s Alecem Hollandem. Alan Moore v prvních dvou sešitech přichází s nápaditou zcela novou genézí titulního hrdiny. Zdánlivě mrtvý Bažináč ožívá a psychicky se vyrovnává s novými odhaleními ohledně původu své existence. V tomto ohledu je třeba vyzdvihnout výborně zpracované Bažináčovy myšlen-

kové pochody ve druhém sešitu. Bažináč se vrací zpět do svých rodných bažin, kde se utká nejprve s misantropickým Woodruem (který stál za jeho znovuzrozením) a posléze s démonicky veršujícím Opičím králem Etriganem. Obě tyto zápletky jsou syrové horrory. Napínavé, atmosférické, temné. Moore si neodpustil několik zábavných popkulturních odkazů, naneštěstí ale i zavlečení „své“ Ligy spravedlnosti, což Bažináčovi nijak moc nepřidává (spíše naopak). V roce 2016 BB/art vydalo jak limitovanou reedici (doplněnou o předmluvu Ramseyho Campbella a úvod od redaktora původní série Lena Weina) tak i kolorovanou reedici doplněnou o úvod, předmluvu a jeden příběh navíc (č. 20).

Druhý svazek **Láska a smrt** (Love and Death, 1990, česky BB/art & Crew, 2009) se zapsal do historie jako první komiks společnosti DC s měsíční periodicitou, který obešel (lépe řečeno hodil na něj uschlou hlízu) schvalovací proces Comics Code Authority. To je organizace či přesněji seberegulační orgán, založený roku 1954 řadou nakladatelů, kteří tímto krokem reagovali na pobouření, jež vyvolali komiksově horrory. Kodex CCA zakazoval nahotu, rozkládající se zombie, nekrofilii a incest. Láska a smrt lidem z CCA příliš nevoněla, v DC se však rozhodli vydat ji i bez jejich požehnání. Předmluvu ke svazku napsal Neil Gaiman. Vzdává v ní hold původním tvůrcům, zajímavě odhaluje nejen vznik poslední povídky předchozího svazku a dává nahlédnout za oponu tvor-

by mainstreamového sériového komiksu. To se týká hlavně rozšíření kreslířů, což je v tomto svazku jev velmi četný. Je však třeba říci, že kvality společné práce Stephena Bissetta a Johna Totlebena jsou nedostižné. Atmosférické vyznění prvního černobílého svazku v tomto druhém snižuje kolorování příběhů. První tři kapitoly (s přesahem do čtvrté) tvoří temné a makabrozní osudy Bažináčovy kamarádky Abigail Cable a jejího mrtvého strýčka Arkána. Bažináč následně zavítá do samotného Pekla, což je příběh vizuálně nápaditý, zápletkově spíše filosofující. Vrací se v něm, mimo jiné, také veršující Opičí král. Pátý příběh ve své infantilitě zcela uhýbá hororovému žánru, díky McManusově kresbě „Mechstvůra“ opět vypadá jako retardovaná opice. K horroru (přímo gotickému) a na samotný počátek celého Bažináče se pak vrací příběh Opuštěných domů. Aby těch návratů nebylo málo, vrací se jeho prostřednictvím i původní tvůrci Wein & Wrightson. Poslední příběh je pak již „klasickým“ elektrizujícím, lehce erotizujícím romantickým happy endem. Horroruprostým, ale se zajímavou změnou horizontálně-vertikální kompozice. Knihu ukončují krátké, ovšem obsahově zajímavé, medailonky tvůrců.

Po žánrových experimentech předchozího svazku se ve třetí knize **Prokletí** (The Curse, 2000, česky BB/art & Crew, 2011) Bažináč vrací k čistému horroru v tom nejlepším provedení trojice Moore, Bissette, Totleben. Pravdou je, že u některých příběhů sekundují jiní kres-

líři (vždy však u nich figuruje Bissette nebo Totleben), ale v obecném dojmu to není moc poznat. A stejně jako je konstantní kresba, jsou konstantní i jednotlivé příběhy, Ty se dokonce v prvních pěti kapitolách postupně prolínají, až vlastně vytvářejí jeden souvislejší příběh. Až od šesté kapitoly příběhy nabírají uzavřenějších celků (ovšem s přesahem). Příběhy tentokrát nabývají ekologických až sociálně-kritických odkazů (obzvláště druhé

kapitole dodávají zajímavý a působivý kontext doprovodné novinové útržky). Bažináč se tak musí postavit na jaderném odpadu závislému záporákovi, děsivým podvodním upírům, elementární entitě, již pohání staletí ukládaný vztek či prosáknutí historie do přítomnosti. Atmosféra v knize je hustá, monstra a strachy děsivé. Z žánrového hlediska velmi působivá práce. Bažináč se v této knize naučí svérázně přesouvat na prakticky jakékoliv

místo na Zemi, setká se s Johnem Constantinem a lehce mrkne po Lovecraftovi. To, co se v Prokletí jen naznačovalo a k čemu se schylovalo, plně vyvrcholí až v **Hejnu vran** (*A Murder of Crows*, 2001, česky BB/art, 2012). V jakém stylu se pojedje tentokrát napovídá již první, ryze halucinogenně-psychedelický vstup, kdy Bažináč nevědomky dá přijmout tělo své. Posléze, skrze zastávku ve strašidelném domě plném duchů, se Bažináč musí, v doprovodu mnoha společníků a postav, které sem zavítali z jiných DC příběhů, postavit zlu největšímu – prvotnímu stínu, jehož příchod signalizuje prolnutí hned několika paralelních světů a časových rovin. S krátkými hororovými záchvěvy se tentokrát příběh odehrává spíše v temně mystickém fantaskním hávu, sice plném démonů a ohyzdných entit, ale také filosofujícího pomrkávání zda zlo je vlastně zlem.

Příběhy pátého svazku **V prach se obrátíš** (*Earth to Earth*, 2002, česky BB/art 2013) začínají návratem z velkého boje, ovšem ne zrovna hrdinským návratem. Abby je obviněna a zatčena za provinění vůči obecné morálce („*A za co tě teda sebrali?*“, „*Za objímání rostlin.*“). Bažináč se ji vydává osvobodit do Gotham, kde musí svést boj nejen s tuhou konzervativností zákona, ale i s Batmanem (milovníky temného rytíře tahle část zrovna moc nepotěší). Temné síly jsou však zákeřnější a tak Bažináč i Abby zažijí ty nejhorší okamžiky svých životů a společného vztahu. V prach se obrátíš prakticky zcela opustil hororový žánr a nese se

v klasické (tuctové) superhrdinské linii okořeněné jen nápaditým a psychologicky stísnujícím posledním příběhem.

Posledním česky vydaným svazkem je **Shledání** (*Reunion*, 2003, česky BB/art, 2013) obsahově asi nejzvláštnější a nejuhlitější (zda v pozitivním či negativním smyslu je asi na každém zvlášť) svazek u kterého buď hodně hulili tvůrci, anebo vy málo. Už jen ten rozjezd, kdy čekáte, že se každou chvíli objeví Flash Gordon a z dále Freddie Mercury zapěje: „*Flash! Á-áááááááá...*“ Příběhy tohoto svazku plně odpovídají svému názvu. Nejprve se Abby setká se svým otcem (s lehkou frankensteinovskou reminiscencí). Poté se, v patrně nejzvláštnějším a svou odlišností a textovým rozsahem nejpodivnějším příběhu mixujícím kosmického H. P. Lovecrafta, cyberpunkový body horror a 2001: Vesmírnou odyseu, shledají dvě entity a Bažináč je intergalakticky znásilněn. Sám se potom shledá s tělem, pár lidí se shledá s pomstou a nakonec dojde ke shledání největšímu a ke krátkému resumé. Tolik tedy k českým vydáním, ukazujícím nejen žánrovou, ale i formální a obsahovou pestrost života a osudů Monstra z bažin.

Na obrazovky se zatím naposledy Bažináč vrátil vloni v seriálu **Swamp Thing** (2019). Hlavní hrdinkou seriálu je mladá vědkyně z epidemiologické výzvědné služby Abby Arcane, která je vyslána do jejího rodného města Marais, kde se musí vypořádat nejen s podivnou infekcí napadající a zabíjející místní obyvatele, ale i s vlastními kostlivci, které dosud

schovala ve skříní. Abby se setkává se sympatickým biologem Alecem Hollandem, který ví o pozadí virové infekce více, než se někomu zdá milé. Holland je brzy zavražděn a proměňuje se v Bažináče. Společně s Abby se pak snaží odhalit nekalé zákulisní praktiky místního podnikatele Sunderlanda. Seriál pracuje s klasickými jmény, jen některým z nich přisuzuje lehce odlišné charaktery, přivádí postavy nové a celkově se k universu uchyluje vlastním přístupem. To je jedna z pozitivních stránek seriálu. Dokázal vytvořit zajímavé postavy, zajímavě je obsadit a propojit vzájemnými vztahy. Herecky potěší skvělá Jennifer Beals,

sympatičtí Crystal Reed v roli Abby Arcane a Andy Bean v roli Aleca Hollanda, trestuhodně nevyužitý Ian Ziering, nádherně temná a zlá Virginia Madsen či Will Patton v roli zákeřného Sunderlanda. Seriál produkoval James Wan, jehož rukopis je vidět (duchařská linie). Prostředí je chmurné a temné, slunce prakticky nepřítomné, vlhkost takřka vytéká z obrazovky. Drsnost potěšující (trhání a probodávání těl, jejichž jediným negativem je do očí bijící digitální krev). Další z příjemných stránek seriálu je fakt, že se tvůrci rozhodli držet v převážně čistě hororovém ladění, při zemi a pojmout Bažináče v rámci možností co nejvíce „realistického“ (žádné výlety do vesmíru a jiných světů ani zástupy komických mutantů a postav ve směšných maškarních kostýmech). S ohledem na tohle všechno je obrovská škoda, že navzdory snaze, která byla seriálu věnována, jako by se Bažináč nedokázal pořádně nadechnout. Už někde v půlce mu začala docházet míza a byl čím dál unavenější. Seriálu chybí jiskra a živější akce. Není divu, že byl po deseti dílech zastaven, neboť potenciál, který skýtal a v několika náznacích odhaloval, byl obejit hodně velkým obloukem. A to je velká škoda.

Materiálu a možností na letní dovádění v louisianských bažinách v různých odstínech zápachu je tedy věru dost. Je-li vám to málo, zbývá jen čekat, co z bažin vyroste příště.

• Honza Vojtíšek

MUŽ, KTERÝ SE NEBÁL ANI LOVECRAFTA

PROFIL

24. března zaklepala smrtka na dveře chlapíka, který věděl, že smrt nemusí být definitivním koncem. Režiséra, scénáristy, dramatika, producenta, ale taky nadšeného milovníka divadla. Člověka, který se mimo jiné jako jeden z mála dokázal se ctí popasovat s neuchopitelnými předlohami H. P. Lovecrafta – ale nepředbíhejme.

Stuart Alan Gordon se narodil v Chicagu 11. srpna 1947. Po absolvování Lane Technical High School mladý muž do zápisu na University of Wisconsin-Madison pracoval jako pomocný umělecký asistent. Na vytoužený filmový obor se mu dostat nepodařilo, přihlásil se tedy na herectví a skončil u divadla. Jeho první divadelní společnost dostala jméno

The Screw Theater, ale opravdový poprask způsobil v roce 1968 programem The Game Show v univerzitním divadle Madison's Wisconsin Union Theater. Hodlal totiž zapojit i publikum a neváhal jej terorizovat, bít a mučit v uzamčené budově. Naoko tehdy trápil vlastní kolegy, kteří byli nastrčení mezi diváky a vystoupení většinou končilo vzpourou šokovaného obecnstva a předčasným koncem show.

Stuart byl provokatér k pohledání. Jedním z jeho divadelních majstrštyků bylo politické zpracování klasiky **Peter Pan**, po jehož uvedení putoval spolu s manželkou Carolyn Purdy-Gordon do basy. Nejednalo se však o snahu šokovat za každou cenu. Gordona tehdy namíchla policejní nakládačka, kterou vyfasoval během protestu proti válce ve Vietnamu. Svoji hrou chtěl tuhle absurdní dobu popsat vlastní optikou, na což škola reagovala zákazem další produkce. Týž rok se Stuart a Carolyn vzali.

S režirováním začal v roce 1979 na tribunách stadionu Wrigley Field, kde svoje zápasy hraje místní baseballový tým Chicago Cubs. Film **Bleacher Bums**, na kterém Stuart spolupracoval s Pattersonem Dennyem, sledoval rozvášněné fanoušky, prožívající v letním odpoledni duel svých oblíbenců. Tady samozřejmě člověk nemusí vymýšlet ani scénář, protože sportovní fanoušci jsou zdrojem vděčné zábavy sami o sobě.

Opravdový debut s veškerou parádou přišel v roce 1985. Aby ne, když si začínající rejža vzal do parády svého oblíben-

ce z Providence – H. P. Lovecrafta. Povídku Herbert West – Reanimator Stuart hodlal původně převést na divadelní prkna, avšak nakonec se s kolegy Paolím a Norrisem rozhodli pro půlhodinový televizní pilot. Ten se měl odehrávat na přelomu století, ale nakonec tvůrcům došlo, že by případná pokračování byla komplikovanější a drahá, posunuli jej tedy do současného Chicaga. Tvůrci měli napsaných třináct epizod, když byl Gordonovi představen Brian Yuzna. Tomu se nápad zalíbil, ale nového kolegu, s nímž měl později strávit tolik času jako kolega a kamarád, přesvědčil pro celovečerní film.

Yuzna nebyl jediným osudovým parťákem, kterého **Re-Animator** (1985) vnesl do života Stuarta Gordona. O takovém představiteli Herberta Westa Jeffrey Combovi se říkalo, že dokud bude Gordon natáčet, má o práci postaráno. Podobně tomu dlouhá léta bylo i s pů-

vabnou Barbarou Crampton, která si tu zahrála roli nešťastné snoubenky Westova nedobrovolného kolegy Dana Caina. V neposlední řadě je třeba zmínit taky manželku Carolyn Purdy-Gordon, která hrála často v menších rolích manželských filmů (a většinou zemřela bolestivou

smrtí), ale také třeba skladatele Richarda Banda, který složil soundtracky k většině Gordonovým hororům.

Re-Animator se nakonec pasoval mezi nejkrvavější filmy své doby. Sílený doktor West láduje (samozřejmě v dobré víře) do nebožtíků svítivě zelené sérum a přivádí je zpět mezi živé. Když není po ruce mrtvola, tak si nějakou vyrobí a neštítí se vztáhnout ruku ani na kočičku. Atmosféru se tvůrci vynasnažili podpořit také návštěvou opravdové pitevny a na výsledku se to odrazilo víc než kladně. Pukající oční bulvy, hlava dekapitovaná lopatou, vyjmuté mozky, nahé zombies a vrchol v podobě absurdní (téměř) erotické scény, v níž nebohé Megan dělá společnost zombietatik s lobotomií a obživlý doktor perverzák s hlavou v podpaždí, který na ni měl zálsusk už zaživa – to jsou jen zlomky zábavy tohoto hororu, jehož komediální prvky tvoří makabrázní gore situace, které se daří Gordonovi kočírovat tak, aby nesklouzly v hloupou krvavou komedii.

Rok na to Stuart navazuje další lovecraftovskou adaptací **From Beyond** (1986, u nás vyšlo jako *Ze záhrobí*). I tentokrát

si vybral námět, který táhne šílený vědec. Doktor Tillinghast se po nezdařeném

experimentu s rezonátorem, který jeho vynálezce, kolega Pretorius, zaplatil smrtí, ocitá v blázinci, z nějž ho vyvede zvědavá doktorka McMichels. Ta v touze po poznání znovu spouští rezonátor a navazuje kontakt s jinou dimenzí plnou zla. V hlavní roli opět Jeffrey Combs, v roli zvědavé doktorky Barbara Crampton a i v tomhle snímku umírá paní Gordonová, takže jste jako doma. Hlavní devízou snímku jsou znovu krvavé orgie, které se neomezují na litry krve a zase nabízejí přehršel morbidních obskurností, včetně kultovního tykadla.

Další rok přišly na řadu Panenky, čili **Dolls** (ony se tedy natáčely týž rok jako *From Beyond*, ale zdržela je postprodukce). V jednoduchém příběhu malá Judy, její vypečený tatík a protivná nevlastní máti uvíznou ve starém domě plném... chvíle napětí... panenek. Jejich majitelé, manželé Hartwickovi, se zdají býti milými podivíny, ale dostat se z jejich domu hrůzy není jen tak. Gordonova žena si roli nepříjemné macechy užívá a film je až na několik povedených mordů spíš rodninou podívanou na nedělní odpoledne. Dobře, ta rodina přeci jen musí být trochu otrlá.

Rok 1989 přinesl akční sci-fi hitovku **Robot Jox** (česky s podtitulem – *Zápas robotů*). V dnešním kontextu je snímek sledem neskutečných scének, které jsou bizarní esencí osmdesátek a pokud jste naladěni na správnou vlnu, budete se bavit královsky i dnes. V elastických nasoukaných kadeti ze zkumavky soupeří o to, kdo stane v řídicím modulu obřího

robota a rozdá si to se soupeřovým transformerem o moc a pozemky. Ve finální scéně se bojuje i ve vesmíru a soupeřem hlavního hrdiny je jak jinak než dacan s ruským přízvukem. Na scéně znovu nechybí Combs ani Carolyn a v roli barmana si zafušoval do hereckého řemesla i Stuart sám. Zajímavostí budiž, že ve filmu lidé nosí roušky, takže je vlastně absolutně aktuální a samplý z filmu dokonce můžete slyšet v songu *The Beckoming* od *Nine Inch Nails*.

Návrat k horroru přišel v roce 1990, ale kvalitativně se jednalo o sešup do zatuchlých kobek plných upírů v televizním kousku **Daughter of Darkness** (1990). Ten se sice může chlubit prkeným Anthonyem Perkinsem v roli prince Constantína, ale to je tak všechno. Snaha o originalitu je vyčerpána tím, že místní upíři nekoušou oběti do krku a místo toho mají splity jazyků plné malých zoubků. Jinak se však jedná o poměrně nudnou podívanou, odehrávající se v Rumunsku (natáčelo se však v Maďarsku).

Klasická Jáma a kyvadlo Edgara Allana Poe dostala od pana Gordona pěkně krvavý a násilný ohoz hned následující rok. **The Pit and the Pendulum** (1991) nabízí velkorysé dobové kostýmy a nebojí se přitlačit na devíticetasou kočku. Lance Henriksen je v roli Torquemady ztělesněním zla a cudné Marii nezbyvá, než alespoň ukázat bujné poprsí a bobříka. Její milý Antonio zatím vzdoruje vydatně vyobrazovanému mučení a snaží se znovu setkat se svou milou. Combs

si dává jednoho z mírnějších inkvizitorů a Carolyn komtesu Molina. Tahle věc se svou syrovostí a zhýralou atmosférou svým způsobem dost povedla.

To samé se už tolik nedá říct o akčním filmu **Fortress** (1992) s Christopherem Lambertem v hlavní roli. V budoucnosti totiž budeme moci mít jen jedno dítě a žena Johna Brennicka tenhle limit překročí. John končí ve vězení budoucnosti, ale nehodlá tam shnit a chystá útěk. Ten je dnes už poněkud zdouhavý a naivní, ale ve své době se jistě popularitě těšil.

Na stejném hradě jako Jáma a kyvadlo se natáčela taky Zámecká zrůda, tedy **Castle Freak** (1995). Tenhle kousek šel rovnou na videokazety a nabízí starou dobrou partu v plné síle. Jeffrey Combs jako alkoholik John Reilly přivede na čerstvě

zdeděný hrad manželku Susan (Barbara Crampton) a slepou dcerku Rebecca. Jenže polovička s ním moc nepeče, neboť

nametený John zavinil bouračku, kterou jejich syn nepřežil, a dcera odnesla právě ztrátou zraku. Reilly navíc nevolí nejlepší styl znovunabývání partnerské důvěry, protože dovádění se šlapkou ještě žádnou manželku neusmířilo. Navíc se ukazuje, že má zámek vlastní tajemství. Tím je zrůda, která naruší poměrně nudný start filmu a vytočí jej do pořádně krvavých otáček, kde se vesele sexuje, ukazují se zahnilá varlata i ukusují bradavky.

Další filmy **Spece Truckers** (1996, s Dennisem Hopperem v hlavní roli) a **The Wonderful Ice Cream Suit** (1998, podle povídky Raye Bradburyho) se snažili pobavit vidláckým či rodinným humorem ve sci-fi kulisách se střídavými úspěchy.

Leč opravdové horrorové šílenství se vrátilo v roce 2001 ve snímku **Dagon**. Ten kompiluje hned několik námětů H. P. Lovecrafta, a i když má své mouchy a místy je vidět omezený rozpočet, dohání vše promáčenou a plesnivou atmosférou. Paul Marsh se svou přítelkyní uvízne v městečku Imboca, jehož obyvatelé nejsou příliš přátelští a navíc mají zábry a plovací blány mezi prsty. Nešťastného hrdinu, sužovaného zlými sny, ještě ke všemu uhání kouzelná princezna Uxia Cambarro v dechberoucím podání Macareny Gómez a zdá se, že možnosti záchrany se vytrácejí a Paula čekají jen nezměrné hlubiny.

Od té chvíle se Stuart Gordon odklonil od fantastična a nadále se věnoval realističtějšímu materiálu. Film **King of the Ants** (2003) nám představuje Seana Crawleyho, který neví co se sebou a ve

vidině snadno vydělaných peněz se zaplete s místními mafiány. Spáchá pro ně zločin a vzápětí musí čelit následkům,

kteří obrátí jeho život naruby. Něco mu život vezme, ale něco taky dá. Jenže všeho do času. Zápletka není příliš objevná, ale koukat se na to dá. Kór, když člověk vezme v potaz, že se jedná o produkci nechvalně proslulého studia Asylum. Roli mafiánského bosse si tu stříhнул Daniel Baldwin.

O dva roky mladší **Edmond** (2005) je dramatem o chlapíkovi, kterému jednoho dne prdne v kebuli, sdělí ženě, že odchází z domu a vyrazí za štětkama. Jenže mu vadí, že děvčata za svoje služby chtějí peníze, což je s obličejem Willama H. Macyho a vzhledem k nabídce, kterou tvoří třeba Denise Richards nebo Mena Suvari trochu s podivem. Ostatně nechtějte si představit, s kým nakonec stárnoucí rebel skončí v posteli.

Mena Suvari si zahrála také v Gordonově posledním celovečeračku **Stuck** (2007). V něm srazí nebohého houmlese autem a je postavena před těžkou zkoušku. Pomocť jinému a sobě ublížit, nebo naopak?

Může se zdát, že v posledních letech svého režírování Stuart zanevřel na horror, ale není to tak docela pravda. Dvěma

epizodami totiž v mezičase přispěl do seriálu **Masters of Horror**. V první sérii zabodoval svou poslední lovecraftovkou **Dreams in the Witch-House** (2005, podle povídky Sny v čarodějnickém domě). Hlavní role se stejně jako v Dagonovi ujal Ezra Godden a v levném pronajatém pokoji si užil své. Ve druhé

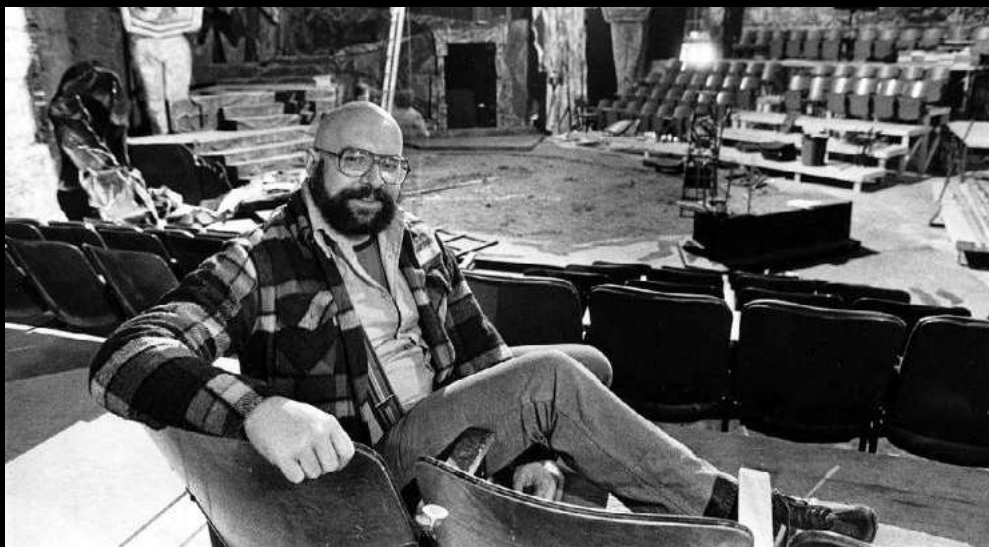

sérii potom došlo i na E. A. Poea, který sám ožil ve zpracování **The Black Cat** (2007). Navíc jej hraje Jeffrey Combs, čímž se symbolicky uzavřel kruh, který

v Gordonově životě tvořili jeho oblíbení autoři i spolupracovníci. Černá kočka není nic pro milovníky domácích mazlíčků a Gordon prolil retrolook příběhu pěknou sprškou husté krve.

Jako režisér se Stuart Gordon rozloučil v roce 2008 epizodou **Eater** pro seriál **Fear Itself**, v níž mají policisté co do činění s kanibalem. Víc toho čertužel nestihl, ale i tak zanechal ve filmovém zámku hrůzy nesmazatelnou stopu. Ať už jako režisér, scénárista či producent. 24. března letošního roku však jeho orgány přestaly spolupracovat a na Herberta Westa čekal marně. Mimo filmařského odkazu po sobě zanechal dcery Suzannu, Jillian a Margaret. A co víc, i bez svítivé zeleného séra se mu díky vlastní tvorbě podařilo stát se nesmrtelným.

• Demi Mortuus

DOBROU.

DÍVAL SES
POD
POSTEL?!

JASNĚ, ŽE JO.
NIC TAM NENÍ.
BĚŽ SPÁT.

JÁ TĚ NEVIDĚL!
PODÍVEJ SE JEŠTĚ
JEDNOU. PAK USNU.

POSPĚŠ SI,
DNESKA TĚ
POŘÁDNĚ
VYSAJU.

DOBŘE, JEŠTĚ
SE TAM MRKNU.
ALE NAPOSLED!

VIDÍŠ, JE TO,
JAK JSEM
ŘÍKAL.

NIC
TAM ...

KŘEST KNIHY DÍTĚ TMY

REPORTÁŽ

Na konci února vyšla jihočeskému autorovi Miroslavovi Pechovi kniha s názvem **Dítě tmy**. Jedná se o hororový román, který vyšel pod hlavičkou nakladatelství Golden Dog. A jelikož každá kniha by měla být řádně vypravena do světa, 6. března 2020 proběhl v českokobudějovické kavárně Měsíc ve dne její křest. Začátek byl stanoven na půl sedmou, ale jelikož bylo otevřeno od pěti, návštěvníci se začali trousit mnohem dříve. Malý prostor kavárny se tak utěšeně naplňoval a s malým zpožděním se mohlo začít.

Celou akci moderoval autorův přítel Miroslav Boček. Zahájil ji malou besedou, při které zpovídal autora o jeho vztahu k horroru a psaní knih a spolu

oznámili pozdější hororový kvíz. Dozvěděli jsme se například, že se autor bojí tmy (hlavně, když doma není manželka s dcerou), nebo že jako dítě kvůli strachu spával raději v obýváku pod zásterkou sledování televize. Jelikož **Dítě**

tmy není autorovou první knihou, padaly otázky i na jeho předchozí díla. Mluvilo se o *Mainstreamu* (2018, Carcosa), který prý neměl být horrorem (mohla z něj být dokonce divadelní hra) dokud se k autorovi

nedostal román *Po sezoně*, okrajově i o prózách Cobainovi žáci (2017, Argo) a *Otec u porodu* (2018, Argo). Samotné **Dítě tmy** bylo ovlivněno autorovými nočními cestami do práce, jelikož jezdil okolo skladiště společnosti Sfinx tak dlouho, až se mu v hlavě zrodil před-

obraz záporáka Martina. A pro neznalé žánru, kteří by k horroru chtěli proniknout, doporučil četbu např. Já, legenda Richarda Mathesona nebo Ať vejde ten pravý Johna Ajvide Lindquista, ale především – číst.

Mezitím obsluha donesla ke všem stolům tematické občerstvení ve tvaru lidských prstů s rajčatovou omáčkou. Mňamka. Po celou dobu se troušili opozdilci, až byl celý prostor kavárny kompletně zaplněný a sedělo se všude, kde bylo volné místo. Následovalo čtení první ukázky, pro kterou autor vybral (dle svých slov) nekrvavou část ze třetí kapitoly, ve které se čtenář teprve seznamuje s postavami a prostředím. Na autorovi byla při čtení znát lehká nervozita, ale všichni rázem ztichli a po celou dobu pozorně poslouchali.

Další byl na řadě avizovaný vědomostní kvíz o hodnotné ceny. Pro první místo byla samozřejmě připravena křtěná novinka a pro druhé a třetí místo další produkce nakladatelství Golden Dog. Šlo o deset otázek s výběrem tří odpovědí a přestože nešlo o nic těžkého, nikomu se nepoda-

řilo získat plný počet bodů. Jakmile byly ceny rozdány, následovala druhá ukázka z knihy (o poznání krvavější) a před vrcholem večera zbyl prostor ještě pro pár

otázek z publika, při kterých došlo i na zdroje autorovy inspirace nebo jak vlastně píše.

Zbývalo už jen knihu pokřtít. Pro tyto účely byla připravena sklenice s krví (kterou oba

Miroslavové prohlašovali za vlastní) a ku pomoci z publika vytažen nakladatel Martin Štefko. Každý dostal svoji porci a svorně knihu pokřtili. Kdo si **Dítě tmy** přinesl už s sebou, mohl si ho rovnou nechat podepsat, nebo si ho na místě zakoupit přímo u nakladatele. Sama jsem si knihu od-

nesla i s milým věnováním, doplnila u Golden Dog své mezery v knihovně a přestože zábava dál proudila, pro mě nastal čas loučení a daleké cesty domů.

Dítě tmy bylo patřičně přivítáno do

knížního světa a já bych knize závěrem ráda popřála mnoho čtenářů vrnících blahem.

• Karolína Svěčená

Foto: Karolína Svěčená

PROTICHŮDNOT MÝŠLENEK NENÍ VÝSADOU ŠILENCŮ. ROZPOLCENÍ SE SKRÝVÁ I VE VAŠÍ HLAVĚ...

ROZPOLCENÍ ČLOVĚKU NASADÍ BROUKA DO HLAVY. NEZÁLEŽÍ NA TOM, ZDA VE VNITŘNÍM KONFLIKTU ZVÍTĚZÍ ODPOR ČI TOUHA, FINÁLNÍ ROZHODNUTÍ NIKDY NEBUDE ZCELA USPOKOJIVÉ. SVĚ O TOM VĚDÍ I HRDINOVÉ POVÍDEK V TĚTO SPOLEČNÉ SBÍRCE DVOU ČESKÝCH HORROROVÝCH AUTORŮ. AŤ UŽ SE JEJICH DĚMONI SKRÝVAJÍ V TEMNÝCH ZÁKOUTÍCH MYSLI ČI REALITY, ČEKÁ JE KONEČNÁ VOLBA. STEJNĚ JAKO TEBE, MILÝ ČTENÁŘI – ODVÁŽÍŠ SE PONOŘIT DO TEMNÉ MOZAIKY PŘÍBĚHŮ NEBO JSI PŘÍLIŠ... ROZPOLCENÝ?

VYCHÁZÍ KONCEM ČERVNA 2020

OBJEDNÁVEJTE NA:

ONDREJKOCAB8@GMAIL.COM

VOJTISEKHONZA@CENTRUM.CZ

MIROSLAV PECH: DÍTĚ TMY

RECENZE

Opuštěná továrna zní jako ráj pro bezdomovce a urbexery, v téhle ale našel úkryt někdo jiný. Neznámý mladík s neobvykle krvavým apetitem, vycházející ven pouze v noci. Vždy, když vyrazí ven, někdo beze stopy zmizí. O setkání s Martinem nestojíte. Pravděpodobně byste ho nepřežili.

Vydavatel: Golden Dog

Rok vydání: 2020

Počet stran: 216

Jméno Miroslav Pech není v českém hororovém rybníčku úplně neznámou, upozornil na sebe už v roce 2018 rozporuplně přijatou knihou **Mainstream** (nakladatelství Carcosa). Jedni byli nadšení a oslavovali Pecha jako nový, talentovaný hlas českého horroru, druhým vadil nedorozvinutý potenciál novely i následných povídek. **Mainstreamem** autor naštěstí neskončil a tak mu letos v únoru vyšel u nakladatelství Golden Dog román **Dítě tmy**. A rozhodně je co si počít.

Děj románu je zasazen do druhé poloviny 90. let ve městě Kamenné Stromy a sleduje nejprve dvě linie, ale postupně získá na důležitosti ještě třetí. Na jedné straně je Martin, tajemný neznámý žijící v opuštěné továrně a po nocích se měnící v krvelačnou stvůru vraždící lidi, na druhé je jedenáctiletý Kryštof, který miluje horrory a už brzy si jeden sám prožije. Ti dva nemají zdánlivě nic společného, dokud jednoho dne nezmezí Vašek, Kryštofův nejlepší kamarád, a pohřešovaných v jejich městě začne rychle přibývat. Kryštofovi Vašek chybí, ale sám se musí potýkat se spoustou starostí – přinesl další kuli z matiky a jeho tajná láska Lucka si konečně všimla, že existuje (hádejte proč). Shodou okolností se seznámí s partou dětí, které také ztratí kamaráda a spolu s jednou z nich, Anežkou, se snaží zjistit, co se stalo. Kryštof si je čím dál více jistý tím, že Vaškovo zmizení a všichni pohřešovaní ve městě souvisí s tou opuštěnou továrnou, okolo které Vašek jezdíval domů a že tam určitě žije příšera. Jenže rea-

lita předčí i jeho nejdivější představy.

Kniha je rozdělena na tři části odpovídající zhruba třetinám knihy, které jsou pojmenované podle hlavního hororového prvku dané části. Přestože je zpočátku Martin hlavním hybatelem zla, brzy si vytvoří společníka, který postupem děje získává na důležitosti a nakonec převládne. Scény brutálních vražd nebo zneužívání (ano, Martin není od počátku knihy jedinou zrůdou) střídají Kryštofovy životní starosti a jeho blízcí. Autor má skvěle zvládnutou psychologii postav, všechny důležité lidské charaktery jsou vykresleny živým a uvěřitelným způsobem. A vzhledem ke

Kryštofově lásce k horroru a spisovatelským ambicím se nabízí otázka, nakolik se jedná o upravenou projekci autorových vlastních vzpomínek z dětství.

Tematicky román nepřináší nic převratného, město sužované krvelačnou příšerou a parta prakticky outsiderů je v horroru dobře známým motivem (nemusím jmenovat, že ne?). Autor ale už od začátku rozehrává podmanivě krvavou hru, ve které díky přidání druhé zrůdy přeci jen dokáže překvapit a přesně cílenými větami buduje mrazivou atmosféru. Popisy vraždění jsou explicitní, ale ne přehnaně detailní a kromě zvrácenosti v sobě mají v Martinově případě i jakousi temnou poetiku. První polovina knihy díky tomu skvěle funguje a vážně mě mrazilo v zádech, v druhé hrůza trochu ztrácí dech a překlápí se do čiré a pouze nechutné brutality. Přestože je druhé monstrum zajímavým prvkem, jeho bezduchá krvelačnost působí oproti zbytku knihy prázdně a neuspokojivě. Kdyby zůstalo jen u toho, byla bych asi trochu zklamaná, ale po finálním krvavém zúctování přichází překvapivý a psychologicky mrazivý konec, který knihu opět pozvedá výše.

Asi nejvýraznějším kladem románu je pro mě jazyk, kterým je napsaný. Stylisticky čistý, bez nadbytečných metafor či přirovnání a přesto sugestivně působivý. Jako by právě ta jednoduchost byla sekyrou v autorových rukou, která se vám zasekne do mysli a pomalu se noří hlouběji. I přesto si ale zachovává nápaditost a spolu se svou přesnou jednoduchostí

snadno udrží čtenářovu pozornost. Díky tomu není **Dítě tmy** rozvleklé a zbytečně dlouhé, ačkoliv pár stránek navíc rozvíjejících právě psychologii druhého monstra by knize prospělo.

Podobně jako další horrory z nakladatelství Golden Dog, i **Dítě tmy** má měkkou vazbu a sympatický kapesní formát. Obálku zdobí parádně tematická ilustrace z dílny polského umělce Dawida Boldyse, o jejíž grafickou úpravu se již tradičně postaral Michal Březina. Plussem je i dobrá korektura, takže horror se skrývá jen uvnitř významu slov. Vizually u mě dobrý.

Netušila jsem, co mohu od autora čekat (**Mainstream** mám stále v čekací lhůtě k přečtení), ale **Dítě tmy** mě dostalo. Román je až hypnoticky čtivý, takže je vážně snadné ho přečíst na jeden zátah, a zatraceně působivý. Už dlouho se mi nestalo, aby mi z horroru bylo v noci nepříjemně, jako právě u *Dítěte* a nemohu než souhlasit, že Miroslav Pech je skutečně talentovaným autorem domácí scény. Sice je tu stále prostor pro zlepšení, ale i přesto je kniha kvalitní a atmosférickou jednohubkou, která si rozhodně zaslouží pozornost.

• Karolína Svěčená

THE GRAVEDANCERS

RECENZE

Film mi byl sympatický již svým názvem a docela jsem se na něj těšil. Po jeho zhlédnutí se k sympatiím přidala i spokojenost. Tahle duchařina má opravdu koule. A hned několikery.

Režie: Mike Mendez

Scénář: Brad Keene, Chris Skinner

Délka: 95 min.

Původ: USA

Rok: 2006

Hrají: Dominic Purcell, Josie Maran, Claire Kramer, Marcus Thomas, Tchéky Karyo

Harris, Kira a Sid se po letech sejdou na pohřbu svého kamaráda. Respektive Harris se svojí ženou Allison a s Kirou. Sid na pohřeb nepříjde, ukáže se až později. Allison nechá Harrise se známými, ti se v noci vypraví na hřbitov ke kamarádově hrobu, kde se opijí. Mezi Kirou a Harrisem to opět začne jiskřit, když Sid na kamarádově hrobě najde nějakou kondolenci ve verších vyzývající k tančení na hrobech mrtvých. Podroušení alkoholem se trojice nechá vyprovokovat a každý z nich si zatančí na nějakém hrobě. Jenže

se měli dobře podívat čí hroby to jsou, neboť je po dvou týdnech začne kdosi navštěvovat a otravovat jejich existenci. Proč to vlastně neříct přímo, něco se začne pokoušet o jejich životy...

No páni. Ne že bych se chtěl nějak dobrovolně pasovat do pozice jakéhosi za-

pšklého tradicionalisty a starého nerudného konzervativce, který zastydl někde v osmdesátých letech a pohrdá filmovým pokrokem a moderností, ale od horroru, který byl natočen v roce 2006 jsem takový náklep opravdu ani zdaleka nečekal. **The Gravedancers** se nakonec odhalil jako velmi povedená duchařina, procítěná, s úctou k divákovi a divačce, promyšlená a se silným hororovým citem natočená.

Ani nevím, co chválit dříve. Povedený příběh, i když ne sám o sobě originální, okořeněný spoustou originálních ingrediencí např. že nejde jen o jednoho ducha, ale hned tři, a každý je lepší než ten druhý – i když se ukáže, že nakonec příběhová linie do popředí vystrčí jednoho z nich a ostatní upozadí. Pravda, dost masakrůzní duch sexuální násilnického devianta je poměrně hustý i na tom málu prostoru, co dostane, ale chtělo to trochu více. Tvůrci si dali práci i s logikou a při psaní scénáře mysleli. Líbilo se mi přijatelně logické ztvárnění toho, že někdo mlátí ducha pěstí do ksichtu – vidět je to možné

v mnohých duchařinách, ale tady to má logiku a není na tom nic nesmyslného.

Konečně jsem se také dočkal digitálních triků, které, ve spojení se starou dobrou klasickou maskérskou prací, nebijí do očí, neshazují sebe samotné a celý film obecně. Tady mi nijak nevadily, nijak mě neiritovaly, naopak, navozovaly přesně to, co mají a nerušeně splyvaly s okolím. Zapadaly do celého konceptu a kontextu, nepůsobily jako pěst na oko. Konečně jsem zhlédl současný, moderní horror, který dokázal do moderního (trikově apod.) hávu navléknout klasickou osmdesátkovou atmosféru. Snad se o to tvůrci nijak nesnažili, možná to ani vůbec nebylo jejich záměrem, ale já to tam, ke své spokojenosti, cítil. Konečně horror,

jehož úvodní scéna je tak dobře natočená, že jsem byl natěšen a v očekávání věcí příštích a nedočkal se potupného zklamání, jako u mnoha jiných hororů, kdy tvůrci to nejlepší ze sebe vydají právě do úvodní scény.

Ztratit slovo bych mohl i za mnohé postavy a jejich herecké představitelky a představitelky.

Dominic Purcell je pravda trochu prkenný a jeho postava má jisté nedostatky, ale ženské postavy, včetně hereckých představitelk, jsou takřka bezchybné. Silným dojmem na mě zapůsobila hlavně Megahn Perry coby paranormální vědkyně Frances Culpepper. **The Gravedancers** jsou po hodně dlouhé době také filmem, v němž mi výrazně nevadil Tchěky Karyo.

Nalézt by se samozřejmě dala i negativa. Zařadit mezi ně lze neschopnost ukočírovat původně rozjetou hru tří duchů a jejich postupnou a v jednom případ-

ně hodně rychlou redukci na ne zrovna toho nejzajímavějšího a nejpoutavějšího. Také nad spektakulárním (ale digitálně překvapivě povedeným) závěrem vám asi budou trochu cukat koutky. Ale kdo by se tím zabýval, když vás celkově film potěší?

Z **The Gravedancers** se tak nakonec vyklubala velmi povedená duchařina s mnoha originálními nápady a postupy, dost ucházejícími maskami a triky a zajímavou kamerou, která mě strhla a řádně vykoupala v dravém proudu. Kdybych měl vypsát deset nejlepších hororů nultých let, snad by se tam **The Gravedancers** i probojoval, určitě to ale patří mezi ty nejlepší filmy, které série After Dark Horrorfestu nabízí.

• Honza Vojtíšek

Soused

Tomáš Marton

1.

Než jsem zjistil, co můj soused skrývá, vnímal jsem ho jako dobrého chlapa. Měl malý přízemní domek naproti, v němž až donedávna žil s manželkou, která ho však před rokem opustila. Člověk by čekal, že z toho bude špatný a skleslý, což i prvních pár týdnů byl, ale potom jako by se vše otočilo. Z Petra Vadlejcha se stal optimista. A to takový, že potkat ho na ulici znamenalo zlepšit si automaticky náladu. Jako by k vám promlouvala čerpací stanice na dobrou náladu a dovolila vám si jí trochu načepovat.

Ptal jsem se ho, jak je možné, že odchod ženy bere tak dobře a on mi odpověděl: „Beru to z té lepší stránky. Je pryč. Mám čas na své koníčky, nikdo mě nekomanduje, nikdo mi nenadává, když si dám v hospodě o dvě pivka navíc. Jsem svobodný, sousede. Tak jako nikdy!“

Občas ke mně zašel na návštěvu a hráli jsme scrabble nebo pokecali na ulici. Úplně pokaždé se usmíval.

„To je ale pěkný den, že ano sousede?“

„Vždyť prší. Už čtvrtý den v kuse,“ namítl jsem.

„To ano, ale prší hezky. A po každé bouřce vyjde slunce, není to tak?“

„Ano to ano, ale přišel jsem o celý víkend. Mohl jsem jít někam ven, ale ono lilo, jak kdyby měla přijít potopa světa.“

„Budou další víkendy. Však jsi mohl i tak dělat fajn věci, ne?“

Pravda je, že jsem žil sám a nedařilo se mi navázat dlouhotrvající vztah. S žádnou jsem nevydržel déle než půl roku. Možná jsem si špatně vybíral a možná jsem jenom vůl.

„Asi máš pravdu, ale co dělat, když jsem sám.“

„No někoho hledat přeci. Jsi mladěj fešnej chlap. Hoď na sebe něco pěkného a jdi se bavit. Ženský budou šílet.“

Musel jsem se usmívat. Petr opravdu věřil tomu, co říká.

„Dík, ty umíš zvednout sebevědomí.“

„Od toho jsem tady. Šířit veselost a pohodu.“

Petra jsem měl rád a neznám člověka, který by netvrdil to samé.

Někdy mi však přišel až příliš veselý nebo, lépe řečeno, s hlavou v oblacích.

Jako by ignoroval vše špatné. Před čtvrt rokem se stala na konci města čtvká bouračka. Nikdo nezemřel, ale čtyři lidé byli vážně zranění.

„Však se zas uzdraví,“ řekl a nezapomněl se u toho usmívat.

„Jedna žena přišla o nohu,“ kontroval jsem.

„I na vozíku se dá žít krásný a plnohodnotný život.“

„Přestaň to už hulit, prosím,“ snažil jsem se trochu odlehčit svůj vztek po jeho odpovědi.

„Nehulím, jediné čeho si dopřávám, je klidný a spokojený život.“

A takový byl pokaždé.

Někdy jsem začal být toho jeho optimismu přejedený. Jindy jsem dokonce mívával pocit, že mi spíš bere, než dává. On měl dobrou náladu a já naopak. Závistivý opravdu nejsem, ale dělá mi problém věřit, že by byl někdo nonstop veselý.

Asi před měsícem se můj pohled na Petra Vadlejcha úplně změnil. Z milého člověka se stal blbec. A to volím mírné slovo.

Potkali jsme se před domem. Já šel nakoupit, on na svou pravidelnou odpolední procházku. Protože odpoledne prý nasaje nejvíce energie ze vzduchu.

„Ahoj, Petře.“

„Nazdar sousede. Jak se vede?“

„Ale jo, jde to... jenom. Už si o tom slyšel?“

„O čěmpak?“

„Sakra, chlape, ty asi pořád spíš. Celé město o tom mluví!“

„Netuším, na co narážíš.“

„Předevčírem našli za parkem u jedné popelnice dvě mrtvé, asi devítileté holčičky. Byla to dvojčata.“

„No jo no, to se tak stává. Snad sis tím nenechal zkazit tak krásný den.“

V první chvíli jsem mu chtěl dát pěstí. V druhém okamžiku taky a ve třetím jsem přemýšlel, že ho kompletně zmlátím, aby mu zmizel z ksichtu ten odpornej úsměv.

„Co prosím?“

„Umřely a určitě jsou v nebi, kde se mají hezky.“

„To si děláš prdel. Tady jim mělo být hezky. Tady naživu měly dospět a žít životy a další životy pak dát. To tě to vůbec nešokuje, že někdo zabil dvě malé holčičky?“

„Ne, proč by mělo? Je to škoda a určitě jim půjdu dát na hrobeček nějakou hezkou kytičku.“

„Nějakej zmrđ je rozsekal a narval do pytlů na odpadky a ty pak pohodil u popelnice mezi další odpad. To je přeci hrozný. A její rodiče určitě nechtějí mít hezký hrobeček, ale živé dcerky. A víš, co je hrůza? Ten vrah je na svobodě a může to udělat znovu,“ to už jsem zvýšil hlas natolik, až jsem křičel.

„A co mám dělat, sousede?“

„Třeba projevit trochu soucitu.“

„Třeba ten vrah ty holčičky musel zabít, aby se zbavil toho špatného v sobě a mohl dát prostor tomu dobrému.“

„A třeba jsi úplnej čůrák, ty vypatlaněj ignorante s debilním úsměvem. Nevím, co se ti stalo, možná tě odchod tvé ženy

opravdu tak moc zabolet, že jsi zešlel anebo, což je pravděpodobnější, od tebe utekla, protože seš naprostej idiot.“

„Ale no tak, sousede. Přece se nebude-me hádat. Asi máš špatnou náladu, ale zítra to jistě bude zas dobré, uvidíš.“

„Běž do prdele, Vadlejchu,“ řekl jsem a odešel na nákup.

Nic jsem nekoupil, jen jsem potřeboval vychodit ten vztek. Nikdy v životě jsem nebyl tak naštvaný. Od té doby jsem Vadlejcha nesnášel.

2.

Nějakou dobu jsem Vadlejcha nevídal a ignoroval ho. Pak jsem se ale jednou probudil uprostřed noci, protože mi do okna zasvítilo prudké světlo. Vstal jsem a podíval se, co se děje. Odnaproti vyjíždělo auto. Víím, že ho Vadlejch měl, ale nepamatuji se, že bych ho v něm viděl jet, natož v noci. Akorát zavřel garáž a kamsi vyrazil.

Nepříkládal bych tomu důležitost, ale noční vyjížděky se opakovaly třeba třikrát do týdne a vždy mě to probudilo. Kam sakra mohl jezdit?

Ve městě panovala pochmurná nálada. Vraha malých dvojčat nechtyli a místo toho se ztratili dvě ženy a jeden muž. Pro naše malé město, kde žilo sotva pět tisíc obyvatel, to bylo něco nezvyklého a strašlivého. K vraždám tu prostě nikdy nedocházelo a tak se okolí ponořilo do smutku a strachu. Jen ten Vadlejch. ... Pořád se usmíval. Přes den se procházel po městě nebo pracoval na své zahrádce a v noci někam jezdil.

Rozhodl jsem se trochu zaexperimentovat, a když už mě vzbudil jeho odjezd, tak jsem si řekl, že počkám na jeho příjezd. Dal jsem si kafe a četl si knížku. Asi za dvě hodiny, venku ještě stále panovala tma, zasvítila ostrá světla halogenů do mého okna. Vadlejch otevřel garáž a pak kufr svého auta. Vykládal z něj nějaký pytel, evidentně těžký, protože se s ním pěkně nadřel.

Moje fantazie pracovala na plné obrátky a ten nápad přišel, protože by to snad napadlo každého. Vraždy, ztráty lidí, soused, co najednou vyjíždí v noci neznámo kam a ještě si přiveze podezřele vyhlížející pytel s pořádně těžkým obsahem. Začal jsem Vadlejcha podezírat, že on je ten vrah. Můj mozek vykonstruoval příběh o tom, jak se Vadlejch sesypal z odchodu manželky a jak mu postupně hráblo. Navenek vysmátý a supermegapozitivní jedinec, ale uvnitř bezcitná bestie. Zbývalo jediné, zavolat policii.

Policie přijela, Vadlejcha vyslechla a nechala ho být. Prý nemají žádné důkazy a ještě se na mě dívali, jako bych byl vrah já sám. Zaslechl jsem je, že nechápou, jak si někdo může stěžovat na tak milého člověka.

Ke své smůle jsem další den svého souseda venku potkal. Ten parchant se na mě usmíval a poděkoval mi!

„Je dobře, že jsi poslal policii. Záleží ti, aby chytili toho vraha. To je od tebe velmi šlechetné. Děkuji za tvou pozornost,“ říkal se svým obvyklým sluníčkovým výrazem.

„Drž hubu, Vadlejšu,“ odsekl jsem a pokračoval dál.

Věděl jsem, že to tak nesmím nechat. V noci zasáhnu sám, když policajtům stačí hezký úsměv obviněného. Půjdu do jeho domu a zjistím, jaká je pravda.

3.

Sousedovo auto odjelo a já vyšel ven. Případal jsem si jako ve špionážním filmu a cítil nával adrenalinu. Vzal jsem si baterku a za opasek schoval lovecký nůž.

Ulice spala, nikde ani živáčka, jen světla pouličních lamp a lehký vánek. Věděl jsem, že budu muset do domu svého souseda vniknout násilně. Vybral jsem okno ze zadní strany domu a jako pomocníka použil větev, co ležela u plotu. Nad ním se tyčil statný kaštan. Větví jsem rozbil sklo okna a modlil se, aby Vadlejš neměl alarm. Neměl. Chvilku jsem ještě čekal, protože hrozilo, že mě třeba někdo ze sousedů slyšel. Vloupání to bylo opravdu amatérské a tak by mě ani nepřekvapilo, kdyby se tu brzo objevila policie. Zdálo se však, že ulice dál spí poklidným, nic netušícím spánkem. Zbavil jsem rám okna zbytků střepeň a odvážil se vniknout dovnitř.

Ocitl jsem se v ložnici. Rozsvítil jsem baterku a rozhlížel se po pokoji. Obvyčejná ložnice, které dominovala manželská postel a především několik fotografií Vadlejšovy bývalé ženy. Zdá se, že soused se s jejím odchodem opravdu až tolik nesmířil. Manželka na velké fotografii na nočním stolku, manželka

orámovaná jako obraz na zdi a další fotky na levé straně postele, kde dříve asi spávala.

Přešel jsem dál do domu a poznával obývací pokoj, kde jsme kdysi hrávali scrabble. To už je tak dva roky zpět, poté už mě k sobě nepouštěl. Našel jsem kuchyň naproti a tak nějak jsem tušil, že tohle tady nehledám. Tady by případné oběti neschovával. Všude visely fotky jeho ženy a u některých bylo připsáno: „Miluji tě.“ To musel napsat Vadlejš. Jeho neromanticky roztřesené písmo jsem rozpoznával. Pak jsem pokračoval chodbou dál a našel kotelnu a především zamčené dveře.

Nejenže byly zamčené, ale Vadlejš před ně namontoval ještě mříž. To vypadalo podezřele, stejně jako zápach, který jsem pocítil. Skoro jsem měl i radost, protože jsem na něco kápnul. Mé původní podezření se začalo potvrzovat. Za těmi mřížemi a dveřmi něco musí být. Něco, co páchne smrtí.

Šel jsem do kotelny a tam hledal nástroj, kterým se dostanu přes oba zámky. Výborně, našel jsem páčidlo.

Vší silou jsem jím udeřil do zámku na mřížích a světě div se, první pokus a hned zásah. Zámek spadl na zem a zpoza dveří odněkud zespoda se ozvalo podivné zabručení. Otevřel jsem mříž a chvilku se rozmýšlel, zda chci opravdu vědět, co za těmi dveřmi je. Zápach jsem stále cítil a skoro bych přísahal, že slyším, jak něco oddechuje. Za těmi dveřmi bude cosi živého. A to něco se nejspíš nemyje.

Pácidlem jsem začal páčit dveře a po chvílce námahy se mi opravdu podařilo je otevřít. Přede mnou zela temná jáma. Posvítíl jsem do ní. Schodiště dolů. Smrad několikanásobně zesílil. Pach potu, moči a exkrementů se mísil s pachem hniloby. Nadával jsem si do oslů, ale má zvědavost rostla. Chtěl jsem to vyřešit, odhalit Vadlejcha jako vraha. Dole ale určitě čekalo i něco živého. Třeba tam má vězně. Oběť, která čeká na záchranu.

Scházel jsem po schodech a s napětím očekával, co uvidím. Dvanáct schodů k pravdě. Dole byla místnost, která sloužila jako sklep. Velká byla asi šest metrů na šest metrů. Na pravou stěnu Vadlejších přidělal několik věšáků. Na nich viselo mnoho bund, svetrů, kalhot. Bylo jich tolik, že se tam nevešly a ledabyly se válely na zemi pod věšáky. V zadním pravém rohu seděl o stěnu opřený muž. Mrtvý. Vypadal, jako by se někdo snažil, aby umíral co nejdéle a v nepředstavitelných bolestech. Přišlo mi, že pro toho, kdo tohle provedl, bylo důležitější než samotné usmrcení to, co mu předcházelo. Mrtvý měl velké otevřené rány v břiše a hrudníku. Jako by ho něco postupně žralo. Kolem se válely kosti. Některé ještě se zbytky masa.

Našel jsem důkaz a to pořádný. Vadlejších byl vrah. Zbývalo se vrátit nahoru a zavolat policii. Jenže já se nemohl odtrhnout. Jako bych viděl největší hrůzu světa. Celý strnulý jsem se podíval do levého rohu sklepa. Baterka osvětlila bytost, jíž jsem předtím slyšel oddecho-

vat a která páchla, jako by celý život žila ve vlastních výkalech. Bytost tam seděla a zakrývala si obličej před světlem mé baterky. Viděl jsem, že má ruce a nohy v okovech. Jejich řetězy byly připevněné na stěnách. Podlaha měla rudou barvu od krve a bylo jasné, že ta bytost je to, co se živilo na mrtvém muži v pravém rohu místnosti. Zároveň však sama ta bytost byla vězněm.

„Hej ty, neboj se, jdu ti pomoci,“ řekl jsem nejistým hlasem a měl jsem pocit, jako by za mě mluvil někdo jiný.

Bytost vstala. Byla téměř dva metry vysoká a ani se nemohla ve sklepe narovnat. Ramena měla ohromně široká. Tenhle kolos byl člověk, ale podivně mohutnější. Postava přede mnou byla svalnatá a chlupatá. Skoro černá barva kůže na břiše a hrudi však byla jen zadržaná špína. Byl zcela nahý.

„Kdo jsi?“ zeptal jsem se.

Bytost si pomalu odkryla tvář a já poprvé vykřikl. Ta pravá hrůza se odkryla až nyní.

Spatřil jsem Vadlejšíchovu tvář.

4.

Oddechoval a zdálo se, že jsou ty vzdechy bolestivé. Jak mohlo vzniknout něco tak odporného? Jak dlouho tu je? Otázky se rojily rychlostí světla. Ten člověk nebo spíš tvor se na mně díval a já se na něj usmál. Nevím proč, snad abych mu ukázal, že nejsem nebezpečný. Tvor se napřímil tak, jak mu výška místnosti dovoľovala a pak udělal prudký pohyb směrem vpřed. Chtěl se na mě vrhnout.

Lekl jsem se a vykřikl. Aníž by se mě dotkl, spadl jsem na zadek. On však na mě nemohl, zastavily ho řetězy.

„No tak, já jsem ti přišel pomoci,“ řekl jsem.

„Mučit... Bolest... Zabít... Smrt...“ zahřměl sklepem hluboký a chraplavý hlas. Byl to Vadlejšův hlas, jen silně obhroublý. Slyšel jsem v něm vztek. Nemít okovy, vrhne se na mě a roztrhá na kusy.

„Kdo jsi?“ zeptal jsem se znovu.

„Vadlejš.“

To mě zmátlo, ale pomyslel jsem si, že je to třeba jeho bratr, který se narodil s hroznou vadou a tak se za něj můj soused styděl a věznil ho tady dole. To jsem si však neuměl představit a moc jsem tomu nevěřil.

„Dojdu pro pomoc, jo? Zavolám policii.“

„Už je tady. Brzy... tě zabiju.“

Postavil jsem se a udržoval takovou vzdálenost, aby na mě nemohl tvor sáhnout a zamířil jsem ke schodům. Shora jsem však slyšel kroky. Jediný komu mohly patřit, byl Vadlejš. A taky že ano. Sotva jsem šlápl na první schod, on se objevil mezi futrama nade mnou.

„Nazdar sousede,“ přivítal mě svým typickým veselým tónem a usmíval se jako bůh srandy. „Myslel jsem, že tě nejdřív vezmu na kafčo, ale ty ses rovnou šel skamarádit tady s mým druhým já.“

„Vím všechno, vím, co jsi zač. Ty hnusnej vrahu!“ křičel jsem na něj.

„Ale no tak. Nevztekej se. Nebo se ti

stane, to co mně. A pleteš se. Já nejsem vrah.“

„Tak co teda jsi?“

„Živitel,“ řekl a já si představil, jak sem nosí lidi jako krmivo pro toho tvora s lidskou tváří.

„Jsem rád, že ses sám nabídl jako hračka a krmivo. To je od tebe velmi šlechetné,“ pokračoval Vadlejš a já viděl, že v levé ruce drží pistoli.

„Co ty jsi zač? Co se s tebou stalo? Býval jsi dobřej chlap,“ říkal jsem pohrdavě.

„Jsem to furt já, sousede. Jen jsem teď šťastnější. Neznám už pocit vzteku nebo nenávisti. Je mi fajn.“

„Neznáš vztek nebo nenávist? Tak proč teda zabíjíš a co ty obrazy tvé ženy? Úplně jsi z toho zcvoknul, co? Jeblo ti, protože ses s jejím odchodem nevyrovnal.“

„Už jsem to říkal. Nezapíjím ze vzteku, ale z nutnosti. Někteří lidé chovají hady, pavouky a pro ně taky musí shánět potravu. Třeba myšky a ty jsou přeci také živé. Tady můj drobeček holt jí lidi.“

„Magore!“ vyštěkl jsem na něj. Rozesmál se.

„A řeknu ti, že jsem se nezcvokl. Naopak prožel jsem. Víš, když mi odešla žena, byl jsem opravdu zničený. Sice jsme se pořád hádali a můj vztek narůstal, až přerostl do nenávisti, ale to neznamená, že bych ji nemiloval. A když odcházela, vybuchl jsem. Rozmlátil jsem půlku domácího vybavení a řádil jak smyslů zbavený. Cítil jsem nenávist. A pak se stalo něco magického. Nená-

vist zmizela. A když jsem šel do sklepa, našel jsem jeho.“

„Co tím chceš říct?“ ptal jsem se, protože jsem se bránil pochopit.

„Moje nenávisť je tady dole. Já sám už ji necítím. Vlastně žádné negativní emoce. Je mi úžasně. Je ze mě vyrovnaný pozitivní člověk,“ usmíval se Vadlejch.

„Vyrovnaný vrah.“

„Musím to dělat. Nenávisť má pořád vztek, musí se krmit. Je to hrůzný pohled na to, jak je týrá. Nevěřil bys, jakou má radost, když někdo křičí bolestí a beznadějí. Pořád roste, ale když ji nechám hladovět... tak zemře a vrátí se do mě. A já už ji v sobě nechci nikdy mít. To snad chápeš.“

Pln znechucení jsem se otočil zpět k velikému tvorovi, který byl zhmotněním Vadlejchovy nenávisť. Ač jiným způsobem nesmírné utrpení, sám trpěl bolestmi, to jsem viděl z jeho výrazu ve tváři a hlavou se mu honily ty nejděsivější myšlenky. Kondenzovaná negativita.

„Vadlejchu. Je na čase to ukončit. To co děláš, není správné a už vůbec ne pozitivní. Tvá nenávisť trpí bolestmi, měl bys ji...“

„Co? Utratit?“

„Jsi nemocný člověk a potřebuješ odbornou pomoc. Půjdu na policii a...“

„Nejsem nemocný. Jsem naopak jediný zdravý člověk na celé Zemi! Já netrpím nenávisť! Ta je nemoc. Tady dole vidíš, jak ve skutečnosti vypadá, jak je ohyzdná a odporná. Já jsem už čistý.“

„Dobře. Prostě půjdu nahoru a odejdu.

Ty mě nezastřešíš, protože nemůžeš být na mě naštvaný, když už neznáš vztek,“ řekl jsem a vyšel nahoru.

V ten moment třesknul výstřel a já spadl na zem. Výstřel mě na chvíli ohlušil, ucítil jsem bodavou bolest v levé paži.

Nenávisť se zmítala v řetězech. Cítila mou krev.

Vadlejch sestupoval ze schodů a smál se.

„Ach sousede. Já na tebe nemám vztek, však já tě mám rád a vím, že to myslíš dobře. Ale říkal jsem ti, že musím nenávisť krmit. Dneska jsem měl smůlu a nikoho nechtyl. Ty jsi jako dárek. Děkuji ti.“

Ležel jsem a snažil se vleže couvat. Paže bolela jako čert, ale adrenalin mi nedovolil si toho příliš všimnout.

„Zastav ten kolotoč zabíjení. Copak nevidíš, že ta tvoje nenávisť stále roste? A tím i více trpí, má bolesti? Kam myslíš, že to dospěje? Přeroste ti přes hlavu a bude chtít více místa a pak jí budeš stát ty sám v cestě.“

Vadlejch šel uvolnit svému mazlíčkovi okovy.

„Nemůže mi nic udělat, vždyť jsem to já sám. Miluje mě.“

„Nemůže přeci milovat, je to nenávisť! A ty ho tu týráš. Ten hněv, co je v něm, se jednou otočí proti tobě.“

Vadlejch uvolnil okovy na nohou a nyní otevíral ty na pravé ruce. Tvor, jeho druhé já, ztěžka nervózně oddechoval a z úst mu odkapávaly zpěněné sliny. Měl hlad.

Bylo to teď nebo nikdy.

Vytáhl jsem nůž zpoza opasku, rychle jsem vstal a zabodl ho do Vadlejchova boku.

Zařval bolestí a překvapením. Stejně tak řvalo i jeho druhé já. Jen mnohem intenzivněji, až z toho bolely uši. Na nic jsem nečekal a vyběhl schody nahoru.

Ještě jsem zaslechl, jak za mnou v bolestech Vadlejš křičí:

„Nezlobím se, sousede! Já ti děkuju!“

Z posledních sil jsem vyběhl před jeho dům a běžel do svého domu, abych zavolal policii a sanitku. Pak jsem omdlel.

* * *

Probudil jsem se až v nemocnici. Měl jsem štěstí, rána v paži byl čistý průstřel. Brzy mě pustili domů a musel jsem k výslechu na policii. Dozvěděl jsem se, že Vadlejcha našli mrtvého a rozsápaného. Prý ho zabilo velké zvíře. Možná medvěd. Ale to bylo nemožné. Věděli to, ale žádné rozumné vysvětlení neexistovalo. Alespoň se vyřešilo, kdo páchal ty otřesné vraždy ve městě. Já sám pravdu znal a věděl jsem, že Vadlejcha zabila jeho vlastní nenávist.

Tomáš Marton (*1987)

Narodil se v Duchcově. V dětství propadl světům Jaroslava Foglara, o něco později E. M. Remarqu, v současnosti Stephen Kinga, H. P. Lovecrafta, Kena Folleta a Dmitryho Glukhovského. Píše přes deset let, dlouhou dobu svá díla prezentoval pouze na literárních internetových stránkách. Knižně debutoval povídkou **Škvíra** v antologii *Může se to stát i vám* (2018). V loňském roce mu vyšly tři povídky. **Osudová láska** v antologii *Dokud nás smrt nerozdělí* (2019), **Šmouha v oku** ve sborníku *... a pak přišlo ráno* (2019) a také **Neznámý interpret** ve 32. čísle Howarda. Je redaktorem kulturního webzínu *Děti noci* a hudebního webzínu *Metalforever and Metal Man*.

ARKHAM HORROR FILES

HERNÍ HORROR

Filmy, seriály či literatura – to jsou prostředky, skrze které hororový žánr přijímáme nejčastěji. Rozhodně je to lepší než si mnohé hrůzy prožít na vlastní kůži. Zejména pokud se jedná o kosmickou hrůzu z díla H.P. Lovecrafta... Cože? Říkáte, že se nebojíte? Vaše chyba. Nuže, abyste se pro příště poučili, zahráme si spolu pár her. Kdepak, zapomeňte na počítač. Dnes totiž bude řeč o rodinné deskových a karetních her **Arkham Horror Files**.

Před začátkem je však třeba ozřejmit, v rámci jakých pravidel se vlastně pohybujeme. V tomto případě je udává společnost Fantasy Flight Games (FFG), což je největší americký vydavatel žánrových her (horror, sci-fi, fantasy). Mezi rodiny her (tematicky stejně zaměřených celků) vydávaných touto společností patří záležitosti od Pána prstenů až po Star Wars. A nutno podotknout, že záležitosti notně vymazlené...

...minimálně co se týče produktů z **Arkham Horror Files**. Co očekávat? Graficky dokonalé karty, tokeny a hrací

plány. V několika případech i perfektní figurky monster či herních postav. Ze všech těch věcí doslova číší láska k hororovému žánru, zejména jeho lovecraftovské odnoži, která v tomto případě hraje prim. Pochopitelně to ale nebude zadarmo – jde o prudce návykovou záležitost, takže po zakoupení základní herní sady ve své mysli očekávejte nutkání fanatického kultisty, který si i za cenu obětí potřebuje dokoupit rozšíření. Nicméně abych byl fér, rozšíření od FFG obvykle stojí za to.

Teď se však dostáváme k té problémové části – většina her, které se chystám zmínit, je v anglickém jazyce (tedy, spíše jejich rozšíření). Pro jazykově nadané jedince či mladší generaci asi nepůjde o nic zásadního, avšak pro neangličtináře může v tomto směru nastat problém. Z větší části je totiž při hraní využívána metoda storytellingu (tj. vyprávění a postupné tvorby příběhu na základě rozhodnutí hráčů a náhody). Pokud však nechcete místo hraní studovat slovník nebo si vše nechat překládat od ostatních hráčů, ne zoufejte! Existují i české překlady těchto

her či některých jejich rozšíření. Ty však přicházejí se zpožděním a než se nadějete, přestane být vydávána původní verze hry a vy mnohdy skončíte jen s českou základní sadou. Rozhodnutí, zda to stačí, ponechávám na každém příčetném jedinci.

Naše cesta započne v roce 2008, kdy po vzoru mnoha dalších žánrových karetních her (dívám se tvým směrem, *Magic: The Gathering*) pod záštitou FFG vznikla hra s vysoce nápaditým názvem **Call of Cthulhu**. V principu jde o to, že každý z hráčů má vlastní balíček karet, pomocí kterého se snaží porazit svého oponenta, ať už pomocí kouzel, předmětů či bytostí. Co víc, vychází více než hojné množství doplňujících karet (mezi hráči známé jako boostery). Balíčky si navíc můžete namíchat podle sebe, díky čemuž může Dunwichská hrůza a profesor Armitage bojovat bok po boku proti Hasturovi. Ačkoli se tato volná kombinatorika může jevit jako klad, ve skutečnosti tak vzniká nesmysl, kdy se hráči navzájem mydlí mezi sebou bez ohledu na pokroucenou logiku lovecraftovského univerza. Tomu lze předejít domácími pravidly, takže zase o tolik nejde. Ovšem musíte se smířit s anglickým jazykem, možná je pouze hra dvou hráčů a potřeba dokupovat boostery se časem může jevit otravná.

Jinou hrou, kterou z doslechu mnohdy znají i lidé hororovým žánrem nepolíbení, je **Arkham Horror**. Možná je tomu tak proto, že tahle deskovka má dlouhou historii – její první verze pochází z roku 1987 (tehdy ovšem pod záštitou spo-

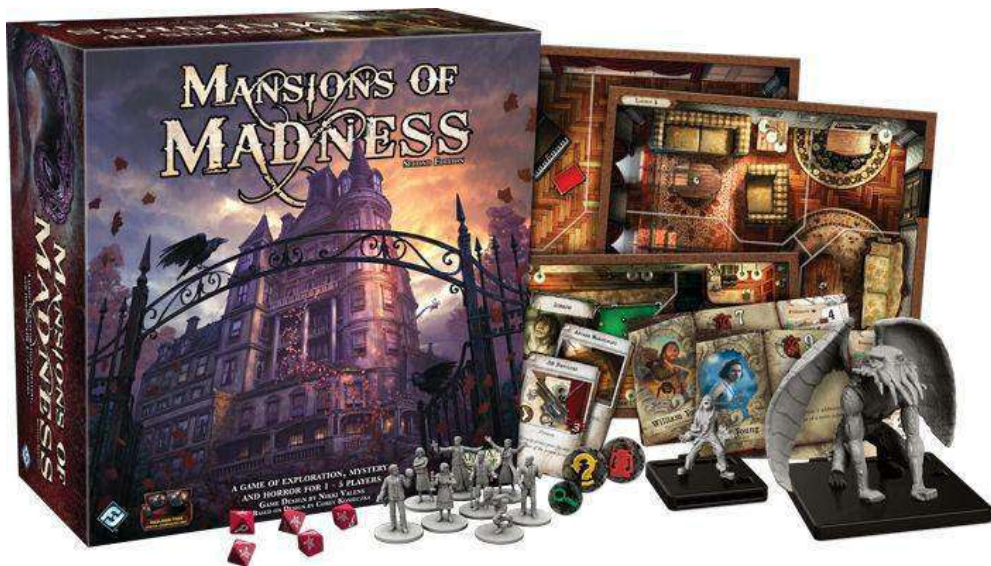
lečnosti Chaosium), načež ji pro velký úspěch FFG roku 2005 oprášilo a dodalo nový design. Nejaktuálnější verzí je třetí edice z roku 2018 a pokud je mi známo, chystá se i karetní hra na toto téma (o níž se pesimisticky domnívám, že bude kráčet ve stopách výše zmíněného *Call of Cthulhu*). A o co se ve hře jedná? Jednoduše řečeno, skupina vyšetřovatelů nadpřirozena se v nechvalně proslulém městečku Arkham pokouší zastavit Prastarého, který se pomalu probouzí ze spánku. Pokud se mu to podaří, hrozí, že zničí celý svět... Odhlédnu-li od nepravděpodobnosti tohoto scénáře, otevírá se před hráči slušná kooperativní hra (hráči v roli vyšetřovatelů spolupracují a snaží se zvítězit nad hrou samotnou). Každý Prastarý má své schopnosti a přísluho-vače, stejně jako má každý vyšetřovatel své přednosti a slabiny. Pomocí vzájemné spolupráce, vhodného vybavení a trochy štěstí v kostkách by se vyšetřovatelé časem měli dobrat zaslouženého vítězství. Potěšující je také skutečnost, že Arkham Horror hojně vychází v českém jazyce (pod shodným názvem).

Dalším zářezem na pažbě je hra **Mansions of Madness** (česky **Panství hrůzy**), vhodná pro dlouhé (pod)zimní večery, kdy nemáte v průměru okolo dvou až čtyř hodin čistého času do čeho píchnout. V porovnání s většinou dalších her z dílny FFG jde v tomto případě o komornější, uzavřenější příběh. Vyšetřovatelé se na variabilním hracím plánu pohybují v rámci určité budovy či jejího okolí. Sbírají předměty, bojují s nestvůra-

mi a řeší záhady. Ovšem tím podobnost s dalšími záležitostmi podobného ražení končí – jde totiž o semikooperativní hru (skupina hráčů hraje proti jednomu hráči zastávajícímu post antagonisty příběhu). Protivník, který zde nese označení Keeper, od začátku hry ví, oč běží. Zná podmínky pro vítězství své i vítězství vyšetřovatelů – ti musí následovat stopy rozestě po hracím plánu. Jakmile naleznou poslední, vědí vše... zatímco Keeper se po celou dobu snaží naplnit své temné poslání. Aby toho nebylo málo, karty událostí pomalu odměřují čas a občas se stane, že vyhraje hra samotná. Tato detektivní záležitost se v podobě rozšíření rozrůstala od roku 2010 do roku 2013. Ke konci se zdálo, že tvůrci směřují k méně lineárním postupům, než je předem naplánované ukrytí stop na herní plán. Což vypadalo skvěle, ovšem...

Nastala odmlka a v roce 2016 přišel

zlom se jménem **Mansions of Madness: Second edition** (česky **Panství hrůzy: Druhá edice**). Tento zlom přinesl zásadní změny. Role mého milovaného Keepera byla smetena ze stolu a ponechána v podobě aplikace, kterou je možno nainstalovat na tablet či jiné interaktivní elektronické zařízení. Jelikož je Howard seriózní časopis, pokusím se překonat svou antipatii k zapojení elektroniky do hraní *deskových* her a být objektivní. Hra probíhá zdánlivě stejně, přibudou nové karty, přišery, příběhy a všechno ostatní. Navíc je herní mapa sestavována až v průběhu hry a je hned několik možností, jak se může poskládat či jak se budou generovat události. Což je oproti první edici posun vpřed, ba by se dokonce dalo hovořit o zásadním vylepšení! Nicméně otázku, zda je skutečně rozumné při hraní desekovek používat elektronický software (bez kterého jinak nedáte ani ránu), si musí

každý zodpovědět sám. Druhou edici *Mansions of Madness* si můžete zahrát i v české verzi. (První edice už není k máni, ovšem je možné si ji v základní verzi dokoupit jako rozšíření.)

Pokud mi odpustíte nechronologické časové přesuny, vrátím se zpátky do roku 2011, kdy se objevila nenápadná hra **Elder Sign** (česky **Temné znamení**). Rozšíření přeložených do češtiny je (alespoň pokud vím) nadpoloviční množství, což z něj dělá druhou nejvíce (oficiálně) překládanou hru od FFG. Zápletka? Hráči spolupracují jako skupina vyšetřovatelů, kteří se snaží v muzeu zastavit prastaré zlo a nezbláznit se z toho. Pokud včas nasbírají dostatek znamení starších, podaří se jim hrozbu odvrátit. Ano, hádáte správně – jde o kompaktnější a výrazně rychlejší verzi *Arkham Horror*. Častými výtkami je přílišná náhodnost (když si kostky postaví hlavu, máte prostě smůlu) a přílišná jednoduchost (kteřou by mělo jít korigovat pomocí dalších rozšíření). Hledáte-li něco nepříliš složitého, čím své přátele či potomky zaháčujete do Mýtu Cthulhu, tohle je ideální volba.

Pokud naopak, stejně jako já, máte rádi složitější věci, mohu bez většího váhání doporučit **Eldritch Horror** (2013). Princip hry je podobný jako v již zmiňovaném *Arkham Horror* (hráči se snaží zastavit Prastarého, přerušit zakázaný rituál a tak

dále), ovšem tentokrát se vyšetřovatelé pohybují po celém světě (a v některých případech či rozšířeních i mimo něj), tudíž to rázem dává o chlup větší smysl. Tempo je svižnější a mechanika elegantnější než u jejího „předchůdce“. Ovšem nechci, aby to vyznělo tak, že tato hra je vylepšenou kopií – obě hry mají něco do sebe a je na každém, co mu více sedne. *Eldritch Horror* pomalu přestává být k dostání (v češtině hra vyšla pod shodným názvem). Vzhledem k dosavadnímu vývoji se však dá prorokovat, že během pár let tvůrci přijdou s další edicí.

Poslední žhavou novinkou, českým jazykem dosud netknutou, je **Arkham Horror: Final Hour** (2019). Hráči jsou přeneseni do okamžiku, kdy se nepoda-

řilo probuzení Prastarého zabránit a on se teď s pomocí celé plejády nestvůr chystá rozdrtit náš svět na prach. V cestě mu stojí jen několik heroických vyšetřovatelů bez bázně a hany, kteří se pokoušejí získat ještě trochu času, aby obrátili vyvolávací rituál a zahnali zkázu nazpět. (Ne, nebude rýpat do smyslu všech těch předchozích her.) Ke hře (z doslechu) nejsou třeba kostky, čímž odpadá jeden prvek náhody – otázkou zůstává, zda je to dobře nebo špatně. Dále je zde limitace pro jednoho až čtyři hráče (obvykle se pohybuje od jednoho až po osm hráčů). Na druhou stranu, v případě, kdy se v některé z předešlých her nepodaří probu-

zení Prastarého zabránit, lze v rychlosti přesedlat na tuto hru a dokončit celou patálii... po zlém.

Arkham Horror Files jsou rodinou deskových a karetních her s hororovou tematikou, kde svého favorita mohou nalézt jak začínající, tak i zkušenější hráči. Ačkoli nadšenému fanouškovi dokáží proluftovat peněženku více než málo, často je to vyváжено kvalitním materiálem a dlouhými hodinami napínavé zábavy. Jen pak neříkejte, že jsem vás nevaroval. Teď už musím jít, kolega Jigsaw si prý chce zahrát nějakou hru...

• Ondřej Kocáb

BALADA O JAMESI WARRENOVI ANEB PŘÍBĚH ZÁKLADNÍHO KAMENE KOMIKSOVÉHO HORRORU JMÉNEM WARREN PUBLISHING

TÉMA

Říká se, že za vším máme hledat ženu. Platí to i pro ikonické komiksové nakladatelství se specializací na horror. I když v případě **Warren Publishing** je těch múz něžného pohlaví poněkud víc, a všechny jsou sošné. Najdeme je totiž v obsahu legendárního Playboye.

Jedno z historicky nejdůležitějších nakladatelství žánrového komiksu se začalo na zemský povrch klubat koncem 50. let a stál za ním jeden člověk, zakladatel a majitel **James Warren**. Chlápek věru svojský a náladový, který ovšem v sobě měl více než stopové množství geniality a byznysmenského ducha. Není potřeba dodávat, že

s takovým mužem je často těžké vyjít. On si totiž po celou dobu stál tvrdošjně za svým, a to až do neslavného konce svých mediálních děťátek. Z historického hlediska se na něj můžeme dívat jako na onoho pověstného průkopníka slepých uliček, ale jistě je, že

horrorový komiks by se bez něj ještě možná plácal v porodních bolestech nebo v temných uličkách podzemní kultury.

Když bylo Jamesi Warrenovi čtyřiaadvacet, pracoval jako šéf reklamního oddělení u společnosti Caloric Appliance. Jednoho pěkného dne se mu dostal do ruky v té době poněkud nekonzervativní plátek jménem Playboy. Jako mnoho jiných, i James zaujaly nahotinky a lechtivá témata, ale brzy mu coby zkušenému playerovi v oblasti propagace došlo, že zakladatel Playboye Hugh Hefner narazil na zlatou žílu. Vytvořil totiž segment trhu, který do té doby neexistoval. Po tři roky Warren sledoval, kdy se Hefnerův vzestup zastaví, ale nakonec mu došlo, že playboymánie jen tak neskončí. Hefner ještě ke všemu ukázal, že prosperující byznys se dá „splácet“ doma na koleně a bez použití nějakých závrtných financí. Díky tomuto poznání se James Warren rozhodl pro zásadní obrat svého života, poslal Caloric Appliance k šípku, a postavil se na vlastní nohy. Warren Publishing bylo na světě. Co na tom, že v té době se na trhu objevovalo na třicet mutací Playboye. James doma vykutil další a nazval ji After Hours. Zkušenosti získané v předchozím zaměstnání mu přišly k duhu a ze začátku to byla především jeho one man show. Minimálně v tom smyslu, že ve svém novém zaměstnání trávil dvacet čtyři hodin denně. Vidina úspěchu jej hnala vpřed. A možná by to dotáhl někam daleko, kdyby zrovna v té době jeden puritánský okresní zástupce nekandidoval na post státního zástupce, a ve své mravní kampani nevytáhl k boji proti chlípnosti. Po vyšší funkci prahnoucí práv-

ník to hnal tak daleko, že Jamese Warrenu postavil před soud. Soudce sice s protočenním panenek a vyjádřením, že je celá kauza směšná, případ smetl ze stolu, ale to už místní média dávno Warrenu grilovala na rožni. Noviny Philadelphia Inquirer si neodpustily palcový titulok: „Vydavatel pornografie – milionář – zatčen!“ Jen dodejme, že stav peněz na Warrenově účtu v té době měl maximálně dvoucifernou částku a After Hours bylo teprve na začátku. Jak to v podobných situacích bývá, většina přátel se okamžitě otočila zády a nechala mladého vydavatele na holičkách. V té době mu bylo sedmadvacet, neměl prachy a pro širokou veřejnost měl na čele vypálený cejch pornomagnáta.

V téhle chvíli do našeho příběhu vstoupí Forrest J. Ackerman, známý americký redaktor, editor, literární agent, spisovatel sci-fi a také odborník na žánrové bijáky v oblasti sci-fi, fantasy a horroru. Byl rovněž uznáván jako největší sběratel žánrových knih a filmových memorabilií. Abyste takových fundovaných znalostí mohli dosáhnout, musíte jednoduše soustavně číst a bedlivě sledovat, kde se co šustne. A tak se není co divit, že tenhle Ackerman sledoval i After Hours. V roce 1957 se osobně potkal s Jamesem Warrenem a hned si padli do oka. Důležité je, že Ackerman ukázal Warrenovi francouzský magazín Cinema 57, který se naplno věnoval filmovému horroru. Z tohoto plátku byl James doslova unešený. Hned se mu totiž vyjevilo dětství, kdy každou sobotu seděl ve filadelfském kině a s očima navrch hlavy sledoval právě takové bijáky, jakými byl francouzský

list prošpikován. Konec padesátých let byl v americké TV nakloněn horrorům ze 30. a 40. let, které pravidelně běžely každý pátek večer. Sami uznajte, že když se díváte na horrory o nějakou tu dekádu starší, tak jsou již spíše úsměvné, než děsivé. A bijáky ze zmíněného období jsou notabene takový právěk hororové kinematografie. V oněch pátečních časech k televizím v danou dobu zasedala především mládež a děti, a nadšeně sledovali ty roztomilé předpotopní bubáky. Ale na rozdíl od předešlé generace, která se u těchto snímků ještě třepala strachem, ony filmovým monstrům fandily! Už vám musí být jasné, jak si James Warren uměl dát dvě a dvě dohromady a nepřekvapí vás tedy, že novým periodikem se stal magazín zaměřený tímto směrem. Zrodil se **Famous Monster of Filmland (FMF)**. Časák, který měl filmová monstra trochu parodovat, ale zároveň z nich dělat hrdiny a stavět je na piedestal nehynoucí slávy. A mimochodem, FMF byl nejdéle vycházející časopis nakladatelství Warren Publishing.

V únoru 1958 vyšlo první černobílé číslo tištěné na novinovém papíře a na titulce mělo fotku samotného Jamese Warrena v masce Frankensteinova monstra. To bylo příznačné, neboť po celou pětadvacetiletou historii časopisu ho jeho nakladatel dával dohromady ve své ložnici. Od svého monstra se zřejmě nedokázal odpoutat. Warren vašeň pro FMF přisuzoval lásce k hororovému filmu, a také tomu, že pozdějším spolupracovníkům tohle zrovna moc nevonělo. Druhým magazínovým pokusem se stal **Wild Western of Filmland**, který byl více humoristicky zaměřený, ale nedočkal

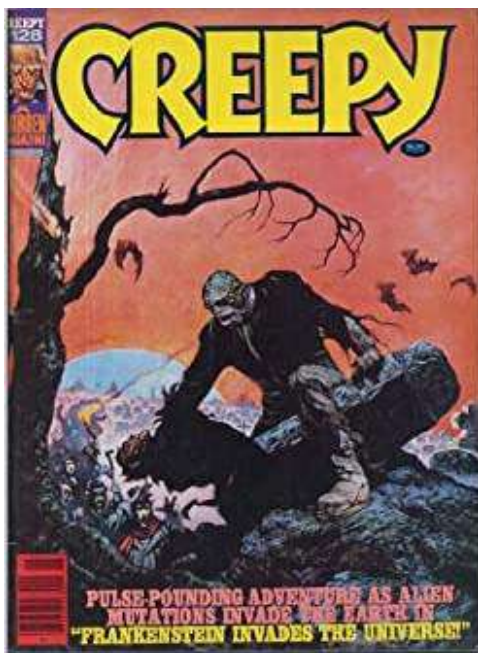
se takového úspěchu jako FMF. Vyšlo jen pár čísel. Mnohem zásadnější ale bylo, že díky němu se stal novým spolupracovníkem výtvarník a ilustrátor Harvey Kurtzman. Oba pánové dali společně vzniknout dalšímu časopisu s názvem **Help!** Ten byl zaměřený na generaci, která v 50. letech hltala kultovní komiksový satirický plátek **MAD**. **Help!** ale preferoval spíše povídky (mj. zde publikoval Ray Bradbury), články a fotografie. V magazínu se objevilo něco, co dnes nazýváme fotokomiks, tehdy tomu ale ještě říkali fumetti. Nové periodikum si rychle získalo oblibu a v prvním roce své existence vyšlo 11 čísel. Šéfredaktorkou se stala Glorie Steinem, která měla množství konexí ve světě celebrit. Ty následně „zdobily“ obálky a fumetti. Po prvním roce ale Glorie řady Warren Publishing opustila;

Help! začal stagnovat, vycházel nepravidelně a blyštivé hvězdy byly nahrazeny komiksovým obsahem. Popravdě se ale časák stal zábavnějším a mezi pravidelnými příspívateli najdeme slavná komiksová jména jako Art Spiegelman, Robert Crumb nebo monthypythonovský Terry Gilliam.

James Warren v té době definitivně pochopil, jakým směrem by se jeho nakladatelství mělo ubírat. A tak se zrodil další magazín pojmenovaný **Monster Worlds**. Převládaly v něm opět fumetti, které byly vlastně sériemi fotografií s komiksovými bublinami a fungovaly jako zkrácené adaptace hororových filmů. Prvním opravdu hororovým komiksovým magazínem se poté stal titul **Creepy**. Warren ho musel dělat černobíle, neboť se tím vymezoval proti běžným dobovým komiksům, které trpěly přísnou

cenzurou Comics Code Authority. U časopisů bylo ale pole působnosti zcela bez cenzury. Hlavní postavou a zároveň maskotem periodika se stal strýček Creepy, který první číslo uvedl na trh koncem roku 1964. Pod taktovkou šéfredaktora Russe Jonese psali scénáře především Larry Ivie a Archie Goodwin a mezi stálé kreslíře patřila v té době výtvarná špička jako Joe Orlando, Frank Frazetta, Al Williamson a další. Tuhle partu si Warren Publishing náležitě hýčkalo a oproti konkurenci je přeplácelo. Dalším faktorem proč měli umělci zájem pro nakladatelství tvořit, byl fakt, že originální kresby se automaticky nestávaly majetkem společnosti, jak bylo v té době standardem, ale vracely se autorům. Magazín Creepy byl přijat s nebyvalým ohlasem a ihned se stal vlajkovou lodí nakladatelství. Základ nového žánru – hororového komiksu – byl položen. Po čtvrtém čísle odešel Jones a na kresle šéfredaktora jej nahradil Archie Goodwin. Tím začala zlatá éra Warren Publishing, neboť schopný Goodwin dokázal z kreslířů a scénáristů vyždímat to nejlepší.

Víra Jamese Warrena v komiksový formát byla utužena a brzy se objevil nový obrazkový magazín – **Blazing Combat**. Problém byl v tom, že tento časopis v sobě nesl silné protiválečné poselství a to se v době, kdy Státy válčily ve Vietnamu, jednoduše nenošilo. Není se co divit, že Blazing Combat byl označen za nevlastenecký, a i přes své nesporné kvality, byl nakonec po čtyřech číslech ukončen, neboť ohrožoval existenci dalších titulů. Každá doba má holt svoje a její společenské klima nemá nic společného s uměleckými hodnotami. Podzim roku

1965 by se dal označit jako sázka na jistotu. Warreni vyslali do světa další časák z horrořkomiksového ranku nazvaný **Eerie**. Jednotlivými příběhy zde provázel jakýsi rival strýčka Creepyho, bratránek Eerie. Zatímco v Creepy se objevovaly ucelené šestistránkové komiksy, Eerie vsadil na seriálový formát a vračející se postavy. V Eerie se během existence zrodili hrdinové jako Dax The Warrior, The Rook, The Mummy nebo The Goblin. Do časopisu začali kreslit třeba Steve Ditko, Gray Morrow nebo Gene Colan a novou kreslířskou krev pak zastupovali Jeff Jones nebo Neal Adams. Eerie byl další vydavatelskou trefou do černého! Po tři roky se oba magazíny pyšnily silnými příběhy a precizní kresbou, což bez problémů konkurovalo všemu, co se v komiksu té doby dělo. Warren Publishing zažíval svůj vrchol.

A nebyl by to James Warren, aby se nepokusil o nové tituly, které měly mířit do dalších populárních odvětví té doby. Úspěch hororového komiksu pořádně nakopl jeho sebevědomí. Časopis **Superheroes**, který byl warrenovskou odpovědí na tehdejší batmanovský boom, se ale dočkal jediného čísla. Jen pár čísel přežili i hudební plátek **Freak-Out U.S.A.** a fotografický speciál o pofidérní americké celebritě **Tiny Tim**. Nevedlo se ani komiksovému časáku pro dívky **Teen Love Stories**, kde přetiskovali britské romantické komiksy. Díky těmto nevyvedeným experimentům se Warren Publishing opět začalo potýkat s nedostatkem financí. Krize se naplno projevila v roce 1967. Po vydání Creepy #17, Eerie #12 a FMF #47 se fanoušci čtvrt roku nedočkali vůbec ničeho. Tak skončila zlatá éra nakladatelství. Navíc odešel Archie Goodwin a s ním i kompletní sestava kreslířů, kteří celou dobu drželi nakladatelství v první komiksově lize. Od té doby to šlo s Warren Publishing spíše od desítky k pěti.

James Warren, ale nikdy nebyl z těch, kteří by jen tak házeli flintu do žita. Děti přeci neopustíte, ani když se dostanou do sraček, ne? A tak se opět snažil vše splácet, jak nejlépe uměl. Byť z dostupných zdrojů se za následující období styděl. Když se konečně objevilo Creepy #18, tak jeho obsahem bylo vše, co Goodwin a jeho parta nechali ležet na stole, když odcházeli. A k tomu komiksy, které se již předtím v Creepy nebo Eerie objevily. Ani devatenáctka na tom nebyla lépe a ještě se snížil počet stran. Pokud vás zajímá, co dalšího bylo příčinou finančního kolapsu dobře rozjetého nakladatelství,

poslouchajte: Warren přestěhoval vydavatelství z Filadelfie do New Yorku. Jenže v metropoli umění platil zhruba desetkrát vyšší nájem za kanceláře. Dobrá adresa prostě něco stojí. Tuto rošádu navíc provedl v době, kdy šel v Americe prodej časopisů strmě dolů. V NY se samozřejmě musela pronajmout i nová distribuční firma, a ta si také žádala víc, než bylo v městě bratrské lásky zvykem. To vše mělo za následek snížení počtu zaměstnanců, a honoráře tvůrců nabraly sestupnou tendenci.

Až jubilejní dvacáté číslo Creepy z května 1968 přineslo nový materiál. Mokvající trn z paty Warren Publishing vytáhli dva noví redaktoři Bill Parente a John Cochran, kteří oba komiksověhorrorové magazíny vyprostili z bažiny zmaru a dali jim nadechnout čerstvého tvůrčího závanu. Pokud se James Warren v něčem osvědčil, tak to rozhodně byla funkce krizového manažera. V době, kdy nakladatelství klepalo na bránu krachu, přišel s dalším bláznivým nápadem. Vymyslel novou komiksovou postavu, která se ve finále stala tou nejnámější, jaká se kdy pod značkou Warren Publishing objevila. Inspiroval se francouzskou (ano, nápady ze země galského kohouta kopíroval pan Warren evidentně rád) komiksovou hrdinkou, svůdnou a spoře oděnou Barbarellou a skicami Franka Frazetty, Forresta J. Ackermana a Triny Robins – své osobní asistentky. (To je ta dáma, která se později stala hvězdou ženského nezávislého komiksu.) S prvním číslem nového magazínu datovaným do září 1969 se snesla z planety Drakulon do našeho světa **Vampirella**. Stala se jakousi vzdálenou příbuznou strýčka

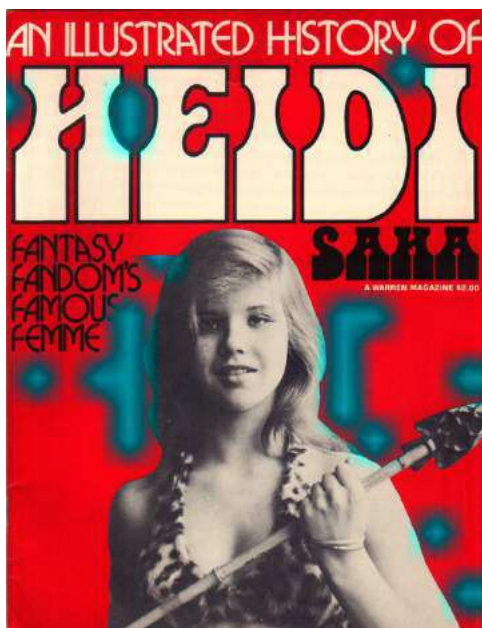
Creepyho a bratránka Eerieho. Nebyla však průvodcem čísel jako oni, ale rovnou jejich hlavní hrdinkou!

Ze začátku se hledala vhodná autorská osádka, která by z hrdinky udělala přesně to, co měli Warreni v plánu. První čísla kreslil Tom Sutton a scénáře psal Ackerman, ale všichni cítili, že to není ono. Jako mávnutím kouzelného proutku se to změnilo dvanáctým číslem, kdy se scénáře chopil znovu nalezený syn Archie Goodwin, který napsal úplně nový příběh o původu Vampirelly, a výtvarno dostal na starosti perfektní barcelonský kreslíř José Gonzáles. Tenhle chlápek navíc odšpuntoval invazi španělských kreslířů do nakladatelství. Warren Publishing se začátkem sedmdesátých let díky tomuto vychytralému tahu opět ekonomicky zvedli, což mělo za následek příchod nových tvůrců jako Don McGregor,

Frank Brunner, Richard Corben aj. Na pozici výtvarného šéfredaktora byl přijat Bill DuBay, který svými neocenitelnými schopnostmi vytvořil všem magazínům nový layout a tím výrazně zvýšil jejich čtenářskou přitažlivost. A když dosavadní šéfredaktor Bill Graham, který převzal tento post po Glorii Steinem, dostal lano od Marvelu, DuBay logicky vyskočil na uvolněnou židli. Vychoval si vlastní ekipu spisovatelů, kteří svou kariéru u Warrenů odstartovali jako komiksoví novíci, tuhle šanci spláceli loajalitou až do hořkého konce nakladatelství. Jednotlivé tituly si najednou budovaly nezaměnitelnou tvář. Creepy byl určen k propagaci současného horroru, Eerie útočil do hlubin fantasy a historie, a Vampirella se nemohla specializovat na nic jiného, než na erotiku, romantiku a ženské hrdinky. Scénáře byly zase chytřejší, textově rozmáčnější a kladly důraz na psychologii postav. Ruku v ruce s tímto posunem ale začala z časopisů mizet klasická hororová monstra jako vlkodlaci a upíři, která tou dobou už nebyla v kurzu.

Bill DuBay ovšem nepřivedl jen začínající scénáristy, ale především zkušené kreslíře jako Berni Wrightson, John Severin, Alex Toth nebo Howard Chaykin. Aby nebyly na světě jen pozitivní věci, v tomto období se začala projevovat propast v komiksové komunitě. Fanoušci mainstreamu, zastoupeného především superhrdinskými opusy, přestali mít zájem o cokoli jiného. Možná ještě Conana a podobné tituly vzali na milost, ale komiksový horror se díky tomu stal výsostně podzemní záležitostí. Navíc mnoho komiksových fanoušků mělo a do-

dnes má jakousi neopodstatněnou nedůvěru v nová jména na scéně, a těch v polovině sedmdesátých let nabízelo Warren Publishing dost a dost. Zmíněná španělská invaze s sebou přinesla borce jako Josep Toutain, Manuel San Julián či Enrico Torres. A nezůstalo jen u nich. Časem se objevil Brit Paul Neary nebo Peruánek Gonzalo Mayo. Nakladatelství se stalo jakousi líhní mezinárodních talentů, kteří chtěli prorazit v zemi komiksu zaslíbené. Tato kosmopolitní kreslířská vlna vedená DuBayem během jednoho roku překopala tvář všech časopisů k nepoznání. Zvedla vizuální úroveň a přidala punc kultivovanosti, o níž si do té doby mohli nechat u Warrenů jen zdát. I když skalní fanoušci to přijali s rozpaky, tak inovovaná periodika měla sílu oslovit nové čtenáře a po několika letech živoření bylo nakladatelství nakopnuto zpět do ekonomické kondice. Bill DuBay se projevil jako dobrý a motivačně zdatný šéf, neboť mnozí z kreslířů a scénáristů se pod jeho taktovkou vybičovali k životním výkonům, které se jim po zániku Warrenů již nepovedlo zopakovat. Se stoupajícím prodejem mohl James Warren kout další plány. V roce 1973 to bylo přidání barevných a na kvalitním papíře tištěných příloh, a o rok později vyšly nejlepší komiksy Richarda Corbena v magazínu pojmenovaném **Comix International**. Celkem se tato „výběrovka“ dočkala pěti čísel – zbývající čtyři byly přetisky barevných příloh z Creepy, Eerie a Vampirelly. Nebyl by to ale James Warren, aby v době finanční stability nepřišel s nějakým bizarním nápadem, respektive časopisem. Jmenoval se **Heidi**, objevil se rovněž v roce 1973 a obsahem byly fotogra-

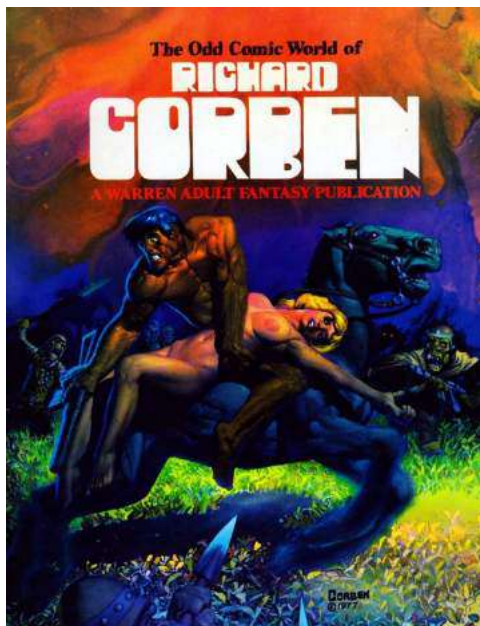
fie čtrnáctileté fanyanky Heidi Sahy, která se na komiksových setkáních oblékala do kostýmu Vampirelly. Takový dřevní cosplay, dalo by se říct. Problém samozřejmě byl ale věk oné dívky. Časopis byl k dostání pouze na objednávku a díky tomu vzbuzoval podezření z pedofilního obsahu, což se popravdě není čemu divit. V následujícím roce začal Warren Publishing vydávat titul **The Spirit**, což nebylo nic jiného, než černobílé přetisky komiksů, které ve 40. a 50. vydával v novinách legendární americký kreslíř a scénárista Will Eisner. V roce 1976 se Bill DuBay rozhodl jít za novými výzvami a opustil redakci. Ale nadále spolupracoval s Warren Publishing jako scénárista a během následujících sedmi let pro něj napsal více než 250 komiksových příběhů. DuBayovým odchodem skončila další povedená a hlavně ta nejprogresivnější éra.

V následujících čtyřech letech dosedla na křeslo šéfredaktora DuBayova asistentka Louise Jones a coby jeho věrná parťačka pokračovala v trendech, které její předchůdce nastavil. I ona přivedla nové scénáristické tváře, například Boba Toomeyho či Michaela Fleishera, a hlavně novou star v oboru jménem Bruce Jones. Ten během její vlády napsal více než stovku scénářů. Po změně šéfredaktora odešlo i mnoho barcelonských kreslířů, ale nahradila je opět španělská krev, tentokrát z Valencie, jako José Ortiz, Luis Bermejo nebo Leopold Sánchez. Louise Jones, ale nezůstala jen u nich a rozhodla se dát nabídku i kreslířům středního proudu, kteří se rekrutovali z řad Marvel a DC. Stránky warrenovských magazínů tak zaplavili protřelí Carmine Infantino, Paul Gulacy Jim Starlin, Val Maeyrik či Walt Simonson. Nedlouho poté, co se Louise ujala funkce, stopnula vydávání *The Spirit* a dva roky trvalo, než se našla adekvátní náhrada. Až po dvou letech se Jamesi Warrenovi povedlo ukecat Billa DuBaye aby se do jeho stáje vrátil a výsledkem byl dlouho slibovaný sci-fi časopis s orwellovským názvem **1984**. I když to ve výsledku bylo nejlépe vypadající periodikum jaké kdy Warren Publishing stvořili, byl tady zase problém. Časopis trpěl chorobnou nenávisť k ženám a to nešlo mnohým pod nos. Po jedenáctém čísle musel být navíc pod tlakem dědiců George Orwella přejmenován na **1994**. Pod inovovaným názvem vyšlo dalších osmnáct čísel. Pro 1994 tvořili ti nejlepší (opět) španělští a filipínští kreslíři jako Esteban Moroto, Carlos Giménez či Alex Nino, spolu s nimi i výkvět americké

kreslířské školy jako Richard Corben, Wally Wood nebo Frank Thorne.

V roce 1977 vytvořili Bill DuBay a Luis Bermejo komiksový příběh o kovboji cestujícím časem, a pojmenovali jej **The Rook**. Premiéru si odbyl v Eerie #83 a ihned se stal megapopulární. Dokonce tak, že po dvou letech okupování Eerie dostal vlastní magazín, samozřejmě pojmenovaný **The Rook**, jež se dočkal čtrnácti čísel. O scénáře se s DuBayem dělili Jim Stenstrum a Budd Lewis, kresbu pak obstarali John Severin a Alex Toth, kterým zdatně sekundovali výtvarníci kolem Alfreda Alcaly a Rudyho Nebrese. Mnozí fanoušci dokonce přísahají, že **The Rook** měl nejlepší obálky v historii Warrenů. O ty se starali především Bob Larkin a Jordi Penalva. V tomhle období mělo nakladatelství šest pravidelně vycházejících titulů, což bylo víc, než kdykoli předtím. To ale Jamesi Warrenovi nestačilo a pravidelné řady doplňoval o speciální tituly pod souhrnným názvem **Warren Presents**. V edici se objevily přetisky ze starých čísel jeho tří zásadních komiksových magazínů pod tematickými názvy **Future World Comix**, **Alien Invasion Comix**, **Strange Stories of Vampires Comix**, **Pantha**, **Sword and Sorcery Comix**, **Rex Havoc** či **Ring of the Warlords**. Opět zapracovaly i aktuální trendy a pod záštitou Forresta J. Ackermana a Jeffa Rovinanse se Warren rozhodl vstoupit do oblasti soudobé žánrové kinematografie a vydal sérii magazínů o snímcích *Star Wars*, *Alien*, *Close Encounters of the Third Kind* nebo *The Lord of the Rings*. Dalšími hokusy pokusy této éry byla celobarevná best off-

ka **Vampirella Special** (kolorované staré příběhy) nebo jen na objednávku zasílaný **Odd Comic World of Richard Corben** (to nejlepší z undergroundových prací autora). Nicméně dlouholetým fanouškům neušel fakt, že Warren Publishing začalo přešlapovat na místě a hlavním prodejním artiklem se stalo přetiskování vytištěného. Odchod Louise Jones v roce 1980 tak byl jen další předzvěstí blížícího se konce.

I když byl James Warren svým způsobem vždy nenapravitelným eskamotérem komiksového trhu, finální direkt jeho nakladatelství nakonec nezasadil ani další bláznivý nápad, ani nekompromisní ekonomika trhu. Knockout přišel ze zcela nečekané strany. Byla jím zhoubná nemoc, kterou lékaři nedokázali přesně definovat. Šlo o celkové selhání imunitního systému, při kterém nebyl James Warren schopen myslet

a soustředit se. Díky tomu nebyl přítomen ve svém impériu, nezvedal spolupracovníkům telefony a jednotlivé tituly bez jeho dohledu začaly ztrácet směr. Komiksový trh se navíc rychle měnil a nemocný Warren nebyl sto reagovat. The Rook byl zrušen a jeho náhrada jménem *The Goblin* šla po třech číslech do kyttek. Forrest J. Ackerman, jeden ze starých harcovníků, se také rozhodl hodit nakladatelství mávačku a s ním zmizely z obzoru pro změnu speciální edice, které měl na starost. Jak už tomu kdysi bylo, opět se v magazínech začaly recyklovat již jednou publikované příběhy. V roce 1982 tímto nešvarem trpěla téměř všechna čísla Creepy, Eerie i Vampirella, a titul 1994 ztratil směr a sklouznul k otevřené pornografii. Scénáristé Bruce Jones a Bob Toomey to taky zabalili a fanouškům zbyly jen oči pro pláč.

Zatímco sedmdesátá léta u Warrenů patřila především španělským kreslířům, osmdesátky si podmanili Filipínci. I když ti známější z nich nakladatelství opustili, zůstalo dost těch méně známých, ale se stejným talentem. Labutí píseň nakladatelství, kdy na šéfredaktorské křeslo usedl Timothy Moriarty, sice také nebyla k zahození, ale co se mělo stát, se prostě stalo. V týmu zůstali třeba Nicola Cuti nebo Don McGregor, a z tohoto bezútěšného období vyzvedněme alespoň čerstvou krev evropských tvůrců, především komiksy *Jeremy* a *Spacewrecked* od Paula Gilona nebo i u nás známé *Torpedo* Enrique-la Sáncheze Abulího a Jordiho Berneta. Do magazinů Eerie a The Goblin se sice na čas vrátily barevné přílohy, ale to už

situaci nezachránilo. Posledním stéblem, kterého se měl James Warner podle rad Billa DuBaye chytit, byl pokus rozjet to se superhrdinskými komiksy. Ovšem tady už pevně kralovali Marvel a DC, takže warrnerovské postavy jako Fighting American, Starlad, Granny Gutman či Phil Photon byly předem odsouzeny k zániku.

Vše se odehrálo bez smutečních fanfár a ronění slz. Na začátku roku 1983 vyšly Famous Monsters of Filmland #191, Creepy #145, Eerie #139, Vampirella #112 a 1994 #29 a byl konec. Jediná malá zmínka o neslavném konci se objevila v časopise The Comics Journal, který informoval o pozastavení činnosti Warren Publishing, což mohlo budit dojem, že by se ještě vše mohlo v dobré obrátit, ale tak balady nekončí. Bankrot. A šlus. Jeden den tu nakladatelství bylo a druhý už ne. Tak pravil trh.

Po takřka pětadvaceti letech existence Warren Publishing následoval 29. srpna 1983 likvidní prodej majetku, který už byl jen hlínou na hrob.

James Warren narozený 29. července 1930 žije dodnes. Celý proces zániku jeho nakladatelství trval deset let. Deset let, během kterých byl stále těžce nemocen a nikde nebyl vidět. Samozřejmě se našli „kamarádčkové“, kteří mu radili do čeho investovat, kam sypat peníze, ale všechno to byly dle očekávání pochybné projekty, které dříve nebo než bys řekl švec, zkrachovaly. Ukázalo se, že tahle parta byl jeden podvodník vedle druhého. Nešťitili se přivést nemocného člověka na ještě větší buben, než měl. Z Warnerových kance-

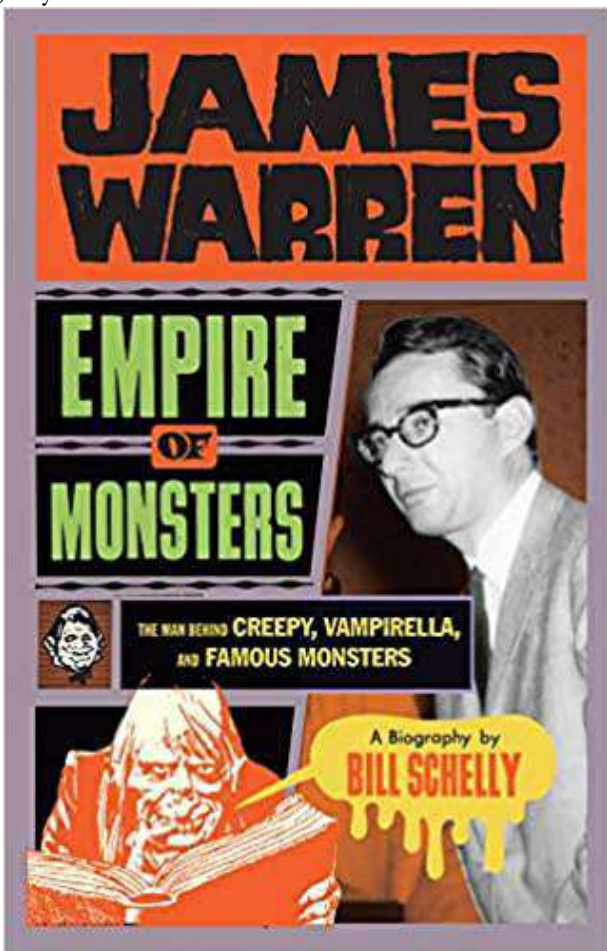
láří byly ukradeny veškeré osobní a památeční věci, včetně originálních kreseb, které James po léta sbíral a odkupoval. Ukradena byla i celá jeho knihovna, kde měl od roku 1958 výtisky všech časopisů, co vydal. Podle dostupných zpráv žil v roce 1990 ve Filadelfii v bytě své matky a vážil šedesát kilo. Neutuchající nemoc ho přiváděla k myšlenkám na sebevraždu.

Tady naše balada končí, ale zdaleka ne příběh Jamese Warrena! V době, kdy mu bylo nejhůře, potkal dávnou lásku jménem Glorie a ta mu pomohla vrátit se do života. Dokonce se mu z velké části povedlo záhadnou nemoc udolat. Počátkem milénia se pustil do soudních řízení s nakladatelstvím Harris, vlastníci všechna práva na warnerovské postavy a originální kresby, které získalo pofidérním způsobem poté, co v 80. letech zaplatilo část dluhů bankrotujícího nakladatelství. Soudní spor se táhl několik let a výsledkem bylo mimosoudní vyrovnání a vrácení originálních kreseb autorům. Jamesi Warrenovi byly vráceny práva na většinu postav, s výjimkou Vampirelly, která zůstává pod nakladatelstvím Harris a je jimi dodnes vydávána. Loni se objevila biografie napsaná známým komiksovým historikem Billem Schellym **James Warren, Empire Of Monsters: The Man Behind Creepy, Vampirella,**

And Famous Monsters. Různé bestoffky z Creepy a Eerie vychází pravidelně dodnes.

P.S. Zdroji pro tento článek byl samozřejmě všemocný internet, ale také jediný, ale o to zásadnější, článek o Warren Publishing, který u nás kdy vyšel a ze kterého jsem, bez žhavení lebky zvané budík přiznávám, hojně čerpal. Napsal jej Kamil Tatar a naleznete jej v mém čísle komiksové revue Aargh!

• Roman Bílek

ZRÁDNÉ SRDCE

Edgar Allan Poe
&
Tereza Sulková

Nervózní, velmi a strašlivě nervózní...

Ale proč si myslíte,
že jsem šílený?

Klidně vám můžu vyprávět
celý příběh.

Měl jsem rád toho starce. Nikdy mi neukřivdil. Nikdy mě neurazil.

Myslím, že to bylo jeho oko!
Jedno jeho oko se podobalo oku supímu.

Kdykoli se na
mne upřelo,
stydla ve mně krev.

A tak jsem se postupně rozhodl starce zavraždit.

Nuže, máte mě za šílence. Ale měli jste mě vidět,
jak moudře jsem postupoval, s jakou opatrností, s jakou obezřetností,
s jakým sebezapřením jsem se měl k dílu!

Nebyl jsem ke starci
vlídnější než onoho
týdne před tím,
než jsem ho zabil.

Musel by být opravdu
důvtipný, kdyby
mne podezříval,
že každé noci na něho
hledím, když spí.

Té osmé noci jsem byl
nejopatrnější.

Opatrně jsem do místnosti
prostrčil tmavou lucernu.

Pak jsem tam opatrně
vstrčil hlavu.
Byli byste se mi smáli,
jak důvtipně jsem ji tam
vstrčil. Trvalo to celou
hodinu, abych
starce neprobudil.

Neovládl jsem pocit vítězoslávy.

Jeho pokoj byl velmi tmavý,
neměl tedy šanci zahlédnout
skulinu ve dveřích.

Snad zaslechl mé
pousmátí, neboť se
pohnul na lůžku,
jako by se lekl.
Nyní si myslíte, že
jsem couvl - ale nikoli.

»cink«

K-kdo je tu?

Zůstal jsem docela tiše.
Po celou hodinu jsem se
nepohl z místa.
Stále jsem ho neslyšel uléhat.
Jediné, co jsem zaslechl,
bylo z jeho strany slabé
zaúpění a postřehl jsem,
že je to sten bolesti a hrůzy.

Znal jsem dobře ten zvuk.
Ten *pocít*.

Leckteré noci, právě o půlnoci,
kdy celý svět spal,
vydral se z mé vlastní hrudi.
Prohlubuje hrůzy,
jež mě rozrývaly svou
strašlivou ozvěnou.

Nic to není, jen vítr
v komině, je to
jen cvrček,
který jen jednou cvrká!

Po dlouhém vyčkávání jsem se
odhodlal pootvěřit velmi
maličkou skulinu v lucerně.

Stařec se snažil přesvědčit
sám sebe, že zvuky, které
právě zaslechl, neměly význam.

Jediný paprsek pronikl skulinou
a dopadl přímo na supí oko.

Bylo otevřené - plně, úplně
otevřené - a já jsem se rozzuřil,
když jsem je spatřil.

Zaslechl jsem tichý,
mdlý zvuk,
takový, jaký vydávají
hodiny zabalené v bavlně.
Byl to tlukot starcova srdce.

Zvýšil mou zuřivost. Starcova
hrůza byla bezpochyby
nesmírná.
Tlukot se stával hlasitější,
hlasitější a hlasitější!
Myslel jsem, že starcovo
srdce musí prasknout.

A vtom mne pojala nová
úzkost - ten zvuk bude
slyšet u souseda!
Přišla starcova hodina!

S křikem
jsem se rozběhl
do světnice.

V okamžiku jsem ho chytl a
strhl ho na podlahu.

Pak jsem se chopil jeho těžké
postele a svalil ji na něho.

Stařec byl mrtvý.

Odstrčil jsem postel a prohlížel
si mrtvolu.
V jeho srdci nebylo tlukotu.

Pokud mě dosud máte za šílence,
nebudete mě už za
blázna považovat,
až vám popíši chytrá
opatření, která jsem učinil,
abych mrtvolu zatajil.

Nejdříve jsem musel tělo
rozdělit na menší části.
Uřízl jsem mu končetiny a hlavu.

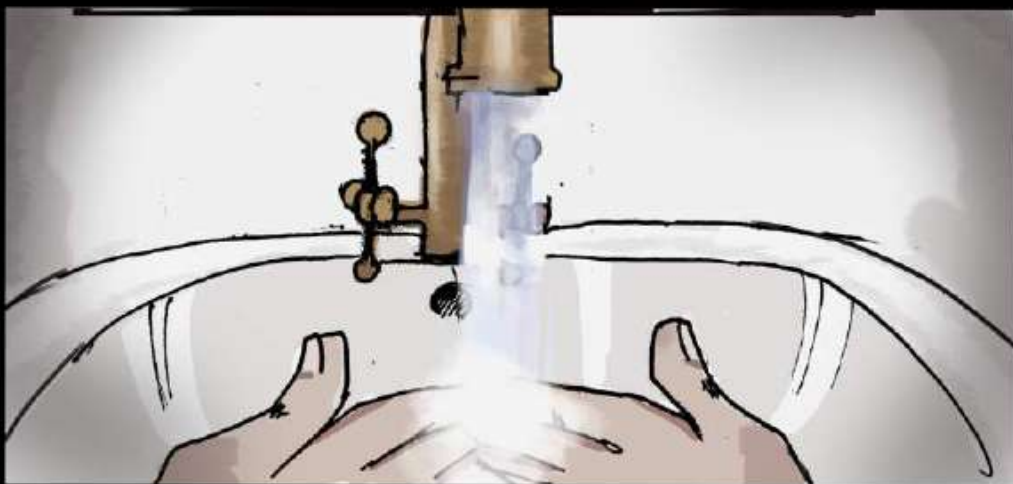

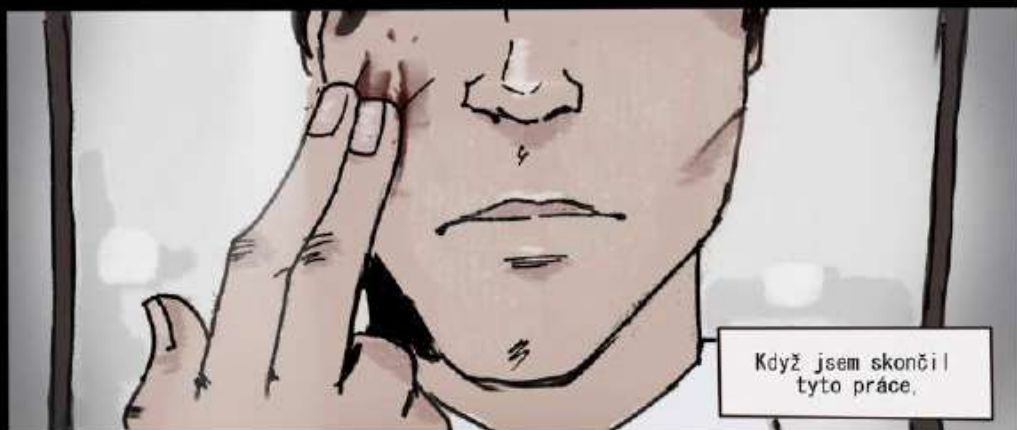
Pak jsem vyřal tři prkna
z podlahy světnice a složil
jsem vše do těchto mezer.

Nebylo třeba
nic omývat.

Na to jsem byl příliš
opatrný.
Džber vše zachytil.

Když jsem skončil
tyto práce.

ozvalo se klepání.

Vyšel jsem otevřít
s lehkým srdcem.

Vešli tři muži.
Policejní úředníci.

Byli vysláni, aby pátrali v
tomto domě. V noci prý jakýsi
soused zaslechl výkřik.
Řekl jsem, že jsem vykřikl sám
ve snu.

Usmíval jsem se a ony
pány jsem pozval dál.

Pojdě dál
prosím.

Prošel jsem se
svými návštěvníky
celý dům.

Nakonec jsem je zavedl k
jeho světnici.

Prohledali celý pokoj, ale nic nebylo
poškozené ani odcizené. Nadšen svou
důvěryhodností jsem přinesl židle a
požádal je, aby se posadili.

Odpočintě si
prosím.

Já jsem své křeslo umístil
přímo na místo,
pod nímž odpočívala má oběť.

Můj způsob vystupování je
přesvědčil. Oni seděli,
zatímco jsem veesele odpovídal a
žvanil o všedních věcech.

Ale zakrátko jsem pocítil, že blednu, a přál jsem si, aby už byli pryč.
Hlava mě bolela a znělo mi v uších, ale oni dosud seděli a žvanili.
Znění se stávalo zřetelnějším, znělo dál a stávalo se zvučnějším.

Až jsem konečně postřehl, že ten zvuk není v mých uších.
Nyní jsem nepochybně velmi zbledl.

Byl to tichý, mdlý a
rychlý zvuk-

Takový jaký vydávají hodinky
zabalené v bavlně.

Lpal jsem po dechu,
úředníci přece nic neslyšeli.

Povstal jsem
a rozebíral
maličkosti.

Z nervozity jsem
používal prudká gesta.

Proč nechtěli odejít?
Ó, bože! Co mám učinit? Sotil jsem, zuřil jsem, knul jsem!

Ti mužové se stále smějí! Copak je možné, že nic neslyšeli?

Nikoli, nikoli! Slyšeli!
Podezřivali! Věděli!
Dělali si posměch z mé hrůzy!

Cokoli jiného bylo lepší než
tato muka! Všechno bylo snesitelnější
než tento výsměch!

Nemohl jsem dál snášet
ty pokrytecké úsměvy!

Sprostáci!
Nepřetvařujte
se už!

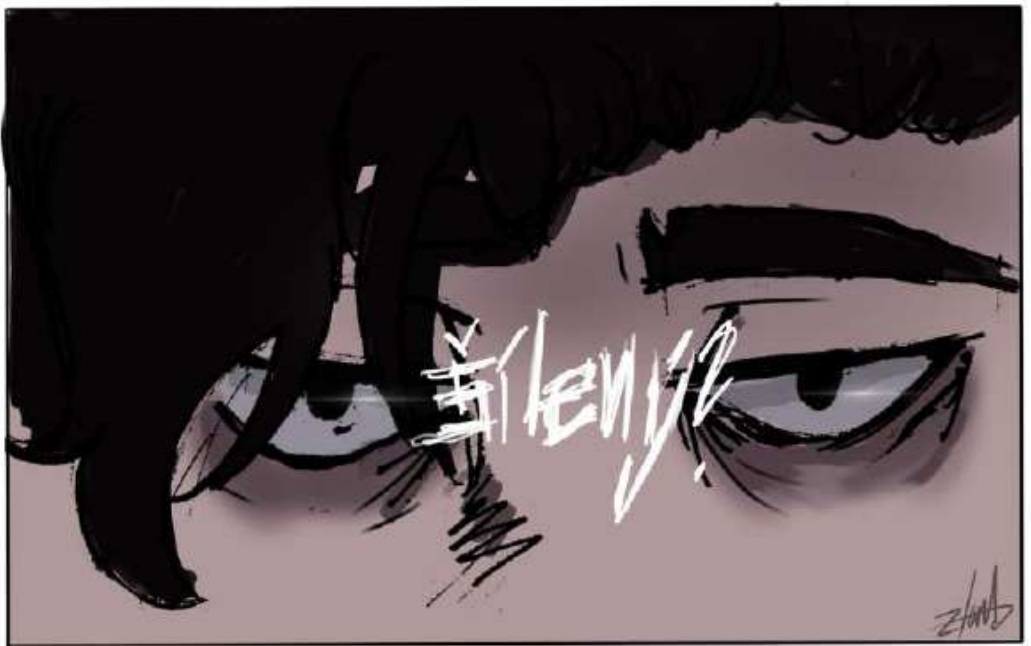
Přiznávám se k tomu činu!
Vytrhněte ta prkna!
Zde, zde!
To jeho ohavné srdce
tak tluče!

Tak co?

Pořád si myslíte, že jsem-

EDGAR ALLAN POE

Americký romantický spisovatel žil v letech 1809 až 1849. Je považován za zakladatele takových literárních žánrů, jako jsou detektivky, fantastika nebo horor. Povídka „Zrádné srdce“ pochází z roku 1843.

TEREZA SULKOVÁ

Narodila se roku 2003, žije v Českém Krumlově. Věnuje se kresbě a grafice, hře na hudební nástroje a čtení knih.

Edgar Allan Poe & Tereza Sulková
Zrádné srdce

Text: Edgar Allan Poe
Kresba: Tereza Sulková
Editor: Zdeněk Brdek
Sazba: Pavel Jaloševský
Tisk: Tiskárna Karmášek
Vydala: ZŠ Pohůrecká, České Budějovice
Rok vydání: 2019
Náklad: 200 kusů
www.zspohurecka.cz

S. T. JOSHI: H. P. LOVECRAFT. BIOGRAFIA

RECENZE

Začneme několika suchými čísly. Howard Phillips Lovecraft se narodil v roce 1890. Zemřel v roce 1937 ve věku nedožitých 47 let. Recenzovaná biografie S. T. Joshiho poprvé vyšla v roce 1996. Má neuvěřitelných 1178 stran (včetně poznámek a bibliografie). V roce 2004 ji Joshi lehce zredigoval a doplnil doslovem obsahujícím několik nových odhalení. V roce 2010 vyšel u nakladatelství Zysk i S-Ka znovu recenzovaný polský překlad. Je to patrně nejbližší, jak se tato rozsáhlá biografie dostala do našeho okolí.

H. P. Lovecraft: A Life

Překlad: Mateusz Kopacz

Vydavatel: Zysk i S-ka

Rok polského vydání: 2010

Počet stran: 1178

Že je S. T. Joshi milovníkem, znalcem a badatelem Howarda Phillipse Lovecrafta se můžeme dopátrat i díky několika českým překladům jeho dlouholeté a usi-

lovné práce, a to ať už jde o různé lovecraftovské antologie (série Černá křídla Cthulhu) nebo sborníky prací, jež HPL revidoval nebo se na jejich tvorbě spolupodílel (již vydaný Hemživý chaos a jiné příběhy, připravovaná Smyčka Medúzy a další příběhy). Joshiho nejstěžejnější dílo v této oblasti však v českém překladu dosud chybí. Pravda, trochu se není co divit – je to opravdu rozsáhlá práce, už jen představa to překládat podlamuje nohy a k tomu ve vzduchu stále visící hlavní otázka: má HPL u nás tolik fanoušků a fanynek, aby se vydání podobné práce vyplatilo? Těžká otázka a zřejmě asi ještě těžší odpověď. Ale nechme spekulaci a domněnek a věnujme se knize.

Ta obsahuje opravdu doslova hromadu zajímavých informací. Joshi se snažil a pokusil Lovecraftův život shrnout a obsáhnout ze všech možných úhlů, pohledů a směrů. Nechybí samozřejmě pohled na jeho původ, krátké nahlédnutí do života a osudů jeho předků, jejichž postupné

sblížení dalo vzniknout dnes až ikonickému a kultovnímu jménu Howard Phillips Lovecraft.

Joshi postupně, ve snaze o co největší chronologičnost, probírá Lovecraftovo vydávání vlastních časopisů, zájem o astrologii, práci a postavení ve svazu (respektive svazech)

a matérských novinářů, kritické časopisecké přestřelky (byl zarputilý a nejednou si nebral servítky), básnickou tvorbu, filosofické názory, osobní vztahy, včetně těch intimních, jeho názory, postoje i jejich změny, reflexe. Taky, samozřejmě, jeho životní podmínky. Joshi vzal pohled na HPL opravdu z gruntu, snaží se nevynechat nic, na co během svého bá-

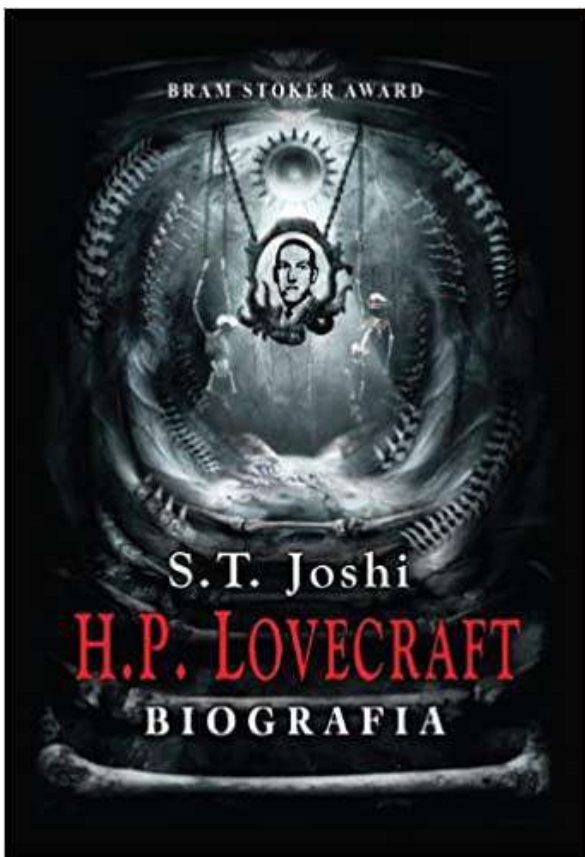
dání narazil, i proto jeho biografie narostla na bezmála 1200 stran a čtenář nejednou narazí na pasáže a části, které ho zrovna nemusí zajímat nebo se v nich ztratí (místopisné údaje kde se kdy HPL zdržoval, kam chodil a kterými ulicemi procházel,

kdo komu napsal jaký dopis nebo jeho peripetie se sháněním, výběrem a nákupem oblečení – jen ty zaberou cca 4-5 stran, ale vlastně i tohle patří do skládačky jeho komplikované a zajímavé povahy).

Několik řádků, hned na začátku knihy, je např. věnováno vzniku později proslaveného

jména Abdul Alhazred... Kniha odhaluje prameny a zdroje Lovecraftovy lásky k (až archaické a britské) angličtině a britskému impériu obecně. Mnohé snad překvapí to, jak velkým a zapáleným byl cestovatelem (byť v převážné míře jen po USA). Je také naznačeno, že možná (!) bájná a mnohým stále tajemná Sonia (která nakonec z knihy vychází vcelku sym-

paticky) nebyla první a jedinou ženou Lovecraftova života. Byť jeho pohled na intimní stránku vztahů a lidského života kniha jen utvrdí a podpoří. O Lovecraftovi se často říká, že byl samotářský, kniha odhalí, že to tak úplně pravda nebyla.

V průběhu knihy se Joshi hned několikrát vrací k, kromě jeho povídkové tvorby, zřejmě nejzmiňovanějšímu Lovecraftovu projevu, tedy rasismu. Je třeba říci, že se nebojí (Joshi) osobních vyznání, což není nic, co by bylo třeba autorově práci vyčítat, ale ani objektivních závěrů. Jestli už nic, Joshiho kniha (i v několika přímých citacích) odhalí naprostou neomluvitelnost Lovecraftova rasismu. Jeho přímočarost (obzvláště v mladém věku), zarputilost a minimálně slovní radikálnost se nedá omluvit dobou ani tehdejšími „zvyky“. Lovecraft prostě byl rasistou v tom nejprímějším a nejvýraznějším smyslu slova. Traduje se, že HPL postupem času část svých názorů a postojů revidoval a měnil, ale zrovna jeho rasismus k těmto věcem podle všeho nepatřil. Pokud se vám dosud zdálo, že tento svůj pohled Lovecraft nevtěloval do svého díla, po přečtení Joshiho biografie uvidíte, že tomu bylo naopak. Jak se s tím popereme z dnešního hlediska a subjektivních p/ohledů je ovšem na každém z nás zvlášť.

Jak už to občas/většinou (nehodící se škrtněte) u podobných pronikavých a hlubkových biografii bývá, ukazují jeden základní fakt – skoro nikdo, žádná lidská bytost či osobnost není pouze černobílá, ale je souborem různých vjemů, projevů a charakterových vlastností. Nejinak je tomu i s Lovecraftem, který opravdu byl zajímavou (ať už v pozitivním či negativním vnímání či pohledu) osobností. Dělal věci a projevoval názory, za něž ho můžete mít rádi i ho mít neradi, kterými vás potěší nebo irituje, které s ním budete sdílet

ale i stát na opačném konci spektra. Jeho zarputilý rasismus a (minimálně v jisté životní etapě) hodně otevřený odpor k určitým sociálním vrstvám mi nemusí být (a taky není) dvakrát (vlastně ani jednou) sympatický, jeho přístup a práce k amatérskému psaní, nejednou nezištná podpora ostatním autorům a spisovatelkám či antiantropocentrický pohled na člověka a jeho postavení ve vesmíru a ateismus mi naopak sympatické jsou. Nemluvě o jeho povídkové tvorbě.

Samozřejmě se kniha věnuje i tomu, co čtenáře bude zajímat asi nejvíce, tedy genezím, zdrojovým pramenům a analýzám jeho neznámější tvorby – povídkám, jimiž se proslavil po celém světě. V tomto ohledu je kniha opravdu studnicí informací zajímavých, nečekaných i překvapivých. Joshi nahlíží hluboko pod pokličku Lovecraftovy tvorby. Nevyhýbá se ani osobnímu hodnocení Lovecraftova díla (až zábavné mi přišlo, jak se v názorech na určitá díla HPL nejednou rozcházíme). Nechybí ovšem ani analýzy, historická odhalení, původ i determinace a filosofické pozadí kultu Cthulhu. A to jak ve vnímání samotného HPL tak i v (nejednou zavádějících – Derleth) interpretacích jak Lovecraftových současníků tak i současných badatelů.

Á propos August Derleth. Až mě překvapilo, kolik kniha vypovídá o něm samotném a jak negativní stín (s největší pravděpodobností oprávněně) na něj vrhá. Ohledně Lovecraftova díla a hlavně jeho života po autorově smrti měl Derleth opravdu zvláštní pozici, kterou si sám za-

rputile budoval, ale kolo času jí pak (naštěstí) podrazilo nohy. Je až překvapující, jak jeden člověk může pozměnit pohled na dílo jiného člověka. K Joshiho cti je třeba přiznat, že i k tomuto se staví, coby autor biografie, objektivně – ač nepochybně odhaluje a komentuje Derlethova negativa, přiznává mu i pozitivní zásluhy.

Ke kladům konkrétního vydání jistě patří rozsáhlé překladatelské poznámky informující o současném stavu zmiňovaných informací (během psaní knihy ještě něco nevyšlo, do vydání polského překladu už to ale vyšlo), odlišností ohledně názvů ale také o rozsáhlosti polských překladů na dané (tedy HPL) téma, kterou můžeme našim severním sousedům jen a jen závidět. V tomto ohledu odvedl překladatel Mateusz Kopacz opravdu pěknou práci.

Měl-li bych se věnovat negativům knihy, tak kromě absence českého překladu mě vlastně napadá jen, že v poslední kapitole,

věnující se tomu, co bylo po Lovecraftově smrti, co se dělo s jeho dílem, Joshi jen letmo zmíní filmové „adaptace“ ze 60. let a tím končí. Nezmínění osmdesátkových lovecraftovských filmů dvojice Gordon/Yuzna mi přijde poměrně tristní, a to i opomenuli subjektivní fakt, že patřím ke generaci, která se s HPL seznámila právě díky těmto filmům během videoboomu přelomu 80./90. let. Až pouze v doslovu Joshi zmíní Gordonova Dagona.

Jedno je ovšem ohledně této knihy velice pravděpodobné. Ať už jste četli Lovecrafta kolikrát chtěli, po přečtení Joshiho biografie bude to další čtení Lovecraftových příběhů jiné. Možná ne lepší, ale prostě jiné. Asi se nedá říci, že by samotný Lovecraftův život byl zajímavější než jeho dílo, rozhodně však není nudný a je příběhem sám o sobě. Tíha i rozměry oněch bezmála 1200 stran za to rozhodně stojí.

• Honza Vojtíšek

READY OR NOT

RECENZE

V roce 2019 patrně nebylo očekávanější hororové komedie, než **Ready or Not** (Krvavá nevěsta). Ta něco jako horor připomíná, a rovněž má prvky, které připomínají komedii. Výsledkem je ale poněkud nesourodé dílko, které po zhlédnutí zanechává asi takovou pachut', jako Rachelin ovocný anglický trifles s hovězím na hrášku.

Režie: Matt Bettinelli-Olpin, Tyler Gillert

Scénář: Guy Busick, Ryan Murphy

Délka: 96 min

Původ: USA

Rok: 2019

Hrají: Samara Weaving, Adam Brody, Mark O'Brien, Andy MacDowell

Jak Krvavá nevěsta vařila dort

Než se nevěstě podíváme blíže na zoubek, pojďme si shrnout, co že nám dějová linka **Ready or Not** nabízí. Máme tu Grace. Křehkou blondýnku, která nevině působí jen do té doby, než otevře svou prořizlou pusinku. Nebo než svého motivého snoubence chytne za rozkrok, zatímco se zbytek rodiny nedívá. Ještě jsme

stále neopustili úvodní scénu v kuchyni, když padají první fucky a shity, a vy si tak v duchu řeknete: „Aha, to je tenhle druh filmu“. A správně predikujete, že říznými slovíčky, jenž velikán Cimrman tak trefně přirovnával ke koření, se tady nebude šetřit.

Grace jako dítě osiřela, a vyrostla v pěstounské péči. Tato skutečnost by měla diváku osvětlit, proč tak moc touží mít skutečnou rodinu, byť poněkud podivnou a ke Grace zdrženlivou. Obzvlášť s tetičkou Helen, nejstarší z rodu, to nevypadá na budoucí „bí ef“. Spíš se teta Helen tváří, jako by měla v úmyslu si navečer porožnit sladkou Grace nad krbem.

Nechme stranou, že chudá Grace z děčáku klofla mladého boháče kdoví kdek, a přejdeme ke svatební noci. Tu by si

usměvavá Grace přála strávit se svým chotěm za dveřmi manželské ložnice, rodina jí to ale neumožní. Tradice totiž praví, že jen co se do bohatého rodu Le Domasových přivdá

cizí mladice, musí si zahrát jednu z jejich patentovaných her. Čímž se dostáváme k potrhle zápletky filmu. Jedna z her je totiž smrtelná, a to hra na schovávanou. Kdo ví proč, ale pokud si nevěsta vylosuje právě tuto hru, zbylí členové rodiny ji musí ulovit dříve, než začne svítat. Znamená to, že ať už si vylosujete šipky, člověče nebo piškvorky, můžete být v klidu. S příbuznými si chvíli pohrajete, společně se zasmějete, a pak alou všichni na kutě. Chraň ale Bůh, pokud na Vámi vybrané kartičce bude nápis „Hide and seek“. A jelikož právě tu, jak jsme všichni tušili, si vybrala naše milá Grace, všem členům rodiny notně povadly obličej,

dali nevěstě pár vteřin náskok, a pak se dali na lov. Se strnulými výrazy a takřka strojovými pohyby sejmuli ze stěn starožitné zbraně, a nic netušící blondýnku se vydali lovit. Ta v naivní víře, že hon na ni je jen hra, se chvíli skrývá ve výtahu pro služebnictvo, a když se začne nudit, vyleze ven. Stane se tak svědkem fatálního omylu, kdy jen díky obrovskému štěstí a prostoduchosti námětu nedostane hned zkraje rozhodující ránu mezi oči, a místo ní je zastřelena jedna ze služebnic.

Je to trochu gore. Mrtvola služebné žuchne na zem takřka bez hlavy. Grace pláče, švagrová hysterčí, rodina se seběhne a nadává. Dialog rodiny schované Grace osvětlí, že

její vyhlídky v rodinném kruhu nejsou zrovna perspektivní. Celkem rychle se ale z šoku oklepe, a rozhodne se, že nebude lovenou kořistí. Namísto toho se rodině, kterou byla odhodlána přijmout za svou, navzdory jejím podivným zvykům, chystá uštedřit zpětnou ránu na solar.

Pojďme začít pozitivy a film pochválit za to dobré. Tedy za postavu křehké blondýnky, tak trochu od rány a s tvrdou školou života. Ta je asi tím nejzajímavějším, co scenáristé filmu Guy Busick a Ryan Murphy nabídli. Půvabná Samara Weaving totiž celý film pobíhá v jemné kraje a ušmudlaných teniskách, a je u toho zatraceně sexy. Na hrudi při tom nosí pušku

na slony, a vůbec působí jako novodobá akční hrdinka, kterou mladistvá děvčata budou baštit pro její dravost a sebevědomí, mladiství pánové zase pro její půvab a neohroženost. Kouzlo Grace spočívá i v její ledabylé kráse, jelikož Samara Weaving zkrátka vypadá božsky, i když je umazaná od krve, a jakožto správná dívka činu v jedné scéně trhá svou krajkovou sukni ve výši kolen, aby o dlouhý šat v boji o holý život nezakopávala. Na sex-appealu to postavě konec konců jen přidá.

Potíž ale je, že Grace si vlastně právo na život tak úplně nevybojovala, a scenáristé ji v modelu přesilové štvance nechávají bojovat s velkou

dávkou štěstí. Zhýralé charaktery lovců si svým nepromyšleným jednáním ubližují navzájem, a boj nevěsty se tak ještě o něco zjednodušuje. Smrti jsou vesměs náhodné a dochází k nim souhrou nešťastných okolností. Velkým zklamáním tak je, že se děj odvíjí bez většího přičinění hrdinky – která je jen reaktivní a situací více či méně proplovává. Zatímco plakát filmu sliboval neohroženou hrdinku se zbraní na prsou ve stylu Ripleyové, osud Krvavé nevěsty místy připomíná spíše onu uječenou blondýnku z Indiana Jonese a chrámu zkázy, které se podařilo celým filmem proplout bez větší újmy,

ačkoliv nikdo z nás nevěřil, že je to vůbec možné.

Ono diletantství a roztržitost lovců, které hrají hrdince do karet, působí zprvu roztomile. Jsou to totiž vcelku sympatičtí, nedokonalí lidé, a každý z nich nese některé všední charakterové vady. Některým se do lovu příliš nechce. Někteří drží zbraň poprvé v životě. Konec konců, že by si někdo vytáhl kartičku „hide and seek“ se prý nestává zrovna často. S nastalou situací se vyrovnávají po svém – někdo se například do boje vydává posilněn kok-

sem. Pestrost charakterů a jejich motivací za pochvalu jistě stojí. Zprvu jim člověk jejich chybné manévry se zbraní odpustí, i jejich nervozitu a jis-

tou pomatenost. Jakmile ale stejné chyby opakují poněkolkáté, působí tento hon kočky na myš jako groteskní taškařice, které chybí už jen Chaplin na bruslích, neustále padající na zadek.

S tím přichází ruku v ruce zásadní nedostatek filmu, a to je nekonzistentnost žánru. Co se až dosud tvářilo jako surový, vážně pojatý námět, náhle přichází s jistou dávkou odlehčení. Po dost nekompromisním startu se díváme na tloušťka na záchodě, kterak si na internetu hledá instruktážní video „Jak se ovládá kuše“. V divákovi to vzbuzuje úsměv, ale i pomatení. Humor i nadsázku totiž film

až dosud postrádal. Příběh se tímto okamžikem přelévá více do komedie, a je to bezesporu

nezbytný úkrok stranou – tak bizarní a pitomý námět by totiž scenáristické duo bez notné dávky nadsázky divákovi zkrátka neprodalo.

Horror a komedie ale mají zcela odlišná pravidla, a **Ready or Not** v nich má zmatek od začátku do konce. Není tak zcela jasné, kdy se máme ještě bát, a kdy už smát. Tam, kde by divák mohl tápat, proto tvůrci neváhají umístit peprnou tečku v podobě vtipné glosy („Fucking rich people“). Budiž jim díky za to, že nám pomohli se v té absurditě zorientovat.

Leckdo by očekával, že takto zdegenerovaný rod se vymlátí sám. Můžeme ale nechat poběhlici ve svatebkách porazit mocný klan? Je to konec, který jsme chtěli a čekali? A proč je vlastně potřeba nevěstu zabít? Proč je hra na schovávanou osudná? Tvůrci se zahnali tak trochu do slepé uličky, a nabídnout divákovi uspokojivé vyústění nebylo patrně lehké. Jelikož už ale vlastně brouzdáme ve vodách komedie, proč do námětu nepřimíchat ještě jednu ingredienci navíc – satanismus. Rodina totiž před dávnými časy sepsala dohodu se samotným ďáblem, který výměnou za oběť při hře na scho-

vávanou dopřál rodině nehynoucí slávu a stále rostoucí obchodní impérium. Členové rodiny jsou schopni pro onu stupidní tradici, již iracionálně uctívají, i vraždit (navzdory tomu, že skoro nikdo z nich neumí ovládat zbraně).

Na otázku, co se stane, pokud onu úmluvu s ďáblem nedodrží, neumí ale uspokojivě odpovědět ani členové rodiny, ani tvůrci samotní. Stojí za to, zkusit kletbu porušit? Zahyne skutečně celá rodina, pokud nevěstu do svítání nezabijí? A pokud ano, jak? Odpovědi na tyto otázky budiž vám poslední tři minuty filmu. Velkolepé finále a rozuzlení tvůrci opravdu neváhali smést takto rychle ze stolu. Konci nelze upřít, že ve mně vyvolal pobavení, a byl nejsvětlejším okamžikem celého filmu. Sice připomínal béčkový gore horror z osmdesátek, ale za to mě upřímně rozesmál. Zdůraznil tak ale ještě více nekonzistentnost žánru, jelikož po hodině a půl jste očekávali ledajaký konec, ale takový určitě ne.

Správné míchání žánrů je jako míchání různých chutí – alchymie, která v nepovolaných rukách nadělá leda paseku. Co ze začátku připomínalo slibný námět *Get Out* (2017), kde nervózní hrdinka čelí kritickým pohledům a pohrdání rodiny, se zvrhlo v absurdní komedii bez ladu a skladu, s vtipným, ale špatně padnoucím koncem. Notná porce koření „fuck“ a „shit“ chuť příliš nevylepšila. Doufejme tedy, že duo Matt Bettinelli-Olpin a Tyler Gillett příště upeče něco, co bude chutnat lépe.

• Alena Čadová

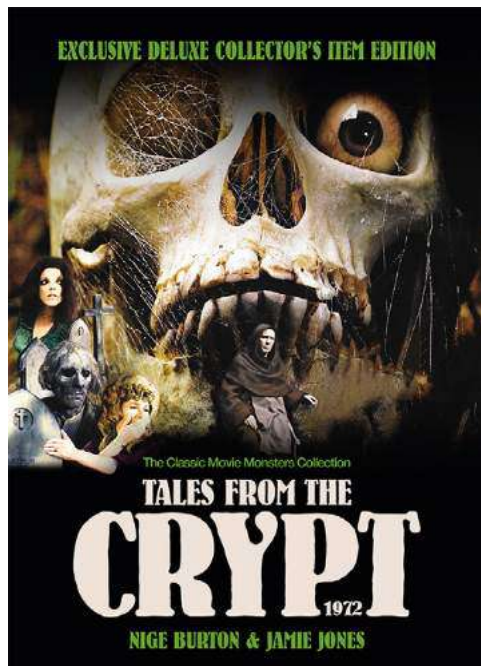

ROZHÝBANÁ KRESBA HRŮZY

TÉMA

Film dříve či později sežvýká všechno. Tu v lepším, onde v horší podání. Určitě i k vám se už dostaly posměšné komentáře o tom, že kdyby Stephen King sepsal oblastní telefonní seznam, najde se někdo kdo to vydá a někdo jiný, kdo to zfilmuje. Ale tento článek není o Kingovi. Ten je o hororových filmech vzniklých podle komiksových předloh. A že jich není málo. My jsme jich, neboť jsme chtěli dát přednost původnímu médiu, vybrali jen deset. Napříč časem a kvalitou, jak je u nás zvykem. (hv)

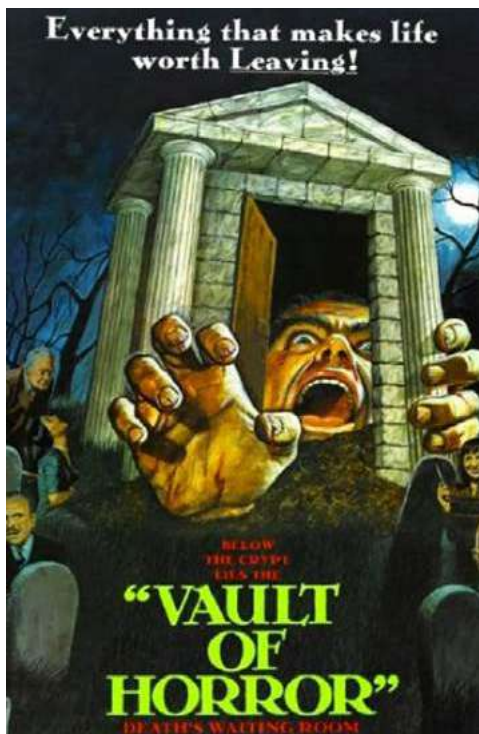
Začít příběh na hřbitově je sice trochu klišé, ale navodí patřičnou atmosféru. A navíc se to **Tales From the Crypt** (1972) hodí k názvu. Při prohlídce starých katakomb (na hřbitově Highgate, mimochodem) skupinka pěti turistů zabloudí a objeví jakousi tajnou komnatu. Jakmile vejdou, jsou v pasti. Zjistí, že je tam s nimi i úplně cizí člověk, Strážce krypty (Ralph Richardson), a začíná se jich postupně ptát na jejich plány. Každý z turistů má své temné tajemství, které konfrontací se Strážcem vyplyne na

povrch. Spoiler – všech pět má vizi své smrti a do komnaty nezabloudili náhodou. Jde vesměs o krátké příběhy s předvídatelnou pointou a skrytým morálním ponaučením, například netýrejte slepé starce, nepěkně se vám pomstí. Tvůrci se při psaní scénáře inspirovali ve dvou komiksových časopisech, stejnojmenném

Tales From the Crypt a sourozeneckém The Vault of Horror. Kvalita vybraných povídek se různí, přesto si udržují určitou úroveň. Ano, využívají okoukané motivy (i na svou dobu), ale jsou solidně natočené a mají poměrně dobře zvolené herecké obsazení. Největším překvapením byl Peter Cushing coby neuvěřitelně laskavý stařec v **Poetic Justice**, za zmínku však stojí i Joan Collins jako vraždící manželka (... **And All Through The House**) nebo Patrick Magee jako slepý strůjce odplaty (**Blind Alleys**). (ks)

Podobně jako Tales from the Crypt i časopis The Vault of Horror získal o rok později stejnojmenný snímek. Vtip je v tom, že se pouze jmenují stejně, většina povídek ale byla převzata z Tales from the Crypt. **The Vault of Horror** (1973) však staví na stejném principu, opět je tu pět lidí a pět jejich příběhů. Tentokrát jde o pět mužů, které osud a výtah svede do tajemné suterénní místnosti vypadající jako klub pro gentlemany, který překvapivě nemá žádný východ. Začnou mluvit o snech, čímž se řeč stočí k jejich nočním můrám a postupně si je začnou vyprávět. Ano, všechny končí jejich smrtí. The Vault of Horror tak sdílí s Tales from the Crypt inspiraci a tvůrce povídek, ale také formu a pointu rámcového příběhu. Oba snímky sdílí i podobnou kvalitu, všechny příběhy mají opět okoukaná témata (jedna čerpá z povídky Ambrose Bierce z roku 1910), tentokrát však ubylo na moraliťe a přibývalo na prvoplánovém horroru. Obligátní vraždy jsou tak doplněny upíry, pojišťovacími podvody či voodoo. Povídky se

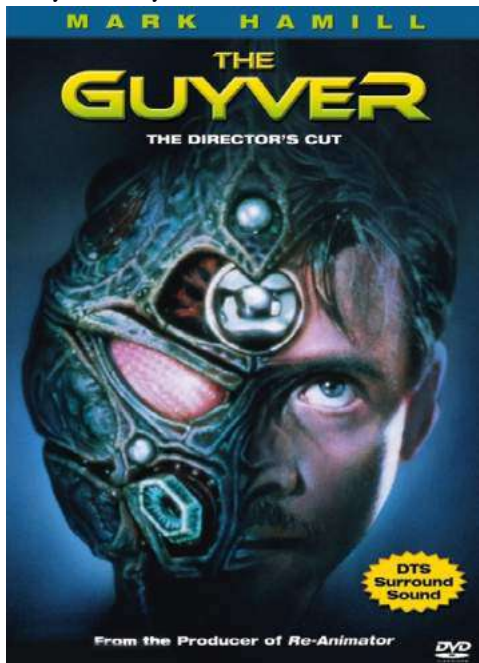
liší na kvalitě i zajímavosti, všechny ale jsou solidně natočené a dobře obsazené. Za nejlepší z povídek považují **The Neat Job** o ženě (Glynis Jones), kterou manžel (Terry Thomas) buzeruje s úklidem tak dlouho, až jednoho dne uklidí i jeho. Do hezky oštitkovaných zavařovaček. (ks)

Velkým překvapením béčkové scény se bezesporu stal snímek **Hardware** (1990), který líčí svět po totální apokalypse, svět, který jsme už tou dobou mohli znát ze slavnějšího Mad Maxe. Ovšem místo boje o slzu nafty, soustředí se zde tvůrci na mladý pár, žijící v sousedství takzvané Zóny, místa, kam si k pampelišce vskutku nikdo přivonět nechodí. Bývalý žoldák Moses Baxter jednoho radioaktivního

rána přinese své rusovlasé přítelkyni torzo jakéhosi robota. Samotná robotická hlava přijde mladé umělkyni jako úžasný předmět k další tvůrčí činnosti, totiž uměleckému svařování, jenomže robot je naprogramován tak, že se dokáže aktivovat i s tím málem, co má k dispozici. Ihned využívá všelijakých objevených komponent v bytě dívky k „upgradování“ svého hardware, přičemž se ji během toho snaží bez skrupulí zabít. Hardware má vynikající pasáže, ale i scény, které vám evokují ošemetné sci-fi snímky z padesátých let. Jemným kořením se zde staly takové figury hudební scény jako třeba orgasmatronický Lemmy Kilmister nebo Iggy Pop. Dlužno dodat, že si na konci akorát povzdechnete, proč tam toho Lemmyho nebylo více. (mb)

Vzpomínáte, jak jste ve svých třinácti letech sledovali ráno v televizi seriál Power Rangers? Je vám ještě pořad třináct? Pusťte si **The Guyver** (1991). Dostanete praktické pokračování dětských hrátek s mimozemskou technologií, malinko okořeněné prvky horroru. Láce z toho ale stříká stejně. Poznáte to hned s příchodem Marka Hamilla na scénu. Nízký rozpočet si zjevně nemohl dovolit Michaela Bieha, který tou dobou ani nepatřil k nejdražším, a tak milému Markovi nalepili knírek a nutili ho drsně „hláškovat“. Výsledek je vskutku rozpačitý. Potvory, které vypadají jako přerostlí Gremlini za svých horších dnů, se různě kočkují v ulicích, přičemž jejich řádění hodlá učinit přítrž mladík, který se omylem dotkl mimozemského

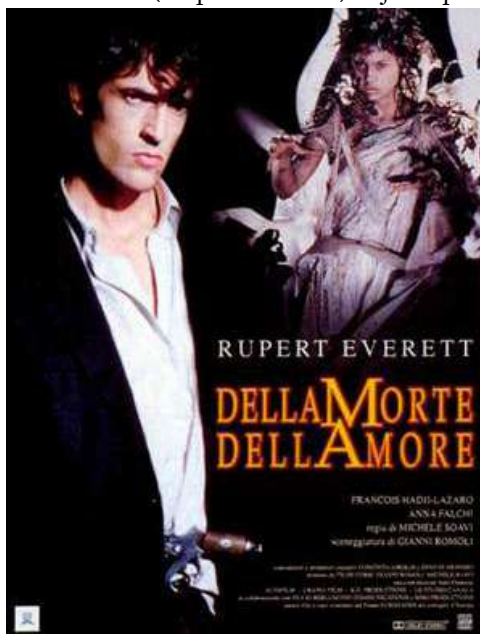

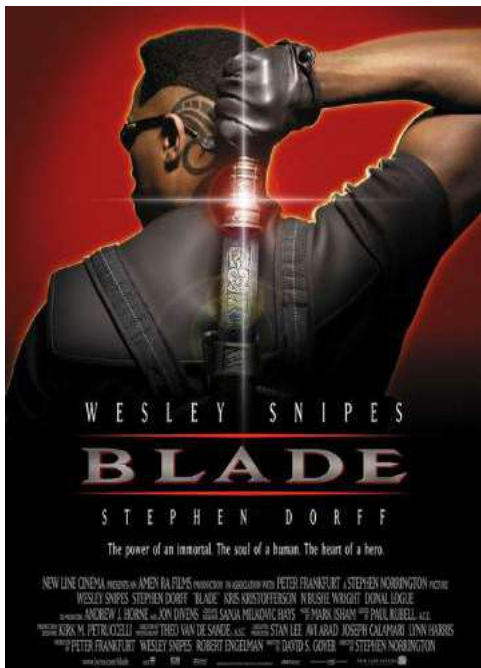
brnění a stal se takzvaným Gájverem. Od potvory k potvoře se přesouvá pomocí supergájských salt, až stane tvář v tvář hlavnímu hnusákovi. Těžko uvěřit, že tento počin přišel devět let po fantastickém *The Thing* Johna Carpertnera, *Aliens* nebo v době premiéry *Terminator 2: Judgment Day*. Triková a vlastně celková filmová stránka snímku *The Guyver* je totiž dost tristní. (mb)

Italské maloměsto, zombie epidemie a mladý Rupert Everett se vztahovými problémy. Tak by šel opravdu ve zkratce popsat film **Dellamorte Dellamore** (1994). Režisér Michelle Soavi se inspiroval u stejnojmenné novely italského kreslíře Tiziano Sclaviho a natočil působivý gotický horror o lásce a smrti. V městečku Buffalora hrobník Francesco Dellamorte (Rupert Everett) a jeho po-

mocník Gnaghi (François Hadji-Lazaro) každou noc posílají zpátky do hrobů jejich neklidné obyvatele a oba zároveň touží po lásce. A když ji konečně najdou, tak jen na pomíjivou chvíli. Témata lásky a smrti jsou vyváženě balancována a různými způsoby kombinována, čímž utváří pokřivený obraz města a jeho obyvatel. Tím je na jedné straně podporována atmosféra filmu, na druhé dává prostor až komediálním chvílím (jako když si Francesco chtěl nechat odstranit penis). Ani zombie, se kterými se každou noc s Gnaghim potýkají, neberou vždy své role vážně a občas jsou jako neposlušné malé děti, odmítající poslechnout svého hrobníka. V souladu s pomíjivostí lásky Francesco neustále naráží na ženy s tváří své femme fatale (Anna Falchi), aby i ty vzápětí ztratil. Buď kvůli jinému muži nebo když ji sám zabije. Celý film je postavený na překvapivě dobré vizuální stránce, skvělých výkonech herců a zatraceně podmanivém hudebním doprovodu, *Dellamorte Dellamore* jednoduše boduje ve všech ohledech. (ks)

Snímek **Blade** (1998) přichází s oblíbeným, řekněme spíše vděčným hororovým tématem, a tím jsou upíři. Líčí příběh chlápka, který se narodil umírající upírce, přičemž po matce mnoho genetického podědil. Stal se z něj napůl normální ozbrojený strejda ze sousedství, napůl krvesaj par excellence. Do vínku mu však byla dána bytostná nenávisť právě vůči upírům, a tak tráví v dospělosti své volno vskutku zajímavou kratochvílí – masakrováním upírů. Co kniže Vlad

nechtěl, Blade (Wesley Snipes) se zaplete s po čertech drsnou sebrankou dalších vyznavačů hemoglobinu servírovaného za tepla. Zbylou hodinku sledujeme akční orgie, ony doteky „ostří“ na tenké upířské kůži a úplné fontány stříkající krve. Blade se dočkal dalších pokračování, která však šla s kvalitou postupně dolů, až by se z toho šel divák vy-blade ven. (mb)

Zajímalo vás někdy, jak by dopadlo zkrížit Batmana s Faustem? David Quinn a kreslíř Tim Vigil na toto téma stvořili komiks s názvem Faust, kterého se chytil Brian Yuzna a adaptoval ho jako **Faust: Love of the Damned** (Faust: Smlouva s ďáblem, 2000). Mladý malíř John Jesper (Mark Frost) prodá svoji duši tajemnému M (Andrew Divoff), aby mohl pomstít smrt svojí přítelkyně. Má se stát asasi-

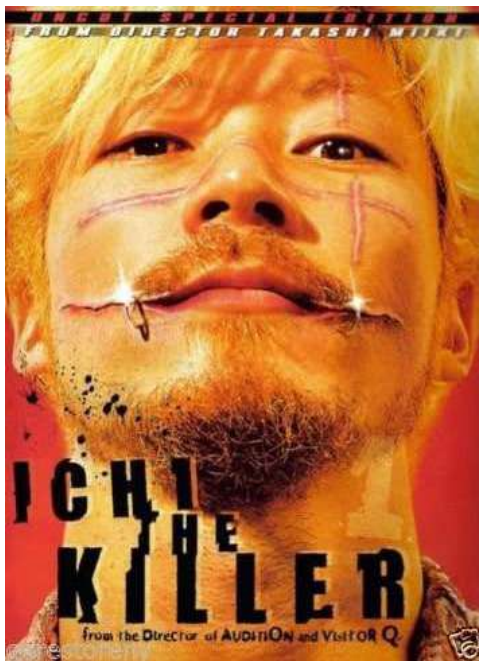
nem pro svého pána s vášní pro zabíjení, ale pokusí se vzepřít. Neúspěšně, smlouvy podepsané krví jsou závazné a tak se mění na jakéhosi maskovaného mstitele-démona. Jenže pak potká psychiatricku Jade DeCamp (Isabel Brook) a zjistí, že je ještě schopný milovat. Jeho šéf má ale vlastní plány a tak ho John musí zastavit. A kromě své milované zachránit i celý svět. Děj má zajímavý nápad, ale výsledek působí napůl vážně a napůl komicky, jako by se ani sami tvůrci nemohli rozhodnout. Kvalita triků odpovídá očekávání (přeci jen jde o Yuznu), herci občas zbytečně přehrávají (ačkoliv třeba Isabel Brook nakonec poměrně překvapila) a maskovaný John celku spíš škodí, než aby ho táhnul. Při nízkých očekáváním Faust: Love of the Damned obstojí, ale jinak jde o film, který s klidným srdcem můžete vynechat. (ks)

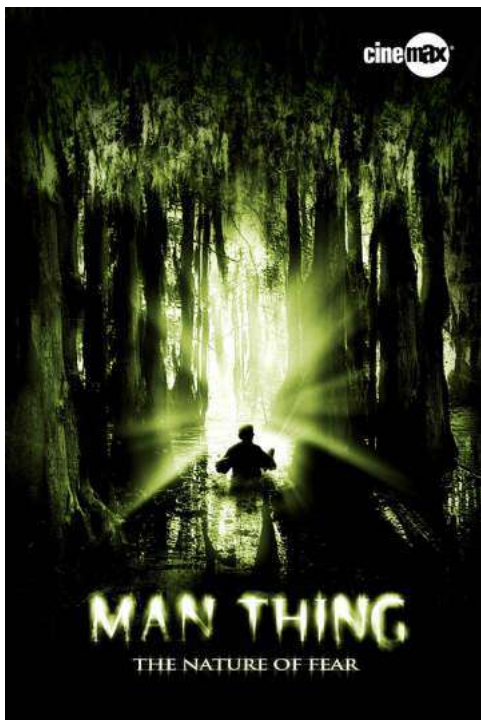

Žádný národ nedokáže vytvořit spleťtý příběh se spoustou důležitých detailů tak jako Japonci. A svědčí o tom i **Koroshiya 1** (Ichi the Killer, 2001) inspirovaný stejnojmennou mangou od Hideo Yamamota. Jedná se o temný detektivní příběh ochucený patřičnou dávkou krve, střev a bizarnosti. Sadomasochistický mafián Kakihara (Tadanobu Asano) se snaží najít svého zmizelého šéfa, ale v jeho stopách údajně jde tajemný zabiják jménem Ichi (Nao Ómori). Že by konečně byl někdo schopný Kakiharu zabít? **Koroshiya 1** je především film o mafi, násilí a sexu, s nádechem černého humoru. Veškeré scény, kde Ichi úřaduje se svými zabijáckými botami jsou až absurdně krvavé a místy zlehčované chováním dalších

postav. Jako když uklízející četa uklouzne po střezech jedné mrtvolky a vyválí se v nich. Ichi sám není žádný nabouchaný frajer bažící po krvi, ale ukňouraný kluk, který zabíjet nechce. Jenže to by ho nesmělo vzrušovat násilí. Postupně se naplno ukáže, kdo skutečně po celou dobu tahá za nitky a je zodpovědný za vytvoření Ichiho. Jak už jsem zmiňovala na začátku, nikdo neumí do příběhu napasovat tolik důležitých detailů jako Japonci, takže je opravdu dobré dávat pozor celé dvě hodiny. Protože jinak stejně jako já zjistíte, že polovinu věcí nechápete a budete si to muset dát ještě jednou. (ks)

Je pravdou, že snímek **Man-Thing** (2005) není jistě tím, čím by se dnes věhlasné studio MCU (Marvel Cinematic Universe) pyšnilo a říkalo, že na něm udělalo kariéru. Je však pravdou, že v historii své existence mají ve skříni mnohem horší kostlivce. Filmové a televizní počátky většiny současných komiksových hvězd studia Marvel byly vskutku tragické, ale o to teď nejde. Je přesto s podivem, jak se z takové bída dokázalo studio zmátořit a stát se natolik významným podílníkem současné světové kinematografie... Ale zpět k **Man-Thing**. Koprodukční film USA a Austrálie líčí příběh monstra z bažin, kterak se rozhodlo skoncovat s jedním ropným vrtem. Tento netvor není žádný Józín a jen tak si nenechá nic líbit, letadlo a prášek na něj prostě neplatí, každého klidně probodne svými chapadly. Během nespočtu scén v celkem pěkně

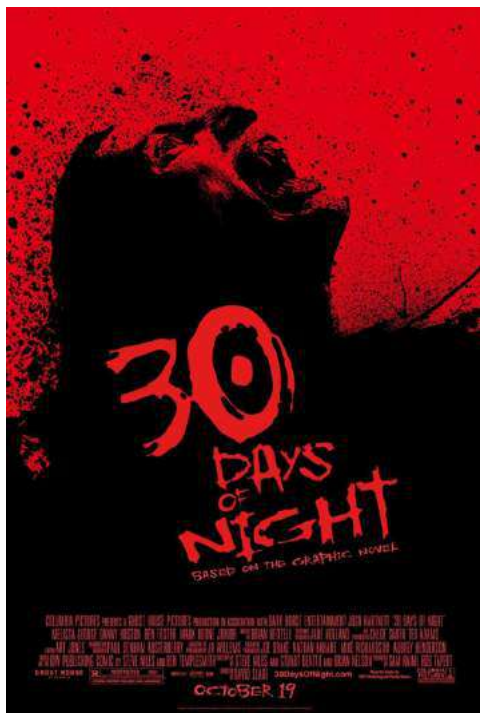

vyložené jako veskrze zlé, hbité a úporné svině. Jistá romantická povaha jejich podstaty je tatam, chovají se opravdu jako zvířata a stejně tak jsou nebezpeční. Celý příběh navíc pokrývá patina zamrzlých aljašských končin. Tedy, pointou tohoto krátkého komentáře k snímku, který stejně každý viděl, je, pro koho nejsou Upíří deníky, pro toho tu je 113 minut dlouhý film mimo jiné se skvělým Benem Fosterem a hustým Danny Hustonem. A samozřejmě ozdobou celé podívané, okatou Australankou Melissou George. (mb)

- Karolína Svěčená (ks)
- Michal Březina (mb)

ztvárněném prostředí, vyřeší místní šerif jednu vraždu a ještě se stihne zamilovat. Ale i přesto, sledování této starší marvelovky může být pro někoho naprostým utrpením. Nic zde v podstatě nefunguje, sledování filmu zkrátka dosti významně bolí. Na druhou stranu, zarytí odpůrci pestrobarevných hrdinů současnosti či další hateři mužou u Manthinga dostat jistého zadostiučnění. (mb)

Filmovým hitem natočeným dle komiksu je bezesporu **30 Days of Night** (30 dní dlouhá noc, 2007). Film je zajímavý především tím, že zde jisté romantické představy a touhy po kousnutí jdou poněkud stranou, upíří jsou líčení

Ta žena je „zcela“ nahá

Marcin Piotrowski

Několik měsíců čekání, proseb a za-
přísahání a nakonec se zadařilo. Kristián zažil své poprvé. Bylo to poprvé i pro jeho dívku Kateřinu. Clapec se pečlivě připravil. Koupil prezervativy, důkladně si oholil intimní místa. Byl přešťastný, až do okamžiku, kdy se sešli v posteli. Oba bez zkušeností moc nevěděli, co dělat. K tomu se ukázalo, že se Kateřina zrovna nehrne do spolupráce. Navíc hodně nesmělá nedovolila svému chlapci ani laskání jazykem ani dráždění prsty, díky čemuž byl „průnik“ dost ztížen. Kačka se celou dobu vrtěla a na tváři měla bolestivý výraz. Pro Kristiána tak bylo poprvé natolik vzdáleno příjemnosti, jak jen to bylo možné.

Veškerá radost, jakou měl už týden vepsanou ve tváři, zmizela, čehož si všiml jeho nejlepší kamarád, Tomek.

„Snad to nebylo až tak špatné?“ zeptal se.

„Bohužel jo. Celou dobu ji to bolelo. Cítil jsem se, jako bych ji mučil!“

„Víš, bylo to její poprvé, pak to bude lepší.“

„Pak? Ona už více nechce! Řekla, že si musíme odpočinout.“

„A kurva.“

* * *

„Poslouchej, kámo, vím jak to je po poprvé. Máš teď větší chuť.“

„To je pravda, ale nezamlouvá se mi tvůj nápad. Nakonec, mám holku.“

„A co jako, že máš holku? To je, jako bys měl plastové jídlo. Dívat se můžeš, ale sníst to nejde.“

„No, asi máš pravdu, ale i tak mám pochybnosti.“

„Prostě mi věř. Dnes jdeme do bordelu.“

„Tak dobrá.“

* * *

Oba bydleli na koleji. Kristián se od okamžiku, kdy mu Tomek předložil svůj plán jít do veřejného domu, ošival. Naštěstí pili oba, takže mohl Tomek kamaráda pomalu přemlouvát. Nakonec, když vypili flašku, byl Kristián zlomen.

„Poslouchej, vím, jak to je. Srát na tu egoistku. Je to tvá první holka. Jestli si myslíš, že to ona bude matkou tvých dětí, tak jsi opravdu hloupý. Jestli si to nemyslíš, tak proč máš zábrany? Udělej něco pro sebe, kámo!“

„Máš pravdu,“ přiznal nakonec Kristián načež vypil další sklenku vodky.

Kamarádi nastoupili do taxíku.

„Dobrý večer. Prosíme do nějakého dobrého bordelu.“

„Zdravím. Jsou dva tady v centru a jeden na Wieszalské ulici. Ale navrhuju zcela nový na Lipové. Je nejdražší ale, věřte mi, pánové, to, co tam zažijete, nezapomenete.“

„Ok, tak nás hodte na Lipovou.“

Taxikář v úsměvu odhalil paletu zkažených zubů a rozjel se.

Lipová ulice se nacházela na okraji města. Většina ze stojících domů tam byla prázdná. Vlastně většinu ulice představovali stromy a pole. Budova, jež byla cílem cesty, se nacházela na samém konci silnice. Za ní byl již jen les. Hezký dům ozdobený růžovými světýlky nebudil pochybností o tom, co se nachází uvnitř. Kamarádi zaplatili řidiči a vystoupili. U brány stál muž. Byl shrbený, měl dlouhé šedé vlasy. Usmíval se tak široce, až odhaloval žluté zuby.

„Vítám vás v mém skromném podniku! Prosím vejďte!“ promluvil a hluboce se uklonil.

„Dobrý večer,“ odpověděli kamarádi nespěšně a vstoupili.

„Pánové jsou u nás poprvé, že ano?“

„Ano,“ odpověděl Tomáš. „Vlastně to jen můj kolega si chce užít.“

„No, škoda. Ale ujišťuji vás, že návštěvu v *Domě nahoty* nikdy nezapomenete.“ Trojice došla ke dveřím. Domácí je otevřel a vpustil nové hosty dovnitř. Kristián s Tomkem se objevili na chodbě. Na pravé straně se nacházela šatna. Aktuál-

ně nefunkční. Prošli dál. Vešli do salonu s barem a pohodlnými křesly. Kolem se vrtělo několik mladých a krásných dívek. Všechny oblečené jen do tang. Když zahledly dva muže, přešly k nim.

„Vítáme v *Domě nahoty*. Napijete se něčeho? Určitě jste po cestě vyprahlí.“

„No, vlastně mi nějak vyschlo,“ potvrdil Tomek.

„Mě taky,“ přitakal Kristián.

Dívky je doprovodily k baru. Za pultem stál vysoký svalnatý muž. Kristián si domyslel, že zde plní dvě funkce. Barmana a ochranku.

„Nazdar chlapi. Co si dáte?“ prohodil barman vyhazovač aniž by přestal utírat sklenici.

„Dvě piva, prosím.“

„Ale chlapi, nechte toho. První drink je na náš účet. Doporučuju dobrou whisky,“ ustoupil a odhalil široký výběr tvrdého alkoholu.

„Nikdy jsem nepil jinou whisky než Red Johnnyho,“ oznámil Tomek.

„Ani já ne,“ přitakal Kristián.

Barman pohlédl na police prohýbající se pod lahvemi. Nakonec našel co hledal. Přešel k polici. Vzal jednu z lahví a dvě sklenice ve tvaru tulipánů. Ukázal whisky svým klientům. Modrá etiketa se jim hodně líbila. Alkohol byl navíc hodně tmavý. Nevypadal jako žádná whisky, kterou viděli v obchodech.

„Třicetiletý BenRiach z šestaosmdesátého roku uskladněný v sudech po Sherry, odtud ta tmavá barva.“ Když skončil svůj výklad, otevřel lahev a nalil do sklenic, které pak podal hostům. „Nejdřív při-

voňte. Soustředte se na paletu vůní. Pak ochutnejte.“ Dívky kolem se neozývaly. Široce se usmívaly (i když ony neměly zkažené zuby) a hrdě vystavovaly velká ňadra. Vůně whisky byla omamná, i chuť srazila mladíky na kolena. Něco tak dobrého ještě nepili. „Nu dobrá, ale nepřišli jste sem ochutnávat alkohol, pravda?“

„Pravda,“ přitakal Tomek. „Můj kamarád nedávno přišel o panictví a rád by více.“

„Chápu. Doporučuju ti Angeliku. Na to nikdy nezapomeň.“

Kristián se začal rozhlížet po dívkách stojících nedaleko. „Která z vás je Angelika?“ zeptal se nesměle.

„Žádná, můj příteli,“ odpověděl za dívky barman. „Angelika je u sebe na pokoji. Je to příliš velká hvězda, aby seděla tady. Nicola tě k ní zavede.“ Z řady dívek vystoupila široce se usmívající bruneta. Barman jí podal ručník. Dívka vzala Kristiána za ruku a odvedla do dlouhé chodby. „A ty se čeho napiješ? Všechno na účet podniku,“ otočil se k Tomkovi.

* * *

Nicola zavedla Kristiána do koupelny. Mladík si dal sprchu, zvláštní pozornost věnoval svému penisu. Když vylezl ze sprchy, do koupelny vešla Nicola a důkladně ale jemně ho utřela. Kristián cítil narůstající vzrušení. Jeho přirození stálo v pozoru. Nejráději by přerážnul už Nicolou.

„V klidu, tygře. Angelika ti dá více radosti než já,“ řekla dívka, jako by mu četla v myšlenkách. Vzala „tygra“ za ruku

a vyprovodila z koupelny. Prešli do pokoje č. 16. Nicola otevřela dveře a vstřčila do nich Kristiána.

„Bav se dobře,“ řekla při odchodu a zavřela dveře. V pokoji vládla naprostá tma. Osvětlena byla pouze postel stojící u stěny. Na ní ležela Angelika. Pohled na ženu byl šokující. Kristián couvl, až se zády opřel o zavřené dveře. Chtěl křičet ale nemohl ze svého hrdla vydolovat ani tiché zapísknutí. Žena měla krásnou tvář, dlouhé černé vlasy. Hrdě ležela a upřeně hleděla na svého hosta. Byla již na podobné reakce zvyklá. Nepřekvapovalo ji to. Žena byla bez kůže. Chyběly jí obrovské kusy kůže na ruce, břichu i prstech. Dokonale viditelné byly červené svaly. Navíc celá – prvotně bíle povlečená postel – byla zamazána krví. Vedlejší efektem absence kůže je dost silné krvácení. Angelika pomalu vstala z lůžka a přistoupila ke Kristiánovi. Přiložila svou dlaň k jeho obličejí. Ucítil jemný, vlhký dotyk na tváři. Dost výrazně vnímal kovovou vůni krve a syrového masa. Jeho prvotní vzrušení zcela zmizelo a penis se scvrknul tak, jako nikdy předtím.

„Klid. Víím, jak vypadám. Ujišťuju tě, že zážitky to budou nadpozemské. Jsem Angelika, a ty?“

„Kri... Kri... Kristián,“ vyhekl ze sebe. Žena jej chytila za ruku a přivedla k posteli. Usedla na své lože. Svou jemnou dlaní uchopila mužův penis. Začala jej dráždit.

„Zapomeň na to, jak vypadám. Soustřed se na prožívanou rozkoš, protože určitě ti je dobře?“

„Ano,“ dokázal vyheknout Kristián. Měl zavřené oči, díky čemuž byly prožitky silnější. Ještě nikdy se žena nedotýkala jeho mužnosti. Rychle zapomněl na drastický vzhled budoucí milenkyně. Jeho penis se v mžiku naplnil krví a ztvrdnul. Žena objala úd svými lákavými ústy. Její jazyk laskal klientův žalud. Kristián se až chvěl rozkoší. Samovolně uchopil Angeliku za zátylek. Co na tom, že nemá kůži, když takhle kouří!

„Chci... Chci už do tebe,“ vyhekl roztrášený dalšími záchvěvy.

„Věděla jsem, že tě přesvědčím,“ řekla s úsměvem Angelika. Chytila chlapcův penis a mířila s ním níže, zatímco si lehala na záda. „Dotkni se mě,“ přikázala. Mužská povaha přivedla Kristiánovu ruku na prostitutčinu hrud. Měkká tuková tkáň byla na dotek šokující, ale také... hodně vzrušující. Kristián si uvědomoval, že je to ujeté, ale vzrušení bylo silnější než zdravý úsudek. Žena celou dobu klienta pozorně sledovala. Když zpozorovala, že dotyk jejích prsou muže neodpudil, namířila jeho penis ne mezi své nohy, ale mezi odhalená střeva. Penis hladce vnikl mezi Angeličiny vnitřnosti. Jakmile svým penisem ucítil vlhkou, jemnou těsnost, záda se mu rozpochybovala. Bylo mu mnohem lépe než s Kateřinou. Cítil, jak mu po zádech stéká hustá tekutina. Přemýšlel, zda je to krev, ale je to teď vážně důležité? Teď, když poprvé v životě zažíval radosti prvního sexu? Počítal se pouze on a jeho prožitky. Po chvíli se udělal. Byl to nejsilnější a nejlepší orgasmus v jeho životě. Vstal a pohlédl

na svou milenkyni. Z jejích střev vytékalo sperma smíšené s krví. Brunetka se usmívala a pronikavě hleděla na svého klienta. Ze stolku stojícího vedle postele vyndala balíček cigaret. Jednu vzala, vsunula si ji do úst a zapálila.

„Nebude ti vadit, když si zapálím?“ zeptala se poté, co vypustila první kouř.

„Samozřejmě, že ne.“

„Sedni si vedle mě,“ řekla a poklepalala na volné místo vedle sebe. Poslechl. Angelika se zahleděla hluboko do jeho očí. Zdálo se, že její černé zorničky ho propalují skrz na skrz. „Tak co chceš dělat po zbytek času, který sis zaplatil?“ Vyfoukla dým do tváře stále šokovaného milence.

„Nevím.“

„Nevíš? Už máš dost? Takový mladý muž by už měl být připraven na opáčko.“

„Nejsem moc zkušený, popravdě řečeno.“

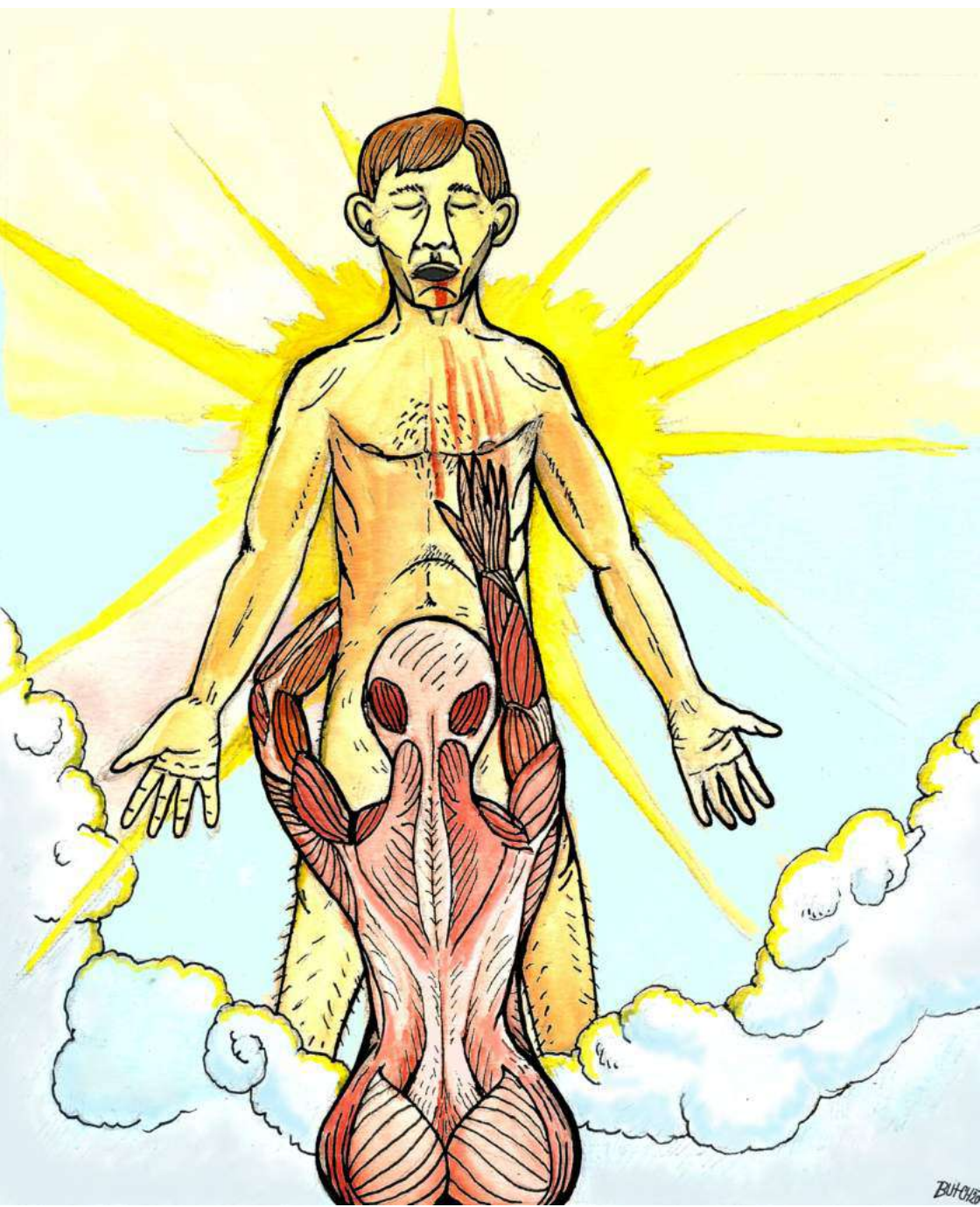
„Ne? Takový krásný mládenec nemá holku?“ Umělé řasy, dodávající na krásu Angeličiným neobyčejným očím, způsobily, že Kristián zapomněl na to, že žena nemá kůži.

„Mám, ale ona to nechce.“

„Chápu.“ Žena položila svou od krve slizkou ruku na Kristiánovu nohu. „Taky jsem byla kdysi taková.“

„Jak se stalo, že už nejsi?“

„Zbavila jsem se tkáně tlumící prožitky.“ Když to řekla, políbila ho na ústa. Dlaní chytila jeho varlata a začala je jemně hníst. Následně přesunula prsty po jeho penisu, který byl opět připravený k akci. Když přestala svého zákazníka líbat, sklonila se a objala penis svými rty. Prostitut-

čina kuřba Kristiána doslova rozechvěla. Ucítil nespokojenost, když ho přestala kouřit. Pauza v prožitcích však netrvala dlouho. Angelika neměla kůži ani na šiji. A do toho místa namířila penis. Čurák otírající se o hrtan poskytoval nevídanou rozkoš. Netrvalo dlouho než vystříkl. Ejakulát se zevnitř dostal do ženiny úst. Angelika se narovнала, otevřela ústa a ukázala mu jeho vlastní sperma.

„Tak mluv, jak bylo!“ vyptával se Tomek, když zase seděli na koleji.

„Nadpozemsky. Absolutně nadpozemsky!“

„Vidíš, měl jsem dobrý plán tam jít, co?“

„Alespoň jednou jsi vymyslel něco chytřejšího.“ Kristián nechtěl zacházet do podrobností výjimečnosti ženy, s níž strávil nejlepší hodinu svého života. Věděl, že by mu přítel i tak neuvěřil. Sám by tomu nevěřil.

„Dobrá, tak dáme poslední a jdu spát.“ Kamarádi vypili po panáku vodky a ulehli. Kristián však nemohl dlouho usnout. Celou dobu myslel na Angeliku. Ta žena mu ukázala, co je rozkoš. Znovu ucítit vzrušení. Pohlédl na Tomka, jeho kámoš už spal ve své posteli. Kristián uchopil svůj penis a s myšlenkami na Angeliku začal masturbovat. Vybavoval si dotek ženy. Její vůni a teplo těla. Jemnost jejího vnitřního ústrojí. Nakonec se udělal. Z toho všeho, co jej dnešní noci překvapilo a potěšilo mu jedno nedávalo pokoje. Jedna Angeličina věta. „Zbavila jsem se tkáně tlumící prožitky.

„Kde je Tomek?“

„Odjel na víkend domů, jsme tu sami.“ Kristián měl z návštěvy své dívky velké obavy. Celý den věnoval úklidu svého pokoje, nákupu, vaření. Koupil také dobré červené víno. Sám se také vhodně upravil. Vzal si bílou košili, použil drahý parfém vypůjčený od spolužáka z ročníku.

„K jaké příležitosti to vůbec je?“ Udivená Kateřina usedla k malému stolu, na němž již stál talíř s maďarským gulášem.

„Nikdy jsi nic neuvařil.“

„Není důvod,“ odpověděl Kristián otvírající víno. „Prostě ti chci udělat radost.“

„Poslouchej, miláčku.“ Dívčin výraz nevěstil dobré zprávy. „Hodně si cením toho, jak se snažíš ale jestli chceš, abychom to znovu zkusili, tak z toho nic nebude.“ Teď zase chlapcův výraz hovořil o velkém zklamání.

„Ale proč?“

„Co proč? Myslela jsem, že chápeš.“

„Ne, nechápu. Jsme pár. Sex je normální věc. Jasně, poprvé to nebylo nejlepší, ale to je úplně přirozené. Teprve naše těla poznáváme.“

„Samozřejmě, jsme pár a jestli chceš, aby to tak zůstalo, okamžitě přestaň mě k čemukoliv nutit, rozumíš? Jsem žena a ne děvka!“ Kateřina se naštvála. Vstala a křičela na svého přítele. „Uděláme to jen tehdy, kdy to uznám za vhodné, pokud vůbec někdy. Pochopil?“

„Ne, Kačko, nepochopil.“ I Kristián vstal. Mluvil tiše a klidně. Dívka ještě nikdy svého přítele neviděla v takovém stavu. Bála se ho. Obzvláště jeho očí. Očí,

keré se naprosto změnily. Byly jakoby nepřítomné, jak by nehleděl na ni ale skrze ni. „Zkusíme to ještě jednou, tentokrát ale zařídím, aby se ti to zalíbilo.“ Dívka se pokusila vyběhnout z pokoje. Naneštěstí jí silný úder do hlavy zbavil šancí na útěk.

* * *

Hlava jí třeštila bolestí tak moc, až nemohla otevřít oči. Nic si nepamatovala kromě toho, že šla ke svému příteli. Slyšela nějaké hlasy. Někdo mluvil. Nedomnívala se rozoznat slova. I hlasy se jí zdály cizí. *Maďarský guláš*. Vzpomínky se začaly vracet. *Hádka!* Ano, pohádali se. Ale kvůli čemu? Na to si nedokázala vzpomenout. Zkusila pohnout rukou a tehdy zjistila, že je svázaná. Nemohla se hýbat. Pokusila se otevřít oči ale ostré světlo spojené s narůstající bolestí hlavy je rychle zase zavřelo. *Sex. To kvůli sexu se pohádali*. Teď už si vzpomněla na všechno. Zaměřila se na hlasy. Dva mužské, jeden ženský. Byla si jistá. Šum v hlavě a bolest pomalu ustupovali. Díky tomu začala rozhovor nejen slyšet, ale mu i rozumět.

„Nevěděla jsem, že to vypadá tak drasticky.“

„Ale nebude jí nic?“ Že by to byl Kristiánův hlas? Ano, to je zřejmě on.

„Můžeš být v klidu. Jak sis všiml, už jsem to dělal.“ Nějaký mužský, chraplavý hlas. Neznala ho.

„Kdy budeme moct začít?“ Znovu Kristián.

„Já jsem začala takřka hned.“

„Začali jsme.“ Neznámý chraplavý hlas se rozesmál. Kateřina znovu zkusila ote-

vřít oči. Tentokrát se jí to povedlo. Když oči přivykly světlu, zahlédla tři postavy. Dva muže. Jedním z nich byl, jak se již dříve zorientovala, Kristián. Druhého neznala. Byl shrbený a měl dlouhé šedé vlasy. Pak pohlédla na ženu. Neznámá byla hezkou brunetkou. Oblečená byla do bílé košile a černých kalhot. Kouřila cigaretu.

„Vzbudila se,“ prohlásila klidně žena a pohybem hlavy ukázala na Kateřinu. Muži okamžitě pohlédli na oběť.

„Kačko, jak se cítíš?“ Kristián přistoupil ke své dívce.

„Co se tu děje? Kde to jsem a co to je za lidi?“

„Klid miláčku, všechno bude dobré.“

„Kurva, co se děje?! Proč jsem svázaná?!“

„Klid, maličká, ber tento den jako počátek nového života.“ Angelika přistoupila blíže. „Chceš vědět, co se stalo? Právě tohle.“ Žena odložila cigaretu. Pomalu začala rozepínat knoflíky košile. Když ji sundala, zbavila se kalhot. Pod oblečením byla v obvazech jako mumie. Na mnoha místech obvazu prosakovala krev. Již tento pohled Kateřinu vyděsil. Později to bylo ještě horší. Obzvláště, když se neznámá zbavila i obvazů. Chyběly jí celé pásy kůže na těle. Viditelné byly prakticky celá střeva, jeden prs, i na nohou a rukách chyběly celé kusy tkáně.

„Co to znamená?“ Dívku ovládl strach. Nic z toho nechápala. Kráska bez kůže přišla ještě blíže.

„Zvykneš si na nový vzhled, obzvláště, když zažiješ rozkoše spojené s absencí kůže. Kristiáne, ukaž jí to.“

„Uvidíš, miláčku, bude to skvělé.“ Muž

se začal svlékat. Jeho penis stál v pozoru. Vzrušení chvělo jeho tělem. Ovšem, Kateřina bez kůže vypadala strašně, ale on už měl zkušenosti a věděl, že hebkost vnitřností společně s mazlavou krví dodají neobyčejné prožitky. Proto neposlouchal křik své vyvolené, když k ní přistupoval. Stanul u břicha. Pohled na poskládaná střeva byl z jedné strany odpuzující ale z druhé fascinující. Obkročmo vylezl na stůl. Chytil svůj penis a namířil jej směrem k tělu bez kůže. Pomalu se s ním začal přibližovat. Jeho hlava nepřijímala nic, co Kateřina křičela. Pouze chtíč. Její křik zesílil, když penis pronikl mezi střeva. Kristián však nic neslyšel, jen pracoval boky.

„Dobrá práce, Gustave,“ pochválila Angelika šéfa *Domu naboty*.

„Díky, Fakt mi to jde čím dál líp.“

„Odstraníš mi kůži z pravé nohy?“

„Jasně.“ Gustav a Angelika vešli do sousedního pokoje. Kristián mezitím ojížděl Kaččino břicho. Omámen sexem neslyšel její prosby. Počítalo se pouze tady a teď. Nebylo nic než další přírazy. Znetvoření, bolest, pokoření, nic se nepočítalo. Ne pro Kristiána, který právě prožíval svůj nejlepší orgasmus v životě. Naneštěstí pro Kateřinu se jasnost mysli nevrátila společně s vyprázdněním varlat.

„Teď už budeme spolu navždy, Kačko. Společně zažijeme věci, jaké nikdo kromě nás nepoznal.“

Dívčín pláč se rozlehl po *Domu naboty*. Domu, do něž teď patřila, neboť byla opravdu nahá.

Přeložil: Honza Vojtíšek

Marcin Piotrowski (* 1989)

Narodil se v Lodži. Jistou dobu žil v Anglii. Vystudoval Lodžskou univerzitu. O horror se zajímá, co pamatuje. Publikoval v časopise *Horror Masakra* a několika antologiích (*Krew zapomnianych bogów, Szlakiem odmieńców, Gorefikacje II Tom drugi, Halloween w stu słowach, Tabu. Antologia horroru erotycznego 1 a 2*). Společně s Tomaszem Czarnym napsali dva hardcore hororové romány *Folk* (2018) a *Leśne ostępy* (2019). Kromě horroru publikuje v oblasti etnologie a antropologie (např. sborník prací k 70. výročí narození profesora Zygmunta Klodnického *Atnologiczne i antropologiczne obrazy świata – konteksty i interpretacje*). Český publikoval povídku ve 20. čísle *Howarda*.

SNY PRAVDIVĚJŠÍ NEŽ SKUTEČNOST

TÉMA

*Say your prayers little one
Don't forget, my son
To include everyone
Tuck you in, warm within
Keep you free from sin
,Till the sandman be comes
Sleep with one eye open
Grippins your pillow tight
Exit, light
Enter, night
Take my hand
We're off to never-never land¹*

O čem zpívá James Hetfield? Proč se spánek, k němuž se chystá malý chlapec, namísto toho, aby byl časem odpočinku,

¹Metallica, *Enter Sandman*, album *Metallica*, 1991.

často stává noční můrou bez možnosti útěku? Proč musí prcek spát s jedním okem otevřeným, pevně tisknout polštář? A kdo je Sandman, který přijde a odvede ho do Země Nezemě, naprosto nepodobné té z příběhu o Petru Panovi? Fenomen snových přání již po staletí fascinuje, táhne, rozechvívá a představuje inspiraci v umění, hudbě, filmu a literatuře. Mohlo by se zdát, že nemá proč vzbuzovat neklid – noční můry ve světle dne blednou a ztrácí na síle. Ovšem uprostřed noci, ve stínu ložnic, ve světle, který se staví na odpor naší racionalitě, se stávají pravdivější než skutečnost. To sen je tehdy reálný a ne peřina, kterou nervózně mačkáme v ruku. Neexistuje už hranice mezi tím, co je skutečné, a tím, co je imaginární, existují už jen surrealistické příběhy, nepřítomné majáky a nic více. To ony utváří realitu, respektive metarealitu, nedávající se normálně interpretovat. A právě to vzbuzuje neklid a strach, dokonce i pokud jsou snové příběhy na první pohled naprosto nevinné. Neboť v tomto okamžiku, v tom jediném zvláštním kousku noci, má nad námi moc Sen. Morfeus. Oneiros. Tvůrce. Kai'ckul. Písař. Sandman.

TOPOS, LEGENDY, PRVOVZORY

Na počátku našeho letopočtu římský básník Ovidius ve svých Proměnách o Morfeovi psal jako o jednom ze synů velkého boha snů – Hypnose. „*Mezitím otec Spánek z tisíce svých synů vzbudil Morfea, který uměl schopně následovat lidskou podobu. Nikdo lépe než on nedokázal následovat kroky, rysy tváře a lidské hlasy; dodával tomu odpovědný šat a slova typická pro danou osobnost*². Morfeus po přijetí jakékoliv formy děsil spící, formoval jejich sny a tím ovlivňoval jejich život po probuzení. V německém a skandinávském folkloru vystupuje postava Pískového Dědka (nebo Písaře), který se vkrádal do naší reality a sypal magický písek do očí usínajících dětí, čímž na ně přivolával sny. Pocit „písku v očích“, který můžeme občas pocítit po probuzení, měl být zjevným znakem působení Pískového Dědka. Příchozí ze země snů mohl být děsivým netvorem, jak je tomu ve strašidelné povídce Písař z roku 1817 spisovatele E. T. A. Hoffmanna. „*To je takový zlý mužský, ten, když děti nechťejí do postele, na ně přijde a hodí jim přehráli písku do očíček, a ty jim potom okrvaví a vyskočí z důlků, a on ty očička nahází do pytle a zanes je na půlměsíc jako žrádýlko pro svoje dětičky; ty tam sedí v hnůzdě a mají zahnuté zobany jako sova, a těmi zobany sezobají očička nezvedených lidských dětí*“³ Pískový Dědek mohl být také postavou kladnou, jako

dobry duch z pohádky Hanse Christiana Andersena z roku 1841 – Ole Zavrňočka. Ole sypal dětem do očí pyl s příchutí sladkého mléka a starostlivě nad spícími prcky rozevíral magický deštník. Deštník hodným dětem sesílal hezké sny, pro zlobivé děti zůstával prázdný.

Motiv země snů, která má svého rezidenta, ovlivňujícího naši realitu byl a je tak nosným, že musel nakonec proniknout do popkultury 20. století. Neexistuje způsob jak zde zmínit všechny oblasti umění a kultury, v nichž se tvůrci po staletí odvolávali ke Snu (ať už personifikovanému nebo nikoliv). Přesto v kontextu toho jednoho díla, o němž chci povprávět v tomto článku, musíme absolvovat krátkou cestu do června roku 1939. V předvečer 2. světové války ve Spojených státech vyšel čtyřicátý sešit série **Adventure Comics** vydavatelství Detective Comics. Objevil se v něm Wesley Dodds oblečený do dlouhého pláště, klobouku, plynové masky, pulpový detektiv, superhrdina, který pomocí podivné zbraně rozprašující podezřelý prášek odesílal zločince do země snů⁴. Dodds

⁴ *Adventure Comics* No. 40 (červen 1939).

² Ovidiusz: *Metamorfózy*, 1995, s. 305.

³ E. T. A. Hoffmann, *Písař*, Půlnoční povídky, Albatros, 1989, překl. Vladimír Procházka. [pozn. překl.]

byl typickým dítětem Zlatého věku amerického komiksu, tedy období radostného, ale i brutálního pulpu, během něhož se zrodily takové legendy jako Superman, Batman nebo Wonder Woman. Když už Zlatý věk minul, nakonec uzavřen roku 1954 objevením se v USA takzvaného Komiksového Kodexu⁵, zabraňujícího „zobrazování zločinu a násilí povzbuzujícím způsobem“, Wesley Dodds byl poněkud zapomenut. Poněkud – protože arcidílo, o němž pojednává tento článek, by nevzniklo bez dřívější kreace Sandmana Zlatého věku.

V sedmdesátých letech byly zásady Kodexu pojímány hodně svobodně a lehce campový a přebarvitý Stříbrný věk komiksu přešel již výrazně v Bronzový věk – vážnější, zaměřený na zralejšího a mnohem více vyžadujícího odběratele. V prosinci 1974 se objevuje první číslo komiksu nazvaného jednoduše **Sandman**⁶. Legendy americké popkultury Joe Simon a Jack Kirby vytvořili postavu Garretta Sanforda, který dokázal existovat v dalším rozměru existence, nazývaném prostě The Dream Stream. Sandman, vybavený zářivou a upnutou uniformou typického superhrdinského krejčího, bránil spící děti před všelijakými nočními můrami a netvory obtěžujícími je ve snech. Obzvláště velké bitvy sváděl o mysl malého Jeda Walkera, jehož sny byly navštěvovány neobyčejně temnými

monstry. V lednu 1976 vychází šestý, poslední svazek **Sandmana** Bronzového věku a bude muset uběhnout až třináct, než svět pozná další vtělení Vládcy Země Snů. V lednu 1989 začíná komiksově zeměměřeni.

NEIL GAIMAN

Autor nového **Sandmana**, narozený roku 1960 v Hampshire ve Velké Británii, byl v dětství vášnivým čtenářem. Četl horrory, fantastiku, komiksy a jako náctiletý zkoušel psát své první texty. Samozřejmě do šuplíku – v sedmdesátých letech, na rozdíl od současnosti, neexistovaly ještě

vhodné technické ani tiskárenské prostředky, aby všechno, co jen bylo možné, šlo kdekoliv publikovat. V osmdesátých letech byl novinářem, psal články a biografie – celou dobu však chtěl něco více. Neil Gaiman vzpomíná, že opravdovým bodem zlomu v jeho kariéře bylo přečtení slavného komiksu Alana Moora, který v roce 1984 převzal otěže v sérii o podiv-

⁵*The Comic Code Authority by the Comics Magazine Association of America, 1954.*

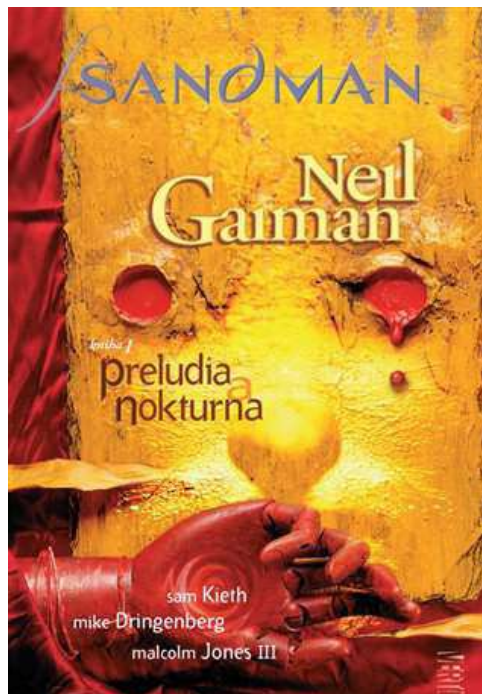
⁶*The Sandman* No. 1-6 (prosinec 1974 – leden 1976).

né kreatuře z bažin⁷. Tento komiks byl pro Gaimana opravdu velkým zdrojem inspirace, jeho vliv na estetiku a příběh **Sandmana** (obzvláště jeho prvních čísel) je hodně výrazný. Neil zatoužil tvořit, psát, dobývat svět. V roce 1986, během cesty vlakem na jakýsi další komiksový con, se seznamuje s kreslířem Davem McKeanem, který, podobně jako on sám, hledal štěstí na těžce překonatelném vydavatelském trhu. Pánové spojili síly a zakrátko vznikl komiks o jistých drastických událostech⁸, které potkávají malého chlapce během léčby u tajemného osteopata. Gaimanův a McKeanův debut je již na pohled odstup od mainstreamu, příběh je divný, temný, přímo lynchovský, znepokojující čtenáře lehce odreálnými černobílými kresbami a postmoderním vyprávěním.

Karen Berger, hlavní vydavatelka odnože Detective Comics, již je dnes Vertigo, vzpomíná na Neila Gaimana jako na dotěrného, ale milého mladého člověka, který se, s odvoláním na známost s Alanem Moorem, hodně intenzivně pokoušel prodat svůj příběh. Když si uvědomila, že je Gaiman autorem „Drastických případů“, rozhodla se dát mu šanci. Vznikly dva náměty na komiksovou sérii – založené na koncepci oživení starých a již zaprášených hrdinů Detective Comics a jejich zobrazení v novém světle a novém aranžmá. V roce 1988 Gaiman společně

s McKeanem reanimoval v první řadě **Černou orchidej**⁹, vytvořil typický superhrdinský *origin* této postavy a následně se vrhl na vytvoření budoucí legendy.

Karen Berger v předmluvě k polskému vydání **Preludií & nokturn** píše: „**Černá orchidej** je druhý Neilův komiks. Podobně jako jeho první práce – **Violent Cases** – je technicky dokonalý, ale trochu moc suchý a precizní. Poměrně obtížně jsem se mohla identifikovat s postavami hrdinů. Ovšem umění autora vzbuzovalo naději, že další projekt bude výtečný. Měl to být právě cyklus věnovaný Sandmanovi, jehož hrdina by se zcela odlišoval od ‚starého‘ Sandmana“¹⁰.

7 *The Saga of the Swamp Thing* No. 20-64 (leden 1984 – září 1987).

8 N. Gaiman (scénář), D. McKean (kresba), *The Violent Cases*, 1987.

9 Idem, *The Black Orchid*, 1988.

10 Idem, S. Kieth, M. Dringenberg, M. Jones III (kresba), *Sandman* sv. I. *Preludia i Nokturny*, 2006.

A odlišuje se. Třetí komiksově vtělení Krále Snů, to je Morfeus, v komiksu často nazýván také jednoduše Snem. Je to hodně vysoká, nepřirozeně bledá, černovlasá, extrémně hubená postava, vždy oblečená do černého pláště. Je to mix Roberta Smitha z *The Cure*, Alice Coopera a samotného Neila Gaimana z časů, kdy pracoval na **Sandmanovi**. Morfeus je divný, zneklidňující, vyjmut přímo ze snových přeludů. Je to postava zcela jiná než jeho předchůdci.

RODÍ SE UNIVERSUM

Spánek spravedlivých¹¹, první číslo nového **Sandmana**, je začátek jedné z největších událostí v historii komiksu a první krok Neila Gaimana ke slávě. Začíná vznikat nové universum, společně se svou mytologií a historií. O čem vypráví první čísla **Sandmana**? Co je to za příběh?

Anglie, Wych Cross, červen 1916. V sídle Rodericka Burgesse, velkého mága a vůdce Řádu starověkých mystérií – sekty hledající nesmrtnost, probíhá temný okultní rituál. S pomocí magické knihy, nazvané *Magdalenin grimoár*, se Burgess snaží na Zemi přivolat personifikaci Smrti a uvěznit ji v místnosti speciálně připravené pro tento účel. A něco se opravdu podaří přitáhnout – v kruhu nakresleném na podlaze sklepení se objevuje tajemná postava v černém plášti a podivné plynové masce. Příchozí drží vak s podivuhodným pískem a velký černý klenot. Sekta je přesvědčena o tom,

že chytila samotnou Smrt a snaží se z ní vytáhnout tajemství nesmrtnosti. Ukazuje se však, že byl chycen mladší bratr Smrti, Sen z Věčných. Sen (Morfeus) přebývá ve vězení několik desítek let, zapřutě odmítá odpovídat na otázky svých vězňů a nevyvádí je z jejich omylu. V té době je mnoho lidí na světě zasaženo tajemnými indispozicemi. Upadají do dlouhého, mnohaletého spánku, zřídka přerušovaného krátkými obdobími bdělosti.

Míjejí dekády, vládu nad sektou přebírá syn (crowleyovsky¹² vyvedeného) Rodericka – Alexander. Řád starověkých mystérií upadá, Alexander je už starý a nemohoucí. Tři magické artefakty Snu jsou ukradeny a dostávají se do nepovolaných rukou. Sen nakonec prchá z vězení a než se vrátí do svého Království Spánku, sesílá na Alexandra největší z možných nočních mūr – věčné probuzení. Burgess se probouzí ze spánku v údajně skutečné realitě, která se nakonec ukazuje být jen další vrstvou spánku. A tak donekonečna, bez nadějí na opravdové probuzení. Morfeus se vydává do hlubin skutečného světa, protože než se vrátí do svého království, musí nalézt ukradené artefakty. Prvních osm částí **Sandmana**, obsažených právě v **Preludiích & nokturnech**, je fascinující, husí kůži nahánějící příběh o Morfeově boji za získání své moci a návrat do svého království.

Morfeus je vládcem Snění (doplňkového rozměru existence), které se nachází

11 Idem, *Sleep of the Just, Sandman vol. 2 No. 1* (leden 1989).

12 Aleister Crowley, slavný anglický okultista a mystik, předloha postavy Rodericka Burgesse.

pod jeho naprostou kontrolou. Může toto Snění tvarovat bez omezení, pronikat do snů ostatních lidí a svévolně je modelovat, může přecházet ze Snění do reality. A co je nejdůležitější – má vliv na reálný svět. Morfeus ve Snění obývá velký zámek, strážný Gryfem, Wyvernem a Hippogryfem. Přebývají tam také: mluvící havran Matthew, přivádějící na mysl básně Edgara Allana Poea¹³; věrný knihovník Lucien, sluha Věčných; strašák Merv, vzorovaný podle postavy Jacka Pumpkinheada z románu L. Franka Bauma¹⁴; dvojník britského spisovatele G. K. Chestertona, v komiksu nazývaného Zeleným rájem; tajemná Eva žijící v jeskyni a jsoucí zjevným odkazem k biblické matce lidského rodu;

Kain a Abel – dva bratři, z nichž první, „mluvící úplně jako Vincent Price“, se zabývá hlavně zabíjením toho druhého a děsivý Korintán, Morfeův tvor mající pod víčky zuby namísto očí a schopný krást svým obětem vzpomínky. Většina z těchto postav vystupovala v amerických komiksech již dříve – tento svého druhu *reboot* **Sandmana** se ukázal být novým počátkem i pro ně.

Morfeus společně se svým příbuzenstvem Osudem, Smrtí, Zkázou, Touhou, Zoufalstvím a Deliriem (anglicky to zní rozhodně lépe – Dream, Destiny, Death, Destruction, Desire, Despair, Delirium) patří k Věčným. Jsou to nadpřirozené, nesmrtelné existence, které ovlivňují naše osudy a personifikují jisté neměnitelné

13 E. A. Poe *The Raven*, „Evening Mirror“
29 ledna 1845, s. 4.
14 L. F. Baum, *The Land of Oz*. 1905.

a nepomíjející ideje. Nejsou to bohové, jsou něčím více, protože ti umírají společně se svými vyznavači a je třeba v ně

věřit, aby existovali. Věční naproti tomu, jako nesmrtelné projekce fundamentálních představ, jsou věční. Jsou něčím, od čeho nikdo nikdy a nikam neuteče. Ale jak to vysvětluje Morfeus ve druhém souborném vydání příběhů o Sandmanovi¹⁵, Věční, i přes svou sílu, neovládají lidi. Jsou to sluhové člověka, vždy a všude musí plnit svou povinnost, když to vyžadují nepsané, odvěké zásady působení všehomíra.

Neil Gaiman tyto zmaterializované ideje představuje způsobem zbaveným jakéhokoliv nafukování. Věční jsou v mnoha aspektech hodně lidští – myslí, sní, touží, bojí se, hněvají, bojují, nařikají a bloudí. Každý z nich, podobně jako Sen, má své království, kde je neomezeným vládcem. Nejstarší je Osud, tajemný slepý stařec vždy oblečený do dlouhé mnišské kutny s kápí. Celou dobu čte knihu, v níž jsou zapsány všechny události – jak ty minulé tak i ty budoucí. Jeho anglické jméno (*The Destiny*) o něco lépe odráží jeho povahu, neboť Osud je personifikací fátum, předurčení již na samotném počátku determinujícího každý lidský život. Další je Smrt, představená jako drobná náctiletá dívka v oblečení charakteristickém pro goth subkulturu. Objevuje se pokaždé, když někdo umírá a pomáhá mu vyrovnat se s faktem, že jeho čas na Zemi právě pominul. Sen už známe. Dalším členem rodiny je Zkáza, silný rudý muž s dlouhými vlasy a bradkou, zosobňující lidskou tendenci k destrukci všeho, co

se nám podařilo vytvořit. Zkáza, který jednoho dne ze zpočátku nevyjasněných příčin opouští svou rodinu, je klíčovým hrdinou sedmého souborného svazku **Sandmana**¹⁶. Dále tu máme dvě dvojčata (rozhodně dvouvaječná, podle mě) Touhu a Zoufalství. Touha je cynický androgyn, nejegoističtější a snad obecně nejlidštější postava mezi Věčnými, symbolizující všechno, po čem kdy člověk toužil, touží a bude toužit. Je vždy vlastníkem a nikdy vlastnictvím. Zoufalství je naproti tomu malou, svou ošklivostí odpuzující nahou ženou, objevující se vždy, když se lidská duše pohrouží na dno nepředstavitelného smutku a beznaděje. Nejmladší Delirium je šílenou, neustále ve svých vlastních snech žijící personifikací řecké bohyně šílenství a klamu, promlouvající jen sebou samotnou pochopitelným jazykem.

NEVYČERPATELNÝ ZDROJ FANTASTICKÝCH NÁPADŮ

Základní série o **Sandmanovi** se skládá z pětasedmdesáti dílů, vydávaných od ledna 1989 do února 1996. Vydavatelství Egmont je naposledy vydalo v deseti souborných sběratelských vydáních, se zachováním chronologie originálních vydání. Většina svazků je sbírkou příběhů spojených společnou dějovou linií. Přečteme si o tom, jak se Morfeus vydá do reálného světa, aby pochytil noční můry, které uprchly během jeho nepřítomnosti ve Snění a postavil se čelem „lidskému viru snů“ – velké hrozbě schopné zničit

15 N. Gaiman (scénář), M. Dringenberg, M. Jones III (kresba) *Sandman* sv. II. *Dom lalki*, 2009.

16 Idem, J. Thompson, V. Locke, D. Giordano (kresba), *Sandman* sv. VII. *Ulotne zycia*, 2014.

celé jeho království¹⁷. Účastníme se cesty do samotného Pekla, aby byla osvobozena po tisíc let vězněná žena, která se odváží odmítnout nabídku Snu¹⁸. Poznáme příběh na první pohled obyčejné dívky, přenesené do paralelní, vysněné reality, aby se společně s jejími obyvateli postavila teroru démonické Kukačky¹⁹. Doprovázíme Morfea a Delirium během hledání jejich ztraceného bratra – Zkázky²⁰ a nakonec budeme účastníky vskutku epického, vzrušujícího, děsivého a dechberoucího příběhu o vině, trestu, osudu, životě a smrti²¹.

Ale příběhy o Sandmanovi, to jsou také povídky představené v jednotlivých sešitech, které jsou samostatnými uzavřenými celky nebo částmi větších příběhů, které jsem zmínil výše. Neil Gaiman je tvůrce s neobyčejnou schopností splétat jednotlivé povídky, za současného uvědomění si toho, že píšou jednu gigantickou ságu, která musí být vyprávěna s plnou odpovědností za spojitost. Nikdo neví, zda v roce 1988, kdy Gaiman usedl ke psaní prvních scénářů k **Sandmano-**

vi, již měl v hlavě uložený celý příběh. Dovolím si připustit, že ne, že se vyvíjel společně se samotným autorem a hlavním hrdinou. Opravdu překvapující je v takovém případě to, jakým způsobem zdánlivě nepodstatné události z dřívějších částí ovlivňují to, co se děje později, jak celá dějová konstrukce roste před našimi očima, jak jsme často nuceni vracet se k předchozím číslům, abychom lépe pochopili kontext toho, co se děje právě teď. Nejvíce ale imponuje ucelenost celého příběhu, různorodost hrdinů i lokací, četnost odkazů na popkulturu, mýty, historii, literaturu a umění – krátce, všechno to, co Gaiman bere z celého intelektuálního i civilizačního dědictví lidstva a využívá jako stavební materiál své konstrukce. A nejde o projev ješitného vzdělance, je to zcela záměrné konání, nesoucí s sebou silný odkaz.

Série **Sandman** je v první řadě dítě Detective Comics. V prvních částech dochází k mnohým hostujícím výstupům a navázáním na jiné části tohoto komiksového universa. Prakticky všichni obyvatelé Snění jsou reaktivovaní staří hrdinové DC komiksů; potkáme Wesleye Doddse, tedy prvního Sandmana;

17 N. Gaiman (scénář), M. Dringenberg, M.

Jones III (kresba), *Sandman* sv. II op. cit.

18 Idem, Kelley Jones, M. Dringenberg, M. Jones III, M. Wagner, D. Giordano, G. Pratt, P. C.

Russell (kresba), *Sandman* sv. IV *Pora mgel*, 2010.

19 Idem, S. McManus, C. Doran, G. Pratt, D. Giordano (kresba), *Sandman* sv. V *Zabarwa w ciebie*, 2011.

20 Idem, J. Thompson, V. Locke, D. Giordano (kresba), *Sandman* sv. VII. *Ulotne zycia*, 2014.

21 Idem, M. Hempel, R. Case, D'Israeli, T.

Kristiansen, G. Dillon, C. Vess, D. Ormston, K. Nowlan (kresba), *Sandman* sv. IX *Panie taskarwe*, 2015.

prečteme si znovu odvyprávěný příběh druhého Sandmana uvězněného společně s další, hodně váženou superhrdinkou Hippolytou Hall (jedna z klíčových postav v gaimanovském universu) v myslí malého Jeda Walkera. Morfeova výprava do Pekla v **Údobí mlh** se stává počátkem Lucifera, nové komiksové série vyprávějící o osudech největšího padlého anděla, který zavrhl své království a rozhodl se usídlit na Zemi. Objevují se takoví slavní hrdinové jako John Constantine, kuřák a nájemný zabiják přízraků; démon Etrigan; děsivý Doctor Destiny, který po útěku ze slavného Arkham Asylum touží ovládnout lidské sny a v neposlední řadě Urania, jejíž setkání se Smrtí v části **Fasáda**²² můžeme považovat za Gaimanovo symbolické rozloučení s hrdiny DC universa. Od té doby universum Vládce Snů opouští čím dál více svůj mateřský základ, až nakonec v březnu 1993 vychází první číslo **Sandmana** označené novým imprintem Detective Comics, zaměřeným na dospělého a náročného diváka. Rodí se Vertigo, značka v současnosti známá každému komiksovému fanouškovi.

Neil Gaiman do hry zve mýtické postavy, symboly, topos a archetypy. Morfeus pravidelně potkává tři vědmy přímo ze stránek shakespearovského *Macbetha*, které se v komiksu objevují v nejrůznějších inkarnacích – Hekaté, Moiry, Cynthie, Mildred a Morgan; Fúrie; Blahovolných i Erynie. Poznáme Lucifera, Belzebuba, Azazela, anděla Remiela,

Odina, Thora, Lokiho, Kostěje Nesmrtelného, Babu Jagu, Orfea, Kaliope, Bast, Anubise, Ištar, Eurydiku, Nualu, Puka, Cluracana a mnoho jiných božstev. Gaiman čerpá z literární tradice – znovu objevujeme díla Shakespeara, Čaroděje ze země Oz, Mary Poppins, Alenku v říši divů, Příběhy tisíce a jedné noci ale také legendu o Věčném Židovi. Přeneseme se do období francouzské revoluce, doby vlády Oktaviána Augusta, do let secesní války, středověku i viktoriánské éry.

Několik příběhů si zaslouží zvláštní zmínku. **Sen noci svatojánské**²³, poetický příběh o Shakespearově díle vystaveném velkým básníkem a jeho mrtvolou pro obyvatele Pohádkové země, vyhrál v roce 1991 ocenění World Fantasy Award, když porazil povídku Thomase Ligottiho²⁴. **24 hodin**²⁵ – je děsivý příběh jakoby ze seriálu *Zóna soumraku*, v níž je zaznamenána čtyřiaadvacetihodinová gehenna obyvatelů jisté jídelny, psychicky mučených šíleným Doktorem Destiny. V **Miláccích štěstěny**²⁶ poznáváme Hoba Gadlinga, jednu z nejdůležitějších postav v Sandmanově universu, který se jednoho dne rozhodne, že neumře, protože má hodně mnohem zajímavějších věcí na práci. Jako jediný z vlastního rozhodnutí nesmrtelný člověk se každých

23 Ibidem.

24 Thomas Ligotti: *The Last Feast of Harlequin*, „Fantasy & Science Fiction“ duben 1990.

25 N. Gaiman (scénář), S. Kieth, M.

Dringenberg, M. Jones III (kresba), *Sandman sv. I* op. cit., 2006.

26 Idem, M. Dringenberg, M. Jones III (kresba), *Sandman sv. II* op. cit., 2009.

22 Idem, C. Doran (kresba), *Sandman sv. III Kraina Snów*, 2009.

sto let setkává se samotným Morfeem, který, jak se nakonec ukazuje, to dělá proto, že jeho lidský prvek potřebuje přítele. Dvacátý pátý sešit **Sandmana**²⁷, který je součástí **Údoby mlh**, je příběhem umírajícího třináctiletého Charlese Rowlanda, který, podobně jako Cole Sear z Shyamalanova²⁸

prvního velkého filmového úspěchu, vidí mrtvé lidi, vyhnance z Luciferem opuštěného Pekla. **Poslední císař Ameriky**²⁹ je jeden z nejmotivnějších a nejzrušivějších příběhů v celé sérii – šílenství Joshuy Abrahama Lincolna, obyvatele USA 19. století. Jeho samozvané prohlášení se za Císaře Spojených států amerických se ukazuje být jediným způsobem jak zachovat zdravou mysl. **Zlatý muž**³⁰ je mrknutí na největší fanoušky světa Detective Comics. Peripetie Preze Rickarda, prvního náctiletého prezidenta USA, jsou opětovným zrozením jednoho z hrdinů Bronzového věku komiksu v USA – pubertáka-idealisty-paladina, který bojuje za lepší svět pro každého z nás. A nakonec pětasedmdesátá, poslední část **Sandmana**, pojmenována **Bouře**³¹, kouzelný příběh o Shakespearovi, nadšení, poesii

27 Idem, Kelley Jones, M. Dringenberg, M. Jones III, M. Wagner, D. Giordano, G. Pratt, P. C. Russell (kresba), *Sandman sv. IV op. cit.*, 2010.

28 M. Night Shyamalan (rež.) *Šestý smysl*, 1999.

29 N. Gaiman (scénář), B. Talbot, S. Woch, D. Eagleson, S. McManus, K. Williams, D. Giordano, V. Locke (kresba), *Sandman sv. VI Refleksje i przymowieści*, 2014.

30 Idem, J. Thompson, V. Locke, D. Giordano (kresba), *Sandman sv. VIII Koniec światów*, 2015.

31 Idem, M. Zulli, J. J. Veth, C. Vess (kresba), *Sandman sv. X Przebudzenie*, 2015.

a metafyzice. Nostalgické a hodně náladové uzavření epeje, která byla velkou událostí nejen ve světě komiksu, ale i ve světě literatury. Peter Straub v doslovu ke **Krátkým životům** napsal: „*Jestli toto není literatura, tak už nic.*“

HRŮZA

Nejen Peter Straub psal doslovy (nebo předmluvy) k **Sandmanovi**. Své pohledy, stejně nadšené, vyjadřovali takové osobnosti jako: Gene Wolfe, Stephen King, Clive Barker, Samuel R. Delany nebo Harlan Ellison. Taková doporučení by chtěl mít každý tvůrce na světě, nejsou to ale pouze slavná jména, jimiž zaujal Gaimanův komiks. Čím si **Sandman** podmanil popkulturu a srdce svých čtenářů? Co je to za fenomén?

Clive Barker napsal v předmluvě k **Doměčku pro panenky**, že hrůza u Gaimana nespočívá v invazi cizí, děsivé skutečnosti do našeho dobře známého a kognitivně stabilního světa. Nikdo se nepokouší vytáhnout ontologický trn z tkaniva reality, nikdo se nesnaží o navrácení statu quo. Děje se tak proto, že neexistuje jedna, všeobecně přijatá verze reality, ale náhodnost subjektivních zkušeností každého v ní existujícího podmětu. Z tohoto důvodu je svět sám sebou pokřivený, děsivý a opírající se o katalogizaci³². Zde je sám svět horrorem, což jej tak hodně přibližuje ideovým oblastem weird fiction a tak silně k radikální filosofii polského tvůrce science fiction, jakým byl Adam Wiś-

32 Idem, M. Dringenberg, M. Jones III, *Sandman sv. II. op. cit.*, 2009, s. 6-7.

niewski-Snerg. Sám Neil Gaiman kdysi řekl, že v prvotním nápadu měl být **Sandman** komiksovým horrorem, metafyzickou a existenciální hrůzou, vzdalující se pulповé definici tohoto žánru, jak jen to bylo možné. Dva první svazky – **Preludia & nokturna** a **Domeček pro panenky** do této konvence pasují ideálně. Počínaje třetím svazkem série o Morfeovi pozvolna směřuje k *dark fantasy* s prvky horroru, který až do samotného závěru představuje neoddělitelný prvek cyklu.

Neil Gaiman vypráví o tajemném kultu toužícím po nesmrtelnosti, který desítky let vězní Morfea. Reaktivovaný zločinec ze Stříbrného věku komiksu připravuje nevinným lidem psychologickou řez v nejklaustrofobičtější a nejvíce nervy drásající části celé série. Účastníme se sjezdu sériových vrahů, který je karikaturou všelijakých popkulturních „conů“, jehož se účastní také další noční můra ze Snění – Korintan. Několikrát navštívíme Peklo – jednou, když jej ovládá archetyp zla, tedy samotný Lucifer, pak, když je prázdné a místa trestů čekají na nové rezidenty a nakonec v okamžiku, kdy samotný Bůh přebírá vládu nad panstvím svých padlých služebníků. A paradoxně právě tehdy jsou muka, jež zažívají hříšníci, nejpřísnější.

Sandman je také horror zcela nevysvětlovaný nadpřirozenou zápletkou. „*Myslím, že peklo je něco, co si člověk nosí s sebou. Není to nějaký místo, kam by šel.*“³³ – jak

tvrdí hrdina pětadvacátého dílu. Jsou to noční můry Oktaviána Augusta, za které vděčí svému slavnému strýčkovi Cézarovi; teror jakobínů během francouzské revoluce; sociální ostrakismus hrdinů **Hry o tebe** a nakonec muka Lyty Hall z **Blahovolných** – v mém vnímání nejtragičtější a osudem nejvíce zkoušené lidské hrdinky celé série. Sny všech ukřivděných hrdinů se ne vždy stávají způsobem jak utéct realitě, i když na první pohled mohou přesně takovou funkci plnit. Ve snech jsou totiž vytažovány především hluboce skryté fixace, strachy a fobie, soukromé světy, které snící nechťejí nikomu ukázat, kterých se bojí oni samotní. „*Víš, co je nejstrašnějšího na zlých snech? Vůbec ne to, že se zdají být skutečné. To, že se něco děje ve tvé hlavě a nemůžeš to ovládnout. Úplně, jako bys v sobě ukřývala zlé světy. Ale jsi to pouze ty... jako bys zrazovala samu sebe.*“³⁴ Tato nemožnost kontroly nad skutečností a pocit, že je člověk marionetou světa je neobyčejně silně vidět v **Příběhu dvou měst**³⁵, nejvíce lovecraftovském díle **Sandmana**. Rodné město se hrdinovi jeví jako jakási uvědomělá, nadřazená kosmická existence, pro niž je on sám pouze nepodstatným pylovým zrnkem ve větru. Konečným horrorem v Gaimanem vytvořených světech je uvědomění si faktu, že obklopující realita se nám vymyká zpod kontroly, že se deformuje. Že možná žádná realita vůbec není.

34 Idem, S. McManus, C. Doran, G. Pratt. D.

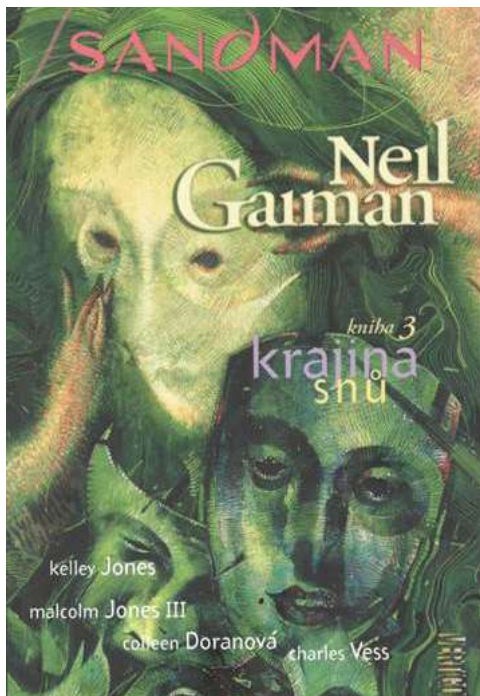
Giordano, *Sandman sv. V, Zabarava w ciebie*, 2011, s. 71.

35 Idem, J. Thompson, V. Locke, D. Giordano (kresba), *Sandman sv. VIII, Koniec światów*, 2015.

33 Idem, K. Jones, M. Dringenberg, M. Jones III, M. Wagner, D. Giordano, G. Pratt, P. C. Russell, *Sandman sv. IV op. cit.*, 2010.

SNY, TUŽBY, VYPRAVĚNÍ, PŘÍBĚHY, MÝTY, ARCHETYPY, VZORCE

„To znamená, že všichni v sobě ukrývají světy. Opravdu všichni. Všichni lidé na celém světě – není důležité jak nudní a nezajímaví jsou zvenějšku. Uvnitř skrývají nepředstavitelné, nádherné, skvělé, nerozumné, překvapující světy. Ne jen jeden svět. Stovky. Možná tisíce. Není to divná myšlenka?“³⁶ V takto zkonstruované, věčně relativní skutečnosti jsou sny neodlišitelné od reality. Tak, jak napsal Barker – není to nám dobře známé okolí, do něhož se vtírá fantazie. Každá zápleтка, každá úroveň existence je zde zrovnoprávněna. Každá z nich má ten samý původ – neomezenou a lehce šílenou představivost Neila Gaimana³⁷. Současně všechny tyto jako projekce komiksových hrdinů spolu navzájem bojují o dominanci v utváření nadřazené metareality – společné roviny, kde vznikají mýty, archetypy a ideje. Sny začínají vytvářet skutečnost, a situace chlapce, o němž zpívá Metallica, se v **Sandmanovi** stává údělem všech lidských postav. Motiv srovnání váhy onirismu a realismu a jejich neodlišitelnosti se objevuje v každém dílu série a obzvláště silně exponované je to v části osmé, kde dochází k tzv. „bouři reality“. Jistý pár po automobilové nehodě v temné lesní samotě dorazí do tajemné, zpola reálné hospůdky. Venku probíhá bouře, ale odlišná od obvyklé vichřice, a hosté hospody, jimiž se ukazují být příchozí z různých časových a prostorových rovin, zabíjejí čas vyprávěním příběhů. Stírá

se zde hranice nejen mezi realitou a snem, ale také mezi fikcí a skutečností, mezi příběhem a fakty. Jsou už jen příběhy, příběhy, příběhy...

Bylo by možné říci, že příběhy jsou jen příběhy a nic více. To není pravda. „Všechno vždy začíná příběhem. A příběhem to končí.“³⁸ Když Vikingové snili o dobytí Anglie, odvolávali se na informace někoho, kdo tam byl, kdesi na pobřeží jakési Northumbrie a viděl bohaté příbytky se zlatými symboly křížů. Údajně. Kdyby nebylo příběhu, Vikingové by nevypluli na západ. Kdyby nebylo příběhu, Marco Polo by se nevydal do Asie a Kryštof Kolumbus do Ameriky. Kdyby nebylo příběhu, nebylo by literatury. Ba co

36 Idem, S. McManus, C. Doran, G. Pratt, D. Giordano (kresba), *Sandman* sv. V, *op. cit.*, s. 181.
37 Idem, M. Dringenberg, M. Jones III (kresba), *Sandman* sv. II, *op. cit.*, s. 6-7.

38 Seriál *Vikingové*, prod. Kanada, Irsko (březen 2013 – současnost).

více, kdyby nebylo příběhu, nenapsal bych tento článek. U Gaimana jsou sny vlastně příběhy – společný jmenovatel kolektivního podvědomí, které po léta produkovalo mýty, archetypy a vzorce vnímání reality a vysvětlování světa. Morfeus personifikuje nejen sen, ale také neustálou potřebu vytváření děje, utváření skutečnosti. Je to pro nás nezbytné k životu.

Existuje mnoho definic mýtu. Dnes zopakujme s Carlem Gustavem Jungem, tvůrcem archetypální definice, že mýtus je formou projevoování se archetypů. „*V práci Psychologie a náboženství Jung tvrdil, že archetyp je forma nebo obraz kolektivního charakteru, projevující se prakticky na celém světě jako základní složka mýtů*“³⁹. V mýtech zůstaly zafixovány první lidské vzorce interpretace skutečnosti, v kolektivním nevědomí zůstaly ukryty zverbalizované univerzální znaky. Prastaré symboly jednoduše kódují zásady světa a jeho lidské existence – smrt, láska, touha, naděje, sny, víra, zoufalství, tvorba, pomíjení, dobrota, osud, svoboda atd. I zde se objevují Věční jako personifikace některých, možná těch nejpodstatnějších, představ.

„*Je sedm bytostí, jež nejsou bohové, které existovaly ještě dřív, než si lidstvo bohové vysnilo, a budou existovat i poté, co zemře poslední z bohů. Nazývají je Věční. Jsou to ztělesnění (podle věku) Osudu, Smrti, Spánku, Zkázy, Touhy, Zoufalství a Deliria.*“⁴⁰ Věční jsou vlastně prvotní ideje, nejhlubší definice lidského života. Bohové povstali potom, byli vysněni a vyšli

na svět. Přesto jak lidské, tak i božské životy jsou pomíjivé. Umírají vyznavači, umírají bůh, na jeho místě povstávají noví, modernější. V **Amerických bozích**⁴¹, nejlepším příběhu Neila Gaimana, je ona pomíjivost božské existence obzvláště zřetelná a závislá na lidském rozmaru. Ale ani Věční, navzdory své prvotnosti vzhledem k bohům, nejsou u autora něčím absolutním. Jsou to jen vzorce, ideje, vlnové funkce, vracející se motivy. Trefně to Morfeus vysvětluje Touze, když tvrdí, že Věční jsou ve skutečnosti sluhové živých, ne jejich pány. Existují pouze proto, že lidé v hloubi svých srdcí ví, že existují. Když poslední lidská bytost opustí všehomír, úkol Věčných dojde ke konce, neboť jsou pouze neuvědomělým nástrojem živých⁴². Věčnými nevolníky svou vlastní existencí plní funkci. Lidská civilizace se však rozvíjí čím dál rychleji, mění se čím dál prudčeji, iracionalita srdce začíná ustupovat iracionalnosti rozumu. Zbylo zde ještě místo pro Věčné?

V jednom z nejdůležitějších příběhů o Morfeovi nakonec poznáme jeho ztraceného bratra Zkázu⁴³, klíčovým pojetím v příběhu je právě „změna“. Prvním jejím ukazatelem je postava Deliria, která byla kdysi Touhou (Delight), leč jako první z Věčných podlehla neobjasněné metamorfóze. Sama ostatně opakuje, že „*miluje letaadla, miluje neskutečná místa, ráda je mezi*“. Zkáza objasňuje, že každý člen příbuzenstva je pouze lícem metafyzické mince. Smrt ve

39 M. Klik, *Teorie mýtu. Współczesne literaturoznawstwo francuskie (1969–2010)*, Warszawa 2016, s. 54.
40 H. Gaiman (scénář), J. Thompson, V. Locke, D. Giordano (kresba), *Sandman* sv. VII, *op. cit.*, s. 7.

41 Idem, *Amerykańscy bogowie*, Warszawa 2016.

42 Idem, M. Dringenberg, M. Jones III (kresba), *Sandman* sv. II, *op. cit.*, 2009.

43 Idem, J. Thompson, V. Locke, D. Giordano (kresba), *Sandman* sv. VII, *op. cit.*

skutečnosti definuje život, Osud svobodu, Zoufalství naději, Touha nenávist a Zkáza stvoření. V takovémto systému Spánek definuje realitu. Intelektuální rozvoj lidstva jemu samotnému poskytuje čím dál větší správcovskou moc. Nastupuje změna poháněna lidskou iniciativou, čím dál více odtrženou od vlivu Věčných. Změna probíhá neustále, jediný rozdíl spočívá v tom, že ji už nikdo neutváří.

Lidé si stále více uvědomují, že jsou tvůrci reality, která je obklopuje. Nemusí už nic personifikovat, sami zodpovídají za změnu, která je nevyhnutelná. Pro Věčné je stále těžší udržet status své mytičnosti, musí sestoupit na zemi nebo zhytnout. Od tohoto okamžiku se celý děj **Sandmana** kumuluje do jednoho uzavřeného příběhu, výrazně směřujícího k jednomu cíli – polidštění Morfea. Nastupuje humanizace mýtu, Sen se nedobrovolně učí, jak být smrtelníkem. Musí však učinit poslední, nejtěžší volbu. A právě o tom čteme v nejlepším, nejmrazivějším a jednoduše geniálním, devátém svazku⁴⁴. V **Blahovolných** nakonec docházíme k momentu, kdy Snění začíná jednoduše umírat. Co se však náhle ukazuje? Skrze střet tohoto faktu s imanentní vlastností naší existence, již je tendence ke snění a fantazírování, rodí se hodně smutné konstatování, vyslovené ústy jedné z hrdinek: „*A jednou už jasně vidím celé to podivné hovno. Nic z toho nemá význam. Nic není skutečné. Neexistují zázraky. Neexistuje magie. Neexistují sny. Je pouze bolest, smrt a pohřební věn-*

ce.“⁴⁵ Náš svět, naše pravda o něm, to je „hovno“ – ale vysněné světy, archetypy, topos, tužby, fantazie, to je něco, co nám pomáhá žít. Nemůžeme na to rezignovat, neboť sny jsou někdy nutně pravdivější než skutečnost, dokonce i když se musíme strachem choulit pod peřinou. To proto se můžeme těšit takovým specifickým popkulturním výtvořem jako je **Sandman** – komiksové arcidílo, obraz toho, čím literatura je a čím může být.

SPIN-OFFY, DOPLNĚNÍ

Sedmdesát pět dílů **Sandmana** není všechno. Smrt, jeden z nejzajímavějších členů rodiny Věčných, se dočkala vlastních alb. V roce 1993 se ukázala trojdílná minisérie **Smrt: Nejlepší čas tvého života** a v roce 1996 rovněž třídílná **Smrt: Vysoká cena za život**. První cyklus v Polsku vyšel samostatně⁴⁶ a poté společně s druhým⁴⁷ – stojí za to seznámit se s oběma příběhy, aby byl lépe pochopen gaimanovský zrod Morfeovy starší sestry. I Osud má svou třídílnou minisérii⁴⁸, která však v Polsku nevyšla (pro ni ale Gaiman nepsal scénář). Posledními spin-offy Sandmana, které stojí za pozornost, jsou **Lovci snů**⁴⁹ (bohatě ilustrovaná Gaimanova novelka založená na japonských legendách)

⁴⁵ Ibidem, s. 282.

⁴⁶ N. Gaiman (scénář), D. McKean (kresba), *Śmierć: Wysoka cena życia*, 2007.

⁴⁷ Idem, *Śmierć*, 2016. [Česky vyšly oba cykly samostatně jako *Smrt: Vysoká cena za život* (2007) a *Smrt – Nejlepší čas tvého života* (2012) – pozn. překl.].

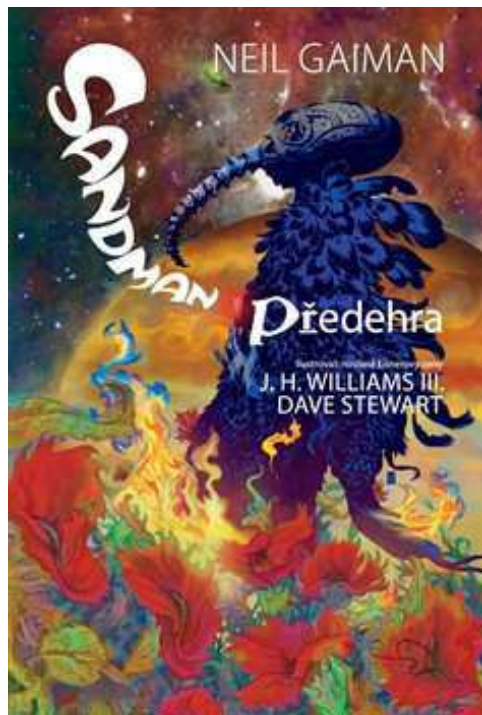
⁴⁸ *The Destiny: A Chronicle of Deaths Foretold, No. 1-3* (duben 1996 – červen 1996) [Nevyšlo ani česky – pozn. překl.].

⁴⁹ N. Gaiman (scénář), P. Craig Russell (kresba), *Sandman: Senni lowcy*, 2010.

⁴⁴ Idem, M. Hempel, R. Case, D'Israeli, T. Kristiansen, G. Dillon, C. Vess, D. Ormston, K. Nowlan (kresba), *Sandman* sv. IX, *op. cit.*

a **Věčné noci**⁵⁰, nádherně nakreslený komiks složený ze sedmi kapitol, jejichž hrdiny jsou popořadě všichni Věční. Za grafiku byla zodpovědná mimo jiné taková slavná jména jako: Dave McKean (opět), Milo Manara, Bill Sienkiewicz nebo Glen Fabry.

V listopadu 2015, takřka dvacet let po ukončení **Sandmana**, se Neil Gaiman na okamžik vrátil ke svému universu. Společně s kreslířem J. H. Williamsem III vytvořil prequel celého příběhu o Snu, nazvaný **Předehra**⁵¹. V předmluvě psal: „*Existovaly scény, které jsem chtěl napsat už dávno, víze v hlavě, které se mnou žily přes dvacet let. Měl jsem štěstí, že jsem našel ideálního spolupracovníka v osobě J. H. Williamse III – psal jsem věci nemožné k nakreslení, ale on je kreslil, i když to bylo nemožné*“⁵². To, co v tomto komiksu předvádí scénárista, kreslíř, kolorista a chlápek přes nápisy, daleko překračuje všechny obecně přijaté definice tohoto média. Z vizuálního hlediska je **Předehra** dílem, které nejvíce ohromuje. Poslední návštěva v Morfeově universu je pohled na události bezprostředně předcházející ty z prvního svazku. Sen absolvuje mystickou cestu přes celý všehomír, jemuž hrozí zkáza. Potkává jiné verze sebe samotného, cestuje skrze další rozměry a úrovně existence, existuje v běhu času i mimo něj. Tato grafická novela se vnímá spíše podvědomě než doslovně. Je to nejvyzrálejší komiks

Neila Gaimana, končící eposej o Vládci Snů skutečnou uměleckou explozí.

Sen Neila Gaimana, naočkovaný mu komiksovým arcidílem Alana Moora, se vyplnil způsobem překračujícím jeho představivost. **Sandman** ustálil realitu mainstreamového komiksu poslední dekády 20. století a vstoupil nejen do jeho kánonu, ale zapsal se do historie literatury celkově. Abych parafrázoval Petera Strauba – jestli to není umělecké dílo, tak jím není nic.

• Marcin Knyszyński

Původně publikováno v Okolice strachu

#8 (4) prosinec 2017

Přeložil: Honza Vojtíšek

Pomoc při překladu: Martin Štefko,

Karolína Svěcená

50 Idem, D. McKean, P. Craig Russell, M. Manara, M. Prado, B. Storey, B. Sienkiewicz, G. Fabry, F. Quitely (kresba), *Sandman: Noce nieskończzone*, 2006.

51 Idem, J. H. Williams III (kresba), *Sandman: Uwertura*, 2016.

52 Ibidem.

JAKO BYCH
VYSTOUPIL
Z TUNELU.

TĚKAL JSEM
V NÁHLÉM
JASU OČIMA.

NĚKDE UPROSTŘED
SE USMÍVALA
BRATROVA TVÁŘ.

CO SE
STALO?

V POŘÁDKU,
NIC SE
NESTALO.

UŽ JE TO
V POŘÁDKU.

JEDNOU DO NICH VZAL
MRTVÉHO PTÁKA,
KTERÉHO OTEC
SRAZIL AUTEM.

NIKDY JSME O TOM
NEMLUVILI, ALE
ZŮSTALO TO V NÁS.

JEHO DLANĚ...

DRŽEL HO
STEJNĚ JAKO
MNE.

LENKA ŠIMEČKOVÁ

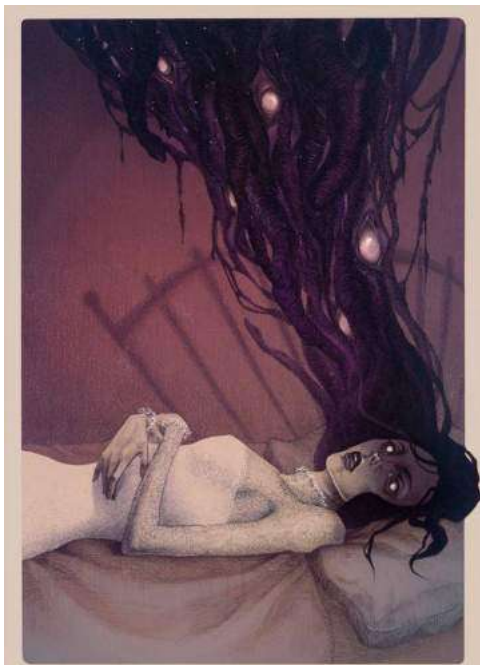
TÉMA/ROZHOVOR

Lenka Šimečková (*1991) je nejvýraznějším a nejúspěšnějším talentem na poli českého hororového komiksu. Poprvé nás svedla dohromady soutěž komiksového magazínu Crew, kterou v roce 2009 vyhrál náš morbidní kraťas **Třída smrti**. Pro mě jako scenáristu i pro Lenku – studující tehdy druhým rokem Střední uměleckou školu grafickou v Jihlavě, na což později navázala studiem Ilustrace a grafického designu na plzeňské Fakultě designu a umění – to byl komiksový debut a nakopnutí do další tvorby. Spolupráci jsme si zopakovali ještě třikrát (kraťasy **Zámek hrůzy**, **To není moje sestra!** a foglarovsko-kingovské **Bohouškovo pozdní odpole-dne**) a Lenka sama vytvořila dlouhou řadu atmosférických, goticky ponurých i romantických obrazů, ilustrací i dalších krátkých (**Ve stázi**, **Sídlo**, **Blátěný muž**, **Černý kocour**) i delších komiksů (**Páteř domu**, segment v zahraničním sborníku **Truchlivý amoret pražský**). Získala za ně další ocenění (vítězství v soutěži CZ.KOMIKS.11, česká komiksová cena Muriel za **Páteř domu**) i bezmála 30 tisíc fanoušků z celého

světa na Facebooku. V současnosti tak patří mezi světově nejznámější české komiksově a hororové autorky. Následující rozhovor jsme vedli přes telefon a Lenka se hned na začátku omluvila, že už dlouho s nikým nemluvila a když tak anglicky. Během hovoru pak opravdu občas lovila slova a vypomohla si nějakým anglickým. Kdo by ale za jejími temnými obrazy hledal zachmuřenou nemluvnou dívku, byl by zklamán – odpovědi na otázky ze sebe sypala nadšeně a se smíchem.

Mám doma několik věcí od tebe a mezi nimi obraz zpodobňující spánkovou paralýzu. Zažilas ji někdy?

Jako malá jsem ji zažívala často. Tu neschopnost ovládat svoje tělo, tíhu na prsou, paniku a tak. Někteří prý vídají i jakousi bytost, ale to se mi nestalo. Zato jsem přitom viděla za okny televizní zrnění – okna ho byla plná a šel z nich hrozně hlasitě i ten zvuk, co to doprovází. A to teda bylo divné. Taky se mi opakovaly noční můry o mrtvolách ve vodě. Nemám ráda, když jdu do vody, nevidím na dno a šlápnu na nějaké ty slizké

kameny a cítím, jak se mi pod nohama mění textura z kamení na bláto, ztrácím pevnou půdu pod nohama a přitom nevidím, co je pod vodní hladinou... Ten strach z neznáma.

Nakolik tvou tvorbu inspirují sny?

Hodně. Většina těch krátkých komiksových věcí, ale i **Páteř domu**, byly překreslené sny. Mě na snech baví, že to vnímání jiné nesmyslné reality tam dává smysl. A tu logiku nelogična se snažím přenést do komiksu. Atmosféra horroru podle mě vychází z té nesrozumitelnosti, která je srozumitelná jen ve snu.

Utrpěla jsi v dětství u nějaké knihy, komiksu nebo filmu takové to dětské kulturní traumátko?

U Švankmajerovy Alenky. Rodiče se na ni dívali, když mi bylo šest, a já se na ni dívala tajně s nimi, schovaná za závěsem. A to bylo psycho, ty divné pohyby těch věcí a jak se rozpadla ta porcelánová panenka... a ten králík... Později jsem koukala na horory, co dávali v pátek po půlnoci na Nově, televizi co nejvíc ztišenou, aby to rodiče neslyšeli. Na základce pak někdo dotáhl tašku plnou VHSek a tam byl třeba Hellraiser a pamatuju si scénu, která tam přitom nebyla, tak nevím jestli jsem si to vsugerovala a furt tu verzi hledám a nemůžu ji najít. Tam byla jedna scéna navíc, která podle internetu prostě neexistuje. Tak nevím, jestli jsem si ji vymyslela nebo co...

A jaká to byla scéna? Já na to koukal zrovna nedávno...

Scéna, kde má Frank s Julií sex, když on ještě nemá kůži.

Sex bez kůže? Tak to si nevybavuju... ale chtěl bych to vidět! Jaké máš oblíbené hororové autory/tituly a co tě na horroru nejvíc přitahuje?

Kinga, Barkera, Poea... Od Kinga mám nejradši nenadpřirozený věci jako Tělo, Nadaného žáka, Geraldovu hru, Misery... Od Barkera jsem četla nějaké povídky a už si moc nepamatuju o čem byly, ale pamatuju si jejich unikátní atmosféru. A atmosféru mám na horrorech nejradši. Takovou tu dusivou... prostě vzduch, co stojí na místě a smrdí (smích). Proto miluju staré horrory od

Hammeru a Universalu. Hrady topící se v mlhách a strašidelné viktoriánské domy... Slashery mě nudí, protože tam ten vzduch jakoby proudí, což mě nebaví (smích). Mám ráda, když ve vzduchu visí nějaké nevysvětlitelné napětí. A když je tam něco třeba jen trochu posunutého a dává to jiný rozměr lidskému chování a tak. Proto mám ráda horrory s prokletými místy a duchy, kde máš to místo, kde něco zůstává, nebo se čas chová jinak, nějaká deformace tam je...

A jak jsi začala koketovat s komiksem a kde se to protnulo s horrorem?

První komiksy se mi dostaly do ruky ještě než jsem uměla číst a líbilo se mi to vyprávění slovem a obrazem. Ale by-

tam k ničemu nepotřebuju, až mi překáží, a že můžu vyprávět jen atmosférou. Slova se dají vyložit různě, ale atmosféra prostě působí nebo nepůsobí. Ale nejradši mám horrory ve formě videoher. Musí být ale dobře udělané, ne jump scares, ale když si hrajou se smysly, to mě na formě videohry baví nejvíce, jak vnímáš prostor. Třeba Observer je takový kyber-sci-fi horror, kde procházíš takovou tou východoevropskou bytovkou a ten prostor se kolem tebe pořád deformuje, zdi se kroutí a hroubí se na tebe, kolem tebe poletují různé věci a do toho hraje takové šílené techno... Manipuluje ti to smysly vizuální, sluchové, prostorové i vnímání času, plus to ovládá a to jiné médium neumí. Tuhle složku horroru si na tom užívám, kochám se tím, i mě to děsí.

dlela jsem na vesnici a v místní knihovně komiksy nebyly, takže jsem je hltala přes recenze v Pevnosti a byla to taková fascinace na dálku. Přečetla jsem si je až na střední škole a zaujal mě hlavně Sandman od Gaimana a Z pekla od Moorea, to byla moje krevní skupina. Z toho jsem měla depresi, cítila se z toho hnusně, ale bylo to skvělé. Taky jsem žrala obálky Glena Fabryho k Preacherovi, ty hnusné obličej, stažená kůže, to mě hrozně bavilo.

Čím je podle tebe komiks jako médium unikátní pro ztvárnění horroru?

Na komiksovém horroru se mi líbí možnost vyprávět beze slov, mám pocit, že je

Baví tě příběhy/horrory, kde jsou za hrdiny malíři?

Mám pocit, že jsou tam ztvárňování hrozně stereotypně... Buď je to takovej ten geek jako v Noční můře v Elm Street 5, nebo jsou to nějaký šílení, co dělají sochy z mrtvol nebo malují obrazy krví. Ti se objevují hodně ve videohrách jako v Still Life, The Evil Within, Bioshocku nebo v Life is Strange. Ta jejich vyšinutost mě baví a zároveň nudí, protože je to pořád dokola.

Jakou formu spolupráce se scenáristy preferuješ?

Pro mě je ideální e-mail, kdy si to v klidu přečtu a zamyslím se nad tím. Při osob-

ním kontaktu jsem nervózní, nesoustře-
dím se a nepamatuju si, k čemu jsme
došli. Mám ráda, když mi scenáris-
ta neurčuje kompozici, protože jinak
se cítím moc spoutaná, ale když je kon-
krétní ohledně technických
věcí, třeba jaký přesný typ
zbraně hrdina má.

Jak to máš s kritikou?

Dřív jsem ji na internetových
galeriích dostávala, většinou konstruk-
tivní. A vždycky mě nasrala a já pak
chtěla dokázat, že nakreslím něco ještě
lepšího. Takže to fungovalo motivačním
způsobem. A teď už ji moc nedostávám
ani nevnímám, snad že jsem uzavřená ve
své sociální bublině. Radši dělám ilustr-
race a jen občas komiks, práce na větším
komiksu mě odrazuje, protože je to moc
práce, trvá dlouho, než se to vydá a pak
je na to – aspoň v Česku – jen pár ohla-
sů. A než to člověk dokončí, tak mu čas-
to dojde štáva, vyhoří, a taky už je men-
tálně trochu jinde a ten projekt často

trochu přeroste, a proto mu pak ohlasy
na to tolik ani nedávají.

Na čem zrovna děláš a na čem bys chtěla dělat v budoucnu?

Momentálně dělám taroto-
vé karty, tím jsem si splni-
la jeden velký sen. A na se-
znamu věcí, co bych chtě-
la udělat než umřu, je třeba
nějaká obálka k Sandma-
novi. A pak mám postavy
dvou takových čarodějek
a chtěla bych

časem udělat nějaký sborník jejich krát-
kých němých komiksů. Něco už mám
a sbírám další nápady a čekám, až na to
budu mít dost materiálu a času. Tak to
mám nejradši, když ty věci rostou orga-
nicky, i když to trvá.

Díky za rozhovor
Otázky: Josef Blažek

Spovedné tajomstvo

Radoslav Kozák

Plamienky sviečok sa zamihotali. Osvetlovali ubolenú tvár muža. Z hlavy mu tiekla krv. Vychudnuté a strhané telo zahaloval len biely bedrový pás. Oči upreté k nebesiam s márnou prosbou na odvrátenie nevyhnutnosti.

Bola to predsa Jeho vôľa, tak prečo žiadal pomoc od toho, kto ho odsúdil? Tříňová koruna sa zarezávala hlbšie a drevená konštrukcia na chrbte ho tlačila k zemi. Ježiš z Nazaretu. Umučený na kríži, ktorý si sám priniesol. Kráľ chudákov. Možno Boží syn, možno pučista. Možno mučeník, možno zločinec. Tento výjav zdobil oltár.

Šedivejúci päťdesiatnik v čiernom kňazskom rúchu, ktoré mu ledva obopínalo brucho, vyšiel zo sakristie a pevným krokom zamieril cez uličku medzi lavicami. V ruke držal Bibliu a okolo zápastia mal omotaný ruženec. Kostol sa zdal byť prázdny, no dvere do spovednice sa práve zavreli.

Farár si to všimol a zastal. Pozrel na východ a potom na drevenú búdku. Zahryzol si do mäsitej spodnej pery. Odhrl rukáv a skontroloval čas. O minútu deväť. Vzdychol a zvesil hlavu. Potom poslušne zamieril za svojím blížnym.

Sadol si a stará drevená lavička pod jeho váhou zapraskala. Snažil sa uvelebiť čo najpohodlnejšie. Rozmotal ruženec a Bibliu si odložil na stehno. Druhou rukou otvoril okienko medzi ním a spovedajúcim sa. Potom ňou vo vzduchu opísal kríž a položil si ju na knihu.

Spoza dekoratívnej latkovej mriežky naňho pozerala postava schovaná v temnote. Sprvoti len mlčky hľadela. Bez pohybu či slova. Keď sa však nadýchol, prehovorila hlbokým mužským hlasom:

„Spovedám sa Pánu Bohu i vám, duchovný otče...“

„Kedy si bol naposledy na spovedi, synu?“ prerušil ho kňaz rutinným hlasom sprievodcu, ktorý pýta lístok od cestujúceho.

„Je to už dávno.“

„Ako dávno?“

„Musí to byť hádam celá večnosť.“

„Aha,“ spustil káravo, „ale vieš, že svätosť svätej spovede je treba prijímať pravidelne, však? Ako inak chceš poskytnúť očistu svojej duši?“

„Viem, otče.“

„Tak do budúca si na to dávaj pozor. Si kresťan, nie?“

„Verím v Boha,“ odpovedal muž po menšej odmlke.

„Aj Stalin veril v Boha. Dokonca aj diabol v neho verí. To však nestačí. Bohu treba dôverovať, milovať ho a modliť sa k nemu.“

„Nemyslím si, že ma počuje.“

„Boh načúva modlitbe všetkých jeho detí.“

„Ak ma aj počuje, tak neodpovedá.“

Kňaz pokrútil hlavou. „Náš Pán neodmietne nikoho, kto je v núdzi a prosí o odpustenie. Aj teraz je tu s nami.“

„Naozaj?“

„Pravdaže, toto je jeho príbytok.“ Prikývol si na utvrdenie.

„Ako viete, že tu je?“

„Všemohúci je všade. Všetko vidí i počuje. Ak sa s ním túžiš rozprávať, vyznaj svoje hriechy.“

„Ja som hrešil príliš často, otče. Nevieam, či si na všetko spomeniem.“

Farár pregúľal očami a odfúkol si. Zaganil na hodinky, no v spovednici bola priveľká tma. Navyše mu začínalo byť poriadne teplo. Zahniezdil sa a oprel o stenu.

„Pán ťa počúva,“ vyzval ho.

„Ani neviem, kde začať. Už na základnej škole som vedel, že sa zo mňa stane zlý človek.“

„A to prečo?“ spozornel kňaz.

„Moje detstvo nebolo šťastné. Otec sedával v krčme dlho do noci. A keď prišiel, bil mňa, mojich bratov aj mamu. Často sme utekali z domu. Musel som sa stať zlým človekom. Inak by som neprežil.“

„Všetci sme hriešnikmi, dieťa moje. Ale môžeme získať odpustenie. Na to nám Pán poskytol sviatosť svätej spovede.“

Ticho vyplnilo tmu v spovednici. Muž uprene hľadel do zeme. Trvalo to hodnú chvíľu.

„Je podľa vás Boh milosrdný alebo spravodlivý?“

„Náš Pán je rovnako milosrdný, ako aj spravodlivý.“

„Ak by bol milosrdný, tak by hriešnikovi jeho previnenia odpustil, nie?“

„Keď úprimne svoje hriechy oľutuje, tak mu skutočne bude odpustené.“

„Ale ako môže byť Boh spravodlivý, ak nechá vinníka bez trestu?“

Kňaz sa zamračil. Nazrel cez mriežku a snažil sa zaostriť na postavu. No márne.

„Nie, otče. Boh nie je milostivý. Ale je spravodlivý. Zaujíma vás, ako to viem? Lebo ten bastard dostal, čo si zaslúžil. Keď znova prišiel domov ožratý a zlomil matke ruku, podrezal som ho. Skučal ako sviňa na porážke.“

Spovedníkovi sa rozochveli ruky. Biblia mu vypadla a zadunela na zemi. Strhol sa a nemotorne snažil zodvihnúť ju.

„Dieťa moje, to je závažný hriech. Rozhrešenie ti nemôžem udeliť,“ zareagoval presne tak, ako ich to učili v seminári, no hlas sa mu triasol. „Musíš ísť na políciu a povedať...“

„Mal som vtedy len šestnásť rokov. Policajti prišli, všetko vyšetrili a uzavreli. Bola to sebaobrana. A rozhrešenie mi tiež netreba, otče. Veď som vykonával Božiu spravodlivosť. Bola to Jeho vôľa, nie moja.“

„Tak potom prečo...“

„Prečo som sa prišiel vyzpovedať?“ muž sa chrapľavo zasmial. „Lebo som hriešnik. Bol som ním skoro po celý život. Klamal som a kradol. Ublížoval. Smilnil so ženami za drogy aj peniaze. Nadával a zabával sa na bolesti iných.“

Kňazovi sa podarilo nahmatať Bibliu. Zdvihol ju a pobozkal. Potom pre ňu

síš vyznať všetky hriechy. Nič nesmieš zatajiť. Inak je spoveď neplatná.“

Muž sa v tme pohol. Zdalo sa, že prikývol. Potom pokračoval: „V škole to bolo ešte horšie než doma. Dennodenne som musel znášať urážky a posmešky, kvôli otcovi ožranovi a matke kurve...“

„Toto je stánok Boží. Pozor na slová!“ rozhneval sa kňaz.

opäť našiel miesto na svojom stehne.

„A teraz to všetko ľutuješ?“

Muž mlčal.

„Všemohúci odpúšťa len tým, ktorí sa kajajú,“ upozornil farár.

„Ale ja som ešte neskončil. Mám vám porozprávať aj zvyšok?“

„Ak chceš, aby ti náš Pán odpustil, mu-

„Jediný, kto ma neodvrhol, bol farár u nás v Námestove. Na škole Svätého Vavrinca.“

„Ako sa voláš?“ spýtal sa kňaz a nazrel cez mriežku.

Muž sa pohol, no stále ho ukrývala tma.

„Myslel som si, že spoveď má byť anonymná.“

„Anonymná byť nemusí, iba nesmieme nikomu povedať, o čom sa rozprávame. Volá sa to svedecké tajomstvo. Na škole Svätého Vavrinca som pôsobil ešte zamladi.“

„Volám sa Šimon. Lukovský.“

„Šimon Lukovský? Ale teba si pamätám.“

Malý chlapec s tmavými kučerami sedel na chodníku a usedavo plakal. Rifľovú bundu i nohavice mal zašpinené od blata. Z nosa mu tiekla krv. Zaciťil ruku na svojom pleci. Bol to muž s bielym golierom. Zohol sa k nemu a niečo zašepkal. Chlapec prikývol a vstal. Bojazlivo vystrel ruku smerom k nemu.

Muž ho viedol chodbami až do kabine tu. Vošli dnu a kňaz zamkol dvere. Vytiahol vreckovku a začal utierať krv pod jeho nosom. Vyzliekol mu bundu a hodil ju na stoličku. Začrel do jeho kučeravých vlasov a naklonil sa k nemu. Šepkal.

„Povedali ste, že som anjel. A anjeli sú nevinní,“ pokračoval muž. „Najkrajší sú takí, ako ich stvoril náš Pán. To ste vraveli. Kázali ste mi vyzliecť sa donaha a potom...“

„Prosím? Čo to hovoríš?!“ zasipel farrár. „Bol si veľmi malý. Pamäť ťa klame. Preukázal som ti len súcít a kresťanskú lásku.“

„Bol som možno malý, ale hlúpy nie.“

„Veď poznám aj tvoju mamu. Áno, veru si na ňu pamätám. Myslím, že sa volala Irma. Všetky? Bola to dobrá kresťanka. Spomínam si, ako plakala, keď...“

Zasekol sa. Zimomriavky mu opäť prešli po strpnutej chrbtici. Kvapka potu

stiekla po nose a dopadla na brucho. Vypleštil oči a zagánil cez mriežku. Chcel mu pozrieť do tváre, no rubáš temnoty bol nepreniknuteľný.

„Kto si?“ Jeho hlas sa chvel. Rozbzučalo sa mu v ušiach a nachvíľu roztočila hlava.

„Povedal som vám. Šimon Lukovský.“

„Aké hry to tu na mňa skúšaš?“

„Nijaké hry, otče.“

„To nie je možné. Šimon Lukovský umrel pred desiatimi rokmi. Slúžil som omšu na jeho pohrebe.“

Muž stíchol. Jeho tvár stále pochovávala tma, no kňaz i cez ňu cítil spaľujúci pohľad.

„Máte pravdu, otče. Nemá cenu to tajiť. Šimon zomrel. A jeho duša je v pekle.“

Vyslovil to chladne, no presvedčivo. Kňazovi sa roztriasli ruky a ďalšie kvapky potu mu zrosili čelo.

„Povedz mi, kto si a prečo si vymýšľaš také ohavnosti?“ domáhal sa.

„Nič si nevymýšľam.“

„Sú to lži! Nikdy som sa toho chlapca nedotkol.“

„Nikdy ste si nebrávali žiakov do kancelárie a nehovorili im, že nesmú nič povedať o tom, čo sa tam dialo?“

„Boli to súkromné svedecké. Nemohli sme o tom hovoriť. Bráni tomu svedecké tajomstvo.“

„Svedecké tajomstvo chránilo len vás a vaše zvrhlé chůtky.“

„Povedz mi, kto si!“

„Nepamätáte si malého chlapca z katolíckej rodiny, ktorý vás mal za druhého otca? Už ste zabudli, ako sa vzorne pri-

pravoval na hodiny? Ako ste ho skúšali v kabinete, povedali, aby si dal dolu nohavice a masírovali mu penis?“

„Prestaň s tým, zaprisahávam ťa!“

„Hovorili ste, že ak sa s ním bude niečo diať, tak má nečisté myšlienky a vstúpil doňho diabol. Bál sa, že vás sklame. Tak veľmi sa hanbil, keď sa to stalo. Prisľúbili ste mu, že z neho toho diabla vyžmýkate. Dovolil vám všetko.“

„Nikdy som nič také nespravil.“

„Dokážete to!“

„Ako sa dá preukázať, čo sa nikdy nestalo?“

„Výhovorky.“

„Prisahám...“

„Prisaháte pred Bohom? Nebojíte sa jeho trestu? Ja poznám pravdu. Vy tiež, otče. A ak je tu s nami naozaj Boh, tak ten ju pozná tiež. Pred ním sa neskrývate.“

„Toto viac nebudem počúvať.“

„Keby ste stretli diabla, ktorý pozná všetky hriechy sveta, čo by ste mu povedali? A čo je dôležitejšie, otče, čo by povedal on vám?“

„Kto si a prečo ma takto trýzniš?“

„Vidím, že si naozaj nepamätáte na Jakuba Košča.“

Kňaz zagánil na muža v tme. Chvíľu premýšľal. Zvrátil čelo a zaťal zuby. „Jakub Koščo sa obesil ešte ako chlapec.“

„Áno. A urobil to kvôli vám. Zakázali ste mu o všetkom hovoriť. Ale on to už ďalej nevedel zniesť. A tak sa rozhodol radšej zomrieť.“

„Nie som na vine, to jeho rodičia.“

„Kto klame teraz?“

„Povedz kto si, ty bezočivec! A čo odo mňa chceš?“

„Volám sa Peter Gažo. A chcem spravodlivosť.“

Farár sa odsunul k opačnej stene. Čo najďalej od muža. Sánka sa mu rozochvela. Pretrel si čelo, pot sa mu už tlačil do očí. „To nie je možné,“ šepkal dookola.

„Prečo by nebolo?“ spýtal sa muž. Jeho hlas znel výsmešne.

„Je mŕtvý. Zabil som ho. Odkiaľ vieš...“

Hmlisté spomienky sa vynárali z útrobov jeho mysle. Noc, silná búrka. Zmáčaná cesta. Kvapky bubnovali na kapotu jeho Favorita. Reflektory ledva presvietili hustý lejak. Pach alkoholu a cigariet. Prázdna fľaša vodky na sedadle spolujazdca. Rozmazaný svet. Hlasné trúbenie v ušiach. Vrchanie motora, prudký náraz a rinčanie skla. Svet sa točil. Z ničoty sa ozval výkrik. A ešte svetlá sanitky.

„Bola to nehoda,“ zašepkal a rozplakal sa.

„Ďalšia z duší, ktoré máte na svedomí.“

„Nechcel som. Kajal som sa...“

„Myslíte, že stačí absolvovať seminár o náprave a zrazu bude všetko zabudnuté a prepáčené? A tí, ktorým ste ublížili? Na nich cirkev nemyslela? Pamätajte, otče, Boh nie je milosrdný, ale je spravodlivý.“

„Povedz mi, kto naozaj si.“

„Som Janko Petrovský. Filipko Koniar. Tomáško Murín.“

„Nie, nie, nie! Čo za diabla ma to máta? Pane Bože, pomôž mi. Neopúšťaj ma.“

„Som Metód Baláž. A prišiel som z útrobov samotného pekla.“

„Ja som Metód Baláž!“ skríkol kňaz.

„Áno. A tvoja duša sa škarí vo večných plameňoch, pretože si zneužil dvadsaťštyri detí, ty zvrátený sukin syn.“

„Ó, môj Bože!“

„Presne naopak...“

„Žalobca, zvodca, ničiteľ. Nečistý had z ohňa a síry. Satanáš!“

„Mám aj mnoho ďalších mien. Ale som si istý, že ti ich nemusím opakovať.“

Kňaz sa postavil a zaprel do dverí. Snažil sa otvoriť, no nešlo to. Udrel do nich plecóm. Ani sa nepohli. Spovednica sa zatriasla a od vedľa zaznel smiech. Patril niekoľkým ľuďom.

„Pane, daj mi silu.“

„Povedzte, otče, ste pripravený tancovať s diablom s nohami v plameňoch po zvyšok večnosti?“

„Prečo ma pokúšaš?“

„Skučíš viac ako Jób, ty úbohý ničomník!“

„Odíď a nechaj ma tak!“

„Jeho krv zmenila farbu na hnilobnú hnedú, keď som ho nakazil. Chceš vidieť akú?“

„Daj mi pokoj, Satan! Nebudem ťa počúvať.“

Muž stíchol. Pár sekúnd mieru však ukončil hlas malého chlapca: „Satan? Ale to som len ja, Matúš Peterka.“

Farár vypeštil oči. Nepovedal nič. Len zatajil dych. Očami skúmal temnú postavu. Stále to bol rovnaký muž. Hlas vychádzal z jeho úst, no znel ako chlapec. Ako Matúš Peterka.

„Pamätáte si ma, strýko?“

Obraz malého chlapca ležiaceho na ne-

mocničnej posteli sa vynoril v jeho mysli. Z rúk mu trčali hadičky. Lekár práve odpájal prístroj na meranie srdca. Ústa mal neprirodzene roztvorené a oči zvrátené.

Uplakaná žena sedela v kúte. Pozrela naňho a zamračila sa. Vykrikla. V ušiach mu stále pišťal monotónny signál prístroja. No z pier jej vyčítal, čo vrela. Je to jeho chyba, že jej syn umrel. Sklonil sa. Nechcel na ňu hľadiť. Stisol mu ruku a zavrel oči. Kľačal a modlil sa pri jeho posteli, až kým ho neodviedol lekár.

„Matúš. Mój drahý Matúš,“ rozvzlykal sa.

„Áno, som to ja.“ Pri poslednom slove hlas preskočil. Znel zákerne a úlisne démonicky. „Chcel by si ma ochutnať, ty skurvený hajzel?“

Cez mriežku sa dnu prestrčil jazyk. Bol dlhý a slizký, na konci rozpolený. Muž ním narábala šikovne ako nejaký plaz. Prestrkoval ho cez mriežky a skúmal prostredie dnu.

„Tak poď, stavím sa, že ma cítiš a chceš ma poriadne pretiahnuť.“

Hlas viac neznel ako malý chlapec, no už nepripomínal ani muža. Zvuk z úst postavy sa ozýval viachlasne. Preskakoval z tenkého na hrubý a zase naspäť.

Kňaz sa prežehnal a padol na kolená. Vzopál ruky a pobozkal pátričky. Potichu si mrmlal modlitbu. Keď však z vedľajšej steny zaznel mocný náraz, strhol sa a stíchol.

„Prestaň! Čo pre teba kedy ten tvoj Pán urobil?“ zvriskol muž a divo udieral do spovednice.

„Pane, ochráň ma od zlého...“

„Blázon,“ rozosmial sa muž. „Modlíš sa k Bohu, aby ťa zachránil. A kto si myslíš, že ma za tebou poslal?“

„To nemôže byť pravda!“

„Ale je. Dnes v noci som si prišiel po tvoju dušu na Jeho príkaz.“

„Choď do pekla!“

„Už tam som. A ty si tu so mnou.“

Jeho ústa vystrúhali hrozivú grimasu: „Ó, Pane, len to nie!“

„Viac nie sme v spovednici,“ pokračoval cudzinec. „Toto je tvoje osobné peklo. Ostaň tu navždy uväznený a budeš počúvať spovede všetkých, ktorým si ublížil. Budú ti pripomínať hriechy, čo si sa snažil utajiť.“

Kňaz klesol na dlážku. Slzy sa mu nekontrolovateľne rinuli po tvári. Jeho modlitby neboli vyslyšané. Z diaľky k nemu doliehala organová hudba, ktorá sprevádzala tichý zborový chorál. Ledva rozoznal, že spieval Pašie.

Ráno ho našiel kostolník. Bol rozvalený na lavičke. Ústa neprirodzené vykrútené, oči vyvrátené. Namodravá tvár znetvorená výrazom absolútneho zdesenia. Z hlavy mu tiekol krvavý pot. Takýto výjav sa mu zjavil v mysli.

„Ó, Pane, zľutuj sa nad mojím služobníkom!“

Dvere do spovednice sa otvorili. Kňaz sa strhol. Neveriacky hľadel na dve postavy obklopené jasnou žiarou.

„Ste v poriadku, otče?“ zaznel hlas.

Keď sa mu oči prispôbili svetlu, rozoznal na postavách policajné uniformy.

„Dostali sme hlásenie od vášho kostol-

níka, že tu máte vlamača. Stalo sa vám niečo?“ spýtal sa jeden z nich. Potom sa otočil na tretieho muža za nimi: „Zavolajte mu záchranku. Nevidíte, že krváca?“

Kňaz sa trasúcimi prstami dotkol čela. Pretrel si ho a pozrel na ruku. Mal na nej krv. Z úst sa mu vydral vystrašený povzdych. Otvoril ústa a pozrel cez mriežku. Zazrel hlavu, ktorá bola nacapená na stene a jedným okom nazerala dnu. Bolo celkom červené. Vystrel ruku a ukázal naň.

Policajti siahli na zbrane a namierili ich na vedľajšie dvere. „Polícia, v mene zákona otvorte a vyjdite s rukami nad hlavou!“

Ticho sa rozľahlo kostolom. Kňaz sa s námahou pozviechal a vypoťácal zo spovednice. Zatočila sa mu hlava. Musel sa jednou rukou zachytiť lavičky, aby neopadol. Zanechal na nej krvavú škvrnu. V druhej kŕčovito zvieral Bibliu.

„Počuli ste? Ešte raz vás vyzývam, v mene zákona otvorte a poďte von s rukami nad hlavou!“

Kňaz sústredil pohľad na dvere. Musel vidieť, čo za démona sa tam skrýva. Práve vtedy zaznel nad ich hlavami kovový náraz. Kostolný zvon vo veži odbíjal dvanásť hodín. S posledným úderom sa dvere spovednice pootvorili.

„Pekne pomaly!“ zareval policajt. „Ruky napred, aby som ich videl.“

Dve zašpinené rukavice sa vystrčili von. Vytrčali z nich skostnatené prsty. Dvere sa odsunuli a zvnútra vyšiel muž. Mohol mať tak šesťdesiat rokov. Zvráskavená tvár, dlhá šedivá brada, zafúlané obleče-

nie. A tie oči! Jedno belasé, druhé krvavo červené.

Zatknutiu sa nebránil. Poslušne odišiel s políciou. Jeho meno sa nikdy nedozvedeli. Nemohli o ňom zistiť vôbec nič. Sám im udal niekoľko zdanlivo náhodných mien. Šimon Lukovský, Jakub Koščo, Peter Gažo, Ondrej Detvan a mnoho ďalších.

Trpel schizofréniou a silnými príznakmi poruchy rozdvojenej osobnosti. Po dvoch dňoch v cele predbežného zadržania ho presunuli do ústavu pre psychicky chorých, odkiaľ o deň na to ušiel.

Nikto by sa jeho prípadom už nezaoberal, ale jeden z vyšetrovateľov si všimol, že meno Ondrej Detvan sa zhoduje s menom nezvestného chlapca, ktorý zmizol deň pred jeho zatknutím. Bol žiakom Metóda Baláza.

Radoslav Kozák (*1988)

Mezi volbou vystudovat právo nebo se stát sériovým vrahem si vybral první možnost. Přesto však aktuálně pracuje jako poradce pro finanční analýzy v mezinárodní IT firmě. Prý je to zábavné přesně tak, jak to zní, i když je s prací spokojený. Donedávna choval krajty královské. Baví ho číst a studovat případy sériových vrahů (když už se tomu vyhnul v rámci povolání) a samozřejmě horror v jakékoliv fiktivní podobě. S důrazem na slovo fiktivní. Mezi jeho oblíbené autory žánru patří

Stephen King, Edgar Allan Poe a ten, jenž dal jméno tomuto časopisu. Okrajově ale zabloudí i k fantasy, sci-fi nebo detektivce. Publikovat začal nejprve články o profesionálním wrestlingu, v minulém čísle Howarda přidal články o slasherech a zombie hmyzu a v tomto čísle jde poprvé na trh se svou povídkovou tvorbou. Jeho nejoblíbenější citát o psaní pochází od Roberta Ansona Heinleina: „Psaní je něco, zač byste se měli nevyhnutelně stydět, ale dělejte to za zavřenými dveřmi a pokaždé si poté umyjte ruce.“ (hv)

THE SHED

RECENZE

Jeden z těch horrorů, u nichž si budete říkat, jestli jsou vlastně dobré, nebo už jsou špatné.

Režie: Frank Sabatella

Scénář: Frank Sabatella, Jason Rice

Délka: 99 min

Původ: USA

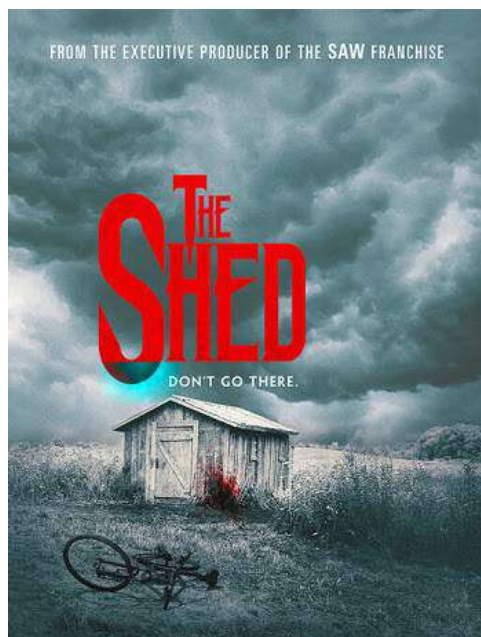
Rok: 2019

Hrají: Jay Jay Warren, Cody Kostro, Sofia Happonen, Frank Whaley

Na **The Shed** je něco, co vás přiměje si říkat, že to vlastně nic skvělého není, na druhou stranu ale nebudete chtít hodnotit snímek vyloženě špatně, protože v sobě má něco... něco. Snad ten malý prostor, na němž se odehrává, snad to, jak bylo na celém filmu vidět, že tohle sice možná točí filmaři, kteří nemají moc financí, ale byla v tom radost, byla v tom touha natočit horror, což se nakonec i povedlo. Horror to je.

Horror je to především proto, že zde postavy umírají poměrně drsnými způsoby, což fanoušek dovede ocenit, ale snímek nehraje jenom na násilí, to se zase musí

zdůraznit. Jsou zde i vyloženě atmosférické scény. A ona k tomu ta bouda, kolem níž se všechno dění točí, docela vybízí. Na první pohled jenom bouda na náhradí, takový malý dřevěný domek, kam byste tak maximálně zaparkovali auto a už by se tam nic moc dalšího nevešlo. Na druhý pohled ale něco víc, co může být místem pro pravou hrůzu.

Ano, omezený prostor horroru **The Shed** rozhodně sluší, i když je zábavné, že se uvnitř boudy v podstatě nenacházíme, sledujeme primárně hlavního hrdinu mimo, v okolí boudy. Ale všechno dění se soustředí na ni. Jako kdyby byla obrovským magnetem, který na sebe neustále stahuje pozornost. A to je velmi dobře, protože to jednoduše funguje a dovede to strhnout. Klaustrofobická prostředí v sobě prostě mají nějaké specifické kouzlo.

Frank Sabatella není tvůrce, který natáčí vyloženě skvělé horrory, na něž se budou stát zástupy před kinem, ale je to člověk, který se snaží, aby jeho filmy skutečně horrory byly, aby byly krvavé, drsné a sem tam jste se u nich i lekli. Podařilo se mu to

u snímku **Blood Night** (2009) a daří se mu to i v případě tohoto relativně jednoduchého horroru, kde cílí na to, že mladík s dědou žijí v domě, u něhož stojí bouda, do níž se cosi skrylo před slunečními paprsky. Jak jednoduše a přitom krásně to zní.

V americkém filmu **The Shed** Frank Sabatella dokázal, že by rozhodně měl točit další hororové filmy a měl by se najít nějaký mecenáš, který mu je bude sponzorovat. Fandy hororového žánru dokáže oslovit. Ti ocení úsilí, které do filmu dává, stejně jako jeho schopnost skutečně natočit horror. Ano, jsou to celkem levné horrory, ale jsou dobře natočené, je z nich cítit kvalitu a lásku k žánru. A to u mnohé amatérské produkce prostě nemáte. Tady ano.

• Martin Štefko

Mala by si ísť

Radoslav Kozák

Vedela som, že niečo nie je v poriadku. Odkedy náš kamarát Peter spáchal samovraždu, môj manžel sa správal veľmi zvláštne. Keď sme si sadali v obývačke, pôsobil roztržito. Nepohodlne sa krčil v kresle.

„Vysvetlíš mi, čo sa deje?“

„Viem, že si s ním spala v ten deň, keď zomrel.“

„Čože?“ zhíkla som.

„Vzdám sa ťa, sľubujem. Chcem už mať pokoj.“

„Odkiaľ to vieš?“ šepala som po chvíli.

„Od neho.“

„To nie je možné. Nestihol by ti nič povedať.“

„Hovor hlasnejšie, prosím. Je ťažké ťa počuť, keď na mňa jeho silueta kričí spoza okna.“

Vrhla som pohľad do tmy. Za oknom v obývačke nášho bytu na siedmom poschodí sa črtala mužská postava. Vyskočila som z kresla.

„Vzdám sa ťa,“ povedal. „Ale dnu ho nepustím. Vraj ťa počká pod balkónom. Mala by si ísť. Až potom mi dá pokoj.“

EMMANUEL QUAIREAU: UNESENÁ

RECENZE

Když jsem narazil na knihu, jejíž obálka slibovala kombinaci komiksu a gamebooku, okamžitě mě napadlo, že to bude buď paráda nebo průšvih. Ačkoli anotace příběhu působila jako čistokrevný thriller, během čtení (hraní) jsem byl mile překvapen. **Unesená** je totiž fungující neolovecraftovský horor.

Captive

Překlad: Barbora & David Müllerovi

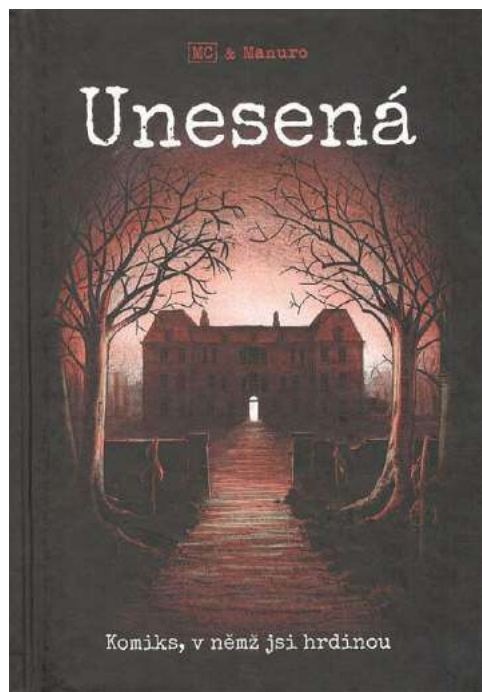
Vydavatel: REXhry

Rok českého vydání: 2018

Počet stran: 160

Představte si, že jednoho dne se vaše dcera nevrátí z plavání. Namísto ní obdržíte výhružný dopis s žádostí o výkupné. To je horor sám o sobě a většina z nás by zřejmě kontaktovala policii, ačkoli to pisatel výslovně zakazuje. Problém spočívá v tom, že vy sami jste v příběhu policistou. S dvojicí kumpánů a peněžním obnosem

v kapse se vydáváte v úsvitu noci na místo předání – do starého honosného domu v lesích. Zazní výstřely a pátrání po unesené dcerce může začít... ovšem něco tady není v pořádku.

Tolik k začátku příběhu, od tohoto bodu pátrání řídí čtenář (hráč). Na začátku hry si podle pravidel nastaví výši svých atributů (síla, obratnost a vůle). V jejím průběhu pak upravuje hodnotu vitality (klesne-li na nulu, postava umírá) a zaznamenává předměty, které nese. Těch je jen omezený počet a jejich vlastnictví může postavě výrazně pomoci nebo ji přivést do hrobu.

A jak takové hraní probíhá? Znalci her na hrdiny zajisté vědí, ostatním stručně vysvětlím. Před čtenáře, jakožto hlavní postavu, je položeno rozhodnutí – například, kterým směrem se vydat nebo co prozkoumat. Volbu lze provést nastavením příslušného odkazu, kde se čtenář dozví, jak to s hlavním hrdinou dopadlo. Při nevhodné volbě může hlavního hrdinu potkat okamžitá smrt, mnohdy poměrně odporná (tak, jak to máme my zvrhlíci rádi). Na druhou stranu, většinou vám v hlavě včas zabliká varovná kontrolka, že je načase vycouvat.

Fanoušci her na hrdiny by se v tomto bodě zeptali na souborový systém či prvek náhody. Řeceno jednoduše, žádné kostky nejsou třeba – obvykle si čtenář prostě zvolí, co chce udělat. V jiných případech se dění odvíjí od vlastností postavy či vlastnictví určitého předmětu.

Jedním z rozdílů vůči většině gamebooků je počítadlo času. Během hry je třeba zaznamenávat herní čas, díky čemuž se mohou na různých místech příběhu situace vyvinout zcela jinak.

Nejde však tolik o rychlost, jako spíše o efektivitu. Pomalý a důkladný průzkum může vést k zdárnému zakončení příběhu stejně dobře, jako cílevědomý průlet směrem vpřed.

Grafická stránka příběhu je, co se týče kresby, poměrně dobře propracovaná. Musí být, neboť mimo zjevných odkazů nad vchody směřujícími do dalších místností je dům plný skříní, šuplíků... a míst, kam je radno nesahat. Narazit lze i na tajné skryše či lokace, často pečlivě skryté. Lupa při prohledávání není potřeba, ale pečlivost není od věci. Zejména ke konci, kdy už je obtížnost nepoměrně vyšší a drobné přehlédnutí postavu může i zabít.

Každé lokaci náleží určitý odstín barev, což čtenáři usnadňuje orientaci... nebo by alespoň mělo. Jedná se asi o největší kámen úrazu. Hráčům (zejména pokud gamebook hrají poprvé v životě) úvodem nikdo neporadí, aby si kreslili mapu. Jednotlivé panely komiksu navíc mnohdy umístí postavu k jiným dveřím, než kterými skutečně přišla nebo ji vyobrazí v zrcadle. Ve výsledku to vede k tomu, že dezorientovaný hráč zmateně bloudí domem, prochází stále ty samé místnosti a zbytečně mu ubíhá čas. Což je škoda, neboť třípatrový dům (a jeho okolí) do sebe při bližším průzkumu perfektně zapadá. Ovšem vy moudře čtete Howarda, takže teď víte, že v tomto případě (i jinde) jsou mapky potřeba.

Po celém domě jsou rozesety zápisky (po nalezení si je lze přečíst v pří-

loze knihy), které příběh prohlubují a objasní mnohé z toho, co se v domě odehrálo, odehrává nebo se ještě má odehrát. Tyto informace však nejsou samoúčelné, neboť se v nich mnohdy skrývá odpověď na hádanky – není jich mnoho a nejsou těžké, ale vyplatí se je řešit. Někdy vám ony střípky informací mohou dokonce i zachránit život.

Samotný příběh je poměrně prostý, avšak to neznamená, že by mu chyběly zvraty, hloubka či emoce. Všechno to tam je. Včetně šílených kultistů, nebezpečných zvířat a věcí vymykajících se přirozenému řádu. Čím hlouběji hráč do příběhu pronikne, tím tísnivěji na něj působí; postupná gradace děsivé atmosféry funguje na výbornou. Zatímco v přízemí jde víceméně jen o pocit znepokojení, ve vyšších patrech začíná jít do tuhého. A při správné konstelaci hvězd vás možná pohltí i jeden z Prastarých...

Nakonec je nutno zmínit klasický neduh gamebooků, totiž jejich znovuhra-

telnost. Samozřejmě, pokud postava v průběhu cesty zemře (naděje, že se tohle dobrodružství dá bez podvádění zvládnout napoprvé, je zcela lichá) nebo hráč některé zásadnější lokace neodhalí, není od věci to zkusit od začátku. Po úspěšném dokončení příběhu už však obvykle chybí motivace zkusit to znovu a lépe. Ta je zde řešena možností si na základě bodového hodnocení určit výsledné skóre a pokusit se ho překonat (což například mě nijak neláká). Na druhou stranu, na pár hodin či dnů temné zábavy tato kniha bohatě postačí.

Unesená je zajímavý experiment spojující gamebook, komiks a horror. Současně může být i vstupní branou do těchto tří světů. Pokud máte rádi lovecraftovské příběhy a hry na hrdiny, tato kniha si určitě zaslouží vaši pozornost. Už jen proto, že čistě hororových gamebooků je jak šafránu...

• Ondřej Kocáb

BESTIE

příběh skutečného vraha

MARK E. POCHA
Carcosa

Nový román Marka E. Pochy

příběh skutečného vraha

Vydalo nakladatelství Carcosa

 Carcosa

SPEJBL VERSUS DRACULA ANEB PŘÍZRAK Z MANSARDY

HURVÍNEK A SPEJBL JAKO HRDINOVÉ HORROROVÉHO MUZIKÁLU PRO DOSPĚLÉ

Ruku na srdce, přátelé, který český fiktivní hrdina pronikl za naše hranice i svou výtvarnou podobou? Bezesporu Josef Švejk v ilustracích Josefa Lady. Pak Krtek Zdeňka Milera, který se stal i hrdinou česko-čínské animované seriálu a vycestoval dvakrát do vesmíru na návrh astronauta A. J. Feustela, jehož manželka má české předky, nejprve na palubě amerického raketoplánu Endeavour, pak v kosmické lodi Sojuz a ocitl se i na mezinárodní vesmírné stanici ISS. Možná Ferda Mravenec, jenž se stal dokonce hrdinou německého animovaného seriálu, mezi námi dost hrozného a nemajícího se Sekorovou literární předlohou takřka nic společného.

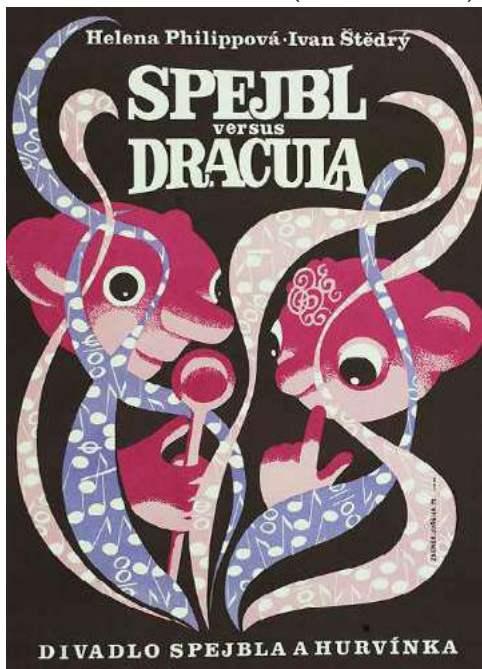
No, a pak **Hurvínek a Spejbl**. Hodně se o to zasloužil Miloš Kirschner, který s Divadlem Spejbla a Hurvínka (DSH) podnikl řadu zájezdů do ciziny. Ansámbl se vždy dokázal naučit představení v jazyce hostitelské země, a to se dosud hrálo v 34 zemích v 22 jazycích! DSH je tak

i dnes v zahraničí nejproslulejší českou loutkovou scénou.

Spejbla a Hurvínka dobře znají v Německu, pamatuju doby, kdy v rámci družby prosili občané NDR o zaslání jejich figurek. V někdejším Sovětském svazu byl Hurvínek (Gurvinek) dokonce (vedle například statečného Cibulky G. Ro-

dariho či Neználka N. Nosova) jedním z maskotů hororového (pardon, dětského) časopisu Vesjolyje kartinky. S nimi se tam dostal i do komiksů a ruských kreslených filmů, jeden z nich se jmenuje přímo hororově: POBHO B 3:15 (Přesně ve 3:15).

Taťulda Spejbl vznikl na sklonku roku 1919, loutku vytvořil řezbář Karel Nosek podle návrhu Josefa Skupy. Hurvínek „se narodil“ o pouhých sedm let později, jeho tvůrcem byl řezbář Gustav Nosek. Obě postavy mluvil zpočátku Josef Skupa (1892-1957), poté Miloš Kirschner (1927-1996) a pak Martin Klásek (*1957), v poslední době v alternaci s Ondřejem Láznovským. Později byla dvojice Spejbla a Hurvínka doplněna o postavy Máničky, paní Kateřiny a psa Žeryka. Mánička vznikla už v roce 1930, zpočátku ji mluvila Anna

Kreuzmannová, po znovuotevření divadla po II. světové válce v roce 1945 Božena Weleková, v roce 1969 se Máničky ujala Helena Štáchová. Teta Kateřina je loutkou nejmladší, byla vytvořena speciálně pro Helenu Štáchovou v roce 1971. Po Heleně Štáchové převzala obě stěžejní ženské role Marie Šimsová. Žeryka vytvořil v roce 1930 Gustav Nosek, původně za něj sám štekal, pak se postupně této role ujali František Flajšhanz a Miroslav Černý, v současnosti je to Miroslav Polák.

Divadlo Spejbla a Hurvínka vzniklo v Plzni roku 1930. Po druhé světové válce, v jejímž průběhu byl Skupa zatčen gestapem a v únoru 1945 se mu podařilo uprchnout z hořícího vězení ve Spojenci vybombardovaných Drážďanech, byla otevřena stálá scéna Divadla S+H v Praze, kde existuje dodnes.

Hurvínek a Spejbl se ještě za Skupovy éry dostali na zvukové nosiče, čímž jejich popularita ještě výrazně vzrostla, od sedmdesátých let s nimi byly natočeny čtyři série večerníčků, na počátku nového tisíciletí i dva animované filmy. Existují záznamy divadelních představení a četných vystoupení v televizi. A nakonec zásluhou Denisy Kirschnerové (libreto) a Tomáše Chluda (kresby) se i u nás ocitl Hurvínek se Spejblem v komiksech (kniha Šmanokote), takže určitě patří do tohoto čísla Howarda.

Přestože se najdou lidé, kteří S+H nemusí, nelze jim v žádném případě připisovat hloupý nebo plochý humor. Pamatuju, že jejich vystoupení v zábavných pořadech někdejší normalizované Československé

televize patřila k těm nejkritičtějším. Jako dřeva si to možná mohli dovolit.

Většina divadelních her S+H je samozřejmě určena primárně dětem. Nicméně existují i výjimky. Jedním z nich je swingový horror-muzikál pro dospělé s názvem **Spejbl versus Dracula aneb Přízrak z mansardy**. Autorkou textu (včetně písní) byla rozhlasová režisérka Helena Philippová, která jako jediná žena stála u zrodu Divadla Járy Cimrmana. Spoluzakládala též Divadlo Na Zábradlí a Semafor. Jako ctitelka hororů prý uvažovala

o desku dětskou. Ale chyba lávky. Řadu vtipů jsem pochopil až po řadě let, i Spejblovy výkřiky: „*Psychi-atra! Psychi-atra!*“, u nichž jsem v sedmi letech soudil, že má chuť na jakási játra.

Příběh začíná nedlouho poté, co panu Spejblovi dorazí účet za elektřinu, jedná se podle jeho zoufalých slov o přímo „*nekřesťanskou sumu*“. A proč taková obrovská spotřeba? Inu, jak říká svému synátorovi: „*Já myslel, že on se po nocích tajně učí, aby mě překvapil svým vzděláním. A on zatím maří drahocennou elektřinu při čtení*

na sklonku šedesátých let i o založení divadla hrůzy, ale nakonec z toho sešlo. Hra měla premiéru 15. 3. 1974 a ještě v témže roce byla nahrána na zvukové nosiče.

Teď zavzpomínám. Moji rodiče zakoupili někdy v roce 1974 gramorádio Tesla, u něhož jsem strávil řadu pěkných chvil, ať už při poslechu Návštěvních dnů Šimka a Grossmanna, či později elpíček zahraničních kapel, které jsem pořídil za peníze vydřené na chmelových brigádách. Jednou z prvních desek, které jsem dostal záhy po zakoupení, byl právě **Spejbl versus Dracula**. Naši doufali, že se jedná

braku!“ Asi je takřka zbytečné dodávat, že onou kritizovanou četbou byly právě horrory. Hurvínek se obává: „*Snad si nechceš sáhnout na život? Nebo dokonce na spořitelni knížku?*“

Spejbl se ale rozhodne, že na zaplacení účtu vydělá napsáním muzikálu, původně nazvaného „*Cikánský baron*“. Když se dozví, že už „*to někdo napsal*“, pokračuje v rozvíjení originálního tématu. A pak se již takřka surrealisticky prolíná realita s dějem Spejblova muzikálu. Podobně jako v Muži z Acapulca, zasahují do příběhu vnější vlivy, zejména pak Hurvínek.

Právě díky němu získá nádech bizarního hororu.

Spejbl se ocitá v pařížské mansardě, v níž se zjevuje démonická šantánová zpěvačka Poulet Noir (Černé kuře), jež se kdysi zalkla z neúspěchu a žádá po něm jako po tvůrci píseň. Pokud jí nevyhoví, umoří ho k smrti. No a pak se objevuje sám hrabě Dracula, který nejprve touží právě po Poulet, pak se ale zamiluje do paní Kateřin-

ny. „A užijete ženu, mladíku?“ táže se ho Spejbl. Dracula odvěti: „Malíčkost, střelím rakev, aby bylo něco do začátku, a pak se stanu nočním vrátným v Renaultce.“

A přicházejí komplikace. Především Spejbl hodlá vyškrtnout Dracula z muzikálu, ale ujede mu ruka a vyškrtne i tetu Kateřinu. Tím se Draculovy rejdy ocitnou mimo jeho kontrolu.

Hurvínek a Mánička se objevují v po-

době hippies (ano, i plešatý synátor zde má dlouhé vlasy), takže zmatený Spejbl se musí ptát: „*Přiznejte se, který z vás je Mánička?*“ Když i Hurvínkovu družku svádí upíří hrabě, zpívá mu „marihuanový song“: „*Tráva, někde roste tráva, točí se mi hlava, dnes nemohu spát...*“

Hurvínek jako znalec hororů Spejblovi radí, jak na upíra. S využitím otcových kšand konstruuje geniální upíří „vražditko“, které má vystřelit zašpícatělý kůl a proklát Draculovo srdce. Žeryk, který dostane za úkol předat Draculovi vzkaz a vlákat ho do pastí, je namaskován za Psa baskervillského. Má za to dostat odměnu: „*A když to Žeryček pěkně vyřídí, dostane co? Ano, kapičky na spaní!*“ Mánička navrhuje dokonce i meprobamat (lék ke zvládnání úzkosti), nicméně Spejbl se ohrazuje: „*To nedovolím, nechci mít psa narkomana!*“

A jak to všechno dopadne? A jakou roli

v tom sehraje jelítkový prejt s česnekem? To vám nebudu prozrazovat. Poslechněte si záznam sami. No a až pominou

všechny karantény, můžete navštívit nové nastudování Divadla S+H s novými interprety, s určitými úpravami textu a aktualizacemi.

Jinak, abych pravdu řekl, znám pouze zvukovou podobu z onoho roku 1974. A protože se jedná o muzikál, musím se ještě zmínit o hudbě. Příznám se, že nejsem fanouškem muzikálů, i když jsem jich řadu viděl. Přesto musím říct, že hudební čísla, která napsal známý skladatel Ivan Štědrý (1934–2017), bratr zpěváka Karla Štědrého, jsou opravdu nápaditá, vtipná a v tom nejlepším smyslu slova chytlavá. Najdeme zde i ohlasy šansonu (Pouletina píseň Projděte se po půlnočním nábřeží) nebo variaci na operetní hit (Upíří hrabě jsem já). Interpretace je víc než pozoruhodná, tím spíš, že ležela na bedrech pouhých dvou protagonistů. Miloš Kirschner dokázal i v písních odlišit Spejbla, Hurvínka a Dracula, přičemž v posledním případě byste klidně přísahali, že upíra mluví a zpívá někdo jiný. Helena Štáchová podobným způsobem „vystříhla“ Máničku, paní Kateřinu i svůdnou Poulet. Klobouk dolů!

Není divu, že **Spejbl versus Dracula** obdržel Zlatou desku za 15 550 prodaných nosičů, hrál se s úspěchem i v Německu.

Samozřejmě, že z výše uvedeného vyplývá, že se při téhle hře (nahrávce) nebudete příliš bát, ale určitě se budete dobře bavit.

No a teď pár „špeků“ z téhle hry. Některé průpovědky u nás doma už zdomácněly:

Poulet Spejblovi: „*Mohu vás políbit?*“

Spejbl: „*Ne, ne. Raději ne. Mám tady syna.*“
 Polet: „*Žádného syna nevidím. Nebo někde popíjí aperitiv v milé společnosti.*“

Spebl: „*Já ho přerazím!*“

Poulet vášnivě: „*Máte tady něco k pití?*“

Spejbl: „*Meltu od svačiny.*“

Hurvínek: „*Co se teď bude dít dál?*“

Spejbl: „*Co by se dělo? Přijdou zápletky, krize, kastrace...*“

Dracula: „*To divé zvíře mi utrhlo kus pláštěnky!*“

Spejbl: „*Nemáte se tady vometat.*“

Dracula: „*Mé líce blednou, tělo ochabuje!*“

Spejbl: „*A ochabne ještě víc, až na vás vezmu nějakou lať!*“

Spejbl k Draculovi: „*Opelichaný sprostáku, táhněte do svého pelechu!*“

Kateřina: „*Do jakého pelechu? On spí přece v rakvi.*“

Spejbl: „*Ošumělá vykopávko!*“

Dracula: „*Dvě svíce hoří v kryptě u mého tristního lože.*“

Spejbl: „*Co to kecá?*“

Dracula ke Kateřině: „*Sbalte si propriety, drabá, pošlu pro vás kočár, taxík nebo pohřební vůz!*“

Spejbl: „*Kde mám kšandy?*“

Hurvínek: „*Proč?*“

Spejbl: „*Chci se oběsit.*“

Hurvínek: „*To počká.*“

Spejbl k Hurvínkovi: „*On mi bourá střechu nad hlavou! Jdeš z té pudy, anarchisto!*“

Hurvínek ke Spejblovi: „*Tatuldo, naval*

píseň, at madame vidí, že nekecáme. Tatulda má bohatý zásoby. Vidíte, co lejstro, to umění!“

Poulet: „*Adieu, pane!*“

Spejbl: „*Adieu, megéro!*“

Hurvínek k omdlévajícímu Spejblovi: „*Každý slušný člověk řekne nějaká poslední slova.*“

Kateřina: „*Aspoň slovíčko, jen tak pro pořádek.*“

Spejbl: „*Pane vrchní, jedno pivo.*“

Kateřina: „*Konečně. Hned si objednáám černou toalettu.*“

Dracula: „*Mohu se podívat na ostatky?*“

Dracula k Hurvínkovi: „*Starejte se o sebe, školáku!*“

Hurvínek: „*Kdo je u vás školák, naftalíne! Školáku, to řeknete mně? Kterému pan učitel říká vyvrheli? Já mám ve škole 300 neomluvených hodin, mě nebude nikdo urážet, jasný?!*“

• Petr Boček

Obrazová příloha:

Autor článku v družném hovoru se Spejblem a Hurvínkem (Muzeum loutek Plzeň)

Plakát představení *Spejbl versus Dracula* z roku 1974

Logo představení *Spejbl versus Dracula* z roku 2014

Gramofonová deska z roku 1974

Obal CD

JUNJI ITÔ

TÉMA/PROFIL

Asi by bylo velkou chybou věnovat číslo hororovým komiksům a neztratit v něm několik slov o japonském mistrovi neobyčejné hrůzy, plíživého děsu, strachu z nečekaných detailů a bizarního pohledu na věci na první pohled všední a běžné.

Junji Itô se narodil 31. července 1963 v Sakashitě, což je nyní součást Nakatsugawy v prefektuře Gifu. S hororovým žánrem se seznámil již v útlém dětství prostřednictvím svých dvou sester, které v časopisech četly Kazua Umezua a Shinichiho Koga. Junji je, inspirován sestrami, začal číst také. Atmosféru jeho pozdějších příběhů pomáhal utvářet i jeho vlastní život. Vyrůstal na venkově v domě, kde byla koupelna až na konci podzemního tunelu plného pavouků a cvrčků.

V roce 1984 začal pracovat jako zubní technik. Již tehdy však psal a kreslil mangu. V roce 1987 získala jeho povídka **Ge-kan Halloween** (Monthly Halloween) čestné uznání v soutěži Kazuo Umezua (kde byl Umezu jedním z porotců).

Později z tohoto příběhu vznikla série **Tomie**. Až po úspěchu v této soutěži se z jeho koníčku začal počátkem 90. let 20. století stávat vážně míněný zájem.

Junji Itô vytvořil několik kratších povídek, sdružených později v sérii **Junji Ito Horror Comic Collection** či **Kyô-fu Hakubutsukan** (Museum of Terror).

Najdeme mezi nimi např. několik příběhů o zbabělém, zákeřném a škodolibém chlapci s velikášským komplexem Sôichim, který místo páráték v ústech žvýká hřebíky, zahrává si s černou magií a ubližuje všem v okolí.

sobem. Je nekonečná a přivádí své okolí k (sebe)vražednému šílenství. K Tomie Junji Itôa inspirovala smrt jednoho z jeho spolužáků. Itô zažíval nepříjemné pocity z vědomí, že chlapec, kterého znal, prostě najednou zmizel. Pohrával si s myšlenka-

Poprvé Junji Itô pořádně zaujal svou sérií příběhů o středoškolačce **Tomie**, která se neustále vrací, ať zemře jakýmkoliv způ-

mi, že by se spolužák mohl jednoho dne vrátit. A právě ony jej později přivedly k Tomie. Nezavražditelná středoškolačka

se dočkala i vlastní filmové série, které se podrobněji věnujeme na jiném místě tohoto čísla.

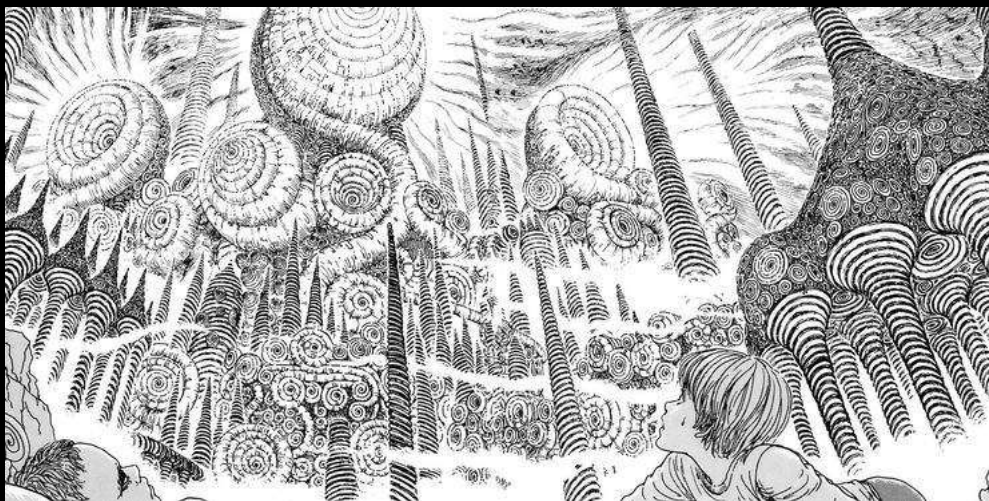
Itô dokáže vtělit hrůzu do zvláštních i běžných věcí. Vyzobává její prvky z každodenních mezilidských vztahů a existencí, z běžných situací a vzorců chování a pošťuchuje je do popředí, nejednou až tzv. ad absurdum (v kteréžto úrovni jsou však nejpůsobivější a nejdhalenější až na dřevě). Svými příběhy čtenáře jen neděsí, nutí jej stavět se do role postav těchto příběhů, rozhodovat, ve které poloze se nachází on sám, nutí jej zamýšlet se či rovnou stydět. Staví na strachu z jinakosti, odlišnosti, vyzdvihuje jej nejednou ve skryté či očividné sociální kritice. Například příběh **Michi no nai machi** (*The Town Without Streets*, 1997) pojednává o naprosté ztrátě soukromí a nutkání lidí neustále někoho šmírovat a sledovat. Jakoby se vysmíval jistotě a nadutosti obyčejnosti, prostoty a strachu z odlišnosti, neznáma a neznalosti. V jeho příbězích se neustále vrací žárlivost, závist, tělesná hrůza, postavy začínající jednat pod iracionálním tlakem či vizuální kontrast mezi krásou a smrtí.

Velkým námětem jeho příběhů je síla nutkavého pocitu, až obsesivního stavu, kdy jedinec (nebo postupně i celá populace) podléhá buď jistým pocitům nebo určitým věcem a to je pak deformuje vnitřně a nejednou i fyzicky (např. **Deska z bazaru** (*Ayatsuri no Yashiki*, 1997) o posedlosti hudebním singlem, pro nějž jsou lidé schopní i zabít a pořád ho potřebují poslouchat). Proniká do děsivých

tajů lidské psychiky, jako v případě příběhu o dívce Mayumi, která po smrti své matky propadá do stavu, kdy není schopna a ochotna rozhodovat sama za sebe a neustále potřebuje někoho, kdo jí bude říkat, co má dělat. Její otec tak najme lidi, aby řídili dceřin život, jenže pak přijde Mitsu... Četnými hrdinkami příběhů Junji Itô jsou krásné studentky s dlouhými vlasy (v jednom příběhu se vlasy vzbouří proti hrozícímu ostrihání). Nevyhýbá se ani chorobné honbě za krásou a krásou samotné. V jeho příbězích se dívky nechávají schválně nakazit nemocí, která je činí neobyčejně krásnými, aby se pak navzájem povražily, aplikují si zvláštní pleťový krém, který jim umožní kůži sundat a prohlédnout si vlastní svalstvo, a když se nedopatřením jedné z nich ta kůže rozteče, pokusí se ukrást kůži sestře. Zaobírá se silou pověry, šeptandy, drbů a víry v ně (příběh spojujícím dvě Itôovy postavy – hřebíkového chlapce Souichiho a Modelku) ale dokáže být i temně romantický (příběh o strašácích, které lidi zapichují do hrobů svých blízkých) nebo poetický (**Hashi** (*The Bridge*, 1991)) o posílání zesnulých po řece.

Jako hlavní inspiraci pro svou tvorbu Junji Itô uvádí tvorbu Kazua Umezua, komiksového tvůrce a filmového scénaristu a režiséra Hideshi Hina, Shinichi Koga, Yasutaka Tsutsuie a Howarda P. Lovecrafta.

Jeho dosud nejdelší práce, třídílný román **Spirála** (Uzumaki, 1998, 1999, česky 2010, 2011 – recenze v Howard č. 17), vypráví o osudovém podléhání tí-

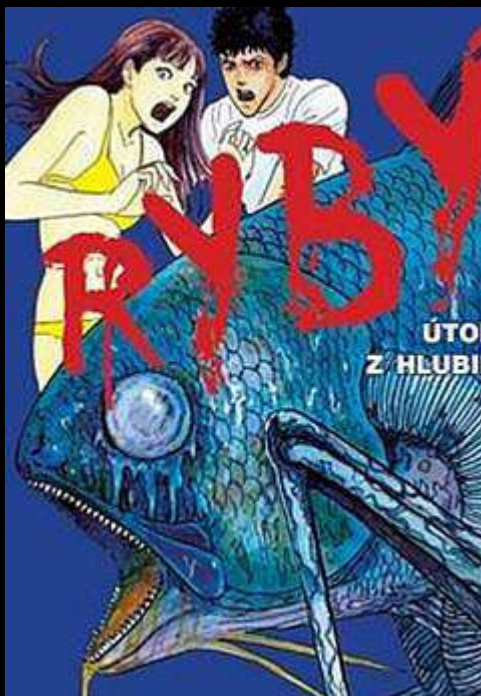

tulnímu geometrickému tvaru, který na sebe poutá pozornost a ovlivňuje mysl a rozhodování hrdinů. Vše začíná v rodině Kirie Goshi, postupně ale smrtelná obsese, nutící lidi do neuvěřitelných činů (např. nasoukat se do pračky) zachvacuje celé městečko Kuruozu, mění ho v bizarní panoptikum plné strachu a hnusu a přivádí až za okraj zkázy. Příběh uchvacuje nejen plíživou hrůzou, ale i makabrozními malo i velkoplošnými detaily. Itô si vychutnává podmaňování lidských existencí neustále a všude se objevujícím spirálám, natolik, až se čtenář lehce může dostat na jejich úroveň – zjistí, že spirály jsou opravdu všude a, což je nejděsivější, pohybují se a nejdou vymazat z hlavy.

Filmovou verzi *Spirály*, *Uzumaki* (2000), natočil režisér známý jen jako Higuchinsky a zajímavé na filmu je, že vznikl ještě před vydáním třetí části komiksově série. Pracuje tedy jen s prvky a motivy z prvních dvou částí. Polský hororový teoretik Krzysztof Gomerski ve své knize *Strach*

ma skošne oczy. Azjatyckie kino grozy (str. 54) tento film, jehož „zkroutená těla obyvatel malého městečka a po stěnách školy se plazící lidsí slímáci v paměti utkví na hodně dlouho“ označil za jedno z nejnezvyklejších zobrazení světa utápějícího se v agónii.

Dalším grafickým románem Junji Itô jsou *Ryby – Útok z hlubin* (Gyo, 2001, česky 2017 – recenze v Howard š. 29). K jejich vytvoření tvůrce přiměly vlastní protiválečné postoje, vycházející z děsivých válečných příběhů a zkušeností, které mu v dětství vyprávěli rodiče. Okinawu začnou sužovat útoky krvelačných hnijících mořských tvorů, které z vody na pevninu vybíhají na podivných mechanických podvozcích a rozsévají do okolí nejen odpudivý smrad ale i zkázu. Jejich kousnutí je nakažlivé, člověk se po něm začne měnit v nechutné monstrum. Kráčející ryby jsou však jen začátek. Stejně jako ostatní autorova práce, i tento příběh oplývá několika opravdu makabrozními

celostránkovými kresbami s nechutnými detaily. Jako celek však odhalují jeden z častých prvků Itôovy tvorby – absenci vyvrcholení či nějaké výraznější pointy. Itô občas prostě jen odvypráví příběh založený na jednotlivém nápadu, příběh je veden pro určitou scénu a pak prostě skončí. Což je případ i *Gyo*. Čtenář si užije spoustu zajímavých, nápaditých, šílených a ujetých scén ale jako celek působí lehce samožerně a samospasitelně. České vydání *Ryby* je doplněno dvěma krátkými povídkami. Čtyřstránkovou temnou anekdotou **Přesmrtný příběh o nosném pilíři** o jednom novém domu a neutuchajícím odhodlání jeho majitele a o několik stránek delším, ucelenějším a rozvinutějším body horrorem **Záhada**

zlomu v Amigaře. Jde o opravdu mrazivý a děsivý příběh o skalním zlomu a otvorech ve skále v podobě lidských postav, které skrývá. V mém osobním žebříčku je *Záhada zlomu v Amigaře* dosud tím nejlepším, co jsem od Junjiho viděl/četl, opravdu skvělá ukázka jeho schopností vyděsit a zasít velmi nepříjemný dlouhotrvající pocit.

I Ryby se dočkaly filmové celovečerní verze. Tentokrát animované. *Gyo* (*Gyo Tokyo Fish Attack*, 2012) je kombinací žravých mořských potvor značky *Asylum*, *Sharknada*, klasické japonské animace a v souladu s předlohou japonské podivnosti (první nepornografický animovaný film, v němž jsem viděl sendvič – a nemusíte být zrovna mozkové obdaření, aby vám bylo jasné, že nemyslím jídlo). Stejně jako předloha je příběh lehounce nezáživný, přináší však několik zajímavých scén (cirkus, nafouklé živoly trousící plyn). Zaujme však o něco více než komiksová předloha, např. i díky pečlivosti věnované charakterům postav.

Zatím třetí knihou, která se dočkala českého vydání, je sbírka komiksových povídek **Balónky oběšenců a další hororové příběhy** (*Shiver: Selected Stories*, 2015, česky 2019 – recenze v *Howard* č. 33). Sbíрка odhaluje, že krátká forma sedí Itôovi trochu lépe, byť i zde se ukazuje, že ne jeden příběh stojí převážně na kresbě či konkrétní scéně než na ději, jako by byla důležitější samotná zápletka, jednotlivý nosný nápad, ne pointa či vyvrcholení. Stejně jako *Ryby* i zde některé povídky prostě najednou skončí. Itô je však

natolik nápaditý a schopný, že se to nedá považovat za vyložene negativní stránku, žánruchtivého čtenáře dokáže plně uspokojit i takto. Mistrně provedenou kresbou, mrazivou atmosférou a pohlcujícím vizuálním vjemem. Veskrze sympatické monstrum dokázal vytvořit v příběhu **Modelka**, opravdu nechutný je příběh **Tuk** a moc pozitivní stavy nenavodí ani dírky objevující se v lidských tělech. Titulní povídku **Balónky oběšenců** inspiroval tvůrcův sen.

Před dvěma lety vznikl na základě autorových příběhů dvanáctidílný animovaný seriál **Itô Junji: Collection** (Junji Ito Collection, 2018). Každý zhruba čtyřicetiminutový díl obsahuje dva příběhy různé délky (někdy jeden z příběhů zabírá sotva čtyři minuty z celého dílu). Seriál tedy nabízí hned 24 Itôových příběhů v celé jeho atmosférické a subžánrové škále. Bizarnosti střídají temnější a poetičtější příběhy, krev ná-

sledují slzy a nepříjemné mrazení. Seriál obsahuje snad všechny příběhy, které se objevily v českém vydání **Balónků oběšenců**. Je tak možné je vidět v barvách a pohybu. Což je ale zároveň menší kámen úrazu. Seriál totiž ukazuje, že rozpohybované (byť minimálně, samotný seriál je poměrně statický) a kolorované výjevy Junji Itôa ztrácejí na atmosféře a hloubce. Černobílé komiksové provedení je nedílnou součástí působivosti autora díla, jakoby s ním prolínalo a tvo-

řilo jeden ze základních kamenů. Kromě příběhů z česky vydané knihy nás seriál hned ve třech příbězích seznámí s již zmiňovaným kouzelnickým spratkem Sôichim (opravdu parchant, kterého byste nechtěli osobně potkat, ale takhle ve sdíleném příběhu si dokáže získat vaše sympatie), v jednom příběhu se dokonce setká s autorovou legendární Modelkou (další z jeho postav, která si získá sympatie), podíváme se na hřbitov, na venkov a dozvíme se něco o městské legendě věštění budoucnosti na křížovatkách.

V roce 2006 se Itô oženil s tvůrkyní grafických románů Ishiguro Ayako. Mají spolu dvě děti. V roce 2009 Ito vytvořil **Neko Nikki Yon to Mû** (Junji Ito's Cat Diary: Yon & Mu), příběh parodizující jeho samotného a jeho manželku žijící v domě se dvěma kočkami.

• Honza Vojtášek

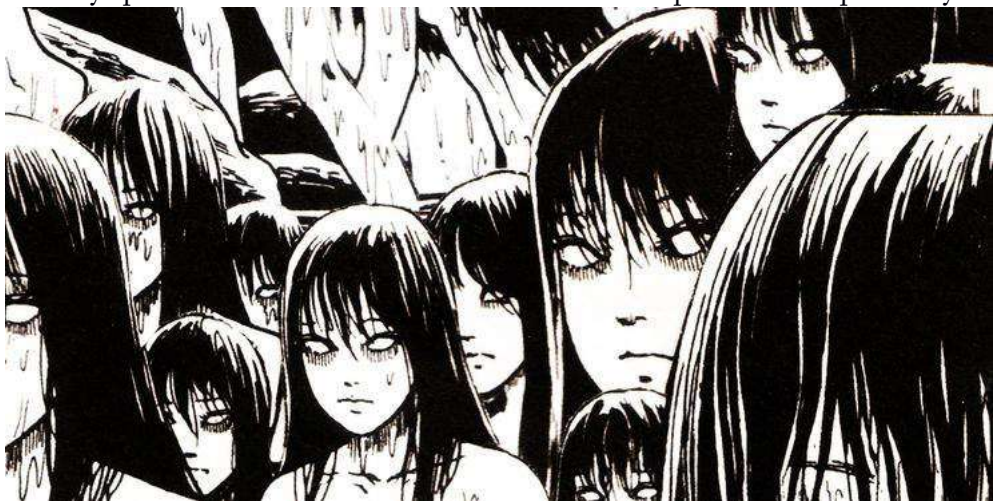
TOMIE, STUDENTKA Z ONOHO SVĚTA

TÉMA

Jak píšeme na jiném místě tohoto čísla, japonský komiksový tvůrce Junji Itô se poprvé výrazněji prosadil sérií o věčně se vracející středoškolačce Tomie. Ta se během let dočkala i dlouhé filmové série, v níž několikrát změnila svou tvář.

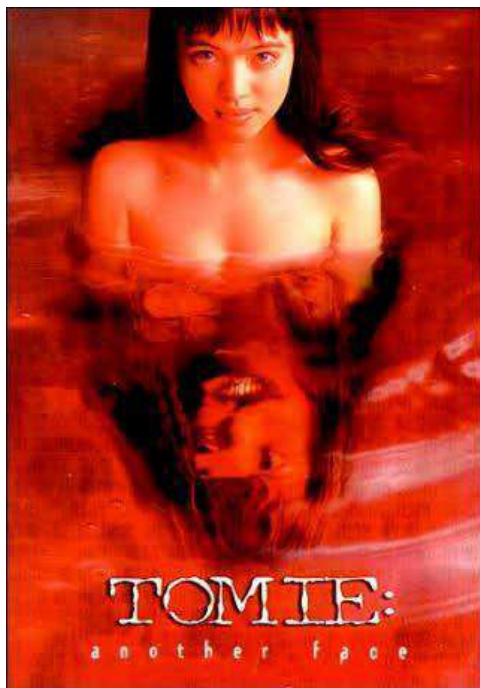
První díl série **Tomie** (1999) nabírá hned od začátku jistý surrealistický podtón. Tomie Kawakami

(Miho Kanno) začíná svůj život jen jako hlava, která se po důkladné lidské péči a krmení dále vyvíjí, až získá kompletní lidskou postavu. Samotný film může na diváka hned od počátku působit jistým matoucím způsobem, neboť skáče mezi vzkříšením Tomie a druhou hlavní postavou příběhu – Tsukiko Izumisawou, která se snaží rozpo-
menout na potlačené vzpomínky za

pomoci hypnózy u své psycholožky. Film poukazuje na to, jakým způsobem se u lidí může postupně probudit temná a ničivá povaha, lstivost a krutý smysl pro humor. Zajímavě zpracovaný je zde hudební podkres, který občas i na západě povědomou hudbu překrucuje a interpretuje v pokřivených, deformovaných tónech s velmi znepokojivým nádechem. Kamera je jakoby amatérská, záměrně snová až bizarní, což působí účinně a překlenuje tak většinu rozpočtových omezení. Osobně na mě tento film působí nepříjemně, ale není to hrůzou, spíše tím, jak je strašidelný příběh interpretován. To, co Vás ovšem bude nějakou dobu strašit, budou děsivě uhrančivé oči Miho Kanno.

Ve stejném roce vychází i v pořadí druhý snímek série **Tomie: anaza feisu** (Tomie: Another face, 1999), který je složen ze tří příběhů, jež byly původně natáčeny jako samostatná minisérie. Tomie (Runa Nagai) se opět skrývá za sladkou tvář a nevinným chováním, díky kterému se na ní jako na mucholapku lepí muži. Tak, jak je u této démonky zvykem, svádí je, lapí a teprve poté poodhalí svou druhou nebezpečně bezohlednou a vražednou tvář. Součástí každého příběhu je i záhadný a výhruzně vypadající muž, jehož identita a záměry jsou odhaleny až v závěru třetího příběhu u nadpřirozené „grilovačky“. Každá z povídek odkrývá část tváře Tomie a postupně

tak divákovi vše zapadá jako puzzle do skládky. Co se herectví týče, je zde z celé série největší rozdíl mezi nevinnou a zlou Tomií, kdy se markantně změní jak chování, tak např. i řeč těla. Stejně jako u prvního snímku, není film o hrůze jako takové, spíše o děsivém skrývání pravého charakteru, následném odhalení a jeho vlivu na psychiku přítomných. Nebojte, zaručeně tu někomu přeskočí...

Třetí díl série, **Tomie: Replay** (2000), začíná mnohem podivněji než předchozí dva díly. Tomie (Mai Hoshō), tentokrát startuje jako hlava, která obývá břicho malé holčičky a téměř na smrt vyděsí chirurgy, chystající se vyoperovat domnělý nádor. Ten-

to start mohu osobně považovat za jeden z nejpamátnejších okamžiků v celé sérii. Hudba hraje podobné rytmy jako u předchozích dvou snímků, do kterých Tomie postupně manipuluje lidské touhy. Démonka se vyvíjí, mutuje a pokud se kapka její krve dostane do krevního řečiště člověka, zejména tedy mužů, tito pak zažívají muka, halucinace a démonka na nich sama sebe regeneruje. Jedná se opět o nízkorozpočtový film, ale podstatně brutálnější a děsivější než předchozí dva. Triky tu sice působí levně, leč kamera je rozhodně lepší, méně amatérská než v předchozích filmech. Zpětně po zhlédnutí kompletní série bych Tomie: Replay hodnotila jako film nejvíce vystihující podstatu regenerace samotného démona. Někteří ze sledujících mohou mít dojem, že Mai Hoshō se pro roli Tomie nehodí, zejména díky nepodobě k prvním dvěma herečkám a ke svému kreslenému předobrazu, avšak na herečce samotné je vidět, že si svou roli neskutečně užívá.

Čtvrtý díl **Tomie: Re-birth** (2001), k němuž si od své série Ju-on odskočil režisér Takashi Shimizu, je o skupině přátel (Tsumabuki, Kitawada a Endou), kterou pronásleduje nesmrtelná Tomie (Mika Sakai) za to, že dva z nich zamaskovali její vraždu. Mladíci mají oproti samotné Tomii jen velmi nevýrazné charaktery a film se tak nějak příběhově plácá. Za zmínku ovšem stojí sekvence zrození, k ně-

muž tentokrát dochází na povrchu obrazu, který byl potřísněn krví démonky. Bohužel, je to jeden z mála filmů, u kterých mohu říci, že promyšlení a cílová podoba filmového plakátu zabrala zřejmě více času než samotná tvorba snímku.

Tomie: Saishuu-shō – kindan no kajitsu (Tomie: Forbidden Fruit, 2002) je pátým dílem této série a stejně jako mnohé z předchozích není přesnou kopií příběhů Junji Ita, ale spíše sloučením několika z nich. Kapitoly, které jsou zde jasně identifikovatelné, jsou především Assassins, Hair, Babysitter, ale poznáme i prvky z mnoha dalších. Kamera opět nic

moc, spíše nízkorozpočtového charakteru, barevné schéma v tomto filmu může působit poněkud dráždivě, ale v některých scénách je to naopak k dobru, i přesto se však daří velmi dobře zachytit zlověstnou atmosféru. **Tomie** (Nozomi Andô) je divácky uvěřitelná, manipulativní, sobecká, ale nepůsobí u toho hloupě. Všechny podstatné prvky své role zvládla velmi dobře a může v divákovi vyvolat i jistý soucit. Pro ty, kdož očekávají kopu násilí, bude tento díl série spíše zklamáním, ale sama vnímám, že to snímku neubírá, ba naopak je psychologicky velmi zdařilý.

Tři roky po předchozím snímku natočil Ataru Oikawa hned dva díly série. Zajímavé je, že ač oba filmy ve stejném roce natočil stejný režisér, pokračují v tradici, kdy v každém snímku hraje titulní postavu jiná herečka. Slovem, které nejlépe vystihuje **Tomie: Beginning** (2005) je rozmanitost. Opět je tu hlava, ze které se Tomie zrodí, tentokrát v tašce. Rovněž tu máme roztomilá zvířátka v podobě švábů, mučení atd. Žel Tomie (Rio Matsumoto) je sice sexy a roztomilá,

ale scénáristu či toho, kdo se staral o dialogy měla při natáčení zabít místo nějaké postavy. Texty, které vypouští z úst jsou hloupé a působí rušivým dojmem, místo toho aby pomáhaly utvářet atmosféru. Pokud se ovšem snažíte v rámci série najít podstatu démona, možná Vám ji tu v rámci rekapitulace informací vysvětlí.

Tomie: Revenge (2005) bohužel řadím k nejnešťastnějším snímkům v celé sérii, postrádá totiž i ty nejzákladnější konstrukce, na kterých by se měl příběh stavět. Charaktery nejsou funkční a příběh přeskakuje bez zjevných souvislostí od jedné věci ke druhé a stává se pro diváka jen obtížně čitelným. Pomsta Tomie by zde mohla vyznít i jako pomsta režiséra této série. Sem tam se objeví nějaká ta lekačka, ale tentokrát to nespasí ani dobře zahraná Tomie (Hisako Shirata).

Osmý příspěvek do série, **Tomie vs Tomie** (2007), vypráví příběh Kazukiho (Hachinohe), který se snaží žít dál poté, co jeho přítelkyně Naoko tragicky zahynula při nehodě. Zkroušený Kazuki dostává později novou práci, a to v továrně na oděvní figuríny, kde si ho všimne záhadná a krásná Tomie (Yû Abiru). Když jsou tito dva zaměstnanci později představeni předákem, Kazuki je šokován, jak je Tomie podobná jeho zesnulé přítelkyni a její pozdější návrhy razantně odmítne. Tomii se to nelíbí, neboť si ho vybrala za svůj cíl, ale přednostně

musí řešit vlastní problémy. Začíná se totiž z vnitřku rozkládat, a to díky tomu, že po světě pobíhá jiná čistá Tomie, která svou existencí hubí svůj nečistý protějšek. Každá z nich ovládá své umění dobře a bude se snažit odstranit svou konkurenci. Jak to do-

padne Vám ale neřeknu, na to už musíte přijít sami.

Devátého a zatím posledního snímku série **Tomie: Anrimittedo** (Tomie Unlimited, 2011) se zhostil mistr japonských běčkových hororových bizarností o vraždícím sushi, robotic-

kých gejšách proměňujících se v tanky, hovnomilných zombie či studentce s rotačním kulometem místo ruky, Noboru Iguchi. V Tomie se přesto držel trochu stranou, i když... Hlava Tomie zde pobíhá zmnožená v podobě odpudivých housenek. První třetina příběhu o dvou sestřích, u nichž rodiče dávají přednost právě z hrobu se navrátivší Tomie a nechají se jí ovládat, je i děsivá, zbytek pak už jen bizarní, ale vcelku nápaditý. Tomie, s opravdu mrazivě podmanivým obličejem Miu Nakamury, mi svým vzhledem trochu připomínala přísnou verzi herečky Shannen Doherty.

• Lucie Matoušková

Hejkal

Lenny Ka

Danu svědily kotníky, jak se jí o kůži otírala tvrdá stébla trávy. Zastavila, aby se mohla poškrábat a nejspíš se přitom podívala do přítmí pod mohutnými větvemi borovic stojících v mírném svahu několik metrů nad ní. Tom si očividně z ostrých stébel drásajících mu dětské nožky vůbec nic nedělal a dál krácel přímo ke stromům na okraji jehličnatého lesa.

„Pravák. Je velikej, jako moje noha,“ zvolal nadšeně a ukázal prstíčkem do míst kam ze své pozice kvůli pařezu obklopenému přečnivajícím trsem trávy neviděla.

„Neřvi tolik,“ napomenula ho. Možná tu nejsou sami. Už delší dobu na sobě cítila něčí oči. Snad se jí to jen zdá. Každou chvíli se pátravě rozhlížela, jestli za stromy a větvemi nízkých keřů nezahledne úchylného šmíráka. Mohl to být i cyklista nebo další houbař, který má stejnou cestu jako oni. Les ležel jen kousek od jedné z okrajových čtvrtí Prahy a touto dobou býval plný lidí. Jenže ať koukala sebevíc, nikoho neviděla.

Stačilo jí jen několik kroků, aby dohonila bratra. Vylovila z kapsy malý nožík a odřízla hřib kousek nad hlínou porostlou

temně zeleným mechem a trávou. Lehkost, s jakou se bílá houbovina poddávala krájejícímu ostří, svědčila o čerstvosti úlovku. Zkusmo odrýpla kousek hnědého kloboučku. Pod čepelí se objevila jen čistá žlutavá tkáň, žádné stopy po hlodajících červech.

„Náš první pravák,“ usmála se na Toma a položila houbu na dno proutěného košíku. Neuniklo jí, jak mu svítí oči radostí. Ani na ni nepočkal a bez sebemenších obav vykročil směrem k borovicím. „Tudy, ne,“ zarazila ho. „Půjdeme dál po mýtině. Na jejím konci je úzká pěšinka vedoucí dolů do rokle.“ Prstem mu naznačila, kudy má jít, ale on nevypadal, že se chystá poslechnout.

„Tam přece budou chodit lidi. Nic tam nenajdeme,“ zaprotestoval, ale když pochopil, že jeho námitky ignoruje, vydal se šouravým krokem za ní. Se sklopenou hlavou sondoval okolí, jestli zase neuvidí hnědavé hlavičky hřibů. Tady na mýtině v nevysoké trávě být mohly. A pak to ucítil. Místo teplého doteku slunečních paprsků mu po krku přešel mráz.

„Grrhhch.“ Těsně za ním se ozvalo táhlé chraplavé zavytí.

„Dánííí,“ zavřeštěl a dal se na zběsilý úprk. Tráva ho šlehala do kotníků. Na svažující cestě hrozilo, že se mu nohy zamotají do nepoddajných trsů. Zakopne a skutálí se dolů z kopce. Bylo mu to ale jedno. Do morku kostí se mu zařezával děs. Sestra šla jen několik metrů před ním a když uslyšela jeho křik, otočila se a na pár sekund ztuhla. Nechápal to, on by se teď ani za nic nezastavil. Zároveň ho její vyděšený výraz donutil ještě zrychlit. To u ní hledal ochranu. Co si počne, když ona mu nepomůže?

„Poběž!“ Když ji doběhl, chytla ho za rukáv. Táhla ho za sebou takovou silou, že několikrát klopýtl. Byl div, že nespadol a nenarazil si koleno. Nemohl jí stačit. Byla skoro o deset let starší.

„Musíme doběhnout dolů. Někoho potkáme. Neboj,“ sípala mezi jednotlivými nádechy. Většinu vzduchu, kterou nasála do plic, potřebovala k běhu.

„Grrhhhhrrrggg.“ Houští u cesty kousek před nimi se zavlnilo. Mezi křovinami se mihly dlouhé černé drápy, jak se cosi snažilo prodrat skrze listí a nepoddajné větve. Bylo to před nimi! Dana strhla prudkým pohybem bratra stranou. Odbočila z cesty a rozběhla se ze stráně, ale rukáv jeho svetru se jí nedopatřením vysmekl z dlaně. Ona však nezastavila. Kličkovala mezi nahusto rostoucími kmeny stromů. Běžel za ní, ale její světle oranžová mikina se mu po pár minutách ztratila v nepřehledném terénu. Když osaměl, ztratilo najednou všechno smysl.

Možná by se měl někam schovat. Ale kam? Panovalo tu bezbarvé šero. Paprsky

slunce se sem neprodraly přes větve letitých jehličnanů. Se stále temnějšími stíny, které rostly pod větvemi stromů a nepřirozeným tichem na něj dolehla zvláštní tíseň. Už neběžel. Nemohl popadnout dech. Jen se tíše plížil mezi stromy dolů z kopce. Snad tam na něj sestra někde čeká. Musela si už všimnout, že za ní neběží.

Hlasitost jeho vlastního dechu mu naháněla hrůzu. Srdce bušilo tak, že se bál, aby mu nevyskočilo z těla. Když mu krk sevřela bolest, ani nevyjekl, jen oči mu vylezly z důlků, jak s cizími tisknoucími pařáty bojoval o nádech. V marné touze uniknout natáhl ruce před sebe. Snažil se dosáhnout na větve nejbližších stromů. Vysmeknout se svému vězniteli. Kopnout ho ze zadu, aby trochu povolil rdousící stisk. Ale nic z toho se nestalo. Dál cítil, jak mu kůži drásají hrubé mozoly tlustých prstů. Na zpoceně lopatky se mu lepilo cosi tvrdého a těžkého. Dýchalo mu to přímo do tváře a smrdělo jako hniјící bahno.

V krku ho pánilo tak, že mu vyhrkly slzy do očí. Chtěl křičet bolestí, ale stlačené hlasivky vydávaly jen tiché sípání. Zoufale se potřeboval nadechnout. Lupal po dechu, ale nešlo to. Z nedostatku kyslíku se mu dělaly mžítky před očima. Z otevřených úst mu vytékaly sliny a dopadaly na tlející listí a trávu. Věděl, že ztrácí vědomí. A tak zaryl své dětské nehty do škrťících prstů, a znovu zkusil kopnout. Ale bylo to, jako by narážel do kůry stromu. Stisk ještě zesílil. V posledním záblesku přítelovosti uslyšel zlověstné lupnutí. To, když mu černé pařáty zlomily vaz.

Chlapci z nosu vytékal tenký pramínek krve. Těsně pod nosem se mu udělala malá krvavá bublinka, jak z něj vycházel zbytek vzduchu. Měl bledou a hebkou kůži. Jen se do ní zahryznout. Tělo, které držel za krk, přestalo bojovat. Najednou bylo vláčný jak hadrový maňásek. Jen chvílema sebou trochu škublo v posmrtné křeči. Chytil ho za vlasy a natočil tak, aby měl jeho obličej kousek od svého. Krev se mu z pod nosu roztekla po puse a dolů na bradu. Během sekundy ji všechnu slízal. Chtěl ale víc. Potřeboval víc.

Rozevřel mu pořádně pusy a vytáhl z ní jazyk. Zakousl se do jeho měkké narůžovělé tkáně a prudce trhl. V ústech měl naráz tolik krve, že ji nestačil polykat. Cítil, jak se mu spolu s ní do srdce vlévá teplo a život. Do prdele, vždyt skoro umřel. To ona ho zachránila. Její opojně vonící vlasy. Štíhlý nohy ladně kráčející po lesních cestičkách. Vlnící se boky a prsa velký akorát tak na to, aby je sevřel do svých dlaní. Sledoval ji už několik týdnů. Vždycky vycítil, když byla v jeho lese a pokaždé z toho měl skoro erekci.

Do těla z hlíny, mechu a větví se však míza vracela jen pomalu. Věděl, co musí udělat. Povalit ji na zem, vrazit do ní své ztopořený péro a dělat jí to, dokud se s ním neroztančí celej vesmír. Jen spojení s člověkem, kterému v žilách koluje teplá krev, mu mohlo vrátit život. Tohle ale bylo taky dobrý. Sál horkou tekutinu vytékající z umírajícího těla a lačně ji polykal. Proudila do něj a prohřívala studené vnitřnosti. Za chvíli ale bude ten malej nepoužitelnej. Dětská mrtvolka

v sychravém večeru rychle chladla. Ještě jednou se mu podíval do tváře. Měl stejně modrošedý oči jako ona. Pořád byly vytržestný hrůzou. Zdálo se mu, že v jeho nepřirozeně vykulenejch panenkách vidí kromě strachu i němý obvinění ze zločinu, kterej právě spáchal. Jako by ten jeho strnulej obličej s vykousnutým jazykem a rozšklebenou pusinkou zamazanou od krve nevypadal sám o sobě dost děsivě.

Muselo to ale bejt. Ji by nikdy nechýtil, a kdyby mu utekli oba, těžko by se tu brzo znova ukázala. Na to byla až moc vystrašená. Pro něj si ale přijde. Ženská se vždycky vrátí pro dítě.

Daně se vyčerpáním podlomila kolena. Klesla do trávy a prudce oddechovala. Jako by v dálce za ní někdo strašně křičel. Nic však neslyšela. Kolem ní bylo děsivé ticho. Ten křik vycházel přímo z jejího nitra. Tomáš! Určitě se mu stalo něco zlého. Má se pro něj vrátit? Třeba je jen několik metrů za ní. Ohlédla se. Svah kopce, který právě vyběhla, byl prázdný. Viděla jen stromy obsypané podzimním do žluta zbarveným listím.

„Tome?!?“

Nic se neozvalo. Jen v dálce zapištěl pták. Několik opeřenců se dole v rokli vzneslo nad koruny stromů a zmateně létalo v nepravidelných kruzích. Když seběhla dolů z kopce, hnala se dál. Nahoru do protějšího svahu. Košík s hřibem dávno ztratila. Na kopci, jen pár stovek metrů od lesa, se tyčily barevné paneláky libušského sídliště. Bude tam v bezpečí. Rozběhla se k betonovým věžákům se svítícími okny. Někde napůl cesty mezi

loukou, za kterou svítily domy a řídno-
cími stromy se znovu zastavila.

Tom. Její malý bratříček tam zůstal. Udělala několik kroků zpátky a pak zů-
stala nerozhodně stát. Nejlepší by bylo,
kdyby zavolala rodiče. Jenže co jim řek-
ne? Vždyť nechala bráchu samotného
v lese. A říct jim, že je pronásledovala
zrůda obrostlá kůrou a mechem, nemů-
že. Vysmějí se jí. Ona ale věděla, že to,
co zahlédla na druhé straně rokle, nebylo
lidské. A ten řev, který ta bytost vydávala.
Skoro z něj praskaly ušní bubínky.

„Tome?“ Zkusila to znovu. Odpově-
děl jí jen závan větru. Měla by pro něj
jít. Strašně se ale bála vrátit. Navíc, kde
ho má hledat? Od chvíle, co ho ztrati-
la, uplynulo tak půl hodiny. Za tu dobu
mohl dojít nebo doběhnout kamkoli.
Vytáhla z kapsy telefon a namačkala na
displeji číslo.

„Ahoj, jsem nad Modřanskou roklí. Tom
se ztratil. Já vůbec nevím, co mám dělat.“

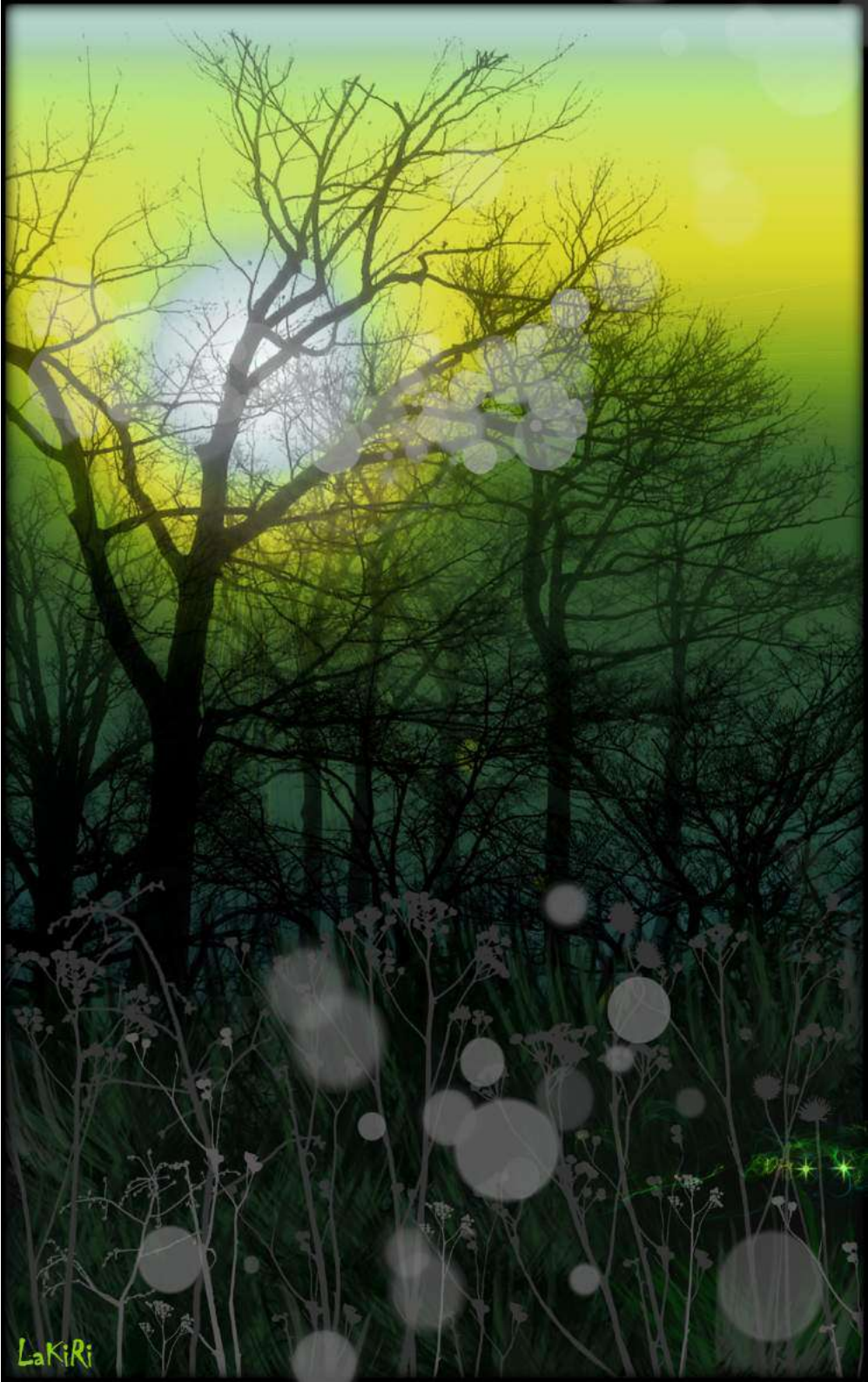
Toma ještě ten večer objevili policejní
psovodi, které rodiče zavolali. Máma ce-
lou noc seděla na Tomově posteli, tisk-
la k sobě jeho plyšového medvěda a tiše
naříkala. Prostě se zhroutila. Ráno ji táta
odvezl do Bohnic. Když ale rodiče ode-
šli a v bytě nikdo nebrečel, bylo to ještě
horší. Ticho přerušovalo jen pravidelné
odbíjení hodin visících na stěně. V kaž-
dém potmělém koutě se mohlo skrývat
zlo. Viděla, jak se jeho černé pařáty nata-
hují po dece, kterou se přikrývala. Proto
teď radši spala při rozsvíceném světle.
Prospala skoro celé dva dny. Předtím ji
vyslychali. Nejdřív policie, pak psycho-

log. Ukázali jí fotky. Řekla jim jen, že je
někdo honil po lese. Ne, nevybavuje si,
jak vypadal. Když viděli, že z ní nic víc
nedostanou, dali jí prášky na uklidnění
a poslali ji domů.

Teď tu sedí na zrezivělé lavičce. Za zády
má betonové sídliště z osmdesátých let.
Paneláky, které natřeli zářivými barvami,
jako by pod novým nátěrem mohli skrýt
plesnivějící umakartová jádra a páchnou-
cí linolea. Na keřík rašící z pukliny as-
faltového chodníku si právě sedla vážka.
Stačil by jeden rychlý pohyb a rozmáčkla
by ji botou. Nechtěla si ale špinit pod-
rážku.

Zvláštní. V batohu má smotané horo-
lezecké lano, aby mohla dát sbohem to-
muhle zkurvenému světu, ale myslí na
to, že nechce mít špinavou botu. Hleděla
dál na popraskaný asfalt. Díry staršího
data pracovníci technických služeb více
či méně úspěšně zalátali. Ale vznikaly tu
nové. V těch větších rašila tráva a její ko-
řeny postupně měnily chodník na drolicí
se štěrk. Všudypřítomné výhonky bují-
cí vegetace svými kořeny, listy a stonky
neústupně provrtávaly železobetonovou
konstrukci sídliště. Ve štěrbinách si sta-
věli hnízda ptáci, do odhaleného železa
se zakusovala rez a na kabelech si po-
chutnávali potkani a larvy hmyzu. Příro-
da si po částech brala zpět to, co jí lidé
vzali. Poslední dobou jako by degenerace
okraje města postupovala rychleji. Les
dýchal a volal její jméno.

Vstala a zamířila k němu. Nepůjde do
rokle. Ne, to ne. Jen na její okraj. Na
skály. Měla tam vyhlédnutý strom. Stojí

LaKiRi

těsně nad strmým kamenitým svahem. Několik jeho větví roste tak, že na ně pohodlně dosáhne ze země, ale současně trčí do prostoru nad svahem. Na jednu z nich pomocí spony uváže lano. Druhý konec lana si obtočí kolem krku a skočí. Musí jen dávat pozor, aby ji při tom nikdo neviděl. Na louce vedoucí ke srázu ale nikdo nebyl. Bodejť by taky jo. Slunce dnes vůbec nesvítilo. Oblohu zakrývaly těžké šedivé mraky nacucané deštěm. Zvedal se vítr, který dával tušit, že liják není daleko.

Kurva. Na záda mu dopadla další kapka vody. Proč musí začít chcát zrovna teď? Ležel schoulenej pod kmenem mladý vyvrácený borovice. Příliš tenkým, než aby ho mohl ochránit před deštěm. Zhluboka se nadechl. S kyslíkem nasáklým vlhkostí a vůní borové kůry vdechl do plic ještě něco jiného. Pach tmavejch vlasů, hebký snědý kůže a vyzývavou vůni mladýho ženskýho klína. Je to ona, nebo se mu to jen zdá? Celý tři dny na ni marně čekal. Převezla ho, mrška. Když se v lese objevili ti chlápci s čoklama, bylo mu jasný, že hledaj jeho. Samozřejmě jim šlo hlavně o toho malýho kluka. Jak ho našli, pustili psy a ty se rozeběhli po lese jak zběsilí. Pročesávali to tu několik hodin.

Štěstí, že uměl tak perfektně splynout se stromy. Vylezl si na jeden smrk, obejmul ho kolem kmene a zavřel oči. Slyšel je a cítil, jak chodí okolo. Psi ho taky cítili. Zarývali drápy do kůry a zuřivě štěkali. Zkoušeli se vyškrábat nahoru za ním. Když na kůži ucítil světlo baterky, skoro se posral strachy. Flojdi ho ale neviděli.

Stáhli si ty svý bestie k noze a šli slídit jinam. On se ale trásl a tisknul ke kůře ještě dlouho potom, co odešli.

Zatím není dost silnej. To se ale brzo změní, a pak jim to spočítá. Cítil, jak se mu v rozkroku hromadí teplo. Míza v jeho vnitřnostech proudila rychleji. Z těla se mu začala odlupovat kůra a pod ní se objevila zelenošedá kůže. Zatím byla příliš citlivá na dotek, ale pod ní už pracovala nově nalezená síla. Probouzela všechno kolem. Město a lidé v něm tak dlouho brali lesu životní energii, až upadl do jakéhosi vegetativního stavu. Skoro nic nevnímal a nebránil se. Zatímco oni řezali pilami a rvali kořeny ze země, aby na jejich místě mohli postavit další obludné železobetonové krabice.

„Grrhhhuuu,“ z nitra se mu vydral kvílivý řev. S tím je konec. Postavil se na všechny čtyři a skočil. Přes mohutnou fyzickou konstrukci a přetrvávající ztuhlost se dokázal pohybovat až překvapivě rychle. Zamířil k okraji lesa. Ke skalám. Tam, kde tušil ji.

Natáhla ruku. Dotkla se jednoho z mladých výhonků větve. Pomalu si jej přitahovala k sobě, aby dosáhla na mateřskou větev, ze které rostl. Mhouřila přitom oči proti zataženému nebi, aby je ochránila před studenými kapkami deště, které jí bušily do tváří. Ještě kousek. Vytáhla se na špičky a konečně zachytila hladkou kůru silné větve. Teď ještě kolem ní obtočit horolezecké lano. Sáhla si k opasku, za který před tím zachytila kovovou sponu, aby ji měla po ruce a opatrně sponu odepnula. Přisunula větev co nejbliž

k sobě a začala kolem ní lano obtáčet. Šlo to dost blbě, protože jí v tom překážely mokré listy a drobné větvičky, ale nakonec se jí to podařilo. Upevnila sponu a pustila pomalu větev, aby se jí lano nevysmeklo z ruky. Ještě musí uvázat uzel, nasadit si oprátku kolem krku a skočit. Zadívala se na ostré hrany vyčnívajících kamenů pod sebou. Vedla mezi nimi úzká pěšinka, po níž se dalo sejít až dolů, když člověk věděl, kudy má jít. Jednou dokázala dolů slézt v lodičkách, s láhví vína v kabelce a skleničkami v ruce. To byly časy. Měla tehdy šestnáct. Pod strží u jezera na ni čekaly Martina se Šárkou. A její největší problém tenkrát byl, jak z domova nepozorovaně odnést flašku se skleničkami a nezabít se cestou dolů ze skály. Zamrkala, aby dostala slzy z očí. Musí ještě uvázat ten uzel.

Na okamžik se zastavil, aby se pořádně rozhlýdl. Les před ním řidnul. Za rozcestím ležela nevelká mýtina. Stálo tu pár dřevěných sedaček a stolek, aby lidi z města mohli u jezera pořádat pikniky. Za ní se tyčil skalnatý svah. Skoro se mu zastavilo srdce, když ji uviděl na skále před sebou, jak přivazuje k větvi jakýsi provaz. Teď ji hlavně nesmí vyděsit. Musí se k ní dostat nepozorovaně co nejbliž, takže nepůjde rovně přes mýtinu. Radši obejde volné prostranství, kde by ho snadno mohla vidět, oklikou skrytý pod stromy. Skočil. Při dopadu se lehce zabořil do hlíny zvlhlé deštěm. Bláto ho zpomalilo. Nemohl se kvůli němu tak dobře odrážet. Co to tam nahoře sakra dělá? Přimhouřil oči, aby líp viděl přes zaclánějící větvě.

Dana držela v rukou uvázanou smyčku. Stačí si ji navlíknout přes hlavu a sjet nohama po kameni dolů. Skoro jako by uklouzla. Bolí umírání, nebo je to, jako když člověk usne? Třeba pak zase uvidí Toma. Jak se směje a hraje si. Věděla, že umře, když uteče a nechá ho v lese. A ona místo toho, aby mu pomohla, pustila jeho ruku a nechala ho napospas té zrůdě. Zasloužila si zemřít. Přetáhla si smyčku přes hlavu a zavřela oči. Stačí se jen zhoupnout dolů. Do propasti.

Ne. Odrazil se od země a doskočil na kámen. Ona se nesmí zabít! Odhadoval, že je od ní tak dvacet, nejvýš třicet metrů. Musí teď napnout všechny síly, aby u ní byl dřív, než skočí ze skály. Prudce se odrazil, až mu od noh odletěly malé kousky šutrů. Při doskoku se chytil blízkého kmene borovice. Nadechl se a skočil znova. Padající kamení vzbudilo její pozornost. Otevřela oči a vyděšeně zírala přímo na něj. Vzdálenost mezi nimi se zkrátila na polovinu.

Dana skoro fyzicky cítila, jak jí v žilách tuhne krev. Byl jen kousek pod ní. Z těla obrostlého temně zeleným mechem a výhonky větví s nesourodě rašícím listím vyrůstaly čtyři ohebné pařáty, po kterých ta zrůda poskakovala jako přerostlá ropucha. Mech se mu na několika částech trupu odchlípoval a visel z něj v cárech, z nichž odkapávala nazelelenalá tekutina. Pod mechem prosvítala kůra a mokvající našedlá tkáň. Rudé oči ji hypnotizovaly chlípným pohledem a mezi odulými rty se mu lascivně komíhal zčernalý jazyk. Bestie znovu sko-

čila. Už byla tak blízko, že cítila bahnitý puch jejího těla.

Sjela nohama dolů z kamene. Prudký náraz stahující se smyčky vyvolaný gravitací jejího těla jí vyrazil dech. Nezůstal jí ani milimetr, aby mohla do prázdných plic nasát vzduch. Hrubý provaz se zařezával do kůže na krku. Instinktivně ho chytila oběma rukama v marné snaze jej povolit a trochu se nadechnout. Nohy zkoušely najít ve volném prostoru jakoukoli oporu, ale smyčka se jí kolem krku utahovala pořád těsněji. Váha vlastního těla jí drtila páteř. Porušené nervy vysílaly do umírajícího těla děsivě bolestivé křeče. Už nevnímala, že on je téměř u ní.

Když konečně nadzvedl její bezvládné tělo a hrubě ho vysunul nahoru na kámen, byla už mrtvá.

Roztrhal její vodou nasáklé oblečení, aby se dostal k horké kůži a krví pulzujícímu tělu. Přitiskl ji k sobě, aby ji zahřál a zatajil dech. Doufal, že pod kůží ucítí slabý tlukot srdce. Ještě byla teplá, ale krev v jejích žilách už neproudila. Vytřeštěný modrošedý oči byly prázdný jako smrt, co si jí vzala. Když z ní strhne kalhoty a kalhotky posune na stranu, může strčit své péro do její hebký voňavý kundičky a zachránit ji.

Chtěl s ní píchat od chvíle, co ji poznal. Dotýkat se její jemné kůže. Líbat ji. Lízat růžové bradavky. Cejtit ji zevnitř. Pták mu tvrdnul i teď, když se jí dotýkal a díval se jí na prsa. Potřeboval se udělat. Vystříkat ze sebe všechno nahromaděný sperma ven. A spolu s ním jí předá část svého já. Kousek svého vlastního života,

kteřej mu předtím darovala. Ona otevře oči a koukne na něj tím šibalským a trochu rošťáckým pohledem. Bude ho hladit po celém těle a taky v rozkroku. Lasakat jeho klacek a strkat si ho do pusy.

Jenže nějak nemohl. Uvnitř hrudi ho pánilo a hrdlo měl stažený tak, že nemohl ani rvát. Jen se koukal, jak z jejího těla pomalu vyprchávají zbytky energie. Ale jestli něco neudělá, tak její duše odejde mezi stíny a už nikdy nenajde cestu zpátky, mezi živé. Tváře se jí propadnou a vystoupí z nich lebeční kosti. Pak už nebude vůbec hezká. Sehnul se a políbil ji na rty. Trochu je olízl. Pak se prstem dotknul dolíčku mezi jejíma nadramy se zimou ztopořenýma bradavkama. Pomalu jej posouval dolů a trochu přitom přitlačil ostrou špičkou drápu.

Nad žebry se objevila drobná rýha a plnila se krví. Olízl ji. Jen trošku si do ní kousne, nesmí ale moc, jinak jí ublíží a ona se nikdy neprobudí. Stisknul mezi zuby jednu z jejích bradavek a hryznul. Kovová syrovost krve ho úplně omámila. Jako by mu do mozku narazil kamion. Hryzal hlouběji a hlouběji. Když už nebylo kam pokračovat, rozkousal jí druhé prso. Celý obličej i ruce měl od krve. Rudá lidská míza mu vlévala do těla sílu a trochu ho uklidňovala. Navlhl si ztopořený péro její krví. Strhl z ní kalhotky a strčil ho do ní.

Zpočátku měl problém dostat se do ní hlouběji, byla moc úzká a sevřená, ale pak už to šlo mnohem líp. Zavřel oči. Jazykem našel její rty a zakousl se do nich. Vůně, chuť krve a intenzivní tření

o její vagínu ho vzrušilo tak, že ejakuloval během chvilky. Když se od ní odtáhl, měla na hrudi místo krásně oblých prsou s rudými bradavkami jen ohryzané zbytky krvácejícího masa. Pod rozkoušaným rtem jí začala natýkat tmavě modrá podlitina.

Zatřásl s ní. Nic. Její oči byly stejně mrtvé jako předtím. Trochu ji nadzvednul a znova s ní pořádně zatřásl. Neprobírala se. Místo toho jí spadla hlava na stranu a z pusy vylezl táhlý čůrek soplavité krve. Chvilí se plazil ve vzduchu jako malé hádě snažící se dosáhnout z výšky na pevnou zem. Pak ale zvítězila gravitace a krev začala po malých kapkách padat na šedivý povrch kamene a rozstříkovat se po něm.

Z hrdla se mu vydral hluboký řev, při kterém tuhla krev v žilách. Byla to jeho vina. Ublížil jí. Začal jí třít hrudník dlaněmi, aby do ní společně s teplem vrátil život, ale ona se ani nezachvěla. Nepřestával. Zkoušel to dál až ho paže pálily bolestí. Bylo to ale zbytečné. Jak jen mohl? Rozmazaná krev se smísila s jeho slzami. Nedokázal ji zachránit. V hlavě mu nesnesitelně hučelo. Zadíval se na provaz, na kterým se oběsila a pak na zatažené nebe.

Cítil se teď mnohem silnější, to jo, jenže byl taky úplně prázdněj. Musí si najít jinou. Jednou nějaká určitě přijde. Bude živá a zdravá a bude jen jeho. Navždy.

LennyKa (*1981)

Doufá, že jednou napíše veleúspěšný horror, jehož hlavní postavou bude její psychotický kocour Sebastián toužící po krvi, zabíjení a permanentním znásilňování králičí samice Justýny. Pochází z Kroměříže. Žije v Praze. Živí se psaním článků, ale raději by se živila psaním knih. První její uveřejněná povídka vyšla v magazínu Trash vol. 3, protože je tak perverzní, že nikdo jiný by ji nevydal. Další povídku publikovala ve 32. čísle Howarda. Málokterý spisovatel ji oslovil jako Edgar Allan Poe. Nejen kvůli tomu, že byl alkoholik, ale taky díky šíleným příběhům o mrtvých i nemrtvých a černém kocourovi. Slibuje, že bude psát, dokud to bude někoho bavit číst a pravděpodobně i dlouho potom, co to číst nikdo nebude. Protože pravda je až na dně láhve, která nikdy nevysychá.

MARIANA ENRÍQUEZ: CO NÁM OHEŇ VZAL

RECENZE

Soubor dvanácti povídek argentinské autorky Mariany Enríquez (*1973) nás zavádí do světa na pomezí reality a těžko uchopitelných představ vystupujících z temných koutů mysli. Podobně jako třeba Edgar Allan Poe i Enríquez vidí pod tenkou slupkou zdánlivě všední normálnosti jinou, mnohem děsivější skutečnost. Sny, náboženství a magie jsou v jejích povídkách přítomné během spánku i v bdělém stavu a je těžké poznat, co je pravda a co jen smyšlená historka na strašení dětí. Rozměňováním hranic mezi realitou a přeludy se ve své tvorbě zabýval i jiný argentinský autor Jorge Luis Borges. Enríquez ale chybí jeho hra se symboly a přivádění absurdních představ až na samý okraj šílenství.

Las cosas que perdimos en el fuego

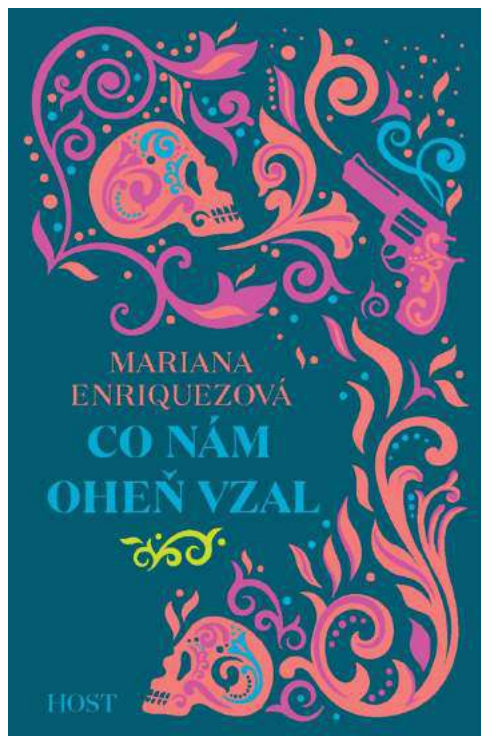
Překlad: Lada Hazaiová

Vydavatel: Host

Rok českého vydání: 2016

Počet stran: 206

Hrdinkami povídek jsou až na jednu výjimku vždycky ženy. Ta úvodní, **Špinavý kluk**, se odehrává ve staré čtvrti Buenos Aires. V ulicích Constitución se

mezi chátrajícími honosnými vilami, kde kdysi žila aristokracie, povalují žebrající feťáci a odpadky. Bydlí tu ale také dívka z lepší společnosti, jejíž rodina tu vlastní dům, ve kterém nikdo kromě ní nechce bydlet. Lidé tvrdí, že tu není bezpečno. A když nedaleko jejího domu najdou tělo malého chlapce s uřezanou hlavou, který se nejspíš stal obětí magického rituálu drogových dealerů, musí i ona uznat, že na řečech, co šeptem kolují mezi místními prostitutkami, možná něco je. Měla by odejít, protože ve městě, kde se za horkých nocí lepší špína ulice na chodidla bosých chlapců, se může stát opravdu cokoliv.

Další povídka **Hostinec** je o nepovedeném vtípku dvou dospívajících školaček. Majitelkou hostince, kde údajně straší, je bývalá milenka otce jedné z dívek a ta vymyslí škodolibou pomstu. Chce v noci rozřezat matrace v hostinských pokojích a nastřkat do nich klobásy. Co když ale v hostinci opravdu straší? **Roky v tahu** jsou povídkou o přátelství tří dívek, které nezničí ani láska. Pro muže totiž v tomhle světě není místo. Jistý pankáč se sice pokusí nerozlučnou trojku rozdělit, na jedné feťácké party ale skončí s rozbitou hlavou v kaluži krve. Možná umřel. Nikdo ho však nelituje. Mohou domy požírat malé bezruké holčičky? Jsou domy, které mají osobitou atmosféru, ze zdí některých číší chlad a na lidi v nich padá ochromující tíseň, jiné mají zvláštní kouzlo. **Adlin dům** má nejspíš všechny tři zmíněné vlastnosti dohromady. A mluví s těmi, co jsou ochotní naslouchat.

Pavliček zatloukl hřebíček: vzpomínka na Ušatého skrčka je jedinou povídkou knihy, jejíž hlavní postavou je muž. Otec malého dítěte špatně nese odcizení mezi ním a jeho ženou, k němuž došlo po narození společného potomka. Ve dne, když je v práci, se mu často zjevuje přízrak psychopata vraždícího děti. V životě každého z nás existují lidé, kteří z něj jednoho dne zmizí beze stopy. Povídka **Pavučinka** o takovém náhlém zmizení vypráví. Podivné však je, že oním zmizelým je manžel hlavní protagonistky, který se vypaří během rodinné návštěvy. Příbuzné to nijak zvlášť nemrzí, protože z něj nejsou zrovna na větvi. Nemusí ho hlavně jedna ze sestřenic. Shodou okolností čarodějnice. **Konec školního roku** je příběh o holce, která nemá kamarády a je divná. Strhává si nehty uprostřed vyučování. Rve si řasy, obočí i vlasy. Řeže se do tváří. Co když ale někdo ovládá její duši a nutí ji dělat všechny ty věci přičící se zdravému rozumu?

Hlavní postavou povídky **Jen holé kosti** je Lenka. Dívka obdivující ladnou krásu lidských kostí. Jednou na ulici najde pohozenou lebku a postaví pro ni doma oltář. Vysedává před ním celé hodiny a představuje si, že je stejně bělostně krásná jako ona. **Sousední dvorek** je podle mého názoru nejděsivější povídkou z celé knihy. Psychicky labilní mladá žena se přestěhuje s přítelem do nového, nezvykle levného podnájmu. Oba přemýšlejí, proč ten útulný a prostorný byt s vlastní terasou stojí tak málo.

Když jim dojde, že klíč k celé záhadě se skrývá v přítmi sousedního dvorku, je už pozdě. V povídce **Pod černou vodou** ožívají staré náboženské rituály, ale také to, co by mělo zůstat navždy pohřbeno pod vodou. **Zelená červená žlutá** je zamyšlením nad proměnou mezilidských vztahů v současné společnosti, v níž hraje stále podstatnější roli virtuální komunikace. Jestliže díky internetu můžeme být v kontaktu s kýmkoliv na světě, jaký má smysl chodit ven, pryč z útulného bezpečí našich domovů. A slouží zdi kolem nás k naší ochraně, nebo jsou naopak vězením, co nám brání žít naplno?

Poslední povídka **Co nám oheň vzal**, podle níž se kniha jmenuje, vypráví příběh radikálních feministek, které svá těla vystavují dobrovolně plamenům. Jde o formu protestu, jenž svou militantnosti připomíná praktiky sebevražedných náboženských sekt. Zohydění zde má být cestou ke svobodě a nalezení vnitřní síly. Jde asi o nejméně pochopitelnou povídku celé knihy. Při čtení ostatních příběhů možná necítíte vyloženě strach, tísnivou atmosféru ale rozhodně jo. Tahle je jenom bizarní.

Celkově nejpovedenější mi přijde úvodní povídka **Špinavý kluk**. Autorka v ní dokonale vykresluje duši mizející čtvrti Buenos Aires, z jejíchž velkolepých rozvalin vystupuje téměř zapomenutá magie a ortodoxní víra hrající v životě indiánů a jejich evropských pánů neodmyslitelnou roli. Ruiny, jež

zdejší honorace opustila před dávnými lety, jsou dnes domovem podivných postav, jako je třeba bývalá prostitutka Lala, která si vydělala prodejem těla na přeměnu pohlaví z uruguayského mladíka na brazilskou kadeřnici.

Tyto kuriózní postavičky, stejně jako ponurá tvář kdysi krásného města mi v následujících příbězích dost chyběly. To je ale víc otázka osobního vkusu než umělecké kvality textu. Kniha má krásně barevnou obálku. Zastánci tvrzení, že růžová je nová černá, určitě ocení výrazný růžový vnitřní přebal. Mariana Enríquez není pro českého čtenáře úplně neznámou autorkou. Vystudovala žurnalistiku a sociální komunikaci. Pracuje jako vedoucí kulturní rubriky argentinského deníku *Página/12*. A u nás ji kromě souboru povídek (*Klesat je nejhorší*, 1995 a *Jak úplně zmizet*, 2004), vyšel i román *Tohle je moře o propojení rockové kultury s magií a řeckou mytologií*.

Přestože se může zdát, že povídková sbírka **Co nám oheň vzal** je vyloženě ženskou četbou, není tomu úplně tak. Na přebalu knihy najdete srovnání s Edgarem Allanem Poem. Enríquez je zde pasována do role Poeova moderního nástupce v sukních. Podle mě těchto literárních kvalit autorka sice nedosahuje, stejně jako nesnese srovnání s výše zmíněným Borgesem, přesto však její tvorba stojí za přečtení.

• Lenny Ka

QUELLA VILLA IN FONDO AL PARCO

RECENZE

Když zkřížíte krysu s opicí, co získáte? Docela zajímavý námět na osmdesátkový italský krvák.

Režie: Giuliano Carnimeo

Scénář: Dardano Sacchetti

Délka: 82 min.

Původ: Itálie

Rok: 1988

Hrají: David Warbeck, Janet Agren, Eva Grimaldi, Luisa Mennon, Nelson de la Rosa

Ctižádostivý karibský vědec zkříží krysu s opicí. Výsledkem je nebezpečné ohavné monstrum Mousey s jedovatými zuby a drápy, které mu samozřejmě uteče. V okolí začnou umírat mladé dívky. Zrovna v tu dobu v oblasti pracuje fotograf s modelkami Marlis a Peggy. Do města přijíždí Marlisina sestra Terry, které zdejší policie dá vědět, že objevili její sestru mrtvou. Hned u letiště se Terry seznámí se svérázným spisovatelem Fredem. V márnici Terry zjistí, že dívka, kterou policie považuje za její sestru, její sestrou není. Freda ta záležitost začne profesně zajímat a tak Terry pomůže hle-

dat její sestru. Ta zatím v nedaleké džungli pokračuje ve focení a náhodou objeví zohavené dívčí tělo. Při návratu do civilizace narazí na vědcův dům. Jenže Mousey je stále na svobodě...

Různých zmutovaných, degenerovaných a křížených oblud lítá po filmových pří-

běžích nespočet. Filmu **Quella villa in fondo al parco** (na který můžete narazit pod různými názvy, např. Terror House či Ratman, česky se vám prokouše do obydlí jako Krysí muž) nelze upřít, že se k tomuto zdánlivě neoriginálnímu tématu postavil trochu nezvykle a pozoruhodně. Mousey je opravdu povedenou kombinací roztomile šeredného monstra. Důvod jeho geneze je sice naprosto všední a neoriginální (další šílený vědec, který je navíc v podstatě strašně hloupý a omezený, neboť jen vyšinutého omezence může k takovému pokusu hnát přesvědčení, že za něj získá Nobelovu cenu,

bohatství a slávu v Americe), na druhou stranu, Mousey sám o sobě (navzdory jistým nelogičnostem – opravdu stačí zkřížení krysy a opice k tomu, aby zuby a drápy výsledného objektu obsahovaly smrtelně jedovatou látku?) je poměrně originální a to hlavně jak svým vzhledem, tak i celkovým ztvárněním. Poměrně velkou část totiž Mouseyho hraje skutečný člověk, ve své době nejmenší člověk na světě – Nelson de la Rosa. A v jeho podání je Mousey ošklivá, odporná, nechutná a v jistém ohledu i strašidelná bytost.

S příběhem si filmaři moc starostí nedělali, je poměrně řídký, místy strhává do prázdná a scény mezi napětím a atmosfé-

rou nabitými sekvencemi jsou poměrně nezajímavé. Alespoň ale drží nit a pořád směřuje k docela povedenému a zábavnému vyústění. Ty poslední vteřiny opravdu pobaví.

Quella villa in fondo al parco je v podstatě klasické italské béčko své doby, stavějící hlavně na (polo)nahých herečkách (respektive jedné), karibské krajině a dobře odměřovaných scénách s kryším mužem, které hlavně v závěrečné naháněnce po vědcově domě dokáží vytvořit poutavou a zajímavou atmosféru. Toho se drží i herecké výkony. David Warbeck s Janet Agren se sice snaží udržet látku alespoň tak vysoko, aby nešla překročit, ostatní, v čele s představiteli místní policie, pomateným vědcem a jeho pomocníkem, se ji však neustále snaží shodit na zem. V tomhle ohledu je zajímavá Eva Grimaldi. Tipnul bych si, že jde o hrající

modelku, která se k filmu dostala hlavně díky své postavě a bezostyšnosti kdykoliv ji před kamerou odhalit (tak jo, koukl jsem se – dělala pumpařku a k filmu se dostala přes focení pro pánský časopis). Hraje hlavně tělem, což se jí ale evidentně vyplácí, hraje totiž dodnes (i když poslední dobou hlavně v televizi). Eva však vlastní kromě hezkého těla ještě něco, co skvěle mohla zúročit v hororovém filmu. Naprosto skvěle křičí, mnohem lépe, než vypadá. Její výkon v tomto filmu ji v mých očích vyšvihl do horních příček královen hororového řevu. Nad všemi hereckými výkony pak stojí Nelson de la Rosa. Jeho postava mu sice toho moc k předvedení herectví neposkytla, ale i tak jeho Mousey zůstává lehce zapamatovatelnou filmovou postavou.

Příběh doprovází zajímavý hudební motiv, jehož jedinou chybou je, že se často opakuje a je využíván mnohem více, než by se vzhledem k jeho atmosférické melodii hodilo.

Zajímavostí by mohlo být, že **Quella villa in fondo al parco** je zřejmě jediným hororovým filmem režiséra Guiliana Carnimea. Carnimeo natáčel hlavně westerny a komedie (včetně i u nás známé dvojice filmů o Šimonovi a Matoušovi). I z tohoto ohledu je možné jeho hororový debut považovat za povedený.

Kdybych ten film viděl již v letech 1991-1992, byl bych z něj patrně strašně unesený a některé scény bych na videu přetáčel pořád dokola, jako v té době u mnoha podobných filmů. Dneska už na to koukám trochu objektivněji a strážlivěji, ale i přesto je to rozhodně zajímavá podívaná.

• Honza Vojtíšek

NEDÝCHALA.

TO BEZ ŽIVOTA ANI NEJDE.

JE OPRAVDU ZVLÁŠTNÍ, JAK SE V KRAŤKE CHVÍLI ZMĚNÍ!
ROZDÍL MEZI - BYT ČI NEBYT!

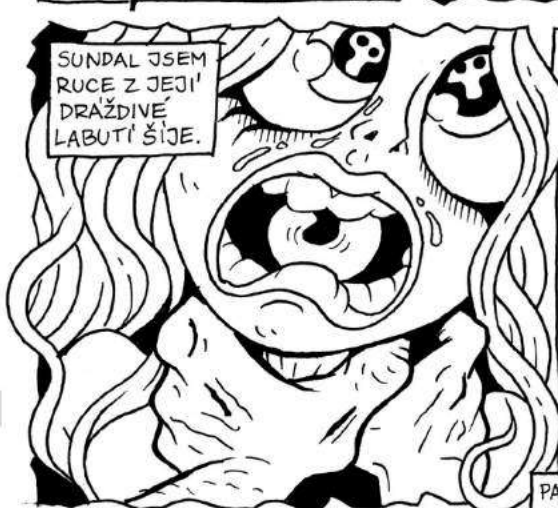

ASI BYCH SE MĚL OSTRÍHAT...

KRÁSNÁ, JAKO PANENKA.

PANENKY V SOBĚ TAKY NEMAJÍ ŽIVOT, ŽE?

SUNDAL JSEM RUCI Z JEJÍ DRAŽDÍVÉ LABUTÍ ŠÍJE.

PRO JISTOTU.

PANENKY JSEM NIKDY NEMĚL RÁD, MILÁČKU...